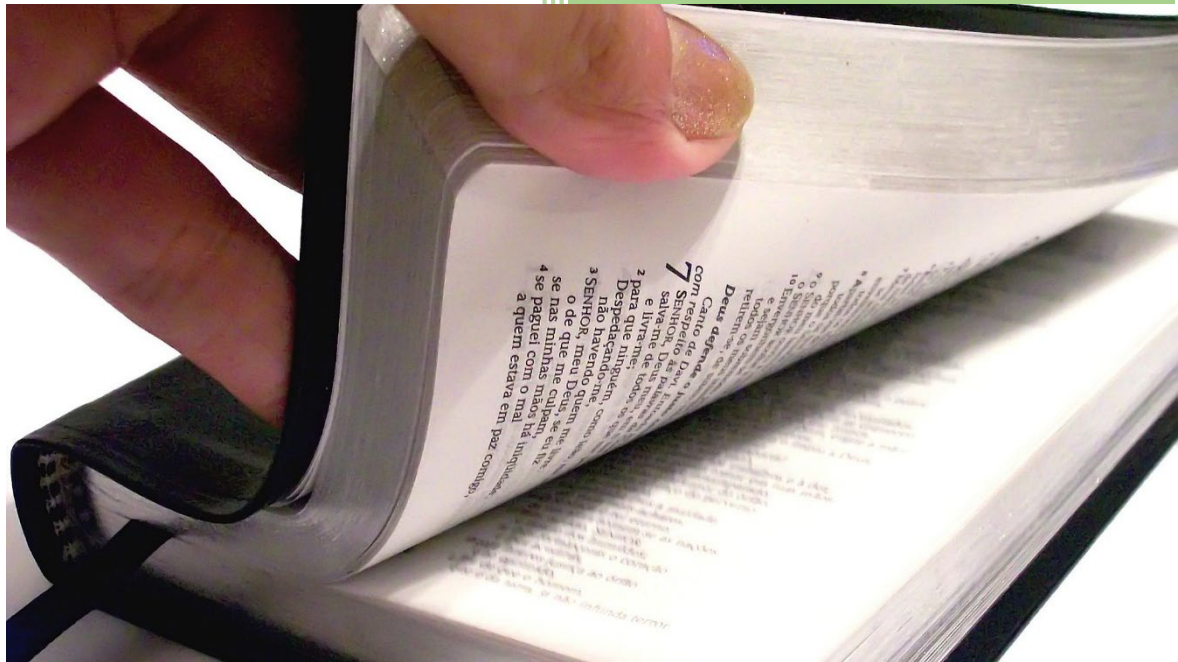

Hatua za Pili katika Usomaji wa Biblia - Vidokezo

Hatua za Pili katika Usomaji wa Biblia - Vidokezo

Utangulizi

Hii ni sehemu ya pili ya Mpango wa Kusoma Biblia kwa wale ambao ni wapya kusoma Biblia. Katika Hatua za Kwanza katika Usomaji wa Biblia, tulizingatia kumfanya mtu ajue sehemu muhimu za Biblia. Tulijaribu kurahisisha hili kwa kutosoma sana, kwa kutosoma vifungu ambavyo vilikuwa vigumu, na kwa kuepuka vifungu ambavyo vinaweza kuchukuliwa kuwa vya kuchosha. Katika Hatua za Pili, bado tutaepuka vifungu. Walakini tutachukua hatua kuelekea kusoma vifungu hivi. Ni kwa kufikia hatua ya kusoma kifungu chochote katika Biblia ndipo utaweza kuelewa Biblia nzima. Hili ndilo lengo - na tunadhani pia ni lengo lako - kukuwezesha kusoma Biblia nzima. Ni wakati tu utakapofika hatua hii ndipo utaweza kujifunza kikamilifu kile Biblia inasema.

Katika Hatua za Kwanza za Usomaji wa Biblia, unasoma 15% ya Biblia. Katika Hatua za Pili, utasoma 31% zaidi. Kwa sababu Hatua za Pili hazitarudia kile kilichosomwa katika Hatua za Kwanza, inamaanisha kuwa kwa pamoja utakuwa umesoma 46% ya Biblia. Kisha utakuwa katika nafasi ya kujisomea Biblia nzima. Kama Hatua za Kwanza, kuna alamisho inayoendana na kozi hii na inaweza kuingia kwenye Biblia yako.

Njia moja ya kukusaidia kusoma Biblia nzima ni kujua kitu kuhusu mpangilio wa kihistoria wa vitabu vya Biblia. Katika Hatua za Pili tutapitia Biblia kwa mpangilio mbaya wa mpangilio ili kukusaidia kuelewa hili. Njia nyingine ya kusaidia ni kutambulisha kila kitabu cha Biblia kinahusu nini. Tutaifanya hivyo katika Hatua za Pili.

Wakristadelfia wengi husoma Biblia nzima mara moja kwa mwaka. Hii ni kwa sababu inawafanya wajue Biblia nzima na inaruhusu msomaji kuweka maisha yao na uelewa juu yake. Biblia imeundwa na sura 1189. Hii ina maana kwamba mtu lazima asome sura 3.3 kwa siku ikiwa atasoma Biblia mara moja kwa mwaka. Hili ndilo lengo letu. Katika Hatua za Kwanza, unasoma sura moja kwa siku. Katika Hatua za Pili, hii sasa inaongezeka hadi sura 2 kwa siku. Hii inakutayarisha kwa lengo la takriban sura 3 kwa siku.

Hatua za Kwanza zilichukua miezi 6. Hatua za Pili pia huchukua miezi 6. Kwa pamoja, wanachukua mwaka mmoja kusoma. Kwa kweli, unaweza kusoma zaidi ya sura zilizopangwa na kukamilisha kazi mapema. Ni chaguo lako ni kiasi gani unasoma kwa wakati mmoja.

Katika Hatua za Pili, tutatumia muda zaidi kuzungumza juu ya yaliyomo kwenye sura na kuonyesha mambo ya kupendeza. Biblia ni ya kina na ngumu sana kwamba mambo mengi yanaweza kuandikwa. Tutachagua tu mambo makuu na tutaandika aya moja tu kwenye kila sura. Ikiwa kuna mambo mengine katika sura ambayo ungependa kujua, basi andika maelezo ya maswali haya, ili uweze kumuuliza mtu ambaye ana ufahamu zaidi.

Tungependekeza uanze kuandika madokezo katika Biblia yenyewe. Tunasema hivi kwa sababu kusudi la Biblia ni kusomwa na kueleweka. Hii ni bora kufanywa kwa kupigia mstari unaopenda na kuandika vidokezo ambavyo unataka kukumbuka. Madhumuni ya Biblia sio kuiweka safi na nadhifu lakini kusaidia kuelewa ujumbe wake na kuukumbuka.

Kadiri tunavyosoma na kufikiria juu ya Biblia, ndivyo tutakavyoipata nzuri zaidi. Inaweza kueleweka kwa njia nyingi na kwa viwango vingi tofauti. Ikiwa unafikiri umelewa kifungu kwa njia moja, unaweza kuacha kutafuta maarifa mengine. Ni bora kutodhani kuwa umelewa kila kitu. Tunatumahi utapata hekima ambayo inatoa. Inatupa tumaini la uzima wa milele katika ufalme wa Mungu kwa wale wenye hekima ya kutosha kuitafuta na kuipata. Mungu awe pamoja na usomaji wako.

Vidokezo zaidi juu ya jinsi sura zilichaguliwa kwa kusoma

Mpango huu wa kusoma uko katika mpangilio mbaya wa matukio. Kwa hivyo tunaanza na Mwanzo. Hatutasoma sura ambazo zimefunikwa katika Hatua za Kwanza kwa hivyo tutachukua matukio kutoka sura ya 10. Kwa kweli, unaweza kusoma tena sura hizi ikiwa hiyo ndio matakwa yako. Kuna kila thamani katika kujikumbusha kile ulichosoma hapo awali.

Hatua za Pili sio usomaji kamili wa Biblia, kwa hivyo hatutakuwa tukisoma kila sura. Tutasoma sura 16 za Mwanzo ambazo zinajumuisha maisha mengi ya Ibrahimu, maisha ya Isaka na sehemu ya maisha ya Yakobo. Hatutakuwa na wakati wa kusoma sehemu iliyobaki ya maisha ya Yakobo au maisha ya Yusufu. Ikiwa unahisi unataka kusoma sehemu hizi, basi tafadhali endelea. Hatujaribu kukuzuia lakini tunakuhimiza usome Biblia. Vivyo hivyo kwa hafla nyingine yoyote ambapo unataka kusoma sura nje ya mpango.

Baada ya Mwanzo tunaenda kwenye kitabu cha pili cha Kutoka na kusoma sehemu yake ya mwanzo. Sehemu ya baadaye ina jengo la hema, ambapo inapata kiufundi. Hema ni muhimu sana lakini sasa sio wakati wa maelezo kama haya. Tunaendelea kufanya uchaguzi mgumu juu ya nini cha kusoma na nini usisome katika mpango huu wote. Ikiwa haukubaliani na chaguzi hizi, endelea na usome unachotaka. Tunahimiza! Lengo la mpango huu ni kukufanya usome Biblia na kukuza upendo na kuthamini kwa hilo. Mungu anataka ufanye hivi na sisi pia.

Tunaposoma Biblia na kufikiria juu ya ujumbe wake, tutajifunza kufahamu kwamba ni ya kina zaidi kuliko tulivyofikiria kwanza. Baada ya muda, tutaanza kufikiria ikiwa kuna maana za kina katika vifungu fulani na tutaanza kuziona. Ni kwa kutafuta maana hizi nyingine tu ndipo tutathamini sana kwamba Biblia iliandikwa na Mungu mwenye akili na hekima kubwa. Hatupaswi kufikiria kwamba Biblia ni kama maandishi mengine yoyote ya kibinadamu. Sivyo! Wakati mwingine tutaonyesha maana hizi za kina kama njia ya kukusaidia kuanza kuziangalia.

Utangulizi wa Agano la Kale

Biblia ina sehemu kuu mbili - Agano la Kale na Agano Jipya. Agano la Kale linatuchukua kutoka kwa Uumbaji hadi mwisho wa wakati wa manabii. Inahusika sana na familia ya Ibrahimu. Mjukuu wa Ibrahimu alikuwa mtu anayeitwa Israeli na familia ya Israeli ikawa watu wa Mungu. Mungu alijifunua kwa familia ya Israeli katika Mlima Sinai na kuwapa agano au makubaliano. Mungu angekuwa Mungu wao ikiwa watu wa Israeli wangemfanya Mungu Mungu wao na kutii sheria zake. Hii ndio inayojulikana kama Agano la Kale au Agano la Kale. Sehemu kubwa ya Agano la Kale ni jinsi watu wa Israeli walivyoshika vibaya sheria za Mungu na walihitaji kukumbushwa kuzitii.

Agano la Kale liliandikwa kwa kiasi kikubwa kwa Kiebrania, lugha ya Waisraeli. Kuna sehemu ndogo zilizoandikwa kwa Kiaramu, ambazo zilitokea wakati Israeli ilihamishwa. Kuna vitabu 39 vya Agano la Kale vimegawanywa katika sehemu nne. Kwanza, vitabu 5 vya kwanza vinaitwa Pentateuch na vina Sheria ya Musa. Pili kuna vitabu vya kihistoria vinavyoelezea wakati watu wa Israeli walikuwa katika nchi ya Israeli. Tatu kuna vitabu vya mashairi pamoja na Zaburi. Nyingi zilitolewa na wafalme wa Kiyahudi Daudi na Sulemani. Hatimaye kuna manabii, ambao kazi yao ilikuwa kuwakumbusha Israeli kurudi kwenye sheria za Mungu. Miongoni mwa sehemu hizi zote kuna ujumbe juu ya ahadi ya enzi bora na kuja kwa mfalme mkuu. Hii ni kwa wale ambao kweli ni watu wa Mungu. Kuwa mtoto wa Israeli wa Israeli haikutosha kwa Mungu kumchukulia mtu kama watu wake. Walipaswa kumfanya Mungu kuwa Mungu wao na kutii amri zake.

Utangulizi wa Kitabu cha Mwanzo

Mwanzo ni neno la Kigiriki linalomaanisha 'mwanzo' au 'asili.' Kitabu kinaelezea jinsi kila kitu kilivyoanza. Ni msingi wa Biblia. Inaelezea jinsi Mungu aliumba maisha na ni nini hasa. Mungu alikuwa na matarajio kutoka kwa mwanadamu, ambayo mwanadamu hakufikia. Mungu aliwaadhibu Adamu na Hawa kwa kuwafukuza. Mwanzo inatuambia jinsi mambo yalivyoenda vibaya kwa wanadamu. Mungu aliwaadhibu wanadamu kwa gharika lakini aliwaokoa wanadamu na wanyama kupitia Nuhu na mashua. Kwa kutazama kile kinachotokea katika maisha ya watu, tunajifunza kile ambacho Mungu anatarajia kutoka kwa watu. Hii itatusaidia kujifunza masomo na kuwa watu wa Mungu. Mfano mzuri ni mtu anayeitwa Ibrahimu. Ibrahimu alikuwa mwaminifu na aliamini katika Mungu asiyeonekana ingawa wengine walio karibu naye hawakufanya hivyo na walibuni imani zingine. Mungu alimchagua Ibrahimu na familia yake kuwa watu wake maalum. Ibrahimu hapo awali aliitwa Abram, lakini Mungu alibadilisha jina lake. Sehemu kubwa ya Mwanzo inaelezea maisha ya mwana wa Ibrahimu Isaka, mjukuu wake Yakobo, na wana 12 wa Yakobo. Sehemu ya mwisho ya Mwanzo inahusu mmoja wa wana hawa 12 ambaye aliitwa Yusufu. Mungu aliokoa familia ya Yakobo kupitia Yusufu. Kitabu kinaisha na watu wa Mungu, ambao sasa wanaitwa 'Waisraeli', wakikaribishwa Misri. Mwanzo hututambulisha kwa mada nyingi muhimu, kama vile malaika, dhambi, na neema. Matumizi ya kwanza ya mada mara nyingi husaidia kuelewa mada katika Biblia kwa ujumla, na kuna mengi kati ya haya katika Mwanzo.

Siku ya 1: Mwanzo 10 na 11

Mwanzo 10 inatuambia jinsi familia ya Nuhu ilivyopanuka katika mataifa yote ya ulimwengu baada ya gharika. Kulikuwa na mataifa sabini. Mataifa yote ya kisasa yalitokana na hawa sabini. Sura inatuambia kwamba mataifa haya yalikuwa na lugha zao wenyewe, licha ya kutoka kwa familia moja tu. Hii inaweka mazingira ya Mwanzo 11, ambayo inaelezea asili ya lugha hizi. Tunajifunza juu ya ujenzi wa jiji na mnara. Hii inaweza kuonekana kuwa haina hatia kwa msomaji, lakini mawazo kidogo hutufanya tuone nia zingine katika kazi hii ya ujenzi. Mnara huo ulipaswa kufika mbinguni na kwa kweli lilikuwa jaribio la mwanadamu kupinga ukuu wa Mungu. Mungu alijibu changamoto hiyo na kuwaadhibu wanadamu kwa asili ya lugha nyingi. Sehemu iliyobaki ya sura inatuchukua kutoka kwa 'uasi' wa Babeli hadi kupatikana kwa mtu anayeitwa Abram. Hapa kulikuwa na mtu ambaye hakumpinga Mungu lakini alikuwa tayari kumtii. Abram alimwamini Mungu sana hivi kwamba alikuwa tayari kuondoka katika nchi yake katika Iraq ya kisasa. Aliitwa na Mungu kwenda nchi ya Kanaani (Israeli ya kisasa na maeneo jirani).

Siku ya 2: Mwanzo 13 na 14

Mwanzo 13 inatuambia kwamba Abram alikwenda Nchi ya Kanaani na mpwa wake Lutu. Walifika mahali paitwapo Betheli. Majina katika Biblia ni ya kuvutia na mara nyingi ni muhimu. Jina 'Betheli' linamaanisha 'nyumba ya Mungu.' Ni hapa ambapo Abram alijenga Mungu madhabahu. Baadaye katika Biblia tunajifunza kwamba hekalu, ambalo ni nyumba ya Mungu, pia lina madhabahu.

Abram na Lutu walikuwa wamebarikiwa sana hivi kwamba familia zao zilikuwa kubwa sana kukaa pamoja katika sehemu moja. Ilibidi watengane. Lutu alichagua kwenda kwenye uwanda wa Sodoma, ingawa Sodoma ilikuwa mahali pabaya. Abram alikaa kama mhamaji kati ya vilima. Sasa kwa kuwa Abram alikuwa peke yake, Mungu alieleza kwamba nchi aliyokuwa nayo ingepewa yeye

na watoto wake. Abramam hakuwa na watoto wakati huu kwa sababu mkewe Sara alikuwa tasa. Mungu aliahidi Ibrahimu watoto wengi.

Mwanzo 14 ni sura isiyo ya kawaida. Wafalme watano na majeshi yao walishambulia Sodoma na miji ya karibu ambako Lutu aliishi na Lutu na familia yake walitekwa. Abramam na wanaume wachache waliweza kushinda majeshi haya makubwa na kumwokoa Lutu na familia yake. Kuna mengi zaidi kwa tukio hili kuliko inavyoonekana. Ibrahimu angeweza tu kushinda jeshi kama hilo kwa baraka za Mungu na Abramam lazima angeenda kwa imani katika Mungu. Shambulio la awali lilitoka kaskazini. Huu ni mfano wa mvamizi wa kaskazini wa baadaye kuvamia watu waovu katika nchi ya Mungu. Mada hii inajirudia mara kadhaa katika Biblia. Kisha Abramam alikutana na mfalme mwingine aitwaye Melkizedeki. Melkizedeki alikuwa muumini wa Mungu na mfalme wa Yerusalemu. Melkizedeki alimbariki Abramam na Abramam akampa Melkizedeki sehemu ya kumi ya mali yake. Tunapewa maelezo ya kina ya maana ya tukio hili katika kitabu cha Waebrania sura ya 7.

Siku ya 3: Mwanzo 16 na 17

Kufikia wakati wa Mwanzo 16, Abramam bado hakuwa na watoto wowote. Katika jaribio la kupata mtoto, Sara alimpa Abramam msichana wake mtumiwa. Jaribio hilo lilifanya kazi na Hagari akapata ujauzito. Hata hivyo, Hagari alianza kumdharau Sara, na kusababisha ugomvi wa kifamilia. Kwa kurudi, Sara alifanya maisha ya Hagari kuwa magumu, na Hagari akakimbia. Katika onyesho la kushangaza la jinsi Mungu anavyofanya kazi, Mungu alimtuma malaika wake kwa Hagari. Tunajifunza kutoka kwa hili kwamba Mungu anaona kila kitu na kwamba anajali kila mtu - hata msichana mtumwa. Hagari akarudi kwa Sara na kumzaa Ishmaeli. Abramam alikuwa na umri wa miaka 86 wakati huu.

Miaka kumi na tatu baadaye, Abramam alipokuwa na umri wa miaka 99, Mungu alimtokea Abramam na kurudia ahadi zake kwake. Abramam angepata mtoto na Sara. Jina la Abramam linamaanisha 'baba aliyeinuliwa.' Lazima ilikuwa ngumu kwake kuwa na jina hili kwani alikuwa baba tu katika uzee wake na kisha tu kupitia msichana mtumwa. Kisha Mungu akabadilisha jina lake kuwa 'Ibrahimu,' ambalo linamaanisha 'baba wa wengi.' Kwa maneno mengine, Abramam alipaswa kupata watoto wengine. Mwanzo 17 inahusu jinsi Isaka angezaliwa. Ishara ya ahadi hizi ilikuwa tohara. Abramam na wanaume wa nyumbani kwake walitahiriwa mara moja. Waisraeli wote, hata leo, wanatahiriwa kwa sababu ya matukio haya.

Siku ya 4: Mwanzo 18 na 20

Katika Mwanzo 18, Ibrahimu alitoa kiburudisho kwa wageni watatu, ambao wanageuka kuwa malaika. Hapa kuna mfano (ulionukuliwa katika Agano Jipya) juu ya hitaji la kuwa mkarimu kwa wageni. Malaika walirudia ahadi ya mtoto kwa Ibrahimu na Sara. Hii ilimshangaza Sarah kutokana na umri wake. Malaika pia walimweleza Ibrahimu juu ya uharibifu ujao wa Sodoma. Ibrahimu alijadiliana nao juu ya ikiwa ilikuwa sawa kwa Mungu kuharibu mji na watu wenye haki ndani yake. Akilini mwake kulikuwa na nyumba ya Lutu ambayo, mbali na mkewe na binti zake wawili, lazima iwe na watumishi zaidi ya 50. Hakika, Ibrahimu lazima alifikiri, watu hawa wangukuwa waadilifu, na mji ungeokolewa. Kile ambacho Ibrahimu hakutarajia ni kwamba wengine wangepungua katika imani yao, wakati wa kuchanganyika na watu wa kidunia. Katika tukio hilo, hakukuwa na hata watu 10 waaminifu kutoka kwa nyumba ya Lutu. Na kwa hivyo Sodoma iliagamizwa. Ilibadilika kuwa ni 3 tu waliokolewa! Mke wa Lutu alipotea kwa sababu moyo wake ulikuwa bado huko Sodoma. Hii

inaonyesha hatari ya kuchanganyika na ulimwengu ambapo watu wanaishi kwa njia ya kutomcha Mungu.

Mwanzo 20 inaelezea tukio lililotokea wakati Ibrahimu alipohamia kusini hadi Gerar (Gaza ya leo). Mfalme wa Gerari alimchukua Sara kutoka kwa Ibrahimu kwa sababu ya uzuri wake. Mungu alimkemea mfalme na kuwazuia wanawake wake kupata watoto. Tunaona utunzaji wa Mungu kwa wenye haki, ambayo Mungu hufanya yote kupitia Biblia. Pia tunaona jinsi ilivyo rahisi kwa Mungu kuongoza maisha ya watu na kuwawajibisha watu kwa tabia zao. Hata uhalifu usiokusudia bado ni uhalifu na unahitaji kutubu.

Siku ya 5: Mwanzo 21 na 23

Katika Mwanzo 21 tunasoma kwamba Ibrahimu hatimaye alipata mtoto wa kiume kupitia mkewe Sara. Ibrahimu alikuwa na umri wa miaka 100. Mwana huyo aliitwa Isaka, ikimaanisha 'kicheko.' Kila mtu aliyesikia juu ya kuzaliwa huku angecheka! Mungu alikuwa ameifanya tumbo la Sara kuwa mchanga tena ili hili litokee. Kuzaliwa kwa Isaka kulileta shida zaidi za kifamilia kati ya Hagari na mtoto wake Ishmaeli na Sara na mtoto wake Isaka. Hagari na Ishmaeli walifukuzwa, lakini Mungu aliwapata na kuwatunza. Tena, tunaonyeshwa kwamba Mungu anawajali wote, bila ubaguzi. Katika sehemu ya mwisho, tunajifunza kwamba mfalme wa Gerar alikuwa ametambua kwamba Ibrahimu alibarikiwa na Mungu. Abimeleki alijua nguvu ambazo Mungu alikuwa nazo. Kwa hivyo Abimeleki alifanya mapatano na Ibrahimu.

Mwanzo 23 inarekodi kifo cha Sara. Ibrahimu alitaka kumzika. Lakini kwa kuwa hakuwa na ardhi yoyote mwenyewe, ilibidi anunue ardhi kutoka kwa Wahiti kama mahali pa kuzika. Ibrahimu aliheshimiwa na Wahiti na walijitolea kumpa ardhi hiyo kwa uhuru. Lakini Ibrahimu alisisitiza kulipia. Tunasababishwa kufikiria juu ya ahadi ambayo Mungu alimpa Ibrahimu. Mungu angempa Ibrahimu nchi ya Kanaani, lakini Ibrahimu hakurithi nchi hii katika maisha yake. Kama kuzaliwa kwa mtoto wa kiume, Ibrahimu alilazimika kungojea Mungu atimize kile ambacho Mungu alikuwa ameahidi kwa wakati unaofaa. Mungu ana wakati wa vitu vyote.

Siku ya 6: Mwanzo 24 na 25

Mwanzo 24 inaangazia umuhimu wa kupata mwenzi sahihi wa ndoa. Ibrahimu hakutaka Isaka aolewe na mwanamke wa nchi hiyo. Wanawake hawa wangekuwa waabudu sanamu na wangufuata njia za watu hawa. Badala yake, Ibrahimu alitaka kupata mtu kutoka kwa familia yake mwenyewe. Hiyo ni, alitaka mtu ambaye alikuwa muumini wa Mungu yule yule. Kanuni hii inapitia Biblia. Waumini wanapaswa kuoia waumini. Ibrahimu alimtuma mtumishi wake mkuu kutafuta mke. Mtumishi huyu alikuwa mwaminifu na alimwomba Mungu kwa msaada. Ni hadithi ya kupendeza ya baraka za Mungu. Mtumishi huyu alikutana na Rebeka ambaye alijitolea kumwagilia ngamia wake kumi. Hili lilikuwa jibu la maombi, na mtumishi alimsifu Mungu kwa hili. Mungu hujibu maombi na Yeye hufanya kazi katika maisha ya waumini.

Baada ya kifo cha Sara, Ibrahimu alioa tena na kupata watoto. Lakini ahadi za Mungu zilipitishwa kupitia mwanawe Isaka. Ibrahimu alikufa wakati Isaka alikuwa na umri wa miaka 75. Tunaambiwa juu ya watoto wa Ishmaeli, ambayo inatonyesha kwamba Mungu hakuwa amewasahau. Isaka hakuweza kupata watoto kupitia Rebeka, hadi alipomwomba Mungu. Ahadi kwa Ibrahimu zimetimizwa tu kwa sababu Mungu alizileta, sio mwanadamu. Rebeka alizaa mapacha - Esau na Yakobo. Esau alikuwa mzaliwa wa kwanza na angepata baraka ya haki ya mzaliwa wa kwanza. Hata

hivyo, Esau alikuwa mpumbavu na aliuza haki yake ya mzaliwa wa kwanza kwa chakula! Hii inarejelewa katika Agano Jipya (Waebrania 12:16). Esau hakuwa na vipaumbele sahihi maishani mwake. Yeye ni somo kwetu sote kuweka mambo sahihi kwanza.

Siku ya 7: Mwanzo 27 na 29

Mapambano kati ya Esau na Yakobo yaliendelea katika Mwanzo 27. Isaka alitaka kuwabariki watoto wake, akianza na mtoto mkubwa Esau. Katika hali ya kushangaza, Yakobo alijigeuza kama Esau, akamdanganya baba yake na akapata baraka! Esau hakufurahi na aliapa kumuua Yakobo. Jacob alilazimika kuondoka nchini alipokuwa akikimbia kuokoa maisha yake. Ni fujo gani! Rebeka alikuwa akijaribu kumpandisha cheo mtoto wake kipenzi Yakobo. Alikuwa sehemu ya udanganyifu na aliishia kumpoteza mtoto wake kipenzi kwa muda mwingi wa maisha yake. Unaweza kusema kwamba hii ilikuwa haki kwa udanganyifu wake. Yakobo aliteseka kwa udanganyifu wake. Ukifuata maisha yake, alidanganywa na baba mkwe wake na kisha na wanawe. Unaweza pia kusema kwamba hii ilikuwa haki. Esau aliishia kubarikiwa na Mungu hata hivyo. Hii pia inaweza kuitwa haki. Inafurahisha kuona jinsi matukio yanavyocheza katika maisha ya watu na jinsi wanachofanya kinarudi kwao. Ni onyo kwetu!

Yakobo alikwenda katika eneo la kisasa la Siria katika Mwanzo 29. Yakobo hakuwa ameonyesha matendo yoyote ya imani katika Mungu kwa wakati huu. Hii sasa ilibadilika na nadhiri aliyoweka katika sura ya 28. Aliweka nadhiri ya kumfuata Mungu, na Mungu akabariki uhamiaji wake. Katika tukio ambalo linatukumbusha jinsi mke alivyopatikana kwa baba yake Isaka, Yakobo sasa anakutana na mke wake wa baadaye kwenye kisima. Lakini Yakobo alipata udanganyifu wa kwanza maishani mwake. Baba mkwe wake wa baadaye alibadilisha binti zake siku ya ndoa, na Jacob alioa dada wa mwanamke aliyempenda. Jacob anazunguka hili kwa kuoa mke wa pili. Kuoa mke zaidi ya mmoja haipaswi kupendekezwa na Jacob alikuwa mfano wa hii. Kulikuwa na ugomvi wa mara kwa mara katika familia ya Yakobo kuanzia wakati huu na kuendelea. Mke wa kwanza Lea hakupendwa sana na Yakobo, kwa hivyo Mungu alihakikisha kwamba ana wana.

Siku ya 8: Mwanzo 30 na 31

Mapambano kati ya wake wawili wa Yakobo yaliendelea katika Mwanzo 30. Majina ya watoto, ambao wakawa makabila 12 ya Israeli, yanaonyesha mapambano hayo. Leah anaangazia kwamba Raheli alikuwa na moyo wa mumewe na hii ilimsababishia taabu ya kila wakati. Ilionekana kulikuwa na vita kati ya wake kupata wana wengi iwezekanavyo. Wake wote wawili walikuwa na wana kupitia wasichana wao watumwa pia. Kisha tunakuja kwenye udanganyifu wa pili ambao Yakobo alipata, ule wa mshahara wake. Baba mkwe wake, Labani, alibadilisha mshahara wake mara 10 na kujaribu kuchukua umiliki wa familia na utajiri wa Yakobo mwenyewe.

Lakini Mungu alikuwa pamoja na Yakobo. Yakobo alipoendelea kumtegemea Mungu, Mungu aliendelea kulinda maisha ya Yakobo. Maisha hayakuwa rahisi kwa Yakobo, lakini Mungu alimbariki Yakobo. Katika tukio la kushangaza juu ya ufugaji wa mifugo (ambayo ni ya kiufundi sana kuelezea hapa), Mungu alimbariki Yakobo na mifugo. Baada ya miaka 20, Jacob alirudi nyumbani. Aliondoka usiku bila kumwambia baba mkwe wake, ambayo ilisababisha mvutano. Tena, Mungu aliingilia kati kumsaidia Yakobo. Katika mpango wa jumla wa Mungu, ilikuwa muhimu kwamba familia ya Yakobo itenganishwe na ya Labani. Familia ya Labani ilikuwa waabudu sanamu. Licha ya sababu nzuri ya

kumwamini Mungu wa Yakobo, familia ya Labani iliendelea kuabudu miungu yao wenyewe. Watu wa Mungu lazima daima wajitenge na watu wanaoabudu vitu vingine.

Sasa lazima tuache hadithi ya Mwanzo, kwa sababu ya wakati. Tumefuata maisha ya Yakobo kwa sababu tulihitaji kujifunza kuhusu asili ya wanawe 12, ambao wakawa makabila 12 ya Israeli. Mapambano ya Yakobo yaliendelea katika kipindi chote kilichosalia cha Mwanzo. Njaa ilisababisha familia kuhamia Misri. Mungu alileta hili kupitia Yusufu. Mwanzo inasimulia mengi ya maisha ya Yusufu na kuishia na kifo chake. Hata hivyo, ahadi za Ibrahimu bado ziko akilini mwake na Yusufu aliagiza mifupa yake ipelekwe katika nchi ya ahadi watakaporudi huko.

Utangulizi wa Kitabu cha Kutoka

Kitabu cha Kutoka kinahusu familia ya Yakobo, ambayo sasa inajulikana kama wana wa Israeli. Walikua watu wakubwa huko Misri. Hii ilimfanya Farao awaogope na akawafanya watumwa. Kutoka ni akaunti ya jinsi Mungu alivyowatoa kutoka Misri kimiujiza na kuwageuza kuwa watu wake maalum. Neno 'Kutoka' ni Kigiriki kwa 'kuondoka' au 'kutoka.' Waligeuzwa kuwa taifa jipya. Mungu alifanya agano nao na, kama taifa la Mungu, walipewa sheria ya Mungu. Walipewa kiongozi, Musa.

Sehemu ya mwisho ya Kutoka inahusu Hema, ambayo ilikuwa nyumba ya Mungu inayobebeka na ikawa kitovu cha ibada. Ilipokamilika, Mungu aliweka utukufu wake katika chumba cha ndani cha Hema, ili aishi na watu wake. Hii ilikuwa mara ya kwanza kwa hii kutokea. Mungu alianzisha ukuhani na mfumo wa ibada. Haya yote yanafundisha jinsi mwanadamu alivyopaswa kumkaribia Mungu. Hatungemshauri mtu mpya katika usomaji wa Biblia kujaribu kuelewa maelezo. Kama ilivyo kwa vitu vyote katika Biblia, ni muhimu na vina maana ya kina zaidi.

Siku ya 9: Kutoka 1 na 2

Kutoka 1 inaelezea jinsi Israeli ilivyokua taifa kubwa huko Misri. Maelezo ya jinsi wakunga walivyosaidia kulinda watoto wao hutufanya tufikirie juu ya kuzaliwa kwa taifa, ambayo ndio Kutoka inahusu. Sura ya 2 inaelezea kuzaliwa kwa Musa. Musa inamaanisha 'kuvutwa' kwa sababu alitolewa nje ya mto Nile. Kuzaliwa kwake kunaonekana kuwakilisha kile ambacho kingetokea kwa Israeli, ambao pia walitolewa nje ya Mto Nile. Mto Nile ukiwa ishara ya Misri.

Musa alilelewa katika jumba la Farao, lakini hakuwahi kupoteza asili yake ya Israeli. Alipoona kesi ya dhuluma iliyofanywa na Mmisri, alisimama kwa ajili ya Mwisraeli. Kwa kuwa alimuua Mmisri huyo, alikimbia nchi na kuja katika nchi ya Midiani. Tuna tukio lingine ambapo mke hupatikana kwa kumwagilia wanyama wanaowazunguka kwenye kisima. Hii ni mara ya tatu kutokea. Katika kesi hii, Musa ndiye aliyemwagilia na kuishi kama mchungaji. Mtu anayetunza wanyama pia ana uwezekano wa kuwa mtu ambaye angetunza familia. Mchungaji au mchungaji wa angefanya mwenzi mzuri! Kutajwa kwa visima vya maji kunahusishwa na maji yaliyo hai na ya kiroho ambayo hutoa uhai.

Siku ya 10: Kutoka 5 na 6

Tumesoma Kutoka sura ya 3 na 4, kwa hivyo sasa pitisha 5 na 6. Musa alikuwa amerudi Misri na ilibidi awashawishi Waisraeli kwamba Mungu angewasaidia kuondoka Misri. Hata hivyo, alikuwa bado hajamshawishi Farao, ambaye alikataa kupoteza nguvu yake ya watumwa. Njia ya awali ilisababisha Farao kukatishwa tamaa na utumwa wao ulifanywa kuwa mgumu zaidi. Wakati Musa

alilalamika kwa Mungu, Mungu alimwambia Musa kwamba atawakomboa kutoka Misri. Mungu alisema 'nitafanya' mara saba. Saba ni nambari inayojirudia katika Maandiko yote. 'Saba' ni neno lile lile katika Kiebrania linalomaanisha 'kiapo' au 'ahadi'. Tunapona saba, tunaweza kukumbushwa kwamba Mungu anatimiza ahadi zake. Mungu angehakikisha kwamba ahadi aliyotoa kwa Ibrahimu itatimizwa (Mwanzo 15: 13-16). Ahadi hii ilisema wataondoka katika kizazi cha nne. Maandishi hayo yanatoa nasaba ya Lawi (mwana wa Yakobo) ambaye alikuwa baba wa mbali wa Musa. Mungu daima anatimiza ahadi zake.

Vifungu vinaisha na Musa akisema kwamba yeye si mzuri katika kuzungumza. Hii ina maana kwamba Mungu alimchagua mtu kama mzungumzaji wake ambaye si mzuri katika kuzungumza. Haitakuwa maneno yake ambayo yatawavutia Farao na Israeli, lakini maneno yenyewe. Huu sio wakati pekee ambao Mungu amemtumia mtu ambaye ni maskini katika kuzungumza. Mungu hufanya hivi ili wasikilizaji lazima wavutiwe na maneno ya Mungu badala ya wasemaji wa kuvutia. Mungu hufanya kazi kupitia udhaifu katika Biblia yote.

Siku ya 11: Kutoka 7 na 8

Kutoka 7 inatuambia kwamba ingawa Musa alikuwa mzungumzaji duni, Mungu angemfanya aonekane kama Mungu kwa Farao! Mungu angefanya hivyo kupitia miujiza ambayo Mungu angefanya. Ishara ya kwanza ilikuwa nyoka. Nyoka alikuwa ishara ya nguvu za Farao, kwa hivyo ishara ya kwanza ilikuwa dhidi ya Farao mwenyewe. Fimbo ya Musa iligeuka kuwa nyoka. Wachawi wa Misri waliweza kumshawishi Farao kwamba wangeweza kufanya kitu kama hicho, kwa hivyo Farao hakuwa na hakika. Hata hivyo, nyoka wa Musa alikula nyoka wa farao, wachawi. Farao alikuwa ameonywa na alipaswa kutarajia shida!

Farao alipewa ishara nyingine. Katika ishara hii, fimbo ya Musa ilitumiwa kubadilisha maji ya mto Nile kuwa damu. Maji ya Mto Nile yakawa damu. Kwa kuzingatia kwamba Mto Nile ulikuwa ishara ya Misri, ilikuwa onyo kwa taifa lenyewe. Rekodi inasema kwamba wachawi wangeweza kufanya vivyo hivyo. Tunadhani hii inamaanisha wanaweza kugeuza maji kuwa damu, lakini sio mto mzima kuwa damu! Farao aliendelea kuwa mkaidi. Mungu alitaka Farao awaachilie Waisraeli kutoka utumwani, lakini Farao alikataa. Katika sura ya 8 Mungu alituma tauni ya vyura, kisha mbu (labda mbu), kisha nzi (wadudu wanaojaa). Farao alibaki mkaidi, lakini wachawi hawakuwa hivyo. Baada ya pigo la mbu, walitangaza kwamba tauni hiyo ilitoka kwa 'kidole cha Mungu.' Wachawi wa Misri waliweza kutambua nguvu ya kweli walipoiona.

Siku ya 12: Kutoka 9 na 10

Kutoka sura ya 9 na 10 inaelezea mapigo 5 zaidi juu ya Misri; ugonjwa wa mifugo, majipu, mvua ya mawe, nzige na giza. Mwishoni mwa haya, Farao bado hakuwa tayari kuwaacha Waisraeli waondoke. Kulikuwa na pigo moja la mwisho, la kumi, ambalo linakuja katika sura inayofuata. Njia moja ya kuangalia 'mapigo 10' ni kama ifuatavyo. Mapigo matatu ya kwanza yalikuwa ya mto hadi damu, vyura, na mbu (au mbu) na yote yalitoka kwa maji. Mapigo matatu yaliyofuata yalikuwa nzi (au wadudu wanaojaa), magonjwa ya wanyama, na majipu na yote yalitokana na ardhi. Mapigo matatu yaliyofuata yalikuwa mvua ya mawe, nzige na giza ambazo zote zilitoka mbinguni. Mungu alituma mapigo matatu juu ya maji, ardhi, na mbinguni kuonyesha kwamba Yeye ndiye Mungu wa pekee juu ya maji, ardhi na anga na kwamba miungu ya Misri haikuwa na nguvu. Pigo la mwisho lilikuwa dhidi ya Farao mwenyewe na liliwaonyesha watu kwamba Farao hakuwa na nguvu ya kweli.

Mapigo ya Misri yalionyesha kila mtu huko Misri kwamba Mungu wa Waisraeli ndiye Mungu pekee wa kweli. Mtu yeyote - Misri au taifa lingine lolote - angeweza kuona hili na kuamua kumfuata Mungu wa Israeli. Hata Israeli walihitaji kukumbushwa juu ya ukuu wa Mungu wao, kwa sababu wengi wao walikuwa wameteleza katika kuabudu miungu ya Misri. Wale walioondoka Misri walihitaji kumwamini Mungu mmoja wa kweli. Mungu alipowaambia watu wake waondoke Misri, wengi wasio Waisraeli walikuwa sehemu ya idadi yao.

Siku ya 13: Kutoka 11 na 12

Kutoka 11 na 12 zinaelezea pigo la kumi na kubwa zaidi. Ilikuwa ni kifo cha kuchagua cha wazaliwa wote wa kwanza na mifugo. Lakini watu hawakuhitaji kufa. Ikiwa wangepuata maagizo kutoka kwa Mungu, wangeokolewa. Kila mtu alikuwa na chaguo. Sasa baada ya kuona Mungu akileta mapigo 9 juu ya Misri, mtu yeyote mwenye busara angehakikisha anafuata maagizo. Mungu alikuwa tayari kuokoa mtu yeyote, hata mwana wa Farao.

Matukio ya usiku wa Pasaka yalibadilisha Israeli milele. Israeli walishika maagizo kutoka kwa Mungu ili wazaliwa wao wa kwanza waokolewe, lakini sehemu kubwa ya Misri haikuokolewa. Usiku wa manane, malaika wa Mungu walipita juu ya nchi na kuwaua wale wazaliwa wa kwanza ambao hawakulindwa. Maagizo ya Pasaka ni muhimu sana kwetu. Sehemu muhimu ya maandalizi ilikuwa mwana-kondoo mchanga kamili, ambaye aliuawa na damu kukusanywa. Kisha damu iliwekwa kwenye fremu ya mlango, ili malaika wa kifo asiingie. Damu na mwana-kondoo vilikuwa ishara za Yesu, ambayo imeelezwa katika Agano Jipya. Kwa kweli, vipengele vyote vilivyotumiwa vinaelekeza kwa Yesu na dhahibu yake msalabani. Hatuwezi kuelezea hii hapa. Israeli iliokolewa na mwana-kondoo, kama vile Mkristo anavyookolewa na Yesu. Israeli iliamriwa kukumbuka kuadhimisha sikukuu ya Pasaka, kuanzia wakati huu na kuendelea, kama vile Mkristo anavyopaswa kumkumbuka Yesu katika kuumeza mkate.

Siku ya 14: Kutoka 13 na 14

Mungu alimwokoza mzaliwa wa kwanza katika matukio ya Pasaka. Mungu anatuambia kwamba hii ilimaanisha kwamba wazaliwa wa kwanza wa Israeli wakawa wa Mungu katika Kutoka 13. Kipengele kingine muhimu cha matukio haya ni matumizi ya mkate usiotiwa chachu badala ya mkate uliotiwa chachu. Israeli walipaswa kula mkate usiotiwa chachu tu kwa siku 7 zilizofuata. Tena, hizi ni ishara ambazo zimeundwa kufundisha Israeli masomo ya kiroho. Chachu ikawa ishara ya uovu (1 Wakorintho 5: 6-8) ambayo Israeli ilipaswa kuepuka kwa siku 7. Kwa kweli, hii haikumaaanisha wangeweza kufanya maovu baada ya siku 7. Ilikuwa ishara ya jinsi wale walioshika Pasaka walipaswa kuishi.

Mungu aliwaongoza Waisraeli kutoka Misri na kuwaongoza kwa nguzo ya wingu wakati wa mchana na nguzo ya moto usiku. Mungu aliwaongoza kwenye kile kilichoonekana kama mwisho wa Farao. Farao mwenye hekima ya kidunia alibadilisha mawazo na akaamua kukamata tena jeshi lake la watumwa. Lakini Mungu hawezi kushindwa na Farao, au mtu mwingine yeyote, kama mapigo 10 yalivyowaonyesha. Mungu alisogeza wingu kati ya vikundi hivyo viwili, kisha akafungua njia katika Bahari ya Shamu. Israeli ilipitia kwenye ardhi kavu. Farao na jeshi lake walipomfuata, Mungu aliruhusu maji yarudi juu yao. Farao na jeshi lake walikuwa wamekwenda, na Israeli walikuwa wameondoka Misri. Matukio haya yaliadhimishwa katika Wimbo wa Musa katika Kutoka 15 na kila wakati Israeli waliadhimisha sikukuu ya Pasaka.

Utangulizi wa Kitabu cha Mambo ya Walawi

Kitabu cha Mambo ya Walawi kinamfundisha Mwisraeli jinsi ya kuwa watu watakatifu wa Mungu. Ilikuwa muhimu sana kwa sababu watu wa Mungu lazima wawe watakatifu kama vile Mungu alivyo mtakatifu. Mambo ya Walawi yanashughulikia mambo ya ndani kabisa ya jinsi ya kushika Sheria ya Musa. Inajumuisha dhabihu, ukuhani, sheria za lishe, sheria za usafi, sikukuu za Kiyahudi, na sheria zingine nyingi. Kama Sheria ya Pasaka, sheria hizi zote zina maana zaidi. Wengi wao hushughulikia mambo ya kazi ya Yesu. Yesu alijua hili alipowaambia wanafunzi wake kwamba alikuwa amekuja 'kutimiza Sheria'. Hii ina maana kwamba kujifunza kuhusu mambo ya ndani zaidi ya Sheria ni kujifunza kuhusu kazi ya Yesu.

Siku ya 15: Mambo ya Walawi 10 na 11

Mambo ya Walawi 10 inaelezea wakati tu baada ya Hema kuanzishwa. Hema ilikuwa nyumba ya Mungu inayobebeka. Ilikuwa na vyumba viwili ambavyo makuhani tu wangeweza kuingia. Sehemu ya nje ilikuwa 'Mahali Patakatifu' na sehemu ya ndani ilikuwa 'Mahali Patakatifu Zaidi.' Sehemu ya nje ilitembelewa angalau mara mbili kwa siku. Sehemu ya ndani ilitembelewa mara moja tu kwa mwaka na Kuhani Mkuu. Sura hiyo ilifanyika mara tu baada ya makuhani kumaliza sherehe yao ya kuanzishwa. Kila kitu kilikuwa kipya. Lakini basi msiba ulifanyika. Makuhani wawili, ambao walikuwa wana wa Kuhani Mkuu, waliuawa na Mungu. Sababu ilitolewa kwamba walitoa moto usioidhinishwa mbele za Bwana. Walikuwa wameunda sherehe ambayo Mungu hakuwa ameomba. Inatufundisha kwamba hatuwezi kutengeneza jinsi tunavyomtumikia Mungu. Mungu anaamua jinsi anavyotaka kuhudumiwa. Baadaye tunaambiwa kwamba makuhani hawakupaswa kuingia mahali patakatifu wakati wowote wanapotaka. Inaonekana kwamba makuhani hao wawili walikuwa wameingia mahali patakatifu pa kuangalia. Mungu hakufurahishwa walipomtendea utakatifu wake bila heshima.

Mambo ya Walawi 11 ni mfano wa baadhi ya sheria za kina zaidi katika Sheria ya Musa. Inaelezea kile Myahudi angeweza na hakuweza kula. Watu wa Mungu walipaswa kufanya tofauti kati ya 'takatifu' ambayo inaweza kuliwa na 'isiyo takatifu' ambayo haikuweza. Kulikuwa na faida ya kiafya kutokana na kushika sheria hii, kwa sababu (kwa mfano) nguruwe, tai, na samakigamba walipigwa marufuku. Lakini kuna somo la kiroho hapa pia. Tofauti kati ya takatifu na isiyo takatifu inachukuliwa na mtume Petro katika Matendo. Watu wa Mungu lazima daima wafanye tofauti kati ya kile kilicho kitakatifu na kisicho kitakatifu. Ingawa Mkristo haitaji kushika sheria hizi, kanuni bado ni muhimu kwa watu wa Mungu.

Siku ya 16: Mambo ya Walawi 16 na 19

Mambo ya Walawi 16 inahusu siku takatifu zaidi ya mwaka. Hii ni 'Siku ya Upatanisho.' Ilikuwa siku ambayo Kuhani Mkuu aliingia Patakatifu Zaidi. Sababu ya yeye kuruhusiwa kwenda mbele ya Mungu inavutia sana. Ilikuwa kwa msamaha wa dhambi za watu. Mungu alifanya kazi na Kuhani Mkuu kusamehe dhambi za watu. Kuhani Mkuu alilazimika kunyunyiza damu mbele ya vitu Vitakatifu Zaidi. Kwa mtazamo wa kibinadamu, hii ni ya kushangaza sana. Lakini shughuli hizo ni mfano wa kazi ya Yesu. Yesu ndiye Kuhani Mkuu ambaye alifanya kazi na Mungu kuondoa dhambi kwa damu yake mwenyewe. Siku ya Upatanisho ni ishara ya kazi ya Yesu.

Mambo ya Walawi 19 ilichaguliwa kama usomaji kwa sababu ina sheria kadhaa 'ndogo'. Baadhi yao ni muhimu. Kwa mfano, mstari wa 18 ndio mahali pekee ambapo sheria inasema, 'Mpende jirani yako kama nafsi yako.' Mfano mwingine ni mstari wa 34 ambao unamwambia Myahudi ampende mgeni 'kama nafsi yako.' Sheria hii iliingia kwenye moyo wa maana ya upendo hasa. Upendo unamaanisha kumpenda kila mtu, sio tu familia yako na marafiki. Sheria zote zilikuwa muhimu kwa Mungu. Kama Yesu alisema, sio sheria ndogo inaweza kuvunjwa.

Siku ya 17: Mambo ya Walawi 23 na 24

Mambo ya Walawi 23 inatufundisha kuhusu Sabato na sikukuu saba za kila mwaka za Wayahudi. Sikukuu saba zilikuwa Pasaka, Mikate Isiyotiwa Chachu, Matunda ya Mwanzo, Sikukuu ya Majuma, Sikukuu ya Tarumbeta, Siku ya Upatanisho na Vibanda. Ni jina lisilo sahihi kuziita 'karamu'. Pasaka ilikuwa na chakula, lakini ililiwa imesimama na ilikuwa na chakula kichungu. 'Sikukuu' ya Mkate usiotiwa chachu ilizungumza tu juu ya kula mkate usiotiwa chachu. Siku ya Upatanisho kwa kweli ilikuwa mfungo! Sheria zingine za sikukuu haziagizi sikukuu. Sikukuu zote zina maana ya kina juu ya kazi ya Yesu ambayo hutusaidia kuelewa ni kwanini mambo yalitokea katika maisha yake.

Mambo ya Walawi 24 inazungumza juu ya baadhi ya sheria kuhusu Hema. Kisha kuna kesi ya kufuru. Ilikuwa moja ya Amri 10 za kutokufuru, lakini sheria katika Amri 10 haikusema nini kifanyike wakati ilitokea. Hapa walimwomba Mungu, na adhabu ya kifo imetolewa. Sio kwamba maisha ya mwanadamu sio ya thamani kwa Mungu. Ni kwamba mtu aliye hai anawajibika kwa tabia yake mbele za Mungu. Mungu anajali watu. Kwa mfano, sehemu inayofuata inawafundisha kwamba hata kama mtumwa atajeruhiwa au kuuawa, mtu anayesababisha lazima apokee kile alichomfanyia mtumwa. Hii ina maana kwamba wamiliki wa watumwa hawakuruhusiwa kuwajeruhi watumwa wao. Wala hakuna mtu mwingine aliyeruhusiwa kufanya hivyo. Mungu anajali kufanya yaliyo sawa. Hii inamaanisha kufanya yaliyo sawa juu ya mambo ya Mungu na kile kilichokuwa sawa juu ya mambo ya mwanadamu.

Siku ya 18: Mambo ya Walawi 25 na 26

Mambo ya Walawi 25 inaelezea baadhi ya sheria za Sabato. Kuna siku ya Sabato, ambayo ilitajwa katika Sura ya 23. Sasa tunajifunza kuhusu Mwaka wa Sabato na Yubilei. Mwaka wa Sabato ulikuwa mwaka mzima ambapo nchi ilikuwa na mapumziko. Hawakuruhusiwa kupanda au kuvuna mazao, ingawa bado waliruhusiwa kutunza wanyama. Walikuwa na mapumziko kutoka kwa kazi ngumu kwenye ardhi. Mtu yeyote angeweza kula chochote kilichokua juu ya ardhi. Ulikuwa mwaka mzuri, haswa kwa watumwa na maskini. Jubilei ilikuwa maalum zaidi kwa maskini. Kila mwaka wa hamsini walipaswa kupumzika kabisa. Ilikuwa wakati wa mara moja katika maisha ya msamaha wa kitaifa ambapo walipaswa kusamehe madeni ya mtu yeyote na kila mtu. Mtu yeyote ambaye alikuwa ameanguka katika umaskini angepata nyumba yake na / au ardhi yake. Watumwa walifanywa huru. Huu ulikuwa wakati ambapo maskini walifurahi. Hakuna sheria nyingine kama hii katika nchi yoyote ya ulimwengu. Tunaweza kuona kwamba Sheria ya Musa ilikuwa na mambo mengi mazuri ndani yake.

Mambo ya Walawi 26 ni sura ambapo Israeli inaambiwa kwamba kushika Sheria ya Musa kungesababisha baraka na kutotii kungesababisha laana. Mwanadamu hawezi kuona kiungo cha moja kwa moja na kile kinachotokea katika maisha yao, lakini Mungu anasema kuna. Sura iko wazi. Kuna laana nyingi kuliko baraka. Kulikuwa na kusudi na faida kutokana na kushika Sheria ya Musa.

Katika historia yote ya Israeli, kwa ujumla hawakuwa wazuri sana katika kushika Sheria ya Musa. Hii ilisababisha laana na mateso ya Israeli. Manabii wa Biblia baadaye walipaswa kuchukua ujumbe huu na kuwakumbusha Israeli juu ya hitaji la kushika Sheria na kupata baraka. Haikuwa matakwa ya Mungu kwamba alipaswa kuwaadhibu, lakini mara nyingi ndivyo ilivyotokea.

Utangulizi wa Kitabu cha Hesabu

Kitabu cha Hesabu kinashughulikia kipindi cha Israeli baada ya kuondoka Misri na kabla ya kufika Nchi ya Ahadi. Inajumuisha baadhi ya masuala ya vitendo ya shirika la kambi. Safari ilipaswa kuchukua miaka 2 tu. Hata hivyo, Israeli iliogopa majitu nchini na kukataa kushambulia. Ilikuwa ishara ya ukosefu wa imani katika Mungu, licha ya kuona kile Mungu alichowafanyia Wamisri! Mungu aliwarudisha Waisraeli jangwani na walikuwa wahamaji kwa miaka 38 zaidi. Kizazi kisicho na imani kilikufa jangwani.

Nambari inahusika na idadi ya Waisraeli. Tuna idadi ya kila moja ya makabila 12 mwanzoni, na tena kuelekea mwisho. Kulikuwa na mabadiliko kidogo katika idadi ya jumla, ikionyesha kuwa ukuaji wa idadi ya watu ulisimama nyikani. Sababu ilikuwa kutokana na uasi unaoendelea wa watu dhidi ya Mungu na adhabu iliyofuata na Mungu. Nambari halisi ni dalili kwamba Mungu anajua kila mshiriki wa watu Wake na zote ni muhimu kwake. Lakini wanahitaji kuwa na imani katika Mungu ikiwa watakuwa watu wa Mungu.

Siku ya 19: Nambari 6 na 10

Hesabu 6 inaelezea Sheria ya Mnazazi. Hii ni nadhiri ambayo Mwisraeli yeyote angeweza kuchukua kwa sababu alitaka kufanya zaidi kumtumikia Mungu na kuwa karibu naye. Wakati wa Waamuzi, Samsoni alikuwa Mnazari. Urefu wa huduma kama Mnaziri ulipimwa kwa urefu wa nywele. Mnaziri alikuwa amejitolea kutokula au kunywa chochote kutoka kwa zabibu na kutogusa maiti. Mnaziri alihusishwa na maisha (sio kifo) na kukaa mtakatifu. Hizi ndizo baraka za kuwa karibu na Mungu. Sura inaisha na baraka maarufu za ukuhani kwa watu. Baraka za kikuhani ni muhimu ikiwa watu ni waaminifu, lakini sio ikiwa wataasi.

Hesabu 10 inarekodi tarumbeta mbili za fedha kwenye hema iliyopigwa na makuhani. Inarekodi lini na kwa nini walipulizwa. Hizi zilikuwa tofauti na pembe ya kondoo dume (shofar). Milipuko ya tarumbeta ikawa sehemu muhimu ya ibada. Moja ya sababu za kuzipiga ni wakati kambi ya Israeli ilipohamia. Walikuwa wameishi chini ya Mlima Sinai tangu Kutoka 19. Sasa walipaswa kuondoka. Agizo la maandamano ambayo makabila 12 na makuhani walipaswa kuhamia liliamriwa. Ilikuwa muhimu kwamba waende kwa njia sahihi ili utukufu wa Mungu usonge mbele yao na pamoja nao.

Siku ya 20: Nambari 11 na 12

Mwendo wa kwanza wa Israeli kutoka Mlima Sinai ulikuwa safari ya siku 3 (Hesabu 10:33). Hiyo inaonekana kama walisafiri kwa siku 3 bila kukoma. Hii ingeeleza kwa nini watu walilalamika juu ya ugumu wao katika Hesabu 11: 1. Walipolalamika, Mungu aliwaadhibu, katika kesi hii kwa moto. Hii iliweka mfano wa safari ya nyikani. Kulikuwa na ugumu wowote watu walilalamika kwa Mungu na kisha wakaadhibiwa. Ilitokea tena wakati walilalamika juu ya chakula. Walikuwa wakipokea utoaji wa kimiujiza wa mana tangu wakati wa Kutoka 16, lakini chakula hiki cha miujiza hakikuwatosha. Malalamiko yao yalikuwa mabaya sana hivi kwamba Musa alitaka kufa! Mungu aliondoa baadhi ya

mzigo kutoka kwa Musa kwa kutoa roho yake kwa wazee 70. Pia aliwapa nyama waliyotamani, lakini pia tauni. Somo ni hitaji la watu wa Mungu kuridhika na kumtumaini Mungu, ingawa wanapitia magumu kwa ajili ya imani yao.

Hesabu 12 inaelezea malalamiko mengine ambayo Musa alikabiliana nayo. Wakati huu ilikuwa kutoka kwa kaka na dada yake mwenyewe. Walipinga uongozi wa Musa, wakisema kwamba Mungu pia amezungumza nao hapo zamani na kwa hivyo walikuwa muhimu sana. Uingiliaji kati wa Mungu unatuambia jambo muhimu kuhusu uhusiano wake na Musa. Mungu alikuwa na uhusiano wa moja kwa moja na Musa. Hii ni tofauti na manabii wengine ambapo Mungu alizungumza nao kwa njia isiyo ya moja kwa moja katika ndoto na maono. Miriam aliadhibiwa kwa ukoma. Haruni hakuadhibiwa, labda kwa sababu alikuwa Kuhani Mkuu. Kisha ilibidi afanye kazi ya Kuhani Mkuu na kuomba rehema kwa Miriamu. Na Mungu mwenye rehema akamsamehe. Mungu alikuwa amewaumba watu wake kuwa na viongozi fulani na watu walihitaji kukubali hili.

Siku ya 21: Nambari 13 na 14

Kufikia Hesabu 13, Israeli ilifika mipaka ya nchi iliyoahidiwa kwa Ibrahimu. Ilikuwa wakati wa kujiandaa kuingia. Wapelelezi kumi na wawili walitumwa kuchunguza nchi. Walichokiona ni nchi ya wingi mwingi. Ikilinganishwa na wakati wao jangwani, hii lazima iwe imeona nzuri. Walakini, pia waligundua ardhi hiyo ilikuwa na majitu yanayoishi ndani yake. Wapelelezi kumi walitilia shaka uwezo wao wa kuwashinda, hata kwa Mungu aliyeshinda Misri. Kalebu hakuwa na shaka na alijaribu kuwatia moyo watu.

Tunajua kutoka kwa Hesabu 14 kwamba watu waliwasikiliza wapelelezi 10 ambao walitilia shaka wangeweza kuingia katika nchi ya ahadi. Walizungumza juu ya kutafuta kiongozi wa kuwarudisha Misri! Wapelelezi wawili, Kalebu na Yohana, walijaribu kuwazungumzia watu kutoka humo, lakini walishindwa. Kama ilivyo kwa malalamiko ya hapo awali, Mungu hakuwa na furaha. Musa alilazimika kuingilia kati na kumshawishi Mungu kuwasamehe watu. Mungu alikubali kuwasamehe watu lakini sio wapelelezi. Alieleza kwamba watu waasi hawataruhusiwa kuingia katika nchi ya ahadi. Wangetumia maisha yao yote kutangatanga jangwani. Wakati watu walielewa makosa yao, walijaribu kuvamia nchi. Lakini Mungu hakuwa pamoja nao, na walishindwa. Somo ni kwamba watu wa Mungu wanahitaji kufanya kile Mungu anasema na kumwamini.

Siku ya 22: Nambari 16 na 20

Israeli walikabiliana na maisha yao yote wakitangatanga jangwani. Hii ilisababisha changamoto mpya kwa uongozi wa Musa katika Hesabu 16. Kulikuwa na waasi wakuu 4 pamoja na viongozi wengine 250. Ni Kora, Dathani na Abiramu ambao waliongoza changamoto hiyo na kusimama dhidi ya Musa. Wao na familia zao walianguka kwenye shimo ardhini ambalo lilionekana, na ardhi ikafungwa tena juu yao. Wazee 250 wa waasi waliharibiwa na moto. Watu, kwa kweli, walilalamika dhidi ya Mungu, na wengine 14,700 walikufa katika tauni. Seti tatu za waasi ziliharibiwa. Watu wa Mungu hawapaswi kupinga maelekezo ya Mungu na hawapaswi kulalamika. Waasi hawawezi kuwa sehemu ya watu wa Mungu.

Hesabu 20 inaelezea ugumu zaidi wa Israeli. Kwa maji kidogo, walilalamika sana kwa Musa. Licha ya malalamiko hayo, Mungu alikuwa tayari kuwapa maji kwa njia ya kimiujiza kutoka kwenye mwamba. Musa alipaswa kuzungumza na mwamba. Lakini Musa alipiga mwamba mara mbili na akatumia neno 'sisi' katika kuelezea jinsi maji yalivyozalishwa. Alichukua heshima ya Mungu juu yake

mwenyewe badala ya kumpa Mungu yote. Kama matokeo, Musa hakuruhusiwa kuingia katika nchi ya ahadi. Mwamba hapo awali ulikuwa umepigwa ili kutoa maji (Kutoka 17: 6). Kupigwa kwa mwamba baadaye kulielezwa kama ishara ya kumpiga Yesu (1 Wakorintho 10: 4) na Yesu hakupaswa kupigwa mara mbili.

Hesabu iliyobaki inashughulikia matukio hadi watu walipofika mpaka wa nchi ya ahadi kwa mara ya pili. Matukio ya sura ya 17-19 yanahusu miaka 38 waliyotangatanga jangwani, na tunajua kidogo juu yao. Wanapofika mpakani, mataifa ya eneo hilo yalianza kuwa na wasiwasi. Na kwa sababu nzuri.

Utangulizi wa Kitabu cha Kumbukumbu la Torati

Kumbukumbu la Torati linamaanisha 'sheria ya pili.' Mengi yake ni juu ya kusimulia tena matukio ya sheria kwa kizazi kipya kinachokaribia kuingia katika nchi ya ahadi. Kwa mfano, kuna sura inayosimulia upya utoaji wa amri 10. Pia kuna sheria nyingi mpya zilizotolewa ambazo hazikutolewa hapo awali. Hizi ndizo ambazo zinafaa sana kuishi katika utamaduni wa vijijini wa nchi ya ahadi. Ilijumuisha sheria kuhusu nabii wa baadaye kama Musa ambaye angekuja. Pia kuna sheria kuhusu ufalme wakati Israeli haikuwa na mfalme. Hii ilipendekeza wakati utakuja ambapo wangehitajika. Kitabu kinaisha na kifo cha Musa. Aliruhusiwa kuona nchi ya ahadi, lakini hakuruhusiwa kuingia katika nchi hiyo. Watu waliomboleza, lakini walikuwa na ahadi ya mtu mwingine kama Musa kuja.

Siku ya 23: Kumbukumbu la Torati 1 na 2

Kumbukumbu la Torati 1 huanza kutoka Mlima Sinai. Hapa mahali hapo panaitwa 'Horebu' ambayo inamaanisha 'jangwa' na inahusu eneo la jumla ambalo lilikuwa na Mlima Sinai. Israeli walikuwa wamekaa miaka 40 jangwani na sasa walipaswa kuingia katika nchi iliyoahidiwa kwa Ibrahimu. Ardhi inaelezwa kuwa inafikia mto Frati. Nchi hii yote haikuwa ya Israeli isipokuwa kwa vipindi wakati wa wafalme Daudi, Sulemani, na Yeroboamu II. Sehemu muhimu ya kuwa tayari kuingia katika nchi ya ahadi ilikuwa kuwa na viongozi wenye busara. Wao na watu walihitaji kushika sheria za Mungu ikiwa wangukuwa watu wa Mungu na Mungu angekuwa pamoja nao. Israeli ilikumbushwa juu ya shida ya kile kilichotokea mara ya mwisho walipofika hatua hii. Walihitaji kuepuka kufanya kosa lile lile tena.

Kumbukumbu la Torati 2 inaeleza kwamba ni Mungu anayewapa watu tofauti nchi zao, iwe Waisraeli au mataifa mengine. Inataja Anaki, ambao walikuwa majitu. Kulikuwa na watu katika Nchi ya Ahadi ambao walikuwa majitu kama Anaki (Hesabu 13: 31-33). Lakini sio saizi ambayo ni muhimu - ni kile kilicho katika mpango wa Mungu. Mungu alibadilisha mataifa mengine alipochagua. Mungu aliwasaidia Israeli kumshinda Sihoni mfalme wa Heshboni. Mungu anaendelea kuamua ni nani anayeishi wapi.

Siku ya 24: Kumbukumbu la Torati 3 na 4

Israeli inayofuata inakabiliwa na jeshi la Ogu mfalme wa Bashani katika Kumbukumbu la Torati 3. Ogu alikuwa jitu. Kushindwa kwa Ogu na Sihoni kungewahimiza Israeli kutowaogopa majitu ili waweze kuchukua nchi. Makabila mawili na nusu ya Israeli yalikuwa yamechagua kuchukua nchi ya Ogu na Bashani kama eneo lao wenyewe. Haya yalikuwa makabila ya Rubeni, Gadi na nusu ya kabila la Manase. Musa hakupaswa kuwa mtu wa kuwaongoza watu katika nchi. Huyu angekuwa mtu anayeitwa Yoshua. Yoshua alikuwa amemsaidia Musa katika miaka yote ya jangwani. Alikuwa

mmoja wa wapelelezi wazuri wa asili. Yoshua inamaanisha 'mwokozi' na ni sawa na Kiebrania la jina la Kigiriki 'Yesu.' Yoshua ana idadi ya kufanana na Yesu, ambayo unaweza kuangalia.

Kumbukumbu la Torati 4 linatoa hoja kali kwamba Israeli lazima watii sheria za Mungu. Ni kwa kutii sheria za Mungu tu ambapo Israeli wangeweza kuchukua nchi na pia kukaa ndani yake. Hii ilimaanisha kwamba walipaswa kuwafundisha watoto wao sheria. Hawakupaswa kuongeza sheria au kuiondoa kwa sababu ilikuwa sheria za Mungu. Walipaswa kuifuata kikamilifu. Ikiwa wangepanya hivi, basi hekima yao ingependwa na mataifa mengine. Hawakupaswa kuwa na sanamu kama mataifa mengine. Mungu hakupaswa kuwakilishwa na kitu chochote kinachoonekana. Walimwona kama moto mkali ambao hauna umbo. Walisikia sauti yake kutoka mbinguni. Hakuna taifa lingine ambalo limefanya hivi. Mungu hakupaswa kuwakilishwa na vitu vilivyumbwa au sanamu.

Siku ya 25: Kumbukumbu la Torati 8 na 9

Kumbukumbu la Torati 8 lilielezea kwa nini mambo yalitokea kwa Waisraeli. Ugumu wa safari ya jangwani ulikuwa mtihani wa kuona kama wangemtii Mungu au la. Mtihani ulikuwa ili Mungu ajue kilichokuwa moyoni mwao. Mungu alielezea uhusiano wake na watu wake kama baba aliye na mwana. Kama baba, aliwaadhibu. Kama baba, aliwapatia chakula na mavazi. Alitoa chakula na mavazi kimiujiza. Pia alikuwa akiwapeleka katika nchi nzuri ambayo ilikuwa bora kuliko Misri na kuwapa urithi katika nchi hiyo. Kama vile kulikuwa na hatari ya kiroho ya kutokuwa na imani jangwani, kulikuwa na hatari kama hiyo walipofika nchi ya ahadi. Katika nchi, wanaweza kusahau baraka za Mungu, na kufikiri kwamba walikuwa wamefanya kila kitu wenyewe kwa ujanja wao wenyewe. Waumini wote wana hatari sawa kwa imani yao kutokana na ugumu au mengi.

Kumbukumbu la Torati 9 linaendelea na maelezo. Israeli hawakupewa nchi ya ahadi kwa sababu walikuwa waadilifu. Walikuwa wakipewa ardhi kwa sababu wakaaji wa sasa walikuwa waovu sana. Kulikuwa na watu kama Melkizedeki ambao walikuwa wakiishi katika nchi, lakini sasa hakukuwa na zaidi. Watu waovu katika nchi takatifu ya Mungu walipaswa kuondolewa. Hili lilikuwa onyo kwa Israeli pia ikiwa wangekuwa waovu mara tu walipokaa katika nchi. Tabia mbaya ya Israeli yenyewe ilionekana katika tukio la ndama wa dhahabu. Kumbukumbu la Torati linawakumbusha Israeli matukio ya wakati huu na jinsi mbao za awali za mawe za amri 10 zilivyovunjwa.

Siku ya 26: Kumbukumbu la Torati 10 na 11

Kumbukumbu la Torati 10 inawakumbusha Israeli jinsi mbao za mawe za amri 10 zilivyofanywa upya baada ya seti ya kwanza kuvunjwa. Vidonge viliwekwa kwenye sanduku la mbao linaloitwa safina. Hizi ndizo amri pekee zilizoandikwa kwa jiwe na kuwekwa ndani ya safina. Kwa ujumla kuna amri kama 600 katika Sheria ya Musa. Karibu nusu ya hizi ni marudio ya zile zilizotolewa hapo awali ili kuwe na amri zaidi ya 300. Mungu anataka watu wake wajue na kutii sheria zake. Hii ni kama serikali yoyote ya kibinadamu inataka watu wake kutii sheria zake. Ni kwa kujisalimisha kwa sheria tu ndipo watu wanaweza kuonyesha kwamba wao ni wa Mungu. Mungu alichagua mababu zao kwa upendo, na ndiyo sababu Israeli ni ya Mungu.

Kumbukumbu la Torati 11 inawakumbusha Israeli juu ya maajabu ambayo Mungu alifanya huko Misri na jangwani. Walihitaji kukumbuka hili na kuhakikisha kuwa kumbukumbu haijasahaulika. Maneno ya Mungu yalihitaji kuwa moyoni mwao na daima mbele ya macho yao. Walihitaji kufikiria juu yao katika kila kitu wanachofanya na wakati wowote walipoingia au kuondoka kwenye mali zao. Walihitaji kuzungumza juu yao na familia zao. Kwa kushika amri za Mungu, wataonyesha upendo

wao kwa Mungu. Kwa njia hiyo, Mungu atawabariki kwa mvua na mavuno katika nchi ya ahadi. Lakini kama vile Mungu anaweza kubariki kwa utii, anaweza pia kulaani kwa kutotii. Walikuwa na uzoefu wa hii wakati wa safari ya nyikani.

Siku ya 27: Kumbukumbu la Torati 17 na 34

Kumbukumbu la Torati 17 linaletwa kwetu kwa sababu linafundisha juu ya sheria za mfalme. Taifa la Israeli lilianzishwa bila mfalme. Lakini hapa sheria inazungumza juu ya wakati ambapo kuna mfalme. Sheria imeandikwa kwa uangalifu. Inasema kwamba wakati 'wewe' (watu) unauliza moja. Hivi ndivyo ilivyotokea baadaye katika historia yao. Waliomba mfalme. Wakati huo, Mungu alichagua kuwapa moja. Kuna sheria ambazo mfalme lazima azishike. Tunaona kwamba mfalme alipaswa kuandika Sheria ya Mungu na kisha kuisoma kila siku. Hii ina maana kwamba ikiwa tunasoma Biblia kila siku, basi tunaishi kama mfalme wa Israeli! Sura hiyo pia inaelezea mfumo wa kisheria. Mfalme angekuwa mkuu wa mfumo wa sheria kwa sababu ya msimamo wake. Kulikuwa na uwezekano wa mgongano kati ya mfalme na Kuhani Mkuu juu ya maswala ya haki.

Sasa tunasoma sura ya mwisho ya Kumbukumbu la Torati, sura ya 34, kwa sababu tunahitaji kujifunza kile kilichotokea kwa Musa. Musa alikuwa amewaongoza watu kwa miaka 40 jangwani. Sasa alipitisha uongozi kwa Yoshua. Musa alipanda mlima na kuona nchi ya ahadi, kisha akafa. Alikuwa amekamilisha kazi ambayo Mungu alikuwa amempa kufanya. Yoshua alikuwa nabii, lakini hakuwa na uhusiano wa ana kwa ana na Mungu kama Musa. Mungu alimbariki Yoshua ili Yoshua aweze kufanya kazi ambayo Mungu alitaka afanye. Tutajifunza zaidi kuhusu Yoshua katika Kitabu cha Yoshua. Kabla ya hapo tutajifunza juu ya mtu anayeitwa Ayubu, ambaye aliishi nyakati za mapema.

Utangulizi wa Kitabu cha Ayubu

Kitabu cha Ayubu kinashughulikia maswala yasiyofurahisha na yenye changamoto kwa mwanadamu. Ni hadithi ya mtu mwadilifu ambaye huvumilia mateso ya ajabu. Anabaki kuwa mwadilifu licha ya yote. Mkewe na marafiki wanamshindwa katika nyakati hizi za giza. 'Marafiki' zake walikuja kumfariji lakini waliishia kuhitimisha kwamba Ayubu alikuwa mwenye dhambi mbaya. Ayubu hakubaliani sana na hitimisho hili.

Ayubu alichukia mateso yake na alijadiliana na mwanadamu na Mungu juu ya haki ya Mungu. Aliuliza maswali ambayo mtu yeyote mwadilifu angeuliza. Kwa nini wenye haki wateseke? Kitabu cha Ayubu hakitoi jibu wazi. Inaongoza msomaji kujifunza kwamba Mungu ana faida ya mwisho ya mtu huyo akilini. Ayubu anahukumiwa kuwa mtu mwadilifu, ingawa Ayubu alikuwa msemaji sana katika ukosoaji wake wa Mungu. Mungu anamwongoza Ayubu kuelewa kwamba hekima Yake mwenyewe iko juu ya kile Ayubu angeweza kuona na kwamba Ayubu alikosea kumkosoa Mungu. Ayubu aliomba msamaha na Mungu akamkubali Ayubu hii. Mungu alimbariki Ayubu ili awe na mengi mwishoni kuliko mwanzo. Ayubu, mtu mwadilifu ambaye yeye ni, aliwaomba 'marafiki' kwa msamaha wao. Ikiwa tunateseka kama mtu mwadilifu, basi tunapaswa kuelewa kwamba Mungu ana mema yetu ya mwisho akilini. Wenye haki wanaweza kupitia nyakati za shida, lakini Mungu ana mpango wa kuwatendea wema wenye haki.

Siku ya 28: Ayubu 1 na 2

Matukio ya kitabu cha Ayubu labda yanafanyika katika eneo la Edomu, ambalo lilikuwa linamilikiwa na Esau. Hatuna wakati wazi wa lini iliandikwa, lakini ilifikiriwa kuwa mapema, labda wakati wa Pentateuch. Tunatambulishwa kwa Ayubu kama mtu mwadilifu na tajiri. Mbele ya Mungu, mtazamaji alihoji kama Ayubu alikuwa mwadilifu kweli. Alipendekeza kwamba Ayubu ampende Mungu tu kwa sababu Mungu alimpa utajiri wake. Ikiwa Ayubu hakuwa na utajiri wake, angekuwa mwadilifu? Mungu alimruhusu adui huyu kuchukua utajiri wa Ayubu ili kuona nini kitatokea. Neno 'shetani' linamaanisha adui, na inasaidia zaidi kulitafsiri kama adui. Ayubu alibaki mwadilifu ingawa utajiri wake ulichukuliwa. Haki yake haikuwa kwa sababu Mungu alifanya maisha yake kuwa rahisi. Alikuwa mwadilifu kweli.

Katika Ayubu 2, tunaona kwamba mpinzani bado aliamini kwamba haki ya Ayubu ilitegemea jinsi Mungu amembariki. Alitaka kujua ikiwa Ayubu alibaki mwadilifu hata wakati afya yake iliondolewa. Alitaka kujua ikiwa Ayubu alikuwa mtu mwadilifu wa uwongo. Mungu alimruhusu adui kuchukua afya yake, na Ayubu aliteseka kutoka kichwa hadi miguuni na majipu au kitu kama ukoma. Marafiki wa Ayubu wanapomwona, wanashtuka na kunyamaza kwa siku 7. Ayubu alikuwa amepunguzwa kuwa kitu ambacho hakikutambulika. Kila mtu aliona uchungu wake. Ayubu bado hakukata tamaa kwa Mungu. Ayubu alikuwa mwadilifu kweli.

Siku ya 29: Ayubu 3 na 4

Katika Ayubu 3, Ayubu alilaani maisha yake mwenyewe. Sasa alikuwa akiishi maisha ya kulaaniwa na alilaani siku ya kuzaliwa kwake. Alitaka kifo badala ya maisha haya yaliyolaaniwa. Alilia na kuhoji kwa nini aliruhusiwa kuishi na kuteseka. Ayubu anauliza swali la 'kwanini' katika mateso yake, kama watu wengi wanavyofanya. Sehemu kubwa ya kitabu cha Ayubu inajadili hoja hiyo.

Baada ya Ayubu kumaliza malalamiko yake, mmoja wa marafiki zake 3 alizungumza. Ayubu 4 ni sehemu ya kwanza ya hotuba za marafiki zake. Rafiki yake anajaribu kujibu swali la Ayubu la 'kwa nini?' Lakini rafiki yake haitoi maneno ya kufariji. Sehemu muhimu ya hoja yake ni kwamba watu hawateseka ikiwa hawana hatia. Hoja hii inakuwa msingi wa kila hoja iliyotolewa na marafiki 3. Elifazi anadai ana ufahamu wa Mungu, kwa sababu alidai kuwa na maono ya Mungu. Ni kama amesema kwamba Ayubu lazima amsikilize kwa sababu anajua kile Mungu anachofikiria. Tunajua kutokana na kile kinachotokea kwamba hoja hii ilikuwa hoja ya uwongo ya kibinadamu.

Siku ya 30: Ayubu 5 na 29

Ayubu 5 inaendelea na hotuba ya kwanza ya Elifazi. Maoni yake yanaendelea kudhani kuwa Ayubu amefanya kitu kibaya. Elifazi pia anasema mambo kadhaa ambayo ni kweli. Mgonjwa anapaswa kumwomba Mungu kila wakati kwa msaada, kwa sababu Mungu hufanya mambo mengi ya ajabu. Mungu huwaadhibu watu na anapofanya hivyo Mungu anaweza kuwaokoa kutoka kwa shida zao zote. Elifazi hana ushahidi kwamba Ayubu amefanya chochote kibaya, na anadhani tu. Hili ndilo tatizo kuu katika hoja yao. Marafiki hao 3 walikuwa wamekuja kwa Ayubu kumsaidia, lakini sasa walikuwa wakimshtaki kwa uhalifu ambao hawakuweza kuthibitisha. Kadiri Ayubu na marafiki wanavyotoa majibu kwa kila mmoja, marafiki wanakuwa wagumu na zaidi. Ayubu hukata tamaa zaidi na zaidi ya msaada wao.

Hotuba zinapoendelea, Ayubu anahisi kulazimishwa kuelezea jinsi alivyoishi na kwa nini ana ujasiri katika haki yake. Ayubu 29 ni maelezo mazuri ya mtu mcha Mungu anayeishi kwa uangalifu na kujali wale ambao ni maskini au wanaoteseka au wanakufa. Laiti marafiki zake wangemtendea kama

Ayubu alivyowatendea watu wengine! Sura hii ni kielelezo cha jinsi watu wanaomcha Mungu wanapaswa kupenda. Huwezi kusaidia kumpenda Ayubu!

Siku ya 31: Ayubu 31 na 38

Katika Ayubu 31, Ayubu anaelezea tena jinsi alivyoishi. Alidhibiti tamaa ya macho yake. Hakuwatamani wanawake wengine. Aliepuka uwongo. Alitenda kwa haki. Aliwasaidia maskini na mjane na yatima. Aliwasaidia wenye njaa na baridi. Alimwamini Mungu na sio pesa. Hakufurahi wakati adui yake alipoanguka. Alidhibiti ulimi wake. Alimpa msafiri kitanda. Hakujificha dhambi yake mwenyewe. Katika haya yote, Ayubu anatamani laana juu yake mwenyewe ikiwa hangefanya kama alivyoelezea. Hii ilikuwa njia hatari, lakini Ayubu alikuwa na ujasiri katika haki yake. Na hapo Ayubu anamaliza hotuba zake.

Tunaendelea na Ayubu 38, ambapo Mungu alimwambia Ayubu moja kwa moja. Katika mjadala uliopita, dhoruba ilikuwa imelipuka. Kulingana na kile Mungu anachosema sasa, tunaweza kuona kwamba dhoruba ilitoka kwa Mungu kutoa hoja. Dhoruba ilionyesha nguvu za Mungu. Mungu alipozungumza Mungu alibaini kwamba mtu alikuwa amehoji hekima Yake. Muktadha unaonyesha kwamba huyu alikuwa Ayubu. Mungu anaelezea hekima yake kwa kuangalia uumbaji. Katika kile Mungu anasema, Mungu hupitia kazi yake ya siku zote za uumbaji. Ni kana kwamba Mungu anasema, 'Nilifanya haya yote kwa hekima yangu, kwa nini unahoji hekima yangu?' Ni jambo ambalo wanadamu wangukuwa na busara kufikiria.

Siku ya 32: Ayubu 39 na 40

Mungu aliendelea na maelezo yake ya kazi zake za uumbaji katika Ayubu 39. Katika Ayubu 38 tunasoma hasa kuhusu ulimwengu wa kimwili ambao Mungu alikuwa ameumba. Katika sura ya 39, Mungu anaelezea ulimwengu wa asili aliokuwa ameumba. Mungu hazingatii muundo wa kimwili aliokuwa ameufanya wa wanyama. Anazingatia jinsi wanyama wanavyofikiri na kutenda. Kwa maneno mengine, Mungu alizingatia hekima aliyokuwa amewapa wanyama. Kutoka kwa mbuni mjinga hadi farasi jasiri, Mungu aliwapa maisha yote hekima. Maana yake ni kwamba ikiwa Mungu ana hekima ya kutosha kufanya haya yote, hakika Mungu ana hekima ya kutosha kuongoza mambo ya mwanadamu! Mwanadamu anahitaji kufikiria juu ya hili.

Katika sura ya 40, Mungu alisimama. Akamwomba yule anayemhoji azungumze. Ayubu alizungumza. Ayubu aliitikia usemi wa Mungu kwa usahihi. Hakustahili kuzungumza na Muumba. Kisha Mungu akamwambia Ayubu na swali la haki. Je, Ayubu anapinga haki ya Mungu ili kujihesabia haki? Mungu anaelezea mambo ya ukuu wake. Mungu huwaangusha wenye kiburi. Ayubu 40 inasonga kwenye maelezo ya mnyama anayelitwa 'behemoth.' Neno hili la Kiebrania ni jina la kawaida la mnyama. Bila kujali mnyama ni nini, Mungu anamuuliza Ayubu ikiwa anaweza kumdhibiti. Inadokezwa kuwa Mungu anaweza. Huu ni mfano mwingine wa mapungufu ya mwanadamu na ukuu wa Mungu.

Siku ya 33: Ayubu 41 na 42

Ayubu 41 ni maelezo ya Leviathan. Leviathan imetajwa mahali pengine na ni wazi kuwa ni kiumbe mkubwa wa baharini. Maelezo ni ya kushangaza. Mnyama anaweza kuzungumza na kupumua moto. Hakuna kitu kama mnyama huyu katika uumbaji, wa zamani au wa sasa. Njia bora ya

kumtazama kiumbe huyu ni kuiona kama ishara ya kitu kingine. Tunaambiwa mwishoni kwamba kiumbe ni 'mfalme wa wenye kiburi'. Hii inatupeleka kwa mwanadamu. Ni ulimi wa mwanadamu ambao ni kama moto (Yakobo 3: 6). Mnyama anazungumza kama wanadamu wanavyozungumza. Mnyama huyo ana moyo mgumu na ana shingo ngumu kama kiburi cha mwanadamu. Hii inamaanisha tunaweza kumwelewa mnyama kama uwakilishi wa jamii ya wanaume wenye kiburi. Mungu anaweza kudhibiti jamii ya kiburi ya wanadamu, kama vile anavyoweza kudhibiti viumbe vingine.

Ayubu alijibu hotuba ya Mungu juu ya wenye kiburi. Katika Ayubu 42 Ayubu alikiri kwamba hakuelewa mambo vizuri na alitubu. Hiyo inatosha kwa Ayubu kuwa sawa na Mungu. Lakini Mungu anawashutumu 'marafiki 3' kwa kusema uwongo na upumbavu. Lazima watoe dhambi kwa ajili ya dhambi zao. Ilikuwa sahihi kwamba pia walifanywa kumtegemea Ayubu kuwaombea. Sala ya mwenye haki hufanikisha mengi, ilhali sala ya mpumbavu haifanyi hivyo. Ayubu aliwaombea. Na Ayubu amebarikiwa na mengi mwishoni kuliko mwanzoni. Tunapoangalia nyuma kwenye hadithi nzima, tunaona kwamba Mungu alitaka kumbariki Ayubu mwadilifu. Na Mungu alitaka marafiki hao 3 warejeshwe licha ya upumbavu wao. Mungu alitaka, na anataka, bora kwa kila mtu, pamoja na sisi. Kile mwanadamu lazima afanye ni kumtumaini Mungu katika hali zote. Mungu anajua anachofanya!

Utangulizi wa Kitabu cha YOSHUA

Kitabu cha Kumbukumbu la Torati kinaisha na Israeli kwenye ukingo wa nchi ya Kanaani. Hii ilikuwa nchi iliyoahidiwa kwa Ibrahimu, Isaka na Yakobo. Musa aliwaongoza kutoka Misri, lakini haikuwa kusudi la Mungu kwake kuwaongoza katika nchi ya ahadi. YOSHUA alikuwa kiongozi aliyeteuliwa kufanya hivyo. Kitabu cha YOSHUA kinashughulikia maandalizi ya kuvuka ndani ya nchi na ushindi wa nchi. Nchi iligawanywa kati ya makabila 12 ya Israeli na makabila yalika katika maeneo yao wenyewe. Mwishoni mwa maisha ya YOSHUA, hakukuwa na kiongozi aliyeteuliwa kuchukua nafasi ya YOSHUA. Taifa la Israeli halikuwa na mfalme. Kuhani Mkuu alikuwa mtu muhimu zaidi. Taifa lilikuwa kweli theokrasi - yaani, Mungu alikuwa kiongozi wao kwa ujumla. Wazee wa makabila na miji walishughulikia maswala ya haki ya ndani, wakiungwa mkono na ukuhani. Mwishoni mwa Kitabu cha YOSHUA, YOSHUA aliwaita viongozi na kuwaonya kuwa waaminifu. Walijibu kwa uaminifu na kuchukua agano mbele za Mungu kufanya hivi. Kitabu kinamalizika na kifo cha YOSHUA na kifo cha Kuhani Mkuu wa sasa.

Siku ya 34: YOSHUA 1 na 3

YOSHUA 1 iliendelea pale ambapo Kumbukumbu la Torati liliishia. Mungu alimwambia YOSHUA awapeleke Israeli kuvuka mto Yordani na kuingia katika nchi ya ahadi kutoka mashariki. Alimhakikishia YOSHUA kwamba atakuwa pamoja na YOSHUA kila wakati na alimtia moyo YOSHUA. Ushauri ambao Mungu alimpa YOSHUA haukuwa ushauri wa kijeshi wa kuhakikisha ushindi, lakini ushauri wa kiroho ili kuhakikisha ushindi. Walihitaji kushika sheria za Mungu ili Mungu awe pamoja nao. Wangeweza kufanya hivyo kwa kusoma neno la Mungu kila siku na kufikiria juu yake. Tunaweza kuchukua ushauri huu sisi wenyewe, ili tuweze kupata ushindi wa kiroho. Watu walimtia moyo YOSHUA pia. Makabila mawili na nusu ambao walikuwa na ardhi kwenye ukingo wa magharibi

wa mto Yordani waliweka wazi uungaji mkono wao. Tunaweza kujua kwamba sura hiyo ilifanyika wakati wa mwaka mpya wa kidini ya Kiyahudi, kabla tu ya Pasaka.

Yoshua alituma wapelelezi wawili katika nchi ambao walikutana na kahaba aitwaye Rahabu. Tulisoma hadithi hii hapo awali katika sura ya 2. Sasa tunaenda kwenye kuvuka kwa mto Yordani katika sura ya 3. Watu walipaswa kujiandaa kwa siku 3. Kisha sanduku la agano, chombo cha sanduku la dhahabu amri 10, kilipaswa kubebwa na makuhani hadi kwenye mto Yordani. Wakati huo, mtiririko wa mto ungesimama, na hii ingewaruhusu kuvuka mto kwenye ardhi kavu. Matukio haya yanatukumbusha kuvuka Bahari ya Shamu wakati Israeli waliondoka Misri. Ilikuwa ukumbusho kwa Wakanaani wanaoishi katika nchi ya Kanaani kwamba Mungu aliyeharibu majeshi ya Misri alikuwa bado na watu hawa. Maneno ya Rahabu yalituambia kwamba Wakanaani walielewa hili.

Siku ya 35: Yoshua 4 na 5

Yoshua 4 inaelezea kuvuka kimiujiza kwa mto Yordani wakati wa mwaka ambapo kiwango cha mto kingekuwa juu. Tukio hilo lilipaswa kukumbukwa na Israeli. Mawe kumi na mawili kutoka Yordani yalitolewa na kuwekwa kambini. Walikuwa ukumbusho wa kudumu wa tukio hili, ili hakuna kizazi kijacho kinachoweza kusema kwamba hakikutoka. Israeli ilihitaji kukumbuka maisha yake ya zamani, na mataifa mengine yalihitaji kukumbuka kile Mungu alifanya na Israeli. Sikukuu ya Pasaka ilikuwa ukumbusho wa matukio ya kutoka Misri, na hii ilikuwa ukumbusho wa wao kuingia katika nchi ya ahadi. Siku ya kumi ya mwezi wa kwanza, Israeli waliingia nchini. Hii ilikuwa siku ile ile walipolazimika kuchagua mwana-kondoo wa Pasaka kwa Pasaka. Wakati huu wa mwaka pia ulikuwa wa kwanza wa mavuno ya nafaka, mavuno ya shayiri. Kwa kuingia katika nchi ya ahadi wakati huu, Mungu alikuwa amepanga waweze kula mavuno.

Israeli sasa ilikuwa kwenye nchi iliyokaliwa na Wakanaani. Wakanaani wangeweza kushambulia Israeli. Lakini Yoshua 4 inatuambia kwamba waliogopa. Kilicho cha kushangaza ni kwamba Israeli sasa walikuwa wamewatahiri wanaume hao. Hii ilimaanisha kuwa wanaume wao wanaopigana hawataweza kupigana kwa siku 3. Tohara ilikuwa sheria muhimu kwa watu kushika. Ilipewa Ibrahimu kama ishara ya ahadi ambazo Mungu alimpangia. Israeli wangeweza tu kupata msaada wa Mungu ikiwa wangepuata sheria za Mungu na kuwa na ishara ya agano katika mwili wao. Sura hiyo inaisha kwa onyo kwa Yoshua na watu wa Mungu. Yoshua alimwona nahoja wa jeshi la Mungu, ambaye alikuwa malaika maalum. Joshua alimuuliza ikiwa alikuwa upande wao? Hili halikuwa swali sahihi. Sio kwetu kumhoji Mungu. Ni kwa Mungu kutuuliza. Swali kwa watu wa Mungu daima ni, 'Je, ninyi ni watakatifu?' Ikiwa tunataka msaada wa Mungu, basi tunahitaji kuwa sawa na Mungu.

Siku ya 36: Yoshua 6 na 7

Yoshua 6 inaelezea tukio maarufu la kuanguka kwa jiji la Yeriko. Yoshua hakushinda mji kwa nguvu. Mungu alimruhusu Yoshua kuushinda mji kwa kelele za watu na tarumbeta. Nyara za vita zilipaswa kuwa za Mungu. Hii ilikuwa nyara ya kwanza kupokelewa kutoka kwa ushindi. Kama mambo mengine ya kwanza katika Biblia, ya kwanza ilikuwa ya Mungu. Hakuna mwanadamu aliyepaswa kuchukua chochote cha kile kilichokuwa cha Mungu. Nyara ziliwekwa katika hazina ya nyumba ya Bwana, Hema. Yeriko yenyewe haikupaswa kujengwa upya, na Yoshua alimlaana yule aliyefanya hivyo.

Baada ya ushindi wa kimiujiza dhidi ya Yeriko, Israeli ilitarajia ushindi rahisi juu ya shabaha ndogo ya pili. Lakini haikupaswa kuwa. Tofauti na vita vya kwanza, ambapo Israeli ilikuwa takatifu kiroho, hii

haikuwa hivyo tena. Yoshua 7 anaelezea kisa cha kusikitisha cha Akani na familia yake. Alijaribiwa na utajiri na kuiba kile kilichokuwa cha Mungu. Kwa ajili ya dhambi yake, walipigwa mawe. Lilikuwa somo gumu. Lakini ilikuwa ni lazima kwamba watu wajiweke watakatifu ikiwa Mungu angeendelea kuwasaidia kuwashinda maadui wengi. Mungu hakuwa na busara. Aliwapa watu wote nyara nyingi kutoka kwa ushindi wa siku zijazo. Ilikuwa ni ya kwanza tu ambayo Mungu alitaka kwa ajili yake mwenyewe. Ikiwa Aakani angengojea, yeye na familia yake wangekuwa na mengi. Lakini uchoyo uliondoa familia moja kutoka Israeli.

Utangulizi wa Kitabu cha Waamuzi

Kitabu cha Waamuzi kinaanza na maneno "Baada ya kifo cha Yoshua". Kitabu cha Waamuzi kinafuata kitabu cha Yoshua, ambacho kinaisha na kifo cha Yoshua. Tunasoma tena juu ya kifo cha Yoshua katika sura za mwanzo za Waamuzi (2: 8-9). Kifo cha Yoshua ni muhimu wazi. Yoshua alikuwa amewapeleka Israeli katika nchi ya Kanaani na kuwaweka katika Nchi ya Ahadi.

Waamuzi wanaelezea wakati ambapo Israeli walirudia sehemu iliyopotea ya nchi kwa sababu ya uovu wao wenyewe. Mungu alituma mataifa ya adui kama adhabu, na wakachukua sehemu ya nchi. Hata hivyo, Mungu aliwainua majaji ili kuwafundisha sheria za Mungu na kuwawezesha kurejesha kile kilichopotea. Samsoni na Gideoni walikuwa mifano. Waamuzi waliitwa 'waokozi' (km 3:15) ambayo ni kutoka kwa neno moja la mizizi kama 'Yoshua'. Kwa kweli, Mungu aliwainua 'Yoshua' kufanya kazi ya Yoshua na kurudisha umiliki wa sehemu za ardhi kwa Israeli. Huenda Yoshua alikuwa amekufa, lakini roho ya Yoshua iliendelea kuishi katika watu kama Yoshua ambao waliendelea na kazi yake. Daima kulikuwa na kanuni kwamba Israeli wangepoteza kukaa katika nchi ikiwa wangepoteza waaminifu. Ikiwa hawakuwa waaminifu, basi wangepoteza.

Waamuzi ambao Mungu aliwainua walikuwa watu wasio wa kawaida. Hakuna hata mmoja wao anayeweza kuchukuliwa kuwa mzuri kwa maoni ya mwanadamu. Hivi ndivyo Mungu anavyofanya kazi. Anafanya kazi kupitia wanyonge, ili hakuna mtu anayeweza kudai kwamba wameleta ushindi kwa nguvu na ustadi wao wenyewe. Kitabu hiki kinaweka mazingira kwa wakati wa wafalme kwa kutumia maneno, "Siku hizo Israeli haikuwa na mfalme" (mstari wa mwisho wa kitabu).

Siku ya 37: Waamuzi 1 na 2

Mwanzoni mwa Waamuzi, Israeli walikuwa wamechukua Nchi ya Ahadi chini ya Yoshua. Sehemu kubwa ya ardhi ilikuwa imekaliwa, lakini sio yote. Bado kulikuwa na sehemu kubwa zilizoahidiwa kwa Ibrahimu ambazo hazikuwa zimekaliwa. Kazi ya kuteka ardhi ilihitaji kuendelea, ingawa hakukuwa tena na kiongozi wa watu baada ya kifo cha Yoshua. Israeli sasa ilisimamiwa katika ngazi ya kikabila. Makabila ya Yuda na Simeoni yaliweza kuteka Yerusalemu. Haikukaa mikononi mwa Waisraeli, kwa sababu baadaye ilibidi ikamatwe tena. Ndivyo ilivyokuwa kwa sehemu zingine za nchi, kama vile miji ya Wafilisti. Kabila la Yusufu liliweza kuteka Betheli. Lakini basi kulikuwa na matatizo. Makabila mengine mengi hayakuweza kuwaondoa Wakanaani waliokuwa wakiishi katika eneo lao.

Katika Waamuzi 2 tunasoma sababu kwa nini makabila mengi hayakuweza kuwaondoa Wakanaani kutoka nchi yao. Hawakuondoa vitu vya ibada ya uongo kutoka nchi kama Mungu alivyoamuru. Na Israeli walianza kuabudu miungu hii ya uongo wenyewe. Ni wazi kwamba Mungu wa Israeli

hangeweza kuwasaidia watu ambao hawamwabudu tena. Wangeangamizwa kama vile walivyowaangamiza Wakanaani. Katika hili tunaweza kuona Mungu ni mwadilifu. Haijalishi ikiwa alikuwa Mkanaani au Misraeli. Yeyote aliyeabudu miungu ya uongo katika nchi takatifu ya Mungu alipaswa kuondolewa. Mungu hakuwaacha watu wake, Waisraeli, ghafla kana kwamba alikuwa amewakata tamaa. Anawaadhibu ili kuwafanya warudi kwake. Kisha waliporudi, aliwaokoa kwa hakimu. Jaji alipokufa, walirudi kwenye ibada yao ya uwongo. Mzunguko ulijirudia mara nyingi katika kitabu cha Waamuzi.

Siku ya 38: Waamuzi 3 na 14

Waamuzi 3 inatuambia kwamba Mungu aliwaacha mataifa mengine katika nchi ya Israeli kama mtihani kwa Waisraeli. Mungu alikuwa akiwatumia kuona ikiwa Israeli wangemfuata Mungu au miungu ya mataifa mengine. Mungu alifanya hivyo kwa sababu watu wote wa Mungu wanapaswa kuchagua kumfuata Mungu. Kwa bahati mbaya, Israeli haikuwa mwaminifu kwa Mungu. Walichanganyika na mataifa na kuoana nao. Wakati hii ilitokea, kulikuwa na hatari kwamba watu wa Mungu hawatakuwa watakatifu tena na tofauti na watu wengine. Mungu alipaswa kuchukua hatua. Mungu alituma jeshi la kigeni kuwaadhibu. Walipoomba msaada, Mungu alimtuma mwokozi. Katika sura hii ilitokea mara mbili. Othnieli ndugu ya Kalebu alikuwa mwamuzi wa kwanza, na Ehudi wa pili.

Waamuzi 14 ni maelezo ya hakimu Samsoni. Tutafuata matukio ya maisha yake ya utu uzima. Mungu alimpa Samsoni nguvu kubwa. Alitumwa kuokoa Israeli kutoka kwa jeshi la kigeni, ambalo wakati huu lilikuwa Wafilisti. Nguvu za Samsoni zilitoka kwa nguvu za Mungu. Samsoni alionyeshwa jinsi Mungu angemsaidia wakati Mungu alimruhusu kuua simba kwa mikono yake. Samsoni alivutiwa kuoa mwanamke Mfilisti. Tunaambiwa kwamba Mungu alipanga hili. Sherehe za ndoa hazikuenda vizuri. Mkewe hakuwa upande wake. Mungu alimpa tena Samsoni nguvu ya kuwashinda wanaume 30. Huu ulikuwa mwanzo wa nguvu za Samsoni na wakati wake kama hakimu.

Siku ya 39: Waamuzi 15 na 16

Katika Waamuzi 15 tunajifunza kwamba baba wa mke wa Samsoni alimpa mke wa Samsoni kwa mtu mwingine. Samsoni sasa alikuwa amedhulumiwa. Aliwahukumu Wafilisti kwa kosa hili. Katika tukio la kushangaza, Samsoni alishika mbweha 300 na kuwachoma moto. Walichoma ngano, mizabibu na mizeituni ya Wafilisti. Wakati wowote tukio linaponekana kuwa la kushangaza, mtu anahitaji kuangalia kwa bidii maana nyuma yake. Mbweha ni mnyama mjanja, na Wafilisti walikuwa wamefanya kama wanyama wajanja. Wafilisti walikuwa wamemchoma mke na baba ya Samsoni. Samsoni alitumia moto kuwaadhibu. Wafilisti kisha walijaribu kumwadhibu Samsoni, lakini Mungu alimwokoa Samsoni tena. Samsoni alipewa uwezo wa kuua wanaume elfu moja kwa taya ya punda. Hii ilimpa Samsoni nguvu juu ya Wafilisti. Akawa hakimu wa Israeli kwa miaka 20.

Waamuzi 16 huanza na tukio la Samsoni huko Gaza. Samsoni alikaa na kahaba. Hatujui ikiwa hii ilimaanisha kwamba Samsoni alikuwa na udhaifu kwa wanawake, kwa sababu Yoshua na Kalebu pia walikwenda na kukaa na kahaba. Katika kesi ya mwisho, walikaa hapo kwa hivyo hawakuonekana na watu. Usiku Samsoni alichukua nguzo za lango na kuchukua pamoja naye hadi juu ya mlima. Tena matukio haya yanaonekana kuwa ya kushangaza kwetu, kwa hivyo tunatafuta tena maana ya kina. Katika kesi hii, tunaweza kupata viungo vingi kati ya maisha ya Samsoni na maisha ya Yesu. Hii ni rahisi kuona katika matukio ya Delila. Kama Yesu, Samsoni alijeruhiwa ili kuwaokoa watu wake

kutoka kwa dhambi zao na kutoka kwa adui yao. Kama Yesu, aliuzwa kwa fedha na kusalitiwa. Kama Yesu, alikabidhiwa kwa Mataifa. Kama Yesu, mikono yake ilikuwa imenyooosha wakati alikuwa akifa. Wakati Samsoni alichukua nguzo za lango hadi juu ya mlima, inatukumbusha Yesu kwenye nguzo juu ya mlima akishinda ushindi kwa watu wake. Kuna wengine wengi, lakini hii inatosha kuona kwamba Samsoni ni mfano wa Yesu.

Utangulizi wa Kitabu cha Ruthu

Ruthu ni kitabu kifupi kuhusu imani ya watu watatu wakati wa Waamuzi; Naomi, mama mwaminifu; Ruthu, Moababi; na Boazi, mmiliki wa ardhi aliyezeeka. Familia ya Naomi ilikuwa imehamia Moabu kwa sababu ya njaa. Walakini, msiba ulitokea na kwa kipindi cha miaka 10 mumewe na wanawe wawili walikufa. Aliachwa na binti-mkwe wawili wa Moabu. Naomi aliamua kurudi katika mji wake, lakini Ruthu alisisitiza kurudi naye. Naomi alirudi katika umaskini mwanzoni mwa mavuno. Sheria ya Musa iliruhusu maskini kuokota mahindi kutoka kingo za mashamba. Hivi ndivyo Ruthu alivyofanya. Lakini Mungu alikuwa akidhibiti. Ruthu alikwenda kwenye shamba la Boazi, ambaye alikuwa jamaa wa karibu. Boazi alimsaidia Ruthu. Sheria ya Musa iliwataka watu kuwatunza maskini. Naomi alihimiza ndoa kati ya wawili hao kwa kutumia sheria nyingine kutoka kwa Sheria ya Musa, inayojulikana kama Sheria ya ndoa ya Walawi. Hii ilihitaji jamaa wa karibu, kawaida kaka, kuoja mjane na kumlea mtoto wa kiume aliyekufa. Kupitia sheria hii, Boazi alioa Ruthu, na familia ya Naomi iliendelea. Naomi alipewa chakula na familia na Ruthu na Boazi katika uzee wake. Kitabu cha Ruthu ni mfano wa jinsi waamini wanavyobarikiwa. Ilionyesha jinsi Sheria ya Musa ilivyopaswa kufanya kazi katika kuwatunza maskini. Hii ilikuwa nia ya Mungu katika kutoa sheria hizi.

Siku ya 40: Ruthu 1 na 2

Ruthu 1 anatutambulisha kwa Naomi, mama wa wana wawili, ambaye aliamia Moabu kwa sababu ya njaa. Wakati wanaume wa familia yake walikufa, aliachwa na binti-mkwe wawili. Tunaweza kuona imani yake katika jinsi alivyozungumza. Hakuwa amekata tamaa kwa Mungu wa Israeli. Alielewa kwamba hali yake ilikuwa imeongozwa na Mungu. Pia alielewa kwamba mavuno mazuri katika Israeli mwaka huo pia yalitolewa na Mungu. Ilikuwa kawaida kwake kurudi katika nchi ya Mungu wake. Kile ambacho hakutarajia ni kwamba Ruthu angekuja naye na kumfuata Mungu wake. Maisha yangekuwa magumu kwa sababu walikuwa wakirudi katika umaskini. Kurudi kwa Israeli ilikuwa tendo la imani na wanawake wote wawili.

Na imani yao ililipwa. Katika sura ya 2, tunasoma jinsi walivyonusurika kwa kuvuna kutoka kingo za mashamba. Sheria ya Musa iliwataka wamiliki wa ardhi kutovuna kingo za shamba na kuacha mavuno yoyote yaliyoshuka kwa maskini (Mambo ya Walawi 19: 9-10). Boazi alikuwa mmiliki wa ardhi mwaminifu na alishika sheria. Aliweka kanuni ya sheria ambayo ilikuwa kutunza maskini na mgeni. Kupitia Ruthu, Boazi alihakikisha kwamba anamtunza mjane Naomi. Ruthu aliweza kukusanya mara 10 kile kilichokusanywa na Waisraeli jangwani walipokusanya mana! Ruthu aliendelea kutembelea mashamba ya Boazi kupitia mavuno ya shayiri na kisha mavuno ya ngano.

Siku ya 41: Ruthu 3 na 4

Ingawa Ruthu na Naomi walikuwa na chakula cha kula, shida ilikuwa inakuja. Wakati wa majira ya baridi hakutakuwa na mavuno ya kukusanya, na wangeweza kuwa na njaa. Ruthu sura ya 3

inaelezea kile kinachoweza kufanywa. Naomi, mwanamke mwenye hekima ambaye alikuwa, alifikiria juu ya mustakabali wao na mustakabali wa Ruthu. Alijua Sheria ya Musa na juu ya sheria juu ya wajane ambao hawana mtoto wa kiume (Kumbukumbu la Torati 25: 5-10). Hii ilihitaji kaka wa marehemu kuolewa na mjane na kupata mtoto wa kiume naye. Kwa upande wa Ruthu, hakukuwa na ndugu waliobaki, kwa hivyo jukumu liliangukia kwa jamaa wa karibu. Naomi alimtuma Ruthu kwa Boazi kwa nia ya kumwomba Boazi afanye wajibu wake wa kuoa Ruthu. Boazi alielewa wazi kile alichokuwa akiulizwa na akakubali. Walakini, kulikuwa na jamaa ambaye alikuwa karibu ambaye alipaswa kufanya jukumu hilo kwanza.

Matendo yanayoendelea ya Boazi yameelezwa katika Ruthu sura ya 4. Alipeleka suala la umiliki wa ardhi na umiliki wa mjane kwa wazee wa mji. Jamaa wa karibu alikuwa tayari kununua ardhi ya familia kutoka kwa Naomi lakini hakuwa tayari kuoa mjane huyo. Jamaa wa karibu alishindwa kutimiza mahitaji ya sheria ya Walawi, ambayo Boazi alifanya badala yake. Wazee walimbariki Boazi, na Mungu pia. Walikuwa na mtoto wa kiume, ambaye anaitwa 'mwana wa Naomi'. Ilikuwa kana kwamba mtoto aliyekufa alikuwa amerejeshwa, ambayo ndio sheria ya ndoa ya Walawi ilikuwa. Kilichovutia sana ni kwamba mwana huyu alikuwa babu wa mfalme mkuu Daudi.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Samvuli

Kuna vitabu viwili vya Samweli vinavyohusu mwisho wa kipindi cha waamuzi na mwanzo wa kipindi cha wafalme. Samweli alikuwa hakimu wa mwisho na pia alikuwa mtengenezaji wa mfalme. Kitabu cha 1 Samweli kinatupeleka kutoka kuzaliwa kwa Samweli hadi mwisho wa mfalme wa kwanza wa Israeli. Inaanza na maafa ya kiroho ya ukuhani wa Eli, ambayo yalitokea wakati huo huo Samweli alizaliwa. Maafa hayo yalijumuisha kupoteza sehemu muhimu zaidi ya ibada ya Israeli - sanduku la agano. Mungu aliingilia kati na sanduku likarudishwa kwa Israeli.

Samweli akawa mwamuzi wa Israeli. Ingawa Israeli walifanya vizuri chini ya uongozi wa Samweli, Israeli ilidai kwamba Mungu awape mfalme. Mungu hakufurahishwa ingawa aliwapa ombi lao. Sauli alichaguliwa kuwa mfalme na Mungu. Sauli alianza vizuri, lakini hii haikudumu. Polepole aliacha kumsikiliza Mungu na kutunga sheria zake mwenyewe. Alizidi kuwa mwovu na hata kuwaua makuhani wa Mungu. Hatimaye Sauli aliondolewa. Mfalme mwingine alikuwa ametiwa mafuta tayari kwa tukio hili. Alikuwa mchungaji aliyetitwa Daudi. 1 Samweli anamaliza na kifo cha Sauli na wanawe tayari kwa wakati wa Daudi.

Siku 42: 1 Samvuli 1 na 3

1 Samweli 1 inatutambulisha kwa Hana, mke wa Elkana. Hana alikuwa tasa. Elkana alikuwa na mke mwingine ambaye aliweza kuzaa watoto. Labda hii ndiyo sababu Elkana alikuwa amechukua mke wa pili? Mke mwingine alifanya maisha ya Hana kuwa duni. Kwa hivyo Hana aliweka nadhiri kwa Mungu. Ikiwa angekuwa na mtoto wa kiume, angempa Bwana. Hivi ndivyo ilivyotokea. Mungu alimpa mtoto wa kiume, naye akampa Bwana. Mwana huyo aliitwa Samweli, ambayo inamaanisha 'kusikia juu ya Mungu.' Mungu alikuwa amesikia maombi yake. Alimpa mtoto wake Eli Kuhani Mkuu.

Wana wa Eli walikuwa makuhani lakini walikuwa waovu. Eli hakuwa amewazuia wanawe kufanya maovu katika hekalu la Mungu. Katika 1 Samweli 3 tunajifunza jinsi Mungu alivyotuma ujumbe kwa Eli kupitia mvulana Saweli. Eli na familia yake walihukumiwa kwa uovu huo kupitia maneno ya Samweli. Mwanzo wa sura hiyo unaweka wazi kwamba Mungu hakuwasiliana sana na watu wake

siku hizo. Sura inaisha kwa Mungu akizungumza na watu kupitia Samweli ambaye sasa anaitwa 'nabii.' Hii ilikuwa kazi ya nabii - kusema maneno ya Mungu kwa watu. Mungu alizungumza kupitia Samweli mchanga badala ya kupitia Kuhani Mkuu wa zamani Eli.

Siku ya 43: 1 Samweli 4 na 5

1 Samweli 4 inatupa mfano mwingine wa uovu wa wana wa Eli. Waliingia Mahali Patakatifu pa Mahali pa Juu ambayo ilikuwa marufuku kwao kufanya. Hapo awali wana wa Kuhani Mkuu walikuwa wameuawa kwa moto kutoka kwa Mungu kwa kufanya jambo lile lile (Mambo ya Walawi 16: 1-2). Wakati huu Mungu alingojea. Wana wa Eli walichukua sanduku la agano kutoka kwenye Hema na kulipeleka vitani. Walidhani kwamba wangeweza kumlazimisha Mungu kuwapa ushindi kwa kufanya hivi. Kitendo kama hiki kinamjaribu Mungu kweli. Mwanadamu hapaswi kumjaribu Mungu. Mungu ataamua kile anachofanya, sio mwanadamu. Katika kesi hii, Mungu aliamua kwamba wana wa Eli wanapaswa kufa kwa ajili ya uovu wao. Pia aliamua kwamba Israeli itashindwa na jeshi la adui. Wafilisti waliteka sanduku la agano. Eli aliposikia kwamba hii imetokea, akaanguka na kufa.

Wafilisti walichukua sanduku la agano katika mji wao na kuliweka katika hekalu la mungu wao katika 1 Samweli 5. Walizingatia kwamba ushindi wao ulikuwa kwa sababu mungu wao alikuwa mkuu kuliko Mungu wa Israeli. Mungu aliwafundisha Wafilisti kwamba walihitaji kumheshimu na kumheshimu. Hapo awali, hii ilikuwa wakati sanamu ya Wafilisti ya mungu wao ilipoanguka mbele ya safina. Wakati hii ilitokea mara ya pili sanamu ilivunjwa. Kisha Mungu akaleta mfululizo wa mapigo juu ya Wafilisti. Wafilisti walijifunza kwamba popote palikuwa safina, kulikuwa na tauni. Tunakumbushwa juu ya mapigo huko Misri ambayo yalisababisha Wamisri kujifunza ni nani alikuwa Mungu wa kweli. Sasa ilikuwa zamu ya Wafilisti. Walijifunza kwamba Mungu wa Israeli alikuwa na nguvu juu yao na miungu yao.

Siku 44: 1 Samweli 6 na 8

Wafilisti walijua walipaswa kurudisha sanduku la agano kwa Israeli. Pia walijua kwamba ikiwa wangepanya hivyo, basi walihitaji kumtolea Mungu wa Israeli kitu cha kukomesha mapigo. Katika 1 Samweli 6 tunasoma kwamba walifanya mpango ambao ulijumuisha kutoa dhahabu kwa Mungu wa Israeli. Mpango wao ulikuwa wa busara kwa sababu pia ulijaribu chanzo cha nguvu walizokuwa wakikabilia nazo. Kutoka kwa mpango wao wangepua ikiwa Mungu wa Israeli aliwajibika au la. Walichofanya ni kuchukua ng'ombe wawili ambao walikuwa bado wananyonya watoto. Ng'ombe hawa walichukuliwa kutoka kwa ndama wao na kutumiwa kuvuta mkokoteni na sanduku la agano juu yake. Ng'ombe waliruhusiwa kwenda huru. Ikiwa walikwenda moja kwa moja kwenye mji wa Israeli wa Beth-Shemesh, basi ilionyesha kwamba Mungu wa Israeli alikuwa akiwaongoza. Hivi ndivyo ilivyotokea. Lakini huko Bet-Shemesh, Waisraeli hawakuonyesha heshima kwa Mungu wa Israeli na walitazama ndani ya sanduku. Waliuawa na Mungu. Hii ilionyesha kwamba Mungu lazima aheshimiwe na mataifa yote, hasa watu wake mwenyewe. Watu wa Israeli sasa waliogopa safina. Sanduku lilipeleka katika mji ambao haukuwa wa asili ya Israeli. Kiriathi-yearimu ulikuwa mji wa Wagebioni (Yoshua 9:17). Israeli ilionekana kutokuwa na wasiwasi ikiwa Wagibeoni wangepuawa!

Kufikia wakati wa 1 Samweli 8, Samweli alikuwa mzee. Israeli walitaka kiongozi wa kuwasaidia dhidi ya maadui zao baada ya kifo cha Samweli. Waliomba mfalme. Tatizo la hili lilikuwa kwamba Mungu tayari alikuwa mfalme wao na kwa kweli walikuwa wakimkataa Mungu kama mfalme. Mungu alikuwa amewatawala, lakini pia alikuwa amewaadhibu kwa dhambi zao kwa kutuma majeshi ya

kigeni. Taifa la Israeli lilibaki kama walivyokuwa siku zote - bila jeshi lao wenyewe. Walitaka mfalme na jeshi lililosimama ili wajue ni nani angepigana vita vyao. Bila shaka, hili halikuwa jibu halisi la tatizo. Shida halisi ilikuwa kutokuwa na imani na dhambi. Bado, Mungu aliwaruhusu mfalme kwa sababu alikuwa na mpango wa muda mrefu wa kutoa mfalme wa kuwaokoa kutoka kwa adui yao. Kulikuwa na hata sheria katika Sheria ya Musa tayari kwa hali hii!

Siku 45: 1 Samweli 9 na 10

Sauli aliwasilishwa kama mfalme wa kwanza wa Israeli katika 1 Samweli 9. Kutoka kwa saizi yake, alionekana kama mfalme. Kutokana na utunzaji wake wa wanyama, aliwajali wengine kwa njia ambayo mfalme anapaswa. Alimwamini Mungu kwa njia ambayo mfalme wa Mungu anapaswa. Kutokana na unyenyekevu wake, alikuwa mtu sahihi kuongoza watu. Sauli alikuwa chaguo la Mungu. Sauli alipaswa kuwaokoa Waisraeli kutoka kwa Wafilisti. Samweli alifanya maandalizi ya kuteuliwa kwake kama mfalme.

Sauli alipakwa mafuta kama mfalme katika 1 Samweli 10. Upako ulikuwa njia ya kuchagua mtu kwa kazi maalum, kama ilivyotokea hapo awali wakati Kuhani Mkuu alichaguliwa. Tunaona kwamba Sauli alipewa ishara kadhaa kutoka kwa Mungu, ili aelewe kwamba Mungu alikuwa amemchagua kweli na angekuwa pamoja naye. Mungu hata alimpa Sauli roho yake takatifu ili kumsaidia katika utawala. Roho mtakatifu ni uwezo na hekima ya Mungu. Mungu alifanya kila awezalo kumsaidia Sauli kufanikiwa. Sauli alifunuliwa kwa watu na Safali, ambaye alikubali uchaguzi wa Sauli.

Siku ya 46: 1 Samweli 15 na 16

Sauli alianza vizuri kama mfalme wa Israeli. Aliwaokoa Israeli kutoka kwa maadui zao kwa sababu Mungu alikuwa pamoja naye. Lakini Sauli alijivunia na kuanza kufanya mambo kwa njia yake mwenyewe badala ya njia ya Mungu. Baada ya mfululizo wa makosa, hatimaye Mungu aliweka wazi msimamo huo kwa Sauli. Sauli hangeweza kuwa mfalme wa Mungu ikiwa hakufuata amri za Mungu. Mfalme wa Mungu alihitaji kuwaongoza watu kumtii Mungu. Sauli alikuwa akiweka mfano tofauti na kuwahimiza watu kutotii. Katika tukio la 1 Samweli 15, Sauli alienda kinyume na amri ya Mungu na akaamua kutowaua Waamaleki wote. Ingawa Samweli alielezea shida, Sauli alisisitiza kuwa alikuwa sahihi. Samweli alilazimika kumkemea. Kwa sababu Sauli alikuwa amekataa amri za Mungu, Sauli alikataliwa na Mungu. Samweli alilazimika kumuua mfalme wa Amaleki kwa sababu Sauli hakufanya hivyo. Sauli aliendelea na utawala wake bila msaada wa Samweli au Mungu. Mungu alikuwa karibu kuchagua mfalme mpya.

1 Samweli 16 inaelezea jinsi Samweli alivyokuwa mfalme kwa mara ya pili. Alitumwa kwa familia huko Bethlehemu kumtia mafuta mfalme ajaye. Samweli alikuwa akitarajia mfalme mpya kuwa shujaa mrefu kama Sauli. Badala yake, alimwona mdogo wa familia ambaye alikuwa akichunga kondoo. Kwa mara nyingine tena, mfalme wa Mungu alikuwa yule aliyetunza wanyama. Yule aliyetunza wanyama angeweza kutunza watu. Daudi alikuwa mchungaji. Uteuzi wake na Mungu ulionyeshwa na roho ya Mungu kuja juu ya Daudi. Mungu alichukua roho yake kutoka kwa Sauli. Kwa kweli, Mungu alimpa Sauli roho mbaya, ambayo kwa hiyo tunaelewa alikuwa na akili iliyofadhaika. Katika hali isiyo ya kawaida, Sauli alimtuma David kucheza muziki ili kumtuliza Sauli. Kwa kuwa Mungu anadhibiti, tunaelewa kuwa hii haikuwa bahati.

Siku 47: 1 Samweli 18 na 24

Tukio linalofuata katika maisha ya Sauli ni hadithi ya Daudi na Goliathi. Tulisoma hii hapo awali. Ushindi wa Daudi dhidi ya Goliathi ulisababisha wivu kutoka kwa Sauli. 1 Samweli 18 ina mwanzo wa hii. Wivu uliongezeka sana hivi kwamba Sauli alipanga kumwondoa Daudi. Mungu anaweza kuona ndani ya moyo wa mwanadamu na nia ya Sauli ilirekodiwa. Majaribio ya Sauli ya kumuua Daudi yalizidi kuwa wazi kadri muda unavyopita. Sauli alihalalisha kitendo chake kwa kusema kwa uwongo kwamba Daudi alikuwa akijaribu kumuua. Sauli alimfuata Daudi na jeshi lake kama uwindaji wa wanyama.

Mara kadhaa, Daudi alipata fursa ya kumuua Sauli. Moja ya haya imeandikwa katika 1 Samweli 24. Sauli alikuwa ameingia pangoni 'kufunua miguu yake' kama Kiebrania cha asili kinasema. Hii inamaanisha kuwa alilala. Daudi aliweza kutambaa na kukata kona ya vazi la Sauli. Angeweza kumuua Sauli, lakini hakufanya hivyo. Sauli alipotoka pangoni, Daudi alimwita na kueleza jinsi angeweza kumuua. Daudi aliweza kuwanyamazisha wale waliosema alikuwa akijaribu kumuua Sauli. Daudi alisema jambo rahisi lakini la kina sana, 'Kutoka kwa watenda maovu hutoka matendo maovu.' Kila mtu anahitaji kujifunza kutoka kwa hili. Ikiwa tunafanya maovu, basi sisi ni watenda maovu. Sauli alihitimisha kwamba Daudi hakuwa mtenda maovu. Huu ulikuwa wakati adimu wa uaminifu kutoka kwa Sauli. Kwa bahati mbaya uaminifu wake haukudumu na Sauli aliishia kuwa mtenda maovu ambaye Mungu alipaswa kumwondoa. Sauli alikufa vitani pamoja na wanawe.

Utangulizi wa Kitabu cha 2 Samweli

Kitabu cha pili cha Samweli ni mwendelezo kutoka kwa kitabu cha kwanza cha Samweli. Mwishoni mwa kitabu cha kwanza, Mfalme Sauli alikuwa ameuawa vitani. Kitabu cha pili cha Samweli kinamhusu mfalme wa pili wa Israeli, Mfalme Daudi. Njia ya Daudi kuelekea ufalme ilikuwa ndefu, baada ya kupakwa mafuta katika 1 Samweli 16. Vipaumbele vya Daudi vilikuwa tofauti na vya Sauli. Mawazo ya Daudi yalikuwa ya Mungu. Alikuwa na wasiwasi juu ya mambo ya Mungu na akaleta sanduku la agano kwenda Yerusalemu. Kwa kujibu uaminifu kama huo, Mungu alifanya agano maalum na Daudi na familia yake. Hii ilizungumza juu ya mambo ya milele na juu ya mwana wa baadaye ambaye angekuwa mfalme.

David hakuwa mkamilifu. Alikuwa na kushindwa kubwa juu ya mwanamke mrembo anayeitwa Bathsheba. Daudi alitubu dhambi hii na akasamehewa. Hata hivyo, kulikuwa na matokeo kwa dhambi yake. Matokeo ya hii yalikuwa shida za kuendelea na familia yake kwa maisha yake yote. Lakini Daudi hakugeuka kutekeleza amri za Mungu kama Sauli alivyofanya. Hakujivunia kama Sauli alivyofanya. Daudi aliwahimiza watu walio karibu naye kumfuata Mungu na kufanya matendo makubwa. Aliandika nyimbo nyingi za kumsifu Mungu, ikiwa ni pamoja na sura ya 22 ambayo ni sawa na Zaburi 18. Maneno yake ya mwisho yaliyoandikwa katika sura ya 23 ni ushuhuda mkubwa wa mtazamo wake na amani yake na Mungu.

Siku 48: 2 Samweli 1 na 5

Habari za kifo cha Mfalme Sauli zilimjia Daudi katika 2 Samweli 1. Jibu la Daudi linatuambia mengi kuhusu Daudi mwenyewe. Hakusherehekea, kama watu wengi wangepanya. Aliomboleza. Kwa kweli, aliandika maombolezo. Maombolezo hayosemi chochote juu ya makosa ya Sauli. Ilimsifu na

kumheshimu kama mfalme. Daudi aliendelea kumpa mfalme heshima ambayo ilitahili mtawala wa watu wa Mungu. Tunajifunza kwamba Daudi alikuwa na upendo mkubwa kwa Yonathani, mwana wa Sauli. Jibu la Daudi ni mfano wa jinsi ya kuwa mwadilifu kwa Mungu. Watu wenye haki hawasherehekei kuanguka kwa waovu. Wanaomboleza pamoja na wengine juu ya kupoteza watu. Wanawaheshimu wale walio katika nafasi za mamlaka, hata kama wale walio madarakani wanafanya maovu. Wakati mtu alikuja kwa Daudi akidai kwamba alikuwa amemuua mfalme, Daudi alimuru amuue kwa hili. Kwa kweli, tunajua kutoka kwa 1 Samweli 31 kwamba Sauli alijiua. Mtu aliyedai kichwa cha Sauli alikuwa akidanganya. Ilikuwa sawa kwamba alikufa.

Katika 2 Samweli 5 tunajifunza juu ya wakati ambapo Daudi alikua mfalme juu ya Israeli yote. Hadi wakati huu, alikuwa mfalme tu juu ya kabila la Yuda. Hata kabla ya hatua hii, tunajua kwamba Daudi aliongoza Israeli yote. Watu walisema kwamba Mungu alikuwa amemfanya Daudi kuwa mfalme. Alipaswa 'kuchunga' watu. Kama vile Daudi alivyookoa kondoo kutoka kwa maadui, vivyo hivyo angeokoa watu wa Israeli kutoka kwa maadui zao. Tunasoma juu ya tukio muhimu la Daudi kutoka Yerusalemu. Huu ulipaswa kuwa mji mkuu wa Daudi. Muhimu zaidi, ilipaswa kuwa mji wa hekalu la Mungu na kwa hivyo mji maalum wa Mungu. Maadui wa Wafilisti hawakutaka Israeli wawe na mfalme wa kupigana nao, na walijaribu kumkamata Daudi. Lakini Mungu alikuwa pamoja na Daudi Mfalme wake na Yerusalemu mji wake, na Wafilisti walishindwa.

Siku ya 49: 2 Samweli 6 na 7

Jambo la kwanza akilini mwa Daudi, baada ya kuchukua mji wa Yerusalemu, lilikuwa kuhamisha sanduku la agano kwake. 2 Samweli 6 inatuambia kwamba uwepo wa Mungu uliishi juu ya safina, kati ya makerubi wawili. Umuhimu wa kilele cha safina ni kwamba iliwakilisha mahali ambapo mwanadamu anaweza kupata uwepo wa Mungu. Jambo lisilo la kawaida ni kwamba Daudi hakuchukua safina ili kuiunganisha tena na Hema. Badala yake aliipeleka Yerusalemu. Hapa palikuwa mahali pa baadaye pa hekalu la Mungu, ambalo halikujulikana kwa ujumla wakati huu. Daudi lazima alielekezwa na Mungu kufanya hivi. Safina ilipokuwa ikihamishwa, mtu mmoja alikufa kwa kugusa safina. Hii ilimchukiza David na kumkasirisha. Hatimaye hasira yake ilipungua na akagundua kwamba hakuwa ametii njia ya Mungu ya kusafirisha safina. Mara tu alipoelewa hili na kulifuata, hakukuwa na shida. Daudi alijinyenyekeza kwa kucheza mbele ya safina. Mkewe, ambaye alikuwa binti ya Sauli, hakuelewa hili. Mtawala wa watu wa Mungu lazima awe mnyenyekevu. Yeye ni wa chini sana kuliko Mungu na mfalme lazima atambue hili.

Unyenyekevu wa Daudi ulisababisha Mungu kumwinua. Katika 2 Samweli 7, tunasoma kile ambacho hii ilisababisha. Mungu aliahidi kumwinua Daudi. Hii ni kanuni ya Maandiko. Wale wanaojinua watanyenyekezwa - kama Sauli. Wale wanaojinyenyekeza watainuliwa - kama Daudi. Ahadi ya Mungu kwa Daudi ilikuwa hatua kubwa kwa Mungu kufunua mpango wake wa baadaye na dunia. Daudi alipaswa kupata mtoto wa kiume ambaye angekuwa mfalme na angejenga hekalu la Mungu. Kwa mtazamo wa kwanza, ilionekana kama ilikuwa ikizungumza juu ya Sulemani. Hata hivyo, kuangalia kwa karibu kunaonyesha kuwa haifanyi hivyo. Ufalme huu ulipaswa kudumu milele, ambayo ya Sulemani haikudumu. Mwana pia angekuwa mwana wa Mungu. Hii inatuongoza kufikiria mtu mmoja tu - Bwana Yesu Kristo ambaye alikuwa mwana wa Daudi. Daudi hakujua jina la mtu huyo, lakini alijua juu yake. Daudi alimshukuru Mungu kwa ahadi hii na upendo wake.

Siku ya 50: 2 Samweli 11 na 12

2 Samvuli 11 ilikuwa hatua ya chini ya maisha ya Daudi. Alifanya uzinzi na mke wa mtu mwingine. Wakati mwanamke huyo alikuwa mjamzito, alipanga kifo cha mume. Alijaribu kumficha wa mwisho kama majeruhi wa vita. Mume alikuwa mtu anayeitwa Uria, ambaye alitenda kwa heshima na uaminifu. Mke huyo aliitwa Bathsheba. Baada ya kifo cha Uria, Daudi alioa Bathsheba. Sura inaisha na mwitikio wa Mungu. Mungu aliona kila kitu. Hakufurahishwa.

Katika 2 Samweli 12, Mungu alimkabili Daudi na uhalifu wake. Mungu alimtuma nabii kumfanya Daudi atambue kile alichokuwa amefanya. Nabii alimpa Daudi hadithi kuhusu mtu maskini na tajiri. Maskini alikuwa na kidogo sana, lakini kile alichokuwa nacho kilichukuliwa na tajiri. Mfano wa wizi na mauaji ulikuwa mfano ambao Daudi mchungaji angethamini - alikuwa mwana-kondoo ambaye alikuwa kama mshiriki wa familia. Daudi alihukumu kesi hiyo kwa usahihi, na kwa kufanya hivyo alijihukumu mwenyewe. Dhambi yake ilielezwa na Mungu kama kumdharau Mungu na amri zake. Ingawa Daudi alistahili kifo kulingana na Sheria iliyotolewa kupitia Musa, Daudi hakufa. Alikabiliana na dhambi yake na kutubu kikamilifu. Lakini Daudi angekabiliwa na adhabu yake. Dhambi ina matokeo, na Daudi alikabiliana nayo. Katika maisha yake, alipaswa kuteseka na shida kubwa za kifamilia katika maisha yake yote. Ili kuonyesha kwamba Mungu alikuwa amemsamehe kweli, Bathsheba alimzaa Sulemani, ambaye angekuwa mfalme baada ya Daudi.

Hadithi ya Daudi inaendelea katika kitabu cha Kwanza cha Wafalme. Hata hivyo, kabla ya hapo, tutaangalia Zaburi. Zaburi nyingi ziliandikwa na Daudi.

Utangulizi wa Kitabu cha Zaburi

Zaburi ni kitabu cha nyimbo za Waisraeli. Imeundwa na vitabu 5, kana kwamba vilikusanywa kama makusanyo moja baada ya nyingine na kisha kuwekwa pamoja. Karibu nusu iliandikwa na David na labda wengine walikuwa pia. Lakini haikuwa Daudi wote. Asafu na wana wa Kora waliandika kadhaa kati yao. Musa aliandika moja, kama walivyofanya Sulemani na wengine kadhaa.

Zaburi zina sifa, sala, malalamiko, maombolezo, furaha, mafundisho, maelezo ya siku zijazo na maudhui mengine mbalimbali. Wanaelezea kina cha hisia na matamano ya roho ya mwanadamu. Kwa wasomaji wengi ni kitabu wanachokipenda zaidi cha Biblia. Haijifanyi kuwa maisha ni mazuri kila wakati. Inakubali kwamba watu wa Mungu wanaweza hata kuwa na huzuni na kujiua. Inashiriki hali ya juu na ya chini ya maisha. Mungu anasimama karibu na watu wake katika nafasi yoyote waliyomo.

Kuna Zaburi kwa mhemko na hafla nyingi, kwa nyakati tofauti za siku au kwa nyakati tofauti za maisha. Ikiwa mtu ana furaha au amekata tamaa, kuna Zaburi kwa ajili yake. Mungu anataka watu katika hali yoyote kutafakari juu ya maisha na kuweka imani yao kwa Mungu. Ikiwa wana furaha, basi msifu Mungu. Ikiwa wamekata tamaa, omba juu yake na umtumaini Mungu. Ikiwa wako katika hali ya dhambi, basi kuna Zaburi kwa hili. Ikiwa wao ni waadilifu, kuna Zaburi kwa hili.

Ni vigumu kuona mpangilio katika Zaburi, mbali na Zaburi mbili za kwanza za utangulizi na 6 za mwisho zikiwa muhtasari wa sifa. Madhumuni ya nyimbo mahali pengine katika Maandiko ni kukumbuka matukio na mafundisho. Ndivyo ilivyo pia kwa Zaburi. Inatoa ushauri na mafundisho. Inazungumza juu ya siku zijazo. Ina mtazamo wa Mungu kwa mambo ya wanadamu.

Zaburi ya 2 inaelezea wakati wa mfalme ambaye ni mwana wa Mungu. Daudi angeelewa kuwa hii ni utimilifu wa ahadi ambayo Mungu alimfanyia. Hii ilikuwa wakati Mungu alimuahidi mwana ambaye angekuwa mfalme na angekuwa mwana wa Mungu. Tunamjua mfalme huyu kuwa Yesu. Kwa hivyo Zaburi inaelezea wakati ujao na Yesu. Sura za mwanzo za Matendo (4: 25-26 na 13:33) zinatumia Zaburi hii kwa Yesu. Hata hivyo, Zaburi inaonekana kuelezea wakati ambapo Yesu ni mfalme huko Yerusalemu na mataifa hayangependa kumtumikia. Haya ni maono katika siku zijazo ili waumini waweze kuona Mungu ana mpango. Kisha waumini wanaweza kutazamia wakati ambapo mfalme wa Mungu atawekwa Yerusalemu.

Zaburi ya 18 inatuambia kwamba iliandikwa na Daudi alipokuwa na amani kutoka kwa maadui zake. Maandishi mwanzoni mwa kila Zaburi ni katika maandishi ya asili ya Kiebrania na lazima izingatiwe kama sehemu ya Zaburi. Zaburi ya 18 ni sawa na 2 Samweli 22. Ni Zaburi ambayo Daudi aliandika kuelekea mwisho wa maisha yake wakati anaangalia nyuma juu ya maisha yake. Alikuwa na shida nyingi, lakini Mungu alimwokoia kutoka kwa yote. Anahitimisha kwamba Mungu amemtunza kwa sababu alifuata njia za Mungu. Mungu huwaokoa wanyenyekevu na kuwaangusha wenye kiburi (mstari wa 27). Katika hili tunaweza kuona jinsi Mungu alivyomwokoia Daudi mnyenyekevu na kumwanguka Sauli mwenye kiburi. Daudi aliona kwamba Mungu aliwatendea watu kulingana na jinsi walivyo, iwe ni waaminifu, wasio na lawama, safi au waliopotoka. Daudi anamhusisha Mungu na sababu kwamba alikuwa na usalama maishani na ushindi juu ya mataifa. Daudi anampenda Mungu kwa yote aliyofanya, na sisi pia tunaweza.

Siku ya 52: Zaburi 20, 21 na 26

Zaburi 20 na 21 ni Zaburi muhimu kwa sababu zinatambia juu ya mtazamo wa Mfalme Daudi. Zaburi 20 ni wito kwa Mungu kumsaidia mfalme. Mfalme yuko wazi kwamba ushindi hautokani na ustadi wake mwenyewe au nguvu, lakini kutoka kwa Mungu. Daudi hakuamini ukubwa wa jeshi lake au silaha zake. Alimwamini Mungu. Ni kwa sababu hii kwamba alihakikisha kuwa yuko sawa na Mungu kabla ya kwenda vitani. Alitoa dhabihu zake. Aliomba. Zaburi 21 ni Zaburi ya baada ya vita. Ushindi ulitoka kwa Mungu. Mungu alikuwa amekoa maisha yake na kujibu maombi yake. Adui alikuwa amepanga uovu lakini aliangamizwa. Tunakumbushwa wakati huo ujao ulioelezewa katika Zaburi 2 wakati maadui wanapanga njama dhidi ya mfalme wa Mungu. Kuna matokeo moja tu. Mungu anatoa ushindi.

Katika Zaburi 26, Daudi alimwalika Mungu kuchunguza ndani yake - moyo wake na akili yake. Alikuwa na uhakika kwamba hakuwa na lawama na kwamba alikuwa amemwamini Mungu kwa kweli. Zaburi inatuambia jinsi Daudi alivyokuwa mwangalifu kuchagua watu sahihi wa kuwa nao. Aliepuka udanganyifu, unafiki, uovu, uovu na wale walioyatekeleza. Tunaweza kufikiria ilikuwa rahisi kwa Daudi kuwa mzuri kwa sababu ndivyo alivyokuwa. Hapa tunajifunza jinsi alivyokuwa mwangalifu katika uchaguzi wa marafiki zake. Mtu mwadilifu lazima achague marafiki zake kwa uangalifu. Lakini Daudi alichagua kuwa pamoja na Mungu. Ilikuwa kama Daudi alikuwa amemchagua Mungu kuwa rafiki yake. Daudi alipenda kuwa katika nyumba ya Mungu. Tunahitaji kuwa waangalifu kuchagua marafiki zetu. Tunahitaji kumchagua Mungu kama rafiki yetu.

Siku ya 53: Zaburi 41 na 45

Kuna Zaburi kadhaa ambazo zinatambia kwamba Daudi alikuwa mgonjwa sana. Zaburi ya 41 inatuambia kwamba watu walidhani Daudi angekufa kutokana na ugonjwa wake. Hatupati tukio hili

katika rekodi za kihistoria. Daudi anaandika sababu ya ugonjwa wake - dhambi yake. Kutokana na hili tunaongozwa kuhitimisha kwamba dhambi ya Daudi na Bathsheba ilisababisha Daudi kupata ugonjwa wa karibu mbaya. Wale walio karibu naye walikuwa wakifanya maandalizi ya kifo chake na hata rafiki wa karibu alikuwa amengeuka. Daudi alimgeukia Mungu alipokuwa akipigana vita ili kubaki hai. Daudi alikuwa amewasaidia wanyonge walipokuwa katika shida. Sasa ilikuwa zamu yake. Alikuwa dhaifu na alikuwa na shida. Ingekuwa sawa kwa Mungu kumwokoa ikiwa Mungu angechagua kuwa na rehema. Tunajua kutoka kwa historia kwamba Daudi alipona ugonjwa huu, lakini rafiki yake wa karibu, Ahithofeli, hakupona kutokana na hali hiyo na akajiuua.

Zaburi 45 ni moja ya Zaburi nzuri zaidi. Ni juu ya harusi ya mfalme na bibi yake mzuri. Ni wakati wa furaha na furaha. Mfalme ni mwadilifu na wa kweli. Mungu alikuwa amemfanya mfalme juu ya wengine wote. Maneno ya mistari ya 6 na 7 yamenukuliwa katika Waebrania 1: 8-9 na kutumika kwa Yesu. Mfalme ni Yesu. Kwa maana ya kiroho, Yesu ataolewa na bibi arusi wake, ambaye anawakilishwa na waumini (Ufunuo 21: 2). Hii ni ndoa ambayo itadumu milele. Zaburi inatupa ladha ya furaha na furaha katika siku zijazo itakayokuja wakati Bwana Yesu Kristo atakapounganishwa na waumini wa kweli.

Siku ya 54: Zaburi 48 na 50

Zaburi 48 inasifu mji wa Mungu, unaoitwa Sayuni. Sayuni ni jina lingine la Yerusalemu. Uwepo wa Mungu ulikuwa katika mji huu wakati wa Sulemani. Lakini sauti ya Zaburi inaonyesha kwamba itakamilika kikamilifu tu katika wakati ujao. Uwepo wa Mungu husababisha furaha, haki, haki na usalama kwa waumini walio Yerusalemu. Wafalme wasioamini wanaweza kushambulia mji, lakini hawatafanikiwa. Hakuna nguvu dhidi ya Mungu ambayo inaweza kumshinda. Yerusalemu mpya itasimama milele kama makazi ya Mungu na waumini, ikileta furaha na amani kutoka kwa ushirika wao wa pande zote.

Zaburi ya 50 pia inahusu Sayuni, ambalo ni jina lingine la Yerusalemu. Wakati huu inatumika kwa wakati kutoka Sulemani na kuendelea wakati hekalu lilijengwa na dhabihu zilitolewa kwa Mungu juu ya madhabahu. Uwepo wa Mungu unaweza kupatikana katika Sayuni na Mungu ana nguvu zote. Watu wa Mungu wanapaswa kutoa dhabihu kwa Mungu kama Mungu alivyoomba katika Sheria ya Musa. Hata hivyo, kusudi la dhabihu si kwa sababu Mungu ana njaa au anahitaji wanyama au dhabihu. Ni kwa sababu anataka kujua kilicho ndani ya mioyo ya watu wake. Je, wanamtii na wanashukuru? Mungu anataka watu wake wamwamini Yeye wanapokuwa katika shida, kuweka nadhiri na kulipa kile wanachoapa. Ikiwa watafanya hivyo, basi Mungu atawaokoa, na wao watamheshimu Mungu zaidi. Lakini waovu hawawezi kutarajia Mungu kuwasikiliza na kuwasaidia. Hawakuwa wamesikiliza maneno ya Mungu, kwa hivyo Mungu hatasikiliza maneno yao.

Siku ya 55: Zaburi 51 na 68

Zaburi ya 51 iliandikwa na Daudi baada ya dhambi yake na Bathsheba. Ilikuwa ni tangazo kamili la umma la hatia. Wakati Daudi alificha dhambi yake, aligunduliwa. Sasa alikiri dhambi, alipata msamaha. Alikuwa amemtenda dhambi Uria, lakini pia alikuwa amemtenda dhambi Mungu. Dhambi ni uvunjaji wa amri za Mungu na kwa hivyo dhambi daima ni dhidi ya Mungu. Daudi hawezi kuepuka dhambi yake. Ilikuwa naye kila wakati. Ikiwa alihitaji kumtoa Mungu dhabihu kwa ajili ya dhambi basi alikuwa tayari kuifanya. Lakini dhabihu chini ya sheria hazikuondoa dhambi ya makusudi. Kwa msamaha ilibidi amtie Mungu moja kwa moja katika maombi. Alikandamizwa na

upumbavu wa dhambi yake. Sasa aliomba uponyaji, urejesho na uondoaji kamili wa dhambi yake. Ikiwa angesamehewa, basi angeweza kuwafundisha wengine kwamba msamaha unawezekana kwa Mungu. Hii ni muhimu, vinginevyo wenye dhambi wangemwacha Mungu. Badala yake, wenye dhambi wanajua kutokana na msamaha wa Daudi kwamba msamaha wao wenyewe unawezekana. Ukweli huu unarudiwa mara nyingi katika Maandiko. Msamaha unawezekana ikiwa mwenye dhambi anajuta kweli, anaonyesha huzuni kwa tabia inayofaa, na anageuka kutoka kwa njia ya dhambi.

Zaburi ya 68 inaelezea Mungu akija hekaluni kwenye mlima wake. Tunajua kutoka kwa Zaburi zingine kwamba mlima huu ni Mlima Sayuni ambao ni Yerusalemu. Mungu alichagua Yerusalemu kama mahali pa hekalu lake. Katika Zaburi hii tuna historia ya Israeli iliyoonyeshwa kama safari moja. Ni safari kutoka Mlima Sinai ambapo Musa alipokea Sheria ya Mungu. Sasa wanaishia Yerusalemu. Utukufu wa Mungu umetoka Mlima Sinai hadi Mlima Sayuni. Inaelezewa kama maandamano moja kwenda mlima wa Mungu. Ni kama Mungu aliona safari hii kama tukio moja, ambalo alifanya. Mstari wa kwanza ni nukuu kutoka kwa Hesabu 10:35, ambayo ni maneno yaliyotumiwa wakati Mungu alihama kutoka sehemu moja hadi nyingine. Kwa upande wa Hesabu, ilikuwa harakati ya kwanza ya uwepo wa Mungu kutoka Mlima Sinai. Sasa Mungu alikuwa akija Sayuni. Ni vizuri kwa watu wa Mungu kuwa na Mungu pamoja nao. Kama inavyosema katika mstari wa 20, Mungu ni Mungu anayewaokoa watu wake kutoka kwa kifo. Kwa hiyo Mungu wa Sayuni anapaswa kusifiwa.

Siku ya 56: Zaburi 69 na 71

Zaburi ya 69 iliandikwa na Daudi alipokuwa katika hatari mbaya. Ilikuwa kama alikuwa akizama kwenye matope. Ilikuwa hadi shingoni mwake na karibu kufunika kichwa chake. Kwa kweli alikuwa amezungukwa na maadui ambao walimshtaki kwa uwongo kwa uhalifu. Aliteseka kwa ajili ya jina la Mungu. Hata familia yake ilimkwepa. Alidhihakiwa na kudhalilishwa. Alikuwa peke yake na karibu kufa. Alimwomba Mungu huruma na alikuwa na uhakika wa msaada wa Mungu. Lakini kuna zaidi. Mistari kadhaa imenukuliwa katika Agano Jipya kama inatumika kwa Yesu. Mstari wa 4 unukuliwa katika Yohana 15:25, mstari wa 9 katika Yohana 2:17, na mstari wa 21 ndio uliompata Yesu. Uzoefu wa Daudi pia ulikuwa wa Yesu. Kama vile Mungu alivyokuwa pamoja na Daudi, ndivyo Mungu alivyokuwa pamoja na Yesu. Tunapoangalia Zaburi, tunaweza kuangalia kufanana na maisha ya Yesu. Wanatusaidia kuelewa sifa za maisha ya Yesu ambazo hazipatikani katika Agano Jipya.

Zaburi ya 71 ni Zaburi ya mtu wa zamani. Mwandishi ni mzee na anaangalia nyuma kwenye maisha. Wamekuwa na maisha magumu. Wamemwamini Mungu maisha yao yote, na Mungu amekuwa pamoja nao. Sasa, wanapokuwa wazee, bado wanahitaji Mungu kuwa pamoja nao. Kuna maadui hatari karibu na kama mtu mzee, hawawezi kujitetea. Katika hali hii, wataendelea kumtumaini Mungu kama walivyofanya siku zote. Wanajua Mungu hatawaangusha. Kwa hivyo wanaendelea kumsifu Mungu na kusema juu ya matendo yake makubwa na haki. Kuna hata kumbukumbu ya kurejeshwa kutoka kwa wafu. Hili ndilo tumaini la wazee - kwamba wataendelea kuishi mbele za Mungu na kusifu jina la Mungu.

Siku ya 57: Zaburi 73 na 78

Zaburi 73 ni mshirika wa Zaburi 37. Zaburi zote mbili zinalalamika juu ya ukosefu wa haki wa maisha. Wanapowatazama waovu, wanaona kwamba waovu wanaonekana kuwa na maisha rahisi. Mwandishi hata anathubutu kuhoji thamani ya kushika amri za Mungu! Lakini hali ni ya muda mfupi.

Mwandishi anaona maisha kwa wakati mmoja tu kwa wakati. Ikiwa angeelewa nini kitatokea mwishowe, hangekuwa akisema hivi. Kisha ataridhika. Mwandishi alielewa tu siku zijazo alipoenda kwenye hekalu la Mungu na kufikiria juu ya hatima ya waovu. Kisha akaelewa kwamba wakati utakuja ambapo waovu watapata kile wanachostahili. Lakini wakati mtu mwovu anaishi, itaonekana kuwa waovu huepuka uovu. Mwandishi basi anaridhika. Anafurahi kuwa karibu na Mungu na kumtumikia Mungu kwa haki. Hatuhitaji kuwa na wivu juu ya utajiri na maisha ya waovu. Watalipwa kwa uovu wao. Na wenye haki watalipwa kwa haki yao.

Zaburi 78 inashughulikia historia ya Mungu na watu wake. Ni zaidi ya historia ya Israeli. Ni historia ya Mungu kufanya kazi na watu wake. Ilikuwa muhimu kwa watu wa Mungu kukumbuka mambo haya. Wanaambiwa wafundishe mambo haya kwa watoto wao, wajukuu zao na wajukuu zao. Ukweli ni kwamba kumbukumbu ya matukio haya haipaswi kufa kutoka kwa watu. Walihitaji kujua yaliyopita na kujifunza masomo kutoka kwa historia. Ikiwa hawangepitisha kumbukumbu ya maajabu na tabia za Mungu, basi ukweli ungekufa kutoka kwa Israeli. Hawangukuwa tena watu wa Mungu isipokuwa kama watoto wa wazazi wao. Zaburi ya 78 inapitia mambo ya ajabu ambayo Mungu alifanya, na mbali na mambo ya ajabu ambayo Israeli walifanya. Licha ya uovu wote ambao Israeli walikuwa wamefanya, Mungu alichagua Mlima Sayuni kama mahali pa uwepo wake, na Daudi kama mfalme wake. Wana wa Israeli walihitaji kumsifu Mungu kwa matendo yake yote ya ajabu.

Siku ya 58: Zaburi 81 na 83

Zaburi 81 inavutia kwa sababu ilikuwa karibu siku ya mwezi mpya. Kalenda ya Israeli ilitokana na harakati za mwezi. Iliashiria misimu ya kila mwaka. Mwezi ulikuwa mzunguko mmoja wa mwezi, na mwaka ulikuwa mizunguko 12 au 13, kulingana na ikiwa mwezi wa ziada ulihitajika kuweka misimu sawa. Sheria ya Musa ilizungumza juu ya dhabihu zitakazotolewa hekaluni siku hii, lakini kuna kitu kingine kidogo isipokuwa Zaburi hii. Zaburi ilikuwa ukumbusho wa kila mwezi kwa Israeli kuacha sanamu zao na kumwabudu Mungu. Ikiwa wangepitisha hivyo basi Mungu angewapa mavuno katika wakati unaofaa.

Zaburi 83 inafundisha juu ya hali ya kutatanisha katika siku zijazo. Kungekuwa na njama kati ya mataifa ya kuwaangamiza Israeli, ili taifa la Israeli lisikuwepo tena. Mataifa kumi yangechukua msimamo huu. Hatujui tukio ambalo hii imetokea zamani, kwa hivyo uelewa wetu ni kwamba hii bado ni ya baadaye. Mataifa ni yale yanayozunguka Israeli leo. Mtazamo wa angalau baadhi ya watu walio karibu nao ni kuondoa jina la Israeli kwenye ramani. Mwandishi anamwomba Mungu awaokoe kwa njia ambayo waamuzi Debora na Baraki na Gideoni waliwaokoa. Katika visa vyote viwili, Israeli walikuwa wengi sana, na Mungu aliwapa ushindi. Ushindi huo ungewafundisha mataifa kwamba Mungu ndiye Mungu wa kweli wa dunia yote.

Siku ya 59: Zaburi 84 na 89

Kuishi karibu na uwepo wa Mungu ni mada ya Zaburi 84. Ni mahali ambapo baraka za Mungu zinatoka. Ni mahali ambapo kuna ulinzi wa Mungu. Inafaa kwenda kuhiji kwenye hekalu la Mungu, ili tu kukaa siku moja huko. Kwa kweli, wanaume wa Israeli walitakiwa kwenda hekaluni mara tatu kwa mwaka kwenye karamu fulani. Bora kuliko ziara ya mara kwa mara ni kukaa huko kabisa. Shomoro na mbayuwayu walijenga viota vyao juu ya hekalu na walikuwa na busara kufanya hivyo. Wale ambao walikuwa walinzi wa hekalu walikuwa na fursa ya kukaa hekaluni. Wale wanaoishi na

Mungu wamebarikiwa. Hatuwezi kuishi katika hekalu la Mungu leo, lakini tunaweza kuishi na Mungu mioyoni mwetu.

Zaburi 89 inatukumbusha agano la Mungu na Daudi. Mungu anasifiwa kwa kazi zake zote, lakini ni haki ya Mungu, haki, uaminifu na upendo ambao ni kitovu cha jinsi Mungu anavyofanya kazi. Tunaona jinsi Mungu anavyofanya kazi katika kazi yake na Daudi. Mungu alimchagua Daudi na kumfanya kuwa shujaa hodari. Alimpa ushindi katika vita na kufanya jina lake kuwa kubwa. Hivi ndivyo Daudi alivyoelezea juu yake mwenyewe katika Zaburi 18. Mungu alitoa ahadi na Daudi na hataisahau. Kama vile mwezi ni shahidi wa nuru inayotoka jua, vivyo hivyo mwezi ni shahidi wa ahadi ya Mungu kwa Daudi. Tunapoangalia mwezi, tunaweza kufikiria kipengele hiki cha ushuhuda wake. Sehemu ya mwisho ya Zaburi ni kumbukumbu ya wana wa Daudi ambao hawakushika agano. Inaisha kwa kuomba Mungu kushika agano Mwenyewe.

Siku ya 60: Zaburi 91 na 92

Mada ya Zaburi 91 ni ulinzi wa Mungu unaotokana na kumwamini. Ni kama kuishi chini ya kivuli cha mbawa zake. Mungu atamlinda muumini mchana na usiku, kutokana na majeshi au magonjwa. Hata kama jeshi la 10,000 linakuja, halitamfikia muumini. Hawana haja ya kuogopa, lakini wanahitaji kuamini. Mungu anawaona wale wanaompenda na kumwamini, na atasaidia. Wataokolewa kutoka kwa kifo. Maneno haya yalikuja akilini mwa Yesu alipojaribiwa jangwani. Ndiyo, Mungu atawalinda watu wake pamoja na malaika wake. Lakini si kwa mwanadamu kujaribu nguvu za Mungu za kuokoa. Mungu anaamua wakati anaokoa na jinsi anavyoookoa. Hii inaonyesha hatari ya kutumia vibaya Maandiko na kufikia uamuzi mbaya. Sio kwetu kumlazimisha Mungu kutufanyia chochote. Mungu ndiye anayedhibiti maisha yetu, sio sisi.

Zaburi 92 ni Zaburi ya siku ya Sabato. Ilikusudiwa kusomwa siku ya sabato. Lakini pia ni Zaburi kwa wazee, kama Zaburi 71. Zaburi inatusaidia kuelewa kile ambacho wenye haki hufanya siku ya sabato. Wanaimba juu ya upendo na uaminifu wa Mungu. Wanafurahia mambo ya Mungu. Wanafikiria juu ya kile Mungu amesema. Wanapumzika katika mambo ya Mungu. Wao ni kama mtende uliopandwa katika hekalu la Mungu. Hata kama ni wazee, bado watakuwa wakizaa matunda ya kiroho katika uzee wao. Watakuwa kama mitende ya zamani inayostawi. Watakuwa wakishuhudia ukuu na haki ya Mungu. Hivi ndivyo wazee na vijana wanapaswa kufanya. Wanapaswa kufanya hivyo siku ya sabato, lakini kwa kweli wanapaswa kuifanya siku nyingine yoyote pia.

Siku ya 61: Zaburi 97 na 104

Zaburi 97 ni katika sifa ya haki na haki ya Mungu. Haki ni sifa ya kutenda yaliyo mema. Inamaanisha kuepuka njia mbaya. Haki inamaanisha kuwa watu wanapokelewa kwa tabia zao iwe sawa au mbaya. Haki na haki ya Mungu inamaanisha kwamba wenye haki wanalipwa na waovu wanaadhibiwa. Sifa hizi ni za msingi kwa Mungu na ndio msingi ambao Yeye anaendesha ulimwengu. Wale wanaompenda Mungu lazima wawe na hisia sawa ya mema na mabaya. Lazima wapende mema na kuchukua mabaya. Kama Mungu, hawapaswi kupenda kila kitu. Lazima wachukie uovu na uepuke kuufanya. Ikiwa watafanya hivyo, basi Mungu atakuwa mlinzi na mwongozo wao maishani.

Zaburi ya 104 ni kutafakari juu ya ulimwengu unaotuzunguka. Mwandishi anaimba juu ya kila kitu ambacho Mungu aliumba na kupitia siku za uumbaji. Ni vizuri kufanya kitu kimoja na kufikiria juu ya

miundo ya Mungu. Kila kitu ni cha kushangaza kwa njia yake mwenyewe na ni ushahidi wa akili kubwa ya ubunifu nyuma yake. Mungu amefanya mambo mengi kuwa mazuri katika ulimwengu huu ili mwanadamu afurahie. Mungu hulisha na kudumisha ulimwengu. Mambo tunayoona ni ushuhuda wa ukuu wa mbuni wake. Tunapaswa kufurahi katika Mungu na vitu ambavyo amevifanya. Itatufanya tuwe na furaha na kuwa na imani katika Mungu. Itatufanya tumwogope na kuwa wanyenyekevu.

Siku ya 62: Zaburi 105 na 106

Wakati Zaburi 104 inazungumza juu ya mambo ya ajabu ambayo Mungu amefanya, Zaburi 105 inazungumza juu ya matendo ya ajabu ya Mungu na watu wake. Ni vipengele tofauti vya Mungu yule yule mkuu. Inapaswa kutufanya tufurahi kwa Mungu na kutafuta kibali chake.

Tunakumbushwa juu ya baba Ibrahimu, Isaka na Yakobo na agano ambalo Mungu alifanya nao. Aliwatunza na kuwalinda. Alimpa Yusufu kuokoa familia kutokana na njaa. Aliwapa Musa na Haruni na akatuma ishara za miujiza juu ya Misri. Walipotoka Misri, Mungu aliwapa fedha na dhahabu. Aliwafanya watembe ili wote waweze kuondoka Misri. Tunadhani hii inamaanisha kwamba aliwafanya wawe na afya njema ili waweze kuondoka. Aliwaongoza kwa mwanga wa wingu au moto. Alitoa mkate na nyama na maji jangwani. Akawapa nchi aliyokuwa ameahidi Ibrahimu. Alifanya haya yote ili watu wake waweze kushika amri zake. Ni orodha ya kuvutia ya utunzaji wa Mungu kwa familia na taifa. Mungu anaendelea kuwatunza wale wanaoshika amri zake.

Zaburi ya 106 inatukumbusha kile ambacho watu wa Mungu walifanya wakati wa matukio ya Zaburi 105. Wakati Mungu alikuwa akiwaongoza watu wake kwenye nchi ya ahadi, watu walikuwa wakipinga na kuasi. Kupitia haya yote, Mungu hakuwaacha watu wake. Zaburi inaanza kwa kutangaza upendo wa Mungu, ambao hudumu milele. Moja ya shida kuu ni kwamba watu waliendelea kusahau kile Mungu alikuwa amefanya. Hii ndiyo sababu kuna haja ya nyimbo na vitabu ili kuwasaidia watu kukumbuka kile ambacho Mungu amefanya hapo awali, na kile ambacho watu wa Mungu wamefanya hapo zamani pia. Mungu alikuwa mwadilifu wakati wote, ambayo ilimaanisha kwamba aliwazawadia watu kwa haki na kuwaadhibu watu kwa dhambi. Adhabu ilichukua aina mbalimbali, kila moja inafaa kwa dhambi. Hatua ya chini kabisa ilikuja wakati walitoa watoto wao dhabihu kwa sanamu. Sanamu zinajulikana kama pepo katika Agano la Kale na Jipya. Ni sawa kwamba Mungu aliwaadhibu kwa tabia zao. Hata hivyo kwa haya yote, Mungu hajawaacha watu wake. Amefanya agano na hataacha hilo. Anafanya haya yote kwa sababu ya upendo wake.

Siku ya 63: Zaburi 107 na 110

Zaburi 107 ni mfano mwingine wa upendo wa Mungu. Mungu haachi kuwa Mungu mwenye upendo. Yeye ni mkombozi, yaani, Anaokoa watu. Zaburi inatoa mifano minne ya hii. Kuna wale wasio na chakula safarini, wale walio gerezani, wale wanaokufa kwa ugonjwa na wale walio katika dhoruba baharini. Watu hawa wote walikuwa wakifa. Walipomlilia Mungu, waliokolewa. Walipookolewa, walimshukuru na kumheshimu Mungu na kuwaambia wengine wema wa Mungu. Mungu ni Mungu anayewaokoa wale wanaomtumaini. Atatuokoa ikiwa tutamwamini. Mungu ni Mungu anayeinua walio chini na kuwashusha walio juu. Wenye haki hufurahia mambo yote ambayo Mungu hufanya, lakini waovu hawana la kusema. Hebu wenye hekima wazingatie upendo mkuu wa Mungu.

Zaburi ya 110 sio Zaburi rahisi kuelewa. Walakini imenukuliwa mara nyingi katika Agano Jipya, labda zaidi ya sura nyingine yoyote ya Agano la Kale. Mstari wa 1 umenukuliwa na Yesu katika injili tatu na pia na Petro katika hotuba ya kwanza ya Kikristo katika Matendo 2:34. Inaelezea jinsi Mungu angemweka Yesu mkono wake wa kuume hadi Mungu atakapowashinda maadui wa Yesu. Yesu aliitumia kama onyo dhidi ya maadui zake katika siku zake. Zaburi inahusu jinsi Mungu angemwinua Yesu. Kutajwa kwa fimbo kunaonyesha kwamba Yesu angekuwa mfalme. Lakini pia inataja kwamba Yesu angekuwa kuhani. Hangekuwa kuhani wa Walawi kama ilivyo katika Sheria ya Musa. Angekuwa kuhani maalum kama Melkizedeki. Yesu angekuwa mfalme na kuhani. Huu ni mchanganyiko usio wa kawaida sana, lakini Melkizedeki alikuwa kuhani na mfalme. Ni Mungu pekee anayeweza kugawa majukumu yote mawili kwa mtu mmoja. Yesu angekuja kama mfalme na kuhani kuwahukumu mataifa na watu wake. Kutajwa kwa umande hutokea mahali pengine ambapo kunaonyesha ufufuo kutoka kwa wafu (Isaya 26:19). Hivi ndivyo Yesu atafanya kwa waumini waliokufa. Kwa ujumla Zaburi inaelezea kazi ya Yesu, ambayo Mungu amemwambia kufanya.

Siku ya 64: Zaburi 111, 112 na 116

Zaburi ya 111 na 112 ni akrostiki. Hii ina maana kwamba kila mstari wa kila Zaburi huanza na herufi tofauti ya alfabeti ya Kiebrania kwa mpangilio wa alfabeti. Inaonyesha uzuri uliofichwa ambao upo. Kipengele hiki kinafikiriwa kumsaidia mtu kukumbuka mistari ya Zaburi kwa kukumbuka mpangilio wa alfabeti. Zaburi 111 inaelezea tabia tukufu ya Mungu. Yeye ni mwadilifu, mwenye neema, mwenye huruma, mwaminifu, mwenye haki, wa kweli, mwadilifu, mtakatifu, wa kutisha. Tunakutana na Mungu katika Zaburi hii na kuja mbele yake. Tunaona sifa hizi za Mungu tunapofikiria juu ya kile anachofanya. Tunapaswa kumwogopa kwa sababu hili ndilo jambo la kwanza la busara tunalopaswa kufanya.

Zaburi ya 112 inaelezea baraka za wale ambao ni wacha Mungu. Inaonekana kuendelea na mawazo kutoka kwa Zaburi 111, ambapo kutafakari juu ya Mungu kunamwongoza mwandishi kuwa mcha Mungu. Inaanza na hofu ya Bwana, ambapo Zaburi 112 ilipoishia. Kisha tuna haki, neema, huruma na mambo mengine ya tabia ya kimungu. Yeye na familia yake wamebarikiwa na Mungu. Wanamtumaini Mungu sana hivi kwamba hawaogopi habari mbaya maishani mwao. Hii ni nafasi nzuri ya amani inayotokana na kumwamini Mungu. Waovu wako mbali na nafasi hii ya amani.

Zaburi 116 inahusu dhiki ya mtu ambaye aliokolewa kutoka kwa kifo. Walipokuwa wakifa, walimwomba Mungu awaokoe. Na Mungu alifanya hivyo. Zaburi inaangazia kile ambacho Mungu amefanya, na sifa ambazo Mungu anazo. Kwa hivyo mwandishi anampenda Mungu. Zaburi ni faraja kwa waumini wote, hasa wale wanaokaribia mwisho wa maisha. Mstari wa 15 unasema kwamba kifo cha wenye haki ni cha thamani kwa Mungu. Hiyo ni, Mungu anawajali sana. Waumini lazima wadumishe imani yao hadi mwisho kwa sababu Mungu anawajali. Ni wazi kwamba yule aliyeokolewa kutoka kwa kifo alikuwa ameweka nadhiri kwa Mungu. Itakuwa kitu kama, ikiwa Mungu ataniokoa, basi nitafanya kitu. Hii inaweza kuwa kumpa Mungu kitu au kubadilisha mtindo wa maisha wa mtu. Hii itajumuisha shukrani kwa Mungu.

Siku ya 65: Zaburi 132, 133 na 134

Zaburi 120 hadi 134 zinajulikana kama nyimbo za digrii au wimbo wa kupaa. Ni kama kitabu cha nyimbo za mahujaji, huku Zaburi 120 ikiwa mbali na Yerusalemu na Zaburi zikipanda hadi mjini. Zaburi ya 132 ni Zaburi nzuri zaidi kuhusu Yerusalemu, baada ya kufika katika mji wa Mungu. Ni

wakati na mahali pa furaha. Inaturudisha nyuma hadi wakati ambapo Mungu alimwambia Daudi kwa mara ya kwanza kuhusu mji huo. Ilipaswa kuwa mahali pa hekalu la Mungu. Ilipaswa pia kuwa mahali pa kiti cha enzi cha Mfalme Daudi. Ilipaswa kuwa mahali pa kiti cha enzi cha Mungu ambacho kilikuwa juu ya sanduku la agano hekaluni. Mungu amesema kwamba ataishi huko milele. Ingawa wengi wa Israeli wangeweza kufikiri kwamba hii sasa itatokea, haikutokea wakati huo kwa sababu ya dhambi ya Israeli. Hata hivyo, Mungu hasemi uwongo. Itatokea katika siku zijazo.

Zaburi 133 ni Zaburi rahisi juu ya umuhimu wa ushirika wa kindugu. Waumini lazima wasimame kwa umoja. Umoja unampa Mungu na mwanadamu raha nyingi. Wakati wowote kuna tofauti za maoni kati ya waumini, wanapaswa kusoma Zaburi hii na kuzingatia. Mungu anaelezea umoja kama kuanzishwa kwa ukuhani kama kuhani wa kwanza Haruni alichaguliwa. Ukuhani ulikuwepo kusaidia watu na Mungu kuwa karibu. Umoja pia ni kama umande baridi kwenye mlima moto wa Sayuni. Inaburudisha na inafurahisha. Na mlima Sayuni ni mahali ambapo Mungu atawabariki wenye haki kwa zawadi ya uzima wa milele. Ikiwa waumini wanataka baraka za uzima wa milele, basi wanapaswa kuishi pamoja kwa umoja.

Zaburi ya mwisho ya kitabu cha nyimbo za mahujaji ni Zaburi 134. Watu wa Mungu sasa wako karibu na Mungu kwa sababu wako hekaluni. Jambo lisilo la kawaida ni kwamba ni usiku. Zaburi inaelezea jinsi huduma ya kuimba sifa hekaluni inaendelea hata usiku. Hapa kuna urafiki na kujitolea kwa Mungu. Watu wamejitahidi kuhakikisha Mungu anasifiwa usiku, kwa sababu Mungu halali. Mungu anapaswa kusifiwa mchana na usiku kwa yote anayofanya na aliyo. Yeye aliyeumba mbingu na nchi atawabariki watu wake kutoka mahali pa uwepo wake.

Siku ya 66: Zaburi 145 na 147

Zaburi 145 ni sherehe ya mambo kuhusu Mungu. Viumbe vyake vyote vinapaswa kumsifu. Hilo ndilo jambo sahihi kufanya. Uumbaji wake unahitaji kufikiria juu ya Mungu na kile alichofanya na kamwe usisahau. Wanapaswa kumsifu Mungu na kufikiria juu ya mambo wanayohitaji kumsifu Mungu. Yeye ndiye chanzo cha wema na uzima. Tunahitaji kuendelea kujikumbusha ukweli huu na kufundisha wimbo kwa kizazi kijacho, ili waweze kujifunza. Tunaweza pia kufikiria juu ya siku zijazo ambazo zimeahidiwa. Tunaweza kufikiria juu ya utukufu wa ufalme wa milele wa Mungu, na tunaweza kumshukuru Mungu kwa ahadi hiyo. Waache wenye haki waendeleo kuwa waadilifu na wasisahau kamwe kile ambacho Mungu amewafanyia na atawafanyia. Msifuni Mungu!

Zaburi sita za mwisho katika kitabu cha Zaburi zimejaa sifa. Huu ni mwisho unaofaa kwa yote ambayo yamesemwa na kuimbwa katika Zaburi. Zaburi 147 inasema ni vizuri kumsifu Mungu kwa wimbo. Tunaweza kumsifu Mungu kwa kazi na maarifa yake, hata kujua majina ya nyota zote. Tunaweza kumsifu kwa jinsi anavyowasaidia wahamishwa, waliovunjika, wagonjwa na wanyonge. Lakini Zaburi pia inatuambia kile Mungu anafikiria juu ya wale wanaomwogopa, kumwamini na kushika sheria zake. Mungu anafurahishwa nao. Huu sio mtazamo mpole; Ni raha kali. Sifa kwa Mungu ni nzuri, lakini peke yake haitatuokoa. Lazima tutii sheria na kumsifu Mungu. Tunamsifu Mungu kwa nyimbo na matendo. Kwa hivyo tumsifu Bwana!

Utangulizi wa Kitabu cha Mithali

Kitabu cha Mithali kina hekima ya Sulemani. Sulemani alikuwa mtu mwenye hekima zaidi ulimwenguni katika siku zake. Wafalme na malkia walimtembelea kumuuliza maswali na kusikia hekima yake. Hekima aliyokuwa nayo ilitoka kwa Mungu. Hatuhitaji kuvuka bahari na jangwa ili

kumsikia kwa sababu tuna kitabu cha Mithali. Mithali sio juu ya maarifa ya kichwa - ni juu ya jinsi unavyoishi. Ikiwa tutachukua ushauri wake, tunaweza kuishi kwa njia sahihi na Mungu. Itatubariki. Itatuzuia kutokana na madhara.

Daima kuna sauti mbili ulimwenguni. Kuna sauti ya ulimwengu na kuna sauti ya Mungu. Ni njia mbili tofauti ambazo tunaweza kuchukua. Sauti hizo mbili zipo kwa sababu lazima tuchague kuchukua njia sahihi. Ikiwa kungekuwa na sauti ya Mungu tu, basi haingestahili kusifiwa kuchukua njia pekee iliyopo. Hata watu ambao ni wapumbavu wangetembea kwa njia hiyo. Lakini ikiwa kuna sauti mbili au nyingi, lazima tufanye uchaguzi. Tunajulikana kwa uchaguzi tunaofanya. Kwa kusoma ushauri katika Mithali tunaweza kufuata njia sahihi.

Wakati Sulemani aliomba hekima, Mungu alimpa hekima. Sisi pia tunaweza kuomba hekima. Mungu pia alimpa Sulemani maisha marefu, utajiri na heshima pia. Hekima inaweza kutufanyia hivi pia. Ikiwa tunatafuta hekima, tutapata zaidi ya hekima tu. Italipa zaidi ya juhudi zetu. Siku itakuja, labda sio kwa muda mrefu, ambapo wenye hekima watakuwa na maisha marefu, utajiri na heshima.

Siku ya 67: Mithali 6 na 8

Kuna ushauri mzuri katika Mithali 6. Hatupaswi kujihusisha na madeni ya wengine, kwa sababu itatutega. Hatupaswi kuwa wavivu, kwa sababu itatufanya tuwe maskini. Hatupaswi kuwa wadanganyifu kwa sababu itasababisha maafa, na mdanganyifu ndiye anayedanganywa kweli. Kuna mambo 7 ambayo Mungu anachukua. Haya yote yanatokana na mwili ambao unatumiwa vibaya. Ikiwa macho yana kiburi, ulimi hutumiwa kwa uwongo na shida, mikono na miguu hutumiwa kwa uovu, na moyo umewekwa juu ya uovu. Miili yetu inahitajika kwa madhumuni mazuri, sio yale ya udanganyifu. Ni vizuri ikiwa mtu atajifunza kutoka kwa wazazi wake. Wakifanya hivyo, wataepuka mitego ya maisha, kama vile mwanamke asiyedhibitiwa. Njia ya hekima ni kama mtu anayetembea katika nuru, sio gizani.

Mithali 8 inatuambia kwamba hekima ilikuwepo tangu mwanzo. Kabla ya Mungu kufanya vitu vya ulimwengu wetu, Mungu alikuwa na hekima. Kila kitu ambacho Mungu alifanya, alikifanya kwa hekima. Hekima ilisababisha furaha na furaha na kila kitu kizuri. Kwa hivyo tunapaswa kusikiliza hekima hiyo hiyo kutoka kwa Mungu yule yule katika Mithali. Wafalme wanatawala kwa hekima, na wanasimamia haki kwa hekima. Hekima hutoa uzima, utajiri na heshima. Sauti ya hekima inalia. Sauti ya hekima inahitajika katika kila makutano maishani na kila wakati uamuzi unahitajika. Tunahitaji kusikiliza sauti ya hekima ili tufanye uchaguzi sahihi na kwenda katika mwelekeo sahihi. Wale wanaoepuka hekima kama shida na kifo.

Siku ya 68: Mithali 9 na 12

Mithali 9 inaeleza kwamba kuna aina mbili za nyumba katika ulimwengu huu. Moja ni nyumba ya hekima na moja ni nyumba ya upumbavu. Watu wa nje wanaalikwa katika nyumba zote mbili. Nyumba zote mbili zinalia mialiko yao kutoka sehemu ya juu kabisa ya jiji. Mialiko yote miwili inavutia watu wa nje. Swali ni kwamba wataingia kwenye nyumba gani? Nyumba moja ina chakula halisi na meza ya mkate na divai na njia ya uzima. Nyumba nyingine imeiba chakula na ina njia ya kifo. Imewasilishwa na matokeo ya uchaguzi, uchaguzi ni rahisi. Hata hivyo, wakati wa mwaliko, matokeo hayako wazi. Tunahitaji kuchagua kwa busara, kwa sababu njia sahihi tu inaongoza kwenye thawabu sahihi. Tunahitaji kuongeza hekima kwa hekima ambayo tayari tunayo na kuwa na hekima zaidi. Mithali inaendelea na mada ya nyumba katika sura zifuatazo.

Mithali 12 inaendelea na sehemu ya Mithali za Sulemani iliyoanza mwanzoni mwa sura ya 10. Sehemu hii ina misemo ya aya moja ya wenye hekima ambayo inashughulikia nyanja zote za maisha. Mstari wa 12 unatuambia kwamba nyumba ya wenye haki itasimama imara. Hii inatukumbusha Mithali 9 pamoja na mfano wa nyumba juu ya mchanga na mwamba. Aina moja tu ya nyumba itaendelea kuwepo na hiyo ni nyumba ya wenye hekima. Wenye hekima hufanya mazoezi ya kujidhibiti, kuzuia ulimi wao na kuzuia hisia zao. Mistari mingi inazungumza juu ya hitaji la kudhibiti ulimi, ambao unaelezewa kama upanga unaosababisha madhara. Kinyume chake, wenye hekima hutumia ulimi wao kwa uaminifu na uponyaji. Mtu mwenye busara yuko kwa uangalifu katika kuchagua marafiki sahihi. Anachagua mke mtukufu. Anatanza wanyama. Yule anayetunza wanyama pia anawajali watu, kama mchungaji Daudi.

Siku ya 69: Mithali 13 na 14

Haja ya kuchagua marafiki kwa busara inasemwa tena katika Mithali 13. Wale wanaotembea na wenye hekima huwa na hekima, lakini rafiki wa wapumbavu huteseka. Tunaathiriwa na wale tunaochagua kuishi nao kwa sababu tutajifunza tabia zao. Mpumbavu anaishi bila kujizuia, akisema uwongo ikiwa inawasaidia, na anafuata njia zake mwenyewe kwa kiburi. Mpumbavu anaendelea kwenye njia yake mwenyewe na hasikilizi mtu yeyote. Kinyume chake, wenye hekima husikiliza mafundisho na nidhamu ili waweze kukaa katika njia sahihi. Mafundisho ya wenye hekima huongoza kwenye maisha, ambayo ndiyo Mithali inahusu. Ikiwa tunasikiliza ushauri wake basi itasababisha nuru na uzima.

Mithali 14 inasema kwamba njia ya asili ya mwanadamu inaongoza kwenye kifo, ingawa mwanadamu anafikiri njia yake ni sawa. Ni Mungu pekee anayeweza kutuonyesha njia ya uzima na njia ya wenye hekima. Kumcha Mungu kunaweza kusababisha uzima, kwa sababu kunamfanya mwanadamu kutii amri za Mungu na kuepuka uovu. Kumcha Mungu ni mada katika Mithali zote. Inasababisha usalama na ulinzi kwa mtu na familia yake. Hata katika kifo, wenye haki wana kimbilio kwa Mungu, ambayo ina maana kwamba kifo sio mwisho. Moyo wenye amani husababisha maisha na afya, wakati wivu husababisha afya mbaya. Kwa hivyo ni bora kuridhika na kile tulicho nacho na kuwa na amani na hali yetu. Ni muhimu kuwasaidia maskini kwa sababu Mungu anachukulia kazi hii kama kumpa heshima.

Siku ya 70: Mithali 15 na 16

Mithali 15 inaendelea na mambo ya kuridhika. Afadhali kuwa na kidogo na Mungu kuliko kuwa na mengi na ugomvi nayo. Afadhali kuwa na mboga mboga na upendo kuliko kuwa na nyama na chuki. Uvumilivu na udhibiti wa ulimi unahitajika ili kuepuka mabishano na hasira. Lakini yule ambaye hawezi kudhibiti ulimi wake atasababisha ugomvi mwingi. Hekima husababisha mwana kumsikiliza baba yake na kusahihisha. Itampongoza kwenye njia sahihi. Ikiwa waovu wataenda kwa Bwana kutoa sala na dhabihu, Mungu hatasikia. Mungu yuko mbali na waovu na anachukua dini yao ya kujifanya. Macho ya Mungu yako kila mahali, kwa hivyo anajua ni nani mwovu na nani mwema.

Katika Mithali 16 tunajifunza kwamba Mungu anadhibiti. Mwanadamu anaweza kuchagua njia yake mwenyewe, lakini Mungu huamua kitakachotokea. Kwa hiyo, mwanadamu anapaswa kukabidhi njia zake kwa Mungu ili zifanikiwe. Mwanadamu anapaswa kutembea na Mungu na sio kutembea peke yake akifanya mambo yake mwenyewe. Mungu anapomfikiria mwanadamu, anazingatia nia za moyo. Kitendo cha mwanadamu kinawekwa katika muktadha wakati moyo unajulikana.

Mwanamume anaweza kufanya jambo zuri kwa nia mbaya na jambo baya kwa nia nzuri. Ni Mungu pekee anayeweza kuamua ni nini kwa kutazama moyo. Ikiwa kuna kiburi, basi kuanguka kunakuja. Unyenyekevu ni bora kuliko kiburi. Na mtu anayeweza kudhibiti hasira yake ni bora kuliko shujaa hodari.

Siku ya 71: Mithali 17 na 31

Suala la hoja linashughulikiwa katika Mithali 17. Ikiwa mtu anaanza mabishano, ni kama kuvunja bwawa. Itakuwa ngumu sana kuizuia. Ni bora kuepuka hoja kabisa. Kwa kweli, kuna wakati ambapo kufunika kosa ni muhimu kwa sababu inazuia mgawanyiko na kukuza upendo. Maneno kadhaa katika sura hii yanaathiri haki. Mungu anachukia ukosefu wa haki, iwe ni kwa kuwaadhibu wasio na hatia au kuwaachilia wenye hatia. Mungu anachukia rushwa ambayo hupofusha macho ya hakimu. Chochote kitakachotokea katika chumba cha mahakama, ni Mungu ambaye atajaribu moyo na kuhukumu matendo. Ikiwa mwanadamu hataleta haki, basi Mungu atafanya hivyo. Pia tuna ufafanuzi wa rafiki. Rafiki wa kweli ni yule anayependa kila wakati, hata wakati maisha yetu ni magumu na tunakosea. Wale ambao si marafiki wa kweli wataondoka katika nyakati hizi.

Kitabu cha Mithali kinaisha katika sura ya 31 na ushauri kwa wafalme na picha ya mwanamke mzuri. Mfalme haipaswi kutumia nguvu zake kwa wanawake na divai. Lazima awaangalie wale raia ambao wanahitaji kutunzwa, haswa maskini. Lazima afanye hivyo kwa sababu hakuna mtu mwingine atakayewatunza. Kisha tuna maelezo ya mke mzuri. Yeye ni mwenye bidii na mwenye kufikiria. Anamtunza mumewe, familia yake, watumishi wake na maskini. Tunaona kwamba mfalme mwema na mke mzuri wanawajali maskini. Mke mzuri hajifikirii mwenyewe. Anafanya kazi masaa yote kwa faida ya wale walio karibu naye. Anaonyesha hekima yake kwa maneno na matendo yake. Kila mtu anamsifu. Sio uzuri ambao ni muhimu au maneno yake. Yeye ni mwenye hekima kwa sababu anamcha Mungu na kwa sababu ya kile anachofanya.

Utangulizi wa Kitabu cha Mhubiri

Kitabu cha Mhubiri kiliandikwa na Sulemani kama Kitabu cha Mithali. Ndani yake Sulemani anatafuta kusudi la maisha. Msimamo wake wa kuanzia ni kwamba kila kitu hakina thamani halisi. Mwanadamu huja na kwenda kama sehemu ya mzunguko wa maisha. Chochote ambacho mwanadamu hutumia maisha yake kufanya, inaonekana kuna shida. Hata kama mtu atafuata hekima, husababisha huzuni. Kutafuta furaha kulizingatiwa kama njia nyingine ya kuishi. Njia nyingine ilikuwa kujenga miradi mikubwa ya ujenzi ili aweze kuacha urithi nyuma alipoenda. Hata mambo haya tuliyaona kuwa hayana thamani halisi. Kwa hivyo Sulemani alichukia maisha kwa sababu yote yalikuwa kazi ngumu na hayakuwa na thamani ya kweli.

Sulemani alichunguza maisha karibu naye. Katika mfumo wa haki, kulikuwa na ukosefu wa haki. Katika mfumo wa kijamii, kulikuwa na ukandamizaji. Katika mfumo wa biashara, utaftaji wa pesa ulisababisha chochote cha thamani sana. Kwa hivyo mwanadamu anapaswa kufanya nini maishani? Kisha Sulemani akaja kwenye suala la kuridhika. Mwanadamu anapaswa kuridhika na kile alichochacho nacho.

Hatimaye Sulemani alizungumzia mada ya kifo. Hata hapa, hakupenda kile alichokiona. Mwenye dhambi na mtu mwadilifu wote hufa kwa njia ile ile. Zaidi ya hayo, mwanadamu hufa kwa njia sawa na wanyama. Na kisha mwanadamu hayupo tena. Kwa hivyo mwanadamu anapaswa kuishi maisha yake? Anatoa hitimisho lake katika Mhubiri 12: 13-14, "Mwogope Mungu na uzishike amri zake, kwa

maana hii ndiyo wajibu wote wa mwanadamu. Kwa maana Mungu ataleta kila tendo katika hukumu, pamoja na kila kitu kilichofichwa, iwe ni mema au mabaya."

Siku ya 72: Mhubiri 1 na 2

Mhubiri huanza ghafla na mawazo ya kutatanisha. Nini maana ya maisha? Kila kitu hakina maana. Anasema 'haina maana' mara nne katika mstari wa pili. Kisha Mfalme Sulemani anaanza hoja yake. Maisha yanafanywa na mizunguko ya kuendelea. Ikiwa ni upepo, maji, jua, kila kitu kinazunguka. Hakuna kitu kipya kinachotokea. Kwa hivyo Sulemani alichunguza maana ya hekima maishani. Mwanamume anapaswa kufanya nini maishani? Alifanya kile alichoshauri katika kitabu cha Mithali. Alifuata hekima. Lakini hata wakati huo ilimhuzunisha.

Katika Mhubiri 2, Sulemani anaendelea na kutafuta raha. Je, raha inampa mwanadamu kuridhika maishani? Na vipi ikiwa mwanadamu angefuata miradi kwa bidii kadiri alivyoweza? Je, hii inampa mwanadamu kuridhika? Sulemani labda alikuwa mtu tajiri zaidi ulimwenguni wakati huu na angeweza kufanya chochote anachotaka. Aliangalia kila kitu alichokuwa amefanya na kutangaza kuwa hakina maana. Hata alipofikiria juu ya hekima, aliona kwamba faida zake hazikudumu. Mwanadamu anapaswa kuridhika na kile ambacho Mungu anampa maishani. Ni Mungu anayeweza kumpa mtu, hekima, maarifa na furaha.

Siku ya 73: Mhubiri 7 na 8

Katika Mhubiri 7, Sulemani anarudi kutoa maneno ya hekima juu ya jinsi ya kuishi maisha. Anazingatia kile ambacho ni kizuri maishani. Ni vizuri kuwa na jina zuri. Ni vizuri kuzingatia hatima yetu na kifo. Kisha anatushangaza. Kama mtu ambaye amefuata furaha, anatuambia kuwa huzuni ni bora! Kuna sehemu juu ya kile kilicho bora kwa mwanadamu maishani. Sulemani bado anachukulia hekima kuwa ya umuhimu mkubwa kwa sababu ni mhifadhi wa mtu. Hata hivyo, mtu lazima awe mwangalifu asiwe 'mwenye busara kupita kiasi'.

Mhubiri 8 anatuambia ukweli kadhaa. Hatujui siku ya kifo chetu. Adhabu ya uhalifu haifanyiki haraka, kwa hivyo watu wanafikiri wanaweza kuepukana nayo. Watu wengine waovu wanaonekana kupata kile ambacho wenye haki wanastahili, na watu wengine wenye haki hupata kile waovu wanastahili. Mambo haya yote yanaweza kuzingatiwa chini ya mkono wa Mungu. Lakini mwanadamu hawezi kuelewa jinsi Mungu anavyofanya kazi katika maisha ya watu. Tunapaswa kukubali mapungufu yetu. Hatujui tunachotaka kujua kwa sababu sisi sio Mungu.

Utangulizi wa Kitabu cha Wimbo wa Nyimbo

Wimbo wa Nyimbo ni wimbo wa upendo. Mandhari yake ni moja kwa moja mbele, lakini maelezo ni ngumu kuelewa. Kuna mchungaji wa ambaye anampenda mfalme. Mfalme pia ni mchungaji. Huu sio mgongano wa majukumu. Mfalme Daudi alikuwa mchungaji, na mfalme wa Israeli alijulikana kama mchungaji wa watu. Mfalme anamwona mchungaji wa na anakua katika upendo wake kwake. Anatoa maelezo matatu ya kina ya mwanamke huyo, akitumia maneno ya kilimo na mengine. Anamwelezea mara moja, lakini ni maelezo ya hali ya juu. Sio mapenzi ya kawaida, kwa sababu mfalme anaendelea kuenda.

Mapenzi yanategemea Yerusalemu, kwa hivyo tunasababishwa kufikiria kuwa hii ni juu ya Sulemani na upendo wake. Kuna mambo kadhaa ambayo pia yanalingana na mfalme kuwa Sulemani. Shida ni kwamba Sulemani hakuwa na upendo kwa mwanamke mmoja, lakini wengi. Pia alifanya makosa makubwa kuelekea mwisho wa maisha yake. Tunasababishwa kufikiria kuwa hadithi ni mfano wa upendo kati ya watu wawili, lakini ni nani?

Biblia inazungumza juu ya upendo wa Mungu kwa Israeli kama upendo wa mwanamume kwa mwanamke. Kwa kutumia wazo hili, muundo wa Wimbo wa Nyimbo hufanya kazi vizuri kabisa. Ambapo haifanyi kazi vizuri ni katika maelezo ya mwili ya mwanamume kama vile kumbukumbu ya kumnyonyesha kwenye kifua cha mama yake. Hii inaacha kumbukumbu moja tu ya Biblia juu ya upendo - ile kati ya Kristo na waumini. Ni mapenzi haya ambayo hufanya kazi vizuri sana katika kiwango cha kiroho. Bado si rahisi kuelewa maelezo, lakini inafanya kazi vizuri sana. Tutachukua sura mbili za kwanza kama mifano ya hii.

Siku ya 74: Wimbo wa Nyimbo 1 na 2

Katika Wimbo wa 1 tunakutana na mchungaji wa ambaye amesikia juu ya mfalme. Mchungaji wa anawakilisha waumini na mfalme anawakilisha Yesu. Hajui anaishi wapi, ambayo inashangaza. Anampenda kwa sababu ya upendo wake (matendo yake), mafuta yake (upako wake) na jina lake (yeye ni nani). Hii ni kama waumini ambao wamesikia habari za Yesu lakini hawajui anaishi wapi. Mwanamke huyo anajielezea kama mchungaji anayefanya kazi kwa wengine lakini sio yeye mwenyewe. Pia anafanya kazi katika shamba la mizabibu. Vivyo hivyo, wanafunzi wa Yesu wanaelezwa kama wafanyakazi katika shamba la mizabibu na wafanyakazi kati ya kundi la Mungu. Zote mbili ni maelezo ya jinsi waumini wanavyofanya kazi kati ya watu wa Mungu. Alitaka kumtafuta mfalme na kuwa naye. Anapoenda kwake, anajikuta kati ya wengine ambao pia wanamfuata. Mfalme anavutiwa naye na anamwelezea kama farasi anayefaa kwa mfalme. Wote wawili wanavutiwa na uzuri wa mwingine. Wanapendana.

Wimbo wa 2 unaelezea mchungaji wa kama aina za maua (crocus na lily). Na yeye ni kama mti wa tufaha ambao anafurahiya nao. Analetwa nyumbani kwake na kupewa matunda na divai na upendo. Ni nafasi ya ukaribu. Kisha mfalme anaingia kama swala. Mfalme Daudi na Mfalme Sauli walielezwa kama swala, yaani, viumbe wenye neema nyumbani mahali pa juu. Haya ni maelezo ya wafalme wanaofanya kazi ya Mungu. Mfalme anamwita mchungaji wa kuchukua hatua. Ni wakati sahihi kwa hili. Anapewa kazi ya kulinda shamba la mizabibu (jumuiya ya waumini) kutoka kwa mbweha (maadui). Wakati huo huo, mfalme huenda kama swala kati ya milima, kati ya maua (waumini wengine). Mfalme na mwanamke wana kazi ya kufanya. Hii ni kama Yesu na wanafunzi ambao wana kazi ya Mungu ya kufanya.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Wafalme

Kitabu cha Kwanza cha Wafalme kinaelezea sehemu ya mapema ya wakati wa wafalme wa Israeli, wakati kitabu cha pili cha Wafalme kinaelezea sehemu ya mwisho. Kwa pamoja wanatoka kwenye kifo cha Mfalme Daudi hadi mwisho wa mfalme wa mwisho wa Israeli na Yuda. Vitabu vya Wafalme huanza pale ambapo Kitabu cha 2 Samvuli kilimalizika. Kuanzia mwanzo wa 1 Samvuli hadi mwisho wa 2 Wafalme kuna historia endelevu ya Israeli kutoka kwa Samweli mtengenezaji wa mfalme hadi mfalme wa mwisho.

1 Wafalme inaelezea jinsi mwana mmoja wa Daudi, Sulemani, alivyokuwa mfalme. Akawa mfalme mkuu wa Israeli. Akaunti ya hekima na utajiri wake inakuja katika sehemu ya kwanza ya kitabu. Sulemani alijenga hekalu la Mungu huko Yerusalemu, ambalo lilichukua nafasi ya Hema ya rununu. Lakini Sulemani hakubaki mwaminifu hadi mwisho wa maisha yake. Kushindwa kwake kulisababisha mgawanyiko wa taifa katika sehemu mbili. Sehemu ya kaskazini ilikuwa na makabila 10 na iliitwa Israeli. Sehemu ya kusini ilikuwa na makabila 2 na iliitwa Yuda. Wana wa Daudi walitawala Yuda. Hii ilipitia awamu za wafalme wazuri na wabaya. Ufalme wa kaskazini wa Israeli ulitawaliwa na nasaba kadhaa tofauti. Ilipitia awamu za wafalme wabaya na mbaya zaidi. Hakukuwa na wafalme wazuri wa ufalme wa kaskazini wa Israeli. 1 Wafalme wanatupeleka wakati wa Yehoshafati katika ufalme wa kusini na nasaba iliyojumuisha Ahabu katika ufalme wa kaskazini.

Baada ya Kitabu cha 1 Wafalme tutaenda kwa 1 Mambo ya Nyakati ambayo inashughulikia nyakati sawa na Kitabu cha 1 Wafalme. Ni rekodi zinazofanana. Ni baada tu ya kukamilisha Mambo ya Nyakati 1 tutaenda kwa Wafalme 2.

Siku ya 75: 1 Wafalme 2 na 11

1 Wafalme 2 inaelezea ushauri wa mwisho ambao mfalme Daudi alimpa mfalme mpya Sulemani. Ushauri huo ni sawa na ushauri ambao Musa alimpa Yoshua - shika amri za Mungu na kisha mambo yatakuwa sawa. Kwa maneno mengine, weka Mungu mbele. Ushauri huo huo unaweza kutolewa kwa kijana yeyote mwanzoni mwa maisha yao ya huduma. David alikuwa na biashara ambayo haijakamilika ambayo alikuwa nayo na watu binafsi. Alimwomba Sulemani akamilishe kazi hii, ambayo Sulemani alifanya. Tunaona kwamba Sulemani alikuwa tayari anajulikana kama mtu wa hekima, hata kabla ya kupewa hekima ya ziada kutoka kwa Mungu. Ombi la Sulemani kwa Mungu ampe hekima lilikuwa mfano mwingine wa hekima yake. Mfano mwingine ulikuwa uwezo wake wa kuona usaliti katika ombi la kaka yake Adonija. Adoniya aliomba kuolewa na msichana ambaye alikuwa amelala na mfalme mzee Daudi ili kumpa joto. Kulala na mke wa mfalme ilikuwa ishara kwamba mtu huyo pia alikuwa mfalme, kwani alikuwa akichukua nafasi ya mfalme aliyetangulia. Sulemani alikuwa na hekima ya kuelewa kile Adoniya alikuwa akifanya na kumwondoa muasi.

Tunasoma juu ya ukuu wa Sulemani hapo awali, kwa hivyo sasa tunapita kwa awamu inayofuata - kupungua kwa Sulemani. 1 Wafalme 11 inaelezea upendo wa Sulemani kwa wanawake. Kwa kukiuka Sheria ya Musa kuhusu wafalme, Sulemani alioa wake wengi wa kigeni. Wake waligeuza moyo wa Sulemani mzee ili aanze kujenga maeneo ya ibada kwa miungu ya kigeni. Mungu alimkasirikia Sulemani na akatuma maadui dhidi yake, ili asiwe na amani tena. Kama adhabu zaidi, Mungu alimwambia kwamba ufalme wake utagawanywa mara mbili na sehemu kubwa haitaenda kwa mwanawe. Mwisho wa utawala wa Sulemani haukuwa mtukufu kama ungeweza kuwa. Ni somo la kusikitisha kwamba watu waaminifu lazima waweke imani hadi mwisho na wasigeuke katika uzee wao.

Siku ya 76: 1 Wafalme 12 na 13

1 Wafalme 12 inatutambulisha kwa mwana wa Sulemani, Rehoboamu. Tunaweza kutarajia Rehoboamu angekuwa mtu wa hekima, lakini hii haikuwa hivyo. Rehoboamu alitaka kuongeza ushuru ili kuwa mkubwa kuliko baba yake. Katika jaribio lake la kuwa mkubwa kuliko baba yake, alikua mdogo sana. Kama ilivyotabiriwa, makabila 10 yaliasi na kuongozwa na mtu anayeitwa Yeroboamu, mwana wa Nebati. Yeroboamu alijua kwamba Mungu alikuwa amemtawaza kuwa

mfalme, lakini bado aliasi dhidi ya Mungu. Alianzisha dini ya uwongo ya kuabudu ndama wawili wa dhahabu ili kuwaondoa watu kutoka kwa Mungu. Ibada hii ya sanamu iliendelea wakati wote wa ufalme wa kaskazini wa Israeli. Tunakumbushwa juu ya uasi wa Israeli kwenye Mlima Sinai ambapo walitengeneza ndama wa dhahabu.

Mungu alikasirika na kile Yeroboamu alikuwa amefanya wakati alijenga ndama wa dhahabu. Katika 1 Wafalme 13, tunasoma juu ya jaribio la Mungu la kuizuia. Mungu alimtuma nabii kutoka Yuda kumkabili Yeroboamu alipokuwa akimwabudu mmoja wa ndama wake wa dhahabu. Yeroboamu alikuwa kwenye madhabahu akitoa dhabihu wakati nabii alipomkatisha. Unaweza kufikiria majibu ya mfalme. Nabii alizungumza dhidi ya madhabahu na akatoa ishara kwamba maneno hayo yalikuwa ya kweli. Mfalme aliamuru kukamatwa kwa nabii, lakini alipokuwa akifanya hivyo mkono wake ulinyauka. Hebu fikiria mfalme mwenye aibu sasa. Ilibidi amsihi nabii wa Mungu aponye mkono wake, jambo ambalo lilitokea. Na kisha ishara nyingine kutoka kwa madhabahu ilitimia. Yeroboamu alikuwa na kila sababu ya kumwamini Mungu wa kweli na kumfuata, lakini hakufanya hivyo. Hata wakati ishara zinatolewa, watu wengi bado hawaamini. Sura inaendelea na matukio ya ajabu ya nabii kuuawa na simba. Wakati wowote inapoonekana kuwa ya kushangaza sana, tunapaswa kutafuta maana ya kina. Katika kesi hii, nabii ni mfano wa Yesu. Yesu alikuwa nabii wa Mungu kutoka Yuda, ambaye alifanya ishara za kuwageuza watu kwa Mungu. Kuna ulinganifu mwingine ambao unaweza kufanyiwa kazi.

Siku ya 77: 1 Wafalme 14 na 15

Yeroboamu alikumbuka kwamba nabii wa Israeli alikuwa ametabiri ufalme wake. Katika 1 Wafalme 14, mtoto wake alikuwa mgonjwa, kwa hivyo alimtuma mkewe kwa nabii ili kujua ikiwa mtoto wake atapata nafuu. Inaonekana kwamba Yeroboamu hakutaka watu wajue kwamba alikuwa akienda kwa nabii wa Mungu, kwa hivyo alimtuma mkewe kwa kujificha. Kwa kweli, Mungu aliona kupitia hii. Nabii alimwambia mama huyo kwamba mwanawe atakufa wakati wengine wa familia watateseka. Nasaba ingeharibiwa. Yeroboamu alikuwa amepewa sababu nyingi nzuri za kumwamini Mungu wa kweli na alikuwa amezikataa. Alikuwa ameongoza ufalme wote wa kaskazini wa Israeli katika ibada ya sanamu na sasa ilibidi akabiliane na adhabu yake.

Ufalme wa kusini wa Yuda ulifanya vizuri zaidi, lakini sio kwa mengi. Rehoboamu mwana wa Sulemani alifanya maovu. Alikuza ibada ya sanamu na ukahaba. Kwa hivyo Mungu alituma Misri kuchukua utajiri wake. Sasa alikuwa mdogo sana kuliko baba yake Sulemani, ingawa alikuwa ametaka kuwa mkubwa. Tunapewa sababu inayowezekana kwa nini Rehoboamu alikuwa mbaya sana. Mama yake hakuwa Mwisraeli bali Mamoni. Kwa kawaida, Waamoni wangeabudu mungu tofauti (1 Wafalme 11: 5).

Mfalme Rehoboamu wa Yuda alifuatwa na mwanawe Abiya. Katika Vitabu vya Wafalme Mungu anatoa tathmini yake ya kama wafalme walikuwa wazuri au wabaya. Abiya alikuwa mbaya. Lakini mwanawe Asa alikuwa mzuri. Asa aliondoa uharibifu wa kiroho ambao Abiya alikuwa amefanya. Asa hakuwa mkamilifu, lakini Mungu bado alimtathmini Asa vyema. Wakati huo huo, katika ufalme wa kaskazini wa Israeli, nasaba mbaya ya Yeroboamu ilibadilishwa na nasaba mbaya ya Basha. Hii iliweka mfano wa wafalme wengine. Ufalme wa kaskazini wa Israeli ulikuwa na wafalme wabaya tu. Ufalme wa kusini wa Yuda ulikuwa na wafalme wazuri na wabaya.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Mambo ya Nyakati

Vitabu viwili vya Mambo ya Nyakati vinaunda historia ya pili ya Israeli. Wanarudi nyuma hadi wakati wa Adamu na kufunika majina ya watu hadi wakati wa Daudi. Kufuatia majina, kisha wanaelezea historia ya ufalme wa Yuda kutoka kwa Daudi hadi uhamishoni kwenda Babeli. Vitabu viwili vya Mambo ya Nyakati ni rekodi sambamba ya historia na vitabu viwili vya Wafalme.

Historia ya Vitabu vya Mambo ya Nyakati inatofautiana na historia ya Vitabu vya Wafalme kwa njia kuu tatu. Kwanza, inashughulikia nasaba za watu wa Mungu kurudi kwa Adamu tangu wakati kabla ya Wafalme. Pili, ina msisitizo mkubwa zaidi juu ya hekalu la Yerusalemu na mambo ya kufanya nayo. Tatu, inahusika hasa na wafalme wa Yuda na sio wafalme wa Israeli. Kwa hivyo Mambo ya Nyakati ni Mambo ya Nyakati ya jinsi Mungu aliishi na watu wake huko Yerusalemu. Tukio muhimu katika vitabu vya Mambo ya Nyakati ni ujenzi na mpangilio wa hekalu huko Yerusalemu. Hivi ndivyo Mungu alivyoishi na watu wake na kuingiliana nao.

Sura tisa za kwanza za kitabu cha kwanza cha Mambo ya Nyakati zinashughulikia nasaba kutoka kwa Adamu hadi Daudi. Kuna kutajwa kwa ufupi kwa Mfalme Sauli, lakini tu matukio ya kifo chake. Sura zilizobaki zinahusu Mfalme Daudi, watu waliomzunguka na maandalizi ya ujenzi wa Hekalu la Mungu huko Yerusalemu. Kuna maelezo ya kina ya maandamano ya sanduku la agano kwenda Yerusalemu na sifa kutoka kwa Daudi kwa sababu yake. Kuna maelezo ya ahadi za Mungu kwa Daudi na maelezo ya watu waliopangwa kwa huduma za hekalu.

Siku ya 78: 1 Mambo ya Nyakati 1 na 16

1 Mambo ya Nyakati 1 ni ya kwanza kati ya sura tisa juu ya nasaba za mwanadamu. Kuna orodha fupi kutoka kwa Adamu hadi wakati wa Nuhu, na kisha maelezo ya wazao wa karibu wa wana wa Nuhu. Haya yalipaswa kuwa mataifa ambayo yaliorodheshwa katika Mwanzo 10. Kisha nasaba zinaongoza kwa Ibrahimu na wazao wake. 1 Mambo ya Nyakati 1 ni ukumbusho wa wahusika wengi ambao tumesoma juu yao. Sura ya 2-9 inahusu wazao wa wana wa Israeli, makabila 12. Habari zaidi inatolewa juu ya wazao wa kabila la Yuda kuliko makabila mengine. Sehemu hii inatupeleka kwa Mfalme Daudi.

1 Mambo ya Nyakati 16 inaelezea sehemu ya kwanza ya tukio muhimu. Ndani yake sanduku la agano la Mungu lilifika mji wa Yerusalemu. Kwa maneno mengine, ishara ya uwepo wa Mungu ilifikia mji wa Mungu. Iliingia kwenye hema maalum ambalo Mfalme Daudi alikuwa ameitengenezea, ambapo ilipaswa kukaa hadi ilipoingia kwenye hekalu ambalo Sulemani alijenga. Kuwasili kwa uwepo wa Mungu kunahusishwa na baraka, sifa na shukrani. Sura hiyo ina Zaburi ya sifa, ambayo kwa kweli ni mkusanyiko wa sehemu ya Zaburi 105, yote ya Zaburi 96 na sehemu ya Zaburi 106. Haya yote yanahusu mataifa. Hekalu la Mungu huko Yerusalemu lilipaswa kuwa shahidi kwa mataifa yote. Waimbaji na walenzi wa lango waliwekwa pamoja na sanduku la agano. Dhabihu, hata hivyo, zilitolewa katika Hema ambayo ilikuwa bado Gibeoni. Hema ilipaswa kuendelea kutumiwa hadi hekalu la Mungu litakapojengwa.

Siku ya 79: 1 Mambo ya Nyakati 21 na 22

Katika 1 Mambo ya Nyakati 21 Daudi alisababishwa kuhesabu idadi ya jeshi lake. Hii ilizingatiwa kuwa dhambi na Mungu na ilisababisha uchaguzi wa adhabu 3. Daudi alichagua ile ambayo ililetwa moja kwa moja na Mungu kwa sababu Mungu ni mwenye rehema. Hii iligeuka kuwa kweli kwa sababu Mungu kwa rehema alimzuia malaika wake kuwaangamiza watu. Mahali pa rehema ilikuwa sakafu ya kupura. Katika mstari wa kwanza wa sura inayofuata, Daudi alijifunza kwamba mahali

hapa hasa pangukuwa mahali pa madhabahu ya Mungu na nyumba ya Mungu. Katika historia yote ya Israeli, walikuwa wameambiwa kwamba mahali pangefunuliwa kwao. Sasa, kwa mara ya kwanza, walijua mahali ambapo Mungu angeweke nyumba Yake na jina Lake. Ilikuwa mahali pa rehema na ilikuwa mahali ambapo Mungu atachagua kuwa na rehema katika siku zijazo. Ilikuwa mahali ambapo sanduku la agano lingewekwa, ambalo lilikuwa na 'kiti cha rehema.' Mungu anataka kuwa na huruma kwa mwanadamu, lakini mwanadamu lazima aje kwa Mungu kwa njia ambayo Mungu anataka. Njia moja ni dhabihu kama ilivyoelezwa katika Sheria ya Musa. Kanuni muhimu ya dhabihu ni kwamba mtu anayetoa sadaka lazima atoe dhabihu ya kibinafsi ya vifaa kwa Mungu.

Sasa kwa kuwa mahali pa nyumba ya Mungu ilijulikana, maandalizi ya jengo hilo yalianza. 1 Mambo ya Nyakati 22 ilielezea kiwango cha haya. Idadi ya metali za thamani zilizotolewa ilikuwa kubwa sana, na mierezi ilitoka msitu wa Lebanoni. Ilibidi iwe nyumba inayofaa kwa Mungu. Daudi alitambua kwamba kile kilichokuwa kikitokea ni utimilifu wa ahadi ambayo Mungu alimfanyia. Angekuwa na mtoto wa kiume ambaye angejenga nyumba ya Mungu. Daudi alifanya kila awezalo kuandaa vifaa, watu na mwanawe Sulemani kwa kazi hii.

Siku ya 80: 1 Mambo ya Nyakati 28 na 29

Maandalizi ya ujenzi wa nyumba ya Mungu yaliendelea katika 1 Mambo ya Nyakati 28. Daudi aliwaita viongozi wa watu na kuelezea sababu za jengo hilo. Mungu alikuwa amemwambia kwamba Sulemani angejenga nyumba hiyo. Daudi alikuwa amepokea mpango wa jengo hilo kutoka kwa Mungu. Alijua hasa kile kinachohitajika na ni nani angepaswa kufanya nini. Hii ni pamoja na gari la Mungu, ambalo lilikuwa makerubi. Hawa walikuwa viumbe vyenye mabawa vilivyotengenezwa kwa dhahabu ambavyo vilipaswa kubeba uwepo wa Mungu. Kwa hili tunaelewa kuwa inamaanisha utukufu au mwangaza wa uwepo wa Mungu. Wale ambao walipaswa kujenga nyumba ya Mungu walipaswa kuwa waangalifu kujenga kwa njia sahihi, kwa sababu Mungu alielewa nia ya moyo.

Hazina iliyotumiwa kwa hekalu la Mungu ilijumuisha nyara za vita ambazo Mungu alimpa Daudi. Pia ilijumuisha utajiri mwingi wa kibinafsi kutoka kwa Daudi na watu, kama tunavyosoma katika 1 Mambo ya Nyakati 29. Watu walitoa kwa hiari na kwa furaha. Kuna masomo juu ya jinsi waumini wanaweza kutoa kwa sababu Mungu anampenda mtoaji kwa furaha. Pia kuna masomo juu ya utajiri wetu unatoka wapi. Kila kitu tulicho nacho kinatoka kwa Mungu kwanza, kama Daudi anavyosema. Sura na 1 Mambo ya Nyakati zinaisha kwa kutawazwa kwa Sulemani na kifo cha Daudi. Tunaona kwamba waliketi kwenye 'kiti cha enzi cha Bwana.' Hii inamaanisha kuwa waliketi kama mwakilishi wa Mungu kwenye kiti cha enzi cha Mungu. Walipaswa kutawala kwa ajili ya Mungu kama mwakilishi wake wa kidunia.

Utangulizi wa Kitabu cha Wafalme 2

2 Wafalme inatuchukua kutoka wakati wa Mfalme Ahazia wa Israeli na inashughulikia wakati ufalme wa kaskazini wa Israeli ulipochukuliwa na Waashuri. Hakukuwa na wafalme wazuri juu ya Israeli kaskazini na ufalme ulishuka kiroho hadi ulipoondolewa. Mungu alituma Eliya na Elisha kuwarudisha watu kwa Mungu wa Israeli. Taifa halikusikiliza, ingawa watu binafsi walimwamini Mungu. Kulikuwa na kuondolewa kwa aina za ibada ya sanamu wakati wa mfalme Yehu, lakini hakukuwa na kurudi wazi kwa kitaifa kwa Mungu wa Israeli. Mungu alibariki Israeli kwa uamsho wa eneo wakati wa Yeroboamu II, lakini basi ufalme polepole ulichukuliwa na nchi za kigeni hadi Waashuri walipoumaliza kabisa. Ufalme wa kusini wa Yuda haukuishi wenyewe. Pia ilivamiwa na Waashuri.

Mfalme wa wakati huo, Mfalme Hezekia, alimwamini Mungu na imani yake ililipwa. Mungu aliingilia kati kuharibu jeshi la Ashuru lililozunguka mji uliozingirwa wa Yerusalemu.

Ufalme wa kusini wa Yuda katika Kitabu cha Wafalme 2 ulianza chini ya Mfalme mwema Yehoshafati. Lakini mwanawe Yehoram na mjukuu wake Ahazia walikuwa kama wana wa mfalme mwovu Ahabu kuliko Yehoshafati mwema. Kulikuwa na wafalme wazuri baadaye, haswa Hezekia na Yosia. Mara tu walipokufa, uovu ulirudi. Mambo katika ufalme yalikuwa mabaya sana kiroho hivi kwamba hayakuweza kuponywa. Kwanza Misri, kisha hatimaye Babeli ilivamia. Na falme zote mbili za Israeli na Yuda zilikuwa zimekwenda. Hawangekuwa tena na enzi kuu katika nyakati za Biblia. Mungu hakuwaangamiza watu kabisa. Wengine walihifadhiwa uhamishoni na kutawanywa kati ya mataifa wakingojea kusudi la baadaye la Mungu kutimia.

Siku 81: 2 Wafalme 2 na 4

2 Wafalme 2 ina rekodi ya mwisho wa huduma ya nabii Eliya na uhamisho wake kwa nabii Elisha. Hii ilionyeshwa na uhamisho wa vazi la Eliya kwenda kwa Elisha. Eliya alichukuliwa kwa kimbunga na kumwacha Elisha peke yake. Kama Eliya, nabii Elisha aliweza kufanya miujiza. Hii ilionekana wakati Elisha aliweza kufanya mtiririko wa mto Yordani usimame. Muujiza wa pili ulionekana wakati Elisha alipoponya maji ya Yeriko. Ni dhahiri, baadhi ya watu hawakutambua nguvu za Mungu na kuzidhihaki. Hii ilikuwa licha ya kufaidika na maji yenyewe. Waliadhibiwa kwa kudhihaki nguvu za Mungu. Lilikuwa somo kwa wengine pia.

Katika 2 Wafalme 4 nguvu za Mungu zilitumiwa kuwanufaisha wengine. Kwanza, iliruhusu mjane kulipa deni lake. Hii ilizuia uuzaji wa wanawe kulipa deni. Ni kazi ya Mungu kuwasaidia wajane. Mjane huyu alitoka katika familia adimu katika ufalme wa kaskazini wa Israeli ambao ulimtumikia Mungu. Pili, tuna hadithi mwanamke mwingine ambaye alimheshimu Mungu. Alitoa malazi kwa Elisha kila alipopita. Kwa shukrani, alibarikiwa na Mungu na akapewa mtoto wa kiume. Mwana alipokua, alikufa. Elisha alifanikiwa kumwomba Mungu amfufue mwana kutoka kwa wafu. Sura hiyo pia ina uponyaji wa chakula kwenye sufuria na mgawanyiko wa shayiri kulisha watu mia moja. Tunakumbushwa miujiza ya Yesu, kama vile kulisha 5000 na kufufuka kwa wafu. Yesu alikuwa nabii mkuu kuliko Eliya au Elisha na angeweza kufanya miujiza mingi zaidi.

Siku ya 82: 2 Wafalme 17 na 18

Mwisho wa ufalme wa kaskazini wa Israeli umeelezewa katika 2 Wafalme 17. Tunaambiwa kilichotokea na kwa nini. Israeli ilikuwa mbaya kama mataifa ambayo Israeli ilikuwa imeyaondoa wakati wa Yohana. Mungu alikuwa mwadilifu na thabiti katika kuwaondoa. Israeli ilipelekwa Ashuru ambayo ilikuwa katika Iraq ya kisasa. Katika nafasi yao katika Israeli, Ashuru iliweka wageni. Watu hawa walimwabudu Mungu wa Israeli na miungu yao wenyewe. Wakawa watu ambao walijulikana kama Wasamaria wakati wa Yesu. Waisraeli waliwadharau kwa sababu hawakumwabudu Mungu kikamilifu.

Wakati Waashuri waliposhuka kwenye ufalme wa kaskazini wa Israeli, waliendelea na uvamizi wao kuelekea kusini katika ufalme wa Yuda. Mfalme Hezekia alikuwa mfalme wakati huu. Alikuwa mfalme mzuri na alirekebisha ibada ya kiroho ya nchi. Tunaambiwa katika 2 Wafalme 18 kwamba alimtumaini Mungu sana. Hata hivyo, hata Hezekia alitoa baadhi ya hazina za Mungu ili kuwalipa Waashuri. Hii haikufanya kazi, na Waashuri walikuja dhidi ya Yerusalemu. Katika sura hii tuna

ujumbe wa Ashuru wa kuvutia watu wa Israeli kwao. Walijua mawazo ya Waisraeli na waliweza kunukuu kutoka kwa manabii wao. Hali hiyo haikuwa na tumaini la kibinadamu.

Siku ya 83: 2 Wafalme 19 na 20

Hezekia alijifunza juu ya ujumbe wa Waashuri katika 2 Wafalme 19. Alifanya kile ambacho waumini wanapaswa kufanya katika shida - kwa unyenyekevu alipeleka jambo hilo kwa Mungu katika maombi na kumwamini Bwana. Hakudhani kwamba Mungu angemsaidia. Mungu alimjibu Hezekia kupitia nabii Isaya. Katika jibu, Yerusalemu (Sayuni) inafananishwa na mwanamke anayetupa nywele zake kwa kiburi cha Ashuru. Mungu alimtuma malaika wake na kuuwa wanaume 185,000 wa Ashuru kutoka karibu na Yerusalemu. Yerusalemu ilikuwa tena mahali pa huruma ya Mungu kwa watu wa Mungu. Mfalme wa Ashuru alirudi katika nchi yake mwenyewe na baadaye aliuawa katika hekalu la mungu wake wa uwongo. Huu ulikuwa ushindi mkubwa sana hivi kwamba mataifa yaliyowazunguka yalisikia juu yake. Walitambua ukuu wa Mungu wa Israeli.

Maisha hayakuwa rahisi kwa Hezekia. Katika 2 Wafalme 20 tunajifunza kwamba alikuwa na ugonjwa mbaya. Katika uchungu wake, alimsihi Mungu aweze kuishi muda mrefu. Alikata rufaa kulingana na maisha yake ya uaminifu. Kwa mara nyingine tena, Mungu alimjibu kupitia nabii Isaya. Isaya alimwambia kwamba baada ya siku 3, ataponywa na kwenda kwenye hekalu la Bwana. Mungu alimpa Hezekia ishara kwamba angeponywa, na kwamba Mungu atampa miaka 15 zaidi ya maisha. Hezekia alipokea ujumbe kutoka nchi ya Babeli. Babeli ilikuwa mpinzani wa Ashuru, na walishukuru kwamba jeshi la Ashuru lilikuwa limeharibiwa. Hezekia alionyesha utajiri wake kwao ambao Wababeli wangerudi baadaye kuchukua.

Siku 84: 2 Wafalme 22 na 25

Baada ya utawala wa mfalme Hezekia, Israeli waligeuka kutoka kwa Mungu. Walisahau ushindi ambao Mungu alikuwa amewapa juu ya Waashuri. Hii ilikuwa katika utawala wa mfalme Manase na mfalme Amoni. Kisha mfalme mchanga Yosia akaja kwenye kiti cha enzi. Alikuwa na umri wa miaka 8 tu alipochukua kiti cha enzi. Alipokuwa na umri wa miaka 18, alianza kukarabati hekalu kufuatia kupuuzwa kwa wafalme waliotangulia. Kwa wakati huu, walipata nakala ya sheria, ambayo ilisomewa kwa Yosia. Yosia alijibu kwa njia sahihi. Anakubali makosa ya watu na kuanza mageuzi ya kitaifa ya kumtafuta Mungu. Nabii wa aitwaye Hulda alimpa jibu. Mungu aliwakasirikia watu, lakini Yosia alikuwa akifanya jambo sahihi. Licha ya juhudi bora za Yosia, maafa yalitabiriwa dhidi ya ufalme.

Maafa haya yalitokea katika 2 Wafalme 25. Wababeli walivamia nchi na kuteka Yerusalemu. Mfalme wakati huo, Sedekia, hakuwa mwaminifu na hakumtumaini Mungu. Hakukuwa na dawa ya kiroho. Mungu aliruhusu hekalu Lake huko Yerusalemu kuharibiwa na madini ya thamani kupelekwa Babeli. Mwisho wa sura, mji wa Yerusalemu ulichomwa moto, hekalu lilitoweka, na mfalme akauawa. Hakukuwa na chochote kilichobaki cha ufalme, isipokuwa kwamba tunajifunza kwamba kulikuwa na mfalme wa zamani wa Yuda, Yehoyakini, bado anaishi Babeli. Baada ya miaka mingi baadaye mfalme huyu alitolewa gerezani na kula kwenye meza ya mfalme. Ni kana kwamba tunapaswa kuelewa kwamba kifo cha ufalme hicho haukuwa mwisho. Ni dokezo kwamba katika siku zijazo kutakuwa na mfalme ambaye ni mwana wa Daudi ambaye atarejesha ufalme. Yehoyakini ameunganishwa na Yesu katika Mathayo 1: 12-16. Sehemu hii ya mwisho ya kitabu cha 2 Wafalme

inamtazamia Yesu, ambaye atakuwa mfalme ambaye ni mwana wa Daudi na ambaye atarejesha ufalme.

Utangulizi wa Kitabu cha 2 Mambo ya Nyakati

Kitabu cha pili cha Mambo ya Nyakati kinaanza mahali ambapo kitabu cha kwanza cha Mambo ya Nyakati kinaishia. 1 Mambo ya Nyakati yalimalizika kwa kifo cha Mfalme Daudi. 2 Mambo ya Nyakati huanza na mfalme aliyefuata, Sulemani, akiomba hekima. Kwa hekima hii, na kwa habari kutoka kwa baba yake, Sulemani alijenga hekalu la Mungu huko Yerusalemu. Ishara ya uwepo wa Mungu, sanduku la agano, lilichukuliwa ndani ya hekalu. Na utukufu wa Mungu ukajaza hekalu. Sulemani alitoa sala ya kuwekwa wakfu kwa ajili ya hekalu, ambayo Mungu alijibu. Katika kilele cha ukuu wa Sulemani, tunasoma jinsi wafalme na malkia wa ulimwengu walivyokuja kusikia juu ya hekima ya Sulemani. Hakuna kutajwa kwa makosa ya Sulemani ambayo tunapata katika 1 Wafalme. Ukuu wa ufalme wa Sulemani hupotea hivi karibuni baada ya kifo cha Sulemani. Hakuna mfalme mwingine aliyekaribia ukuu huu wa enzi hii ya dhahabu.

Makabila ya kaskazini ya Israeli yaliasi wakati wa mwana wa Sulemani na kuanzisha ufalme tofauti kaskazini. Lakini kitabu cha Mambo ya Nyakati kinazingatia ufalme wa kusini wa Yuda na wafalme ambao walikuwa kutoka katika ukoo wa mfalme Daudi. Historia ni akaunti ya uaminifu ya hali ya juu na ya chini ya wafalme waliokuwa. Wafalme wazuri wa Asa, Yehoshafati, Hezekia na Yosia wanatajwa zaidi kuliko wafalme wabaya. Kitabu kinaisha na kuanguka kwa Yerusalemu na uhamisho wa idadi ndogo ya watu. Kama vitabu vya Wafalme, vitabu vya Mambo ya Nyakati haviishii kwenye maelezo hayo ya kusikitisha. Katika wafalme ilizingatia ukweli kwamba bado kulikuwa na mfalme ambaye alikuwa mwana wa Daudi ambaye alikuwa akiweka tumaini hai. Katika Mambo ya Nyakati inazingatia urejesho wa hekalu ambalo Mungu alikuwa amepanga chini ya Mfalme Koreshi wa Uajemi. Mtazamo wa Mambo ya Nyakati kwenye hekalu unadumishwa hadi mwisho.

Siku ya 85: 2 Mambo ya Nyakati 12 na 13

Mfalme aliyemrithi Sulemani alikuwa mwanawe Rehoboamu. Tunasoma kuhusu Rehoboamu katika 2 Mambo ya Nyakati 12. Rehoboamu hakuwa kama baba yake. Aligeuka kutoka kwa Mungu hivi karibuni na kabisa. Katika adhabu, Mungu alimtuma mfalme wa Misri kuvamia nchi na kuteka miji mingi ya nchi hiyo. Mungu alimtuma nabii kumwambia Rehoboamu sababu za uvamizi huo. Rehoboamu na viongozi waliitikia kwa njia sahihi. Hata hivyo, ilibidi wamtumikie mfalme wa Misri na walipoteza utajiri mwingi ambao Sulemani alikuwa amekusanya. Mtazamo wa jumla wa Rehoboamu ulikuwa kwamba alikuwa mfalme mwovu.

Nafasi ya Rehoboamu ilichukuliwa na mwanawe Abiya. Mafanikio yake mashuhuri zaidi yameelezwa katika 2 Mambo ya Nyakati 13. Walipokabiliiana na jeshi kutoka kwa mfalme Yeroboamu wa Israeli, tunapewa ufahamu juu ya njia tofauti za ibada kati ya ufalme wa kaskazini wa Israeli na ufalme wa kusini wa Yuda. Yuda alikuwa na ibada ya hekalu na ukuhani, wakati Israeli ilitegemea ndama wa dhahabu. Katika vita hivi, Abiya alimwamini Mungu na kwa hivyo Mungu aliwapa ushindi. Rekodi haituambii mtazamo wa jumla wa Mungu juu ya Abiya, ingawa 1 Wafalme 15 inatuambia alikuwa mwovu.

Siku ya 86: 2 Mambo ya Nyakati 14 na 15

Utawala wa wafalme waovu ulimalizika katika 2 Mambo ya Nyakati 14 na kuja kwa mfalme mwema Asa. Kulikuwa na uamsho wa ibada ya Mungu na utunzaji wa sheria za Mungu. Kulikuwa na kuondolewa sambamba kwa vitu vya ibada ya uwongo. Mungu alimzawadia Asa kwa miaka 10 ya amani. Kisha kulikuwa na uvamizi wa jeshi kubwa kutoka Ethiopia. Kama Abiya kabla yake, Asa alimtumaini Mungu na tumaini lake lililipwa. Walikuwa na ushindi na walipokea idadi kubwa ya nyara.

Katika 2 Mambo ya Nyakati 15 tumepewa kanuni ambayo ilifanya kazi wakati wote wa wafalme. Inakuja katika mstari wa pili - "Bwana yuko pamoja nawe unapokuwa pamoja naye. Mkimtafuta, atapatikana na wewe, lakini ukimwacha, atakuacha." Ikiwa mfalme alijaribu kufanya kile ambacho Mungu alitaka, basi Mungu alikuwa pamoja naye. Lakini ikiwa mfalme hakufanya kile ambacho Mungu alitaka, basi Mungu hakuwa pamoja naye. Katika Asa tunaona kanuni hii wazi. Asa alihimizwa kufanya kile ambacho Mungu alitaka. Hata aliingia katika ufalme wa kaskazini wa Israeli na kurekebisha sehemu zake. Kwa sababu Asa na watu walimtafuta Mungu, Mungu alikuwa pamoja nao na akawapa amani. Kanuni hii inafanya kazi katika maisha ya watu binafsi pia.

Siku ya 87: 2 Mambo ya Nyakati 16 na 17

Mfalme Asa anaelezewa kama mfalme mzuri. Hata hivyo, 2 Mambo ya Nyakati 16 inatuambia kwamba hakuwa mkamilifu. Licha ya kumtegemea Mungu alipokabiliana na adui wa Ethiopia, hakufanya hivyo baadaye alipokabiliana na adui mdogo wa mfalme wa Israeli. Badala yake, alichukua dhahabu ya Mungu kutoka hekaluni na kununua msaada wa mfalme wa Aramu. Mungu alimtuma nabii kumwambia tatizo la ukosefu wake wa imani. Kama matokeo, Asa aliambiwa atakuwa vitani kuanzia sasa. Asa hakuitikia vyema habari hii na akamgeukia nabii. Hata katika ugonjwa katika uzee wake, Asa hakumgeukia Mungu. Asa ni somo juu ya hitaji la kuendelea kumwamini Mungu katika maisha yote ya mtu na shida zetu zote.

Mwana wa Asa alikuwa mfalme Yehoshafati. 2 Mambo ya Nyakati 17 inatuambia kwamba Mungu alidhani Yehoshafati alikuwa mwema. Alirekebisha ufalme wake zaidi na kuondoa baadhi ya maeneo ya ibada ya uwongo ambayo bado yalikuwepo. Jambo lisilo la kawaida kuhusu Yehoshafati lilikuwa kujitolea kwake kuwafundisha watu sheria za Mungu. Alituma vyama vya kufundisha katika ufalme wake wote ili watu wenyewe wajue sheria ya Mungu. Hii ilihakikisha kuwa ufalme unategemea sheria. Kama matokeo, Yehoshafati alikuwa na amani na heshima na mataifa yaliyomzunguka. Hata Waarabu walimpa zawadi!

Siku ya 88: 2 Mambo ya Nyakati 19 na 20

Mfalme Yehoshafati alikuwa mwema, ingawa alifanya kosa kuu la hukumu. 2 Mambo ya Nyakati 19 inatuambia kile Mungu alifikiria juu ya urafiki wake na mfalme mwovu Ahabu wa Israeli. Mstari wa 2 unasema, "Je, unapaswa kuwasaidia waovu na kuwapenda wale wanaomchukia Bwana?" Yehoshafati alikuwa amechagua kuwa rafiki wa Ahabu, lakini Ahabu alikuwa mwabudu wa Baali na mwangamizi wa ibada ya Mungu. Urafiki wa Yehoshafati na mtu kama huyo haukuwa sahihi. Ni somo kwa waumini kutokuwa rafiki wa wale wanaomchukia Mungu. Yehoshafati alifanya chaguo zuri katika kuchagua kuwafundisha watu kuhusu sheria ya Mungu. Ushauri wake juu ya jinsi ya

kuwahukumu watu unafuata ushauri uliotolewa wakati wa Musa juu ya waamuzi. Lazima waepuke rushwa, upendeleo na ukosefu wa haki. Hii inaweza tu kufanywa kwa ujasiri, kwa sababu hukumu itahusisha kukasirisha watu ikiwa ni pamoja na marafiki na jamaa.

2 Mambo ya Nyakati 20 inaelezea tukio la kipekee katika Biblia. Ilikuwa vita ambapo jeshi liliongozwa na kwaya! Yuda ilikuwa imevamiwa na jeshi kubwa la mataifa 3. Yehoshafati alikuwa na jeshi kubwa, lakini haikuwa sawa na hii. Yehoshafati na watu walichagua kumtegemea Mungu. Walitangaza mfungo na kuomba msaada. Sala hiyo ilikuwa hekaluni na yaliyomo yalitokana na sala ya asili ya Sulemani hekaluni. Hii ilikuwa kwamba Mungu angewasaidia wale walioomba hekaluni. Mungu alimjibu Yehoshafati na kusema kwamba hawatahitaji kupigana vita. Yehoshafati aliamini hili na akatuma kwaya mbele ya jeshi kumsifu Mungu. Hapa kulikuwa na mfano mzuri wa jinsi ya kujiweka mwenyewe na watu mbele za Mungu, na kisha kumwamini kupigana vita vyetu.

Siku ya 89: 2 Mambo ya Nyakati 34 na 35

Sasa tunapita juu ya Wafalme wengine wengi wa Yuda kusoma juu ya mfalme mwingine mzuri. Mfalme Yosia anatambulishwa katika 2 Mambo ya Nyakati 34. Alikuwa na umri wa miaka 16 tu alipofanya uamuzi wa kumfuata Mungu badala ya sanamu. Hii ilisababisha ukarabati wa hekalu la Mungu huko Yerusalemu. Sifa moja ya wafalme wema ni kwamba wanajenga nyumba ya Mungu. Kipengele cha wafalme wabaya ni kwamba wanapuuzua. Wakati wa ujenzi wa hekalu, walipata nakala ya sheria ya Mungu. Iliposomwa, Yosia alitambua kile ambacho Mungu angefikiria juu yao. Alijinyenyekeza na kuwafanya watu waingie katika agano la kufuata amri za Mungu. Jibu la Mungu kupitia nabii lilikuwa kwamba mambo yalikuwa mabaya sana hivi kwamba maafa yalikuwa yanakuja. Lakini ilikuwa kwa sababu ya tabia njema ya Yosia kwamba maafa yalicheleweshwa.

Mfano wa mageuzi ya mfalme Yosia ilikuwa Pasaka waliyoifanya katika mwaka wake wa 18. Hakukuwa na Pasaka nyingine kama hii wakati wa wafalme. Hata Sulemani hakuweka moja kama hii. Wanyama walitolewa na Yosia mwenyewe. Kiasi kilichotolewa sadabihu kilisababisha matatizo ya vifaa kwa ukuhani. Mwisho wa maisha ya Yosia unaonekana kuwa sio lazima. Aliingilia mapigano ya mtu mwingine na akauawa. Watu wenye haki waliomboleza kifo chake, pamoja na nabii Yeremia. Ndivyo alivyomaliza mfalme mwema wa mwisho wa Yuda. Kuanzia wakati huo Yuda alikuwa na safu ya wafalme wabaya, na kuishia kwa maafa ambayo Mungu alikuwa ametabiri katika sura hii.

Utangulizi wa Manabii wa Agano la Kale

Manabii ni sehemu muhimu ya Agano la Kale. Hawa walikuwa watu waliochaguliwa na Mungu kusema maneno ya Mungu kwa viongozi na watu kwa nyakati tofauti. Manabii waliwaambia watu kile Mungu alifikiria juu yao na kuwapa ushauri unaofaa. Kawaida, maneno yalikuwa maneno ya onyo na marekebisho. Hii ilikuwa kwa sababu ilikuwa kawaida kwa watu kuachana na sheria za Mungu na kufanya maovu. Manabii mara nyingi walitumwa kwa mfalme.

Wakati mwingine manabii walitumwa kwa mataifa ya kigeni. Mataifa ya kigeni yaliwajibika kwa Mungu kwa jinsi walivyowatendea watu wa Mungu. Hii inafuatia kutoka kwa maneno ya Mungu kwa Ibrahimu ambapo Mungu alisema atawabariki wale waliowabariki Israeli na kuwalaani wale waliowalaani Israeli. Mataifa ambayo yalishirikiana na Israeli na Israeli wenyewe yaliwajibika kwa Mungu. Mungu hakutuma manabii kwa mataifa ambayo hayakuwa na uhusiano wowote na Israeli.

Kulikuwa na manabii ambao walizungumza mengi na watu wa Mungu. Hawa wanaitwa manabii 'wakuu' kama Isaya, Yeremia na Ezekieli. Pia kulikuwa na manabii ambao walisema mambo machache tu. Kuna manabii wadogo kama Yoeli, Amosi na Yona. Yona alikuwa wa kwanza kati ya manabii hawa, ambao tunasoma katika Sehemu A ya kozi ya kusoma Biblia. Baadhi ya watoto wana sura moja tu. Katika uteuzi wa nini cha kusoma hapa, tutasoma mifano kutoka kwa manabii wote.

Vitabu vingi vya manabii vinatoka nyakati za wafalme wa Israeli na Yuda. Tutawachukua kwa mpangilio wa takriban mpangilio. Kufuatia wakati wa wafalme, kulikuwa na wakati wa uhamisho na wakati wa kurudi Israeli. Kulikuwa na manabii wa Mungu katika nyakati hizi pia. Hii inaonyesha kwamba Mungu alikuwa pamoja na watu wake popote walipokuwa, iwe walikuwa uhamishoni au la.

Utangulizi wa Kitabu cha Yona

Kitabu cha Yona kinaelezea matukio ya nabii Yona. Alitumwa kwa misheni ya kuzungumza na taifa la Mataifa na kuwaleta kwenye toba. Misheni hii haikumpendeza Yona na Yona walisafiri kwa mashua kuelekea upande mwingine. Yona hakutaka kuwaokoa Mataifa! Alikuwa mpumbavu akifikiri kwamba angeweza kujificha kutoka kwa Mungu. Mungu aliingilia kati kwa kutuma dhoruba ili mashua ikaribie kuharibiwa. Kwa wakati huu Yona alikiri kwamba yeye ndiye shida na akawaambia wafanyakazi wa meli wamtupe baharini. Tunachojifunza kutoka kwa hili ni kwamba Yona sasa alikuwa tayari kufa ili kuokoa maisha ya Mataifa mengine kwenye mashua. Hii ilibadilisha kila kitu. Yona aliokolewa na samaki mkubwa, na alienda kuhubiri kwa taifa la Mataifa la Ashuru.

Kitabu cha Yona ni hadithi isiyo ya kawaida, sio tu kwa sababu ilikuwa nabii aliyetumwa kwa taifa la Mataifa. Haikuwa kawaida kwa sababu watu walitubu waliposikia ujumbe huo. Kama matokeo, Mungu aliokoa mji wa Ninawi. Yona hakufurahishwa. Alikuwa bado hajajifunza somo. Mungu ni mwenye neema na huruma, kama Yona alivyojua. Lakini Yona hakutaka Mungu awe na neema na huruma kwa taifa ambalo halikuwa Israeli. Katika tukio la mwisho la hadithi, Mungu aliinua mmea ili kumlinda Yona kutokana na joto na kisha Mungu akauangamiza. Yona hakufurahishwa na tendo hili la Mungu pia. Lakini Mungu alitoa hoja yake vizuri. Mungu anaweza kuinua na kuharibu mataifa kama vile angeweza mmea. Lakini kwa nini aharibu taifa ambalo lilikuwa tayari kutubu? Mungu anaweza na atafanya kazi na Mataifa. Yeye hafanyi kazi tu na Wayahudi.

Utangulizi wa Kitabu cha Yoeli

Jina la Joel lilikuwa jina la kuogopa. Nabii Yoeli alizungumza juu ya uvamizi mkubwa na mateso makubwa. Alizungumza juu ya wakati wa shida kubwa. Jina la Yoeli linamaanisha 'Bwana ni Mungu' na ni Mungu ambaye angeleta wakati huu juu ya Israeli, ili Israeli imjue Mungu. Wakati wa shida haukuhakikishiwa. Israeli wangeweza kuepuka shida ikiwa wangesikiliza neno la Yoeli. Swali ni je, je!

Hatujui Joel aliishi lini. Hii inamaanisha tunaweza kuangalia vipindi kadhaa vya Israeli na kupendekeza ilitumika. Moja ya nyakati hizi ilikuwa wakati wa Yehoshafati katika 2 Mambo ya Nyakati 20. Katika Yoeli Mungu alikuwa akiwaambia watu wake jinsi wangeweza kuepuka maafa - kwa kuwa wanyenyekevu, kwa kutubu na kwa kumwamini Mungu.

Sura ya mwisho ya Yoeli inaelezea wakati mwingine wa shida katika siku zijazo. Kinachofurahisha ni kwamba Yoeli anarejelewa katika Matendo 2:16. Viongozi wa Israeli wakati huu walipaswa kuogopa

shida zilizozungumzwa na Yoeli. Israeli iliteseka mikononi mwa Warumi ndani ya kizazi cha maneno haya. Walakini, hali zina tofauti, kwa hivyo tunahitimisha kuwa wakati wa sura ya 3 bado ni ujao.

Siku ya 90: Yoeli 1, 2 na 3

Joel anaanza kwa kuelezea uvamizi wa kigeni kama uvamizi wa nzige. Tunaelewa hii inamaanisha nini. Nzige huchukua kila kitu cha thamani na hawaachi chochote. Hivi ndivyo vingetokea kwa Israeli ikiwa hawatubu. Israeli walihitaji kujinyenyekeza, ambayo inaonyeshwa na kutajwa kwa nguo za magunia. Walihitaji kufunga na kufanya juhudi za kweli kumwomba Mungu. Mungu ni Mungu ambaye husikiliza maombi ya waumini wa kweli.

Joel 2 alielezea uvamizi unaokuja. Ilikuwa kama tetemeko la ardhi na kupatwa kwa jua pamoja. Jambo lisilo la kawaida ni kwamba Mungu anaelezea jeshi la uvamizi kama jeshi Lake (mstari wa 11). Mungu alikuwa akitumia jeshi la kigeni kuwaadhibu watu wake. Aliwaonya juu ya hili katika Mambo ya Walawi 26 na Kumbukumbu la Torati 28. Wale ambao wanaendelea kutomtii Mungu wataadhibiwa. Hapa tunasoma kwamba wale wanaotubu kwa kweli wanaweza kuokolewa kwa sababu Mungu ni mwenye neema na huruma na upendo. Mungu yuko tayari kuwabariki watu wake ikiwa kweli watamgeukia. Yuko tayari hata kuwapa watu wake Roho wake Mtakatifu. Maneno haya yalitimizwa wakati wa Matendo 2.

Yoel 3 inaelezea vita vya baadaye. Mataifa yote yamekuja dhidi ya Israeli ili kuwafanya Israeli waogope. Sasa ni zamu ya mataifa kumcha Mungu wa Israeli. Mungu angewahukumu katika bonde la Yehoshafati. Ingawa hatujui ni lini na wapi hii, ni kumbukumbu ya Mungu kutoka Yerusalemu. Hii inaonyesha ni mataifa yanayokuja kupigana dhidi ya Yerusalemu. Katika vita hivi, mataifa hayatashinda. Mungu atawaadhibu mataifa kwa yale waliyowafanyia watu wake. Na Mungu atawapa baraka watu wake kutoka Yerusalemu.

Utangulizi wa Kitabu cha Amosi

Nabii Amosi alizungumza na Israeli wakati wa Yeroboamu II mfalme wa Israeli. Nabii hakuwa kutoka Israeli bali kutoka Yuda. Wakati wa Yeroboamu II ulikuwa wakati wa wingi wakati mipaka ya Israeli ilipanuliwa kwa baraka za Mungu. Lakini wakati huo haukuhusishwa na uamsho wa kiroho. Ufalme wa Israeli ulikuwa umeridhika na wingi wake. Walipitia kisingizio cha kumfuata Mungu, lakini Mungu hakudanganywa. Israeli waliendelea kuabudu ndama wa dhahabu waliokuwa wamejenga. Walivunja sheria zote za Mungu kwa njia ya kushangaza. Maneno ya Amosi yalikuwa wito wa toba. Wangeweza kuepuka majanga yaliyotabiriwa ikiwa wangepadilisha njia zao. Wakati sehemu kubwa ya kitabu ilielezea matarajio ya huzuni na sababu kwa nini, kitabu kinaisha na ahadi ya wakati ujao wa baraka. Ikiwa Israeli walitubu au la, Mungu angeleta mustakabali mzuri. Lakini haikuwa na mfalme kutoka kaskazini mwa Israeli, ingekuwa na mwana wa Daudi. Wana wa Daudi walikuwa wametawala ufalme wa kusini wa Yuda.

Amosi ana kufanana na nabii wa Yuda ambaye alizungumza na Yeroboamu I, mfalme wa Israeli (1 Wafalme 13). Wote wawili walitoka Yuda, na wote wawili walikabiliana na uovu katika Israeli huko Betheli ambapo waliabudu ndama wa dhahabu. Manabii wote wawili walizungumza dhidi ya madhabahu yake. Wote wawili wanataja simba, ambaye Israeli inapaswa kuogopa. Hatimaye, manabii wote wawili wanatukumbusha nabii mwingine wa Yuda, Yesu, ambaye ni simba wa kabila la Yuda. Ni yeye ambaye ataleta wakati ujao wa baraka.

Siku ya 91: Amosi 1 na 2

Sura mbili za kwanza za Amosi ni mfululizo wa hukumu. Kuna saba dhidi ya mataifa saba tofauti. Wanapingana na mataifa 6 yanayozunguka Israeli, halafu ya saba ni dhidi ya Israeli yenyewe. Hukumu dhidi ya Israeli zinaunda sehemu kubwa ya kitabu cha Amosi. Amosi alitabiri moto dhidi ya mataifa 6. Lakini dhidi ya Israeli imepangwa mfululizo mzima wa mapego. Mungu alielezea kwa nini ametoa hukumu hizi. Sababu nyingi zilizotolewa ni jinsi taifa limewatendea watu wa Mungu Israeli. Kuna ubaguzi mmoja ambao ni Moabu (2: 1-3). Taifa hili liliharibu athari yoyote ya mfalme wa Edomu, kwa kuharibu mifupa. Edomu alikuwa sawa na Esau ambaye alikuwa kaka wa Israeli. Mungu alimwajibisha Moabu kwa uhalifu wake dhidi ya taifa ndugu la Israeli.

Nabii Amosi anaweka wazi kwamba hatari aliyotabiri inatoka Sayuni, yaani, Yerusalemu. Itatoka kusini, ambapo Amosi alitoka. Inatokana na uwepo wa Mungu ambao ulikuwa huko. Mungu atawajibisha mataifa yote kutoka mahali hapa. Mungu atanguruma kama simba, na watu wanapaswa kuogopa. Lengo la hofu hii lilikuwa kuleta mabadiliko. Tetemeko la ardhi lingekuja na kuleta mwanzo wa hukumu.

Utangulizi wa Kitabu cha Hosea

Nabii Hosea alizungumza na ufalme wa kaskazini wa Israeli karibu wakati huo huo na Amosi, katika utawala wa Yeroboamu II. Wakati Amosi alizungumza katika sehemu ya kwanza ya utawala, wakati wa Mfalme Uzia wa Yuda, Hosea alishughulikia kipindi cha wafalme 4 wa Yuda kutoka Uzia hadi Hezekia. Hosea alizungumza hasa dhidi ya Israeli. Kama Amosi, Mungu anaonyeshwa kama simba anayepaswa kuogopwa (5:14, 13:7). Kutoka kwa ujumbe wa Hosea, tunaielewa kwamba Israeli hawakusikiliza maneno ya awali ya Mungu kupitia nabii Amosi.

Israeli alikuwa kama kahaba ambaye hakuwa mwaminifu kwa mumewe. Mungu alikuwa mumewe, na hakuwa mwaminifu kwake. Aligeukia miungu ya uongo na sanamu, na akaendelea kuwaabudu badala ya Mungu wao. Sanamu za ndama wa dhahabu ziliendelea kuwa shida. Mungu alipaswa kuchukua hatua dhidi ya Israeli. Katika Hosea tunajifunza sababu zingine kwa nini. Israeli walikuwa wameenda Misri na Ashuru kwa msaada badala ya kumtegemea Mungu. Mungu alikumbuka nyakati nzuri za zamani wakati Israeli walimwamini. Alitamani haya tena. Itatokea tu ikiwa atawaadhibu Israeli kwa tabia yake mbaya na kuleta nyakati bora. Hosea anamalizia na Mungu akisema kwamba atafanya hivi. Kutakuwa na wakati mzuri zaidi, lakini sio kwa wale wanaosikiliza ujumbe.

Siku ya 92: Hosea 1, 2 na 3

Unabii wa Hosea ulianza na mfano ambao Hosea alipaswa kuigiza. Lazima awaonyeshe Israeli jinsi uaminifu wao ulivyoonekana. Ilionekana kama kahaba ambaye hakuweza kuacha kutokuwa mwaminifu kwa mumewe. Hosea alilazimika kuolewa na kahaba na kupata watoto naye. Anafanya hivi, akiita majina ya watoto wao kama shahidi kwa Israeli. Kwanza, kulikuwa na Yezreeli. Hii iliwaambia Israeli kwamba Mungu hakuwa amesahau dhambi za babu mkubwa wa Yeroboamu II Yehu, ambaye alikuwa ameenda zaidi ya maagizo ya Mungu. Badala ya kuharibu tu nasaba mbaya ya Ahabu, Yehu alienda mbali zaidi na kumuua mfalme wa Yuda (2 Wafalme 9:27) na familia yake (2 Wafalme 10: 12-14). Pili kulikuwa na Lo-Ruhamah ambayo inamaanisha 'hajapendwa'. Ilikuwa

ishara kwa Israeli kwamba hawakupendwa tena. Tatu, kulikuwa na Lo-Ammi, ikimaanisha 'sio watu wangu.' Ilikuwa ishara kwamba Mungu hakuwaona kuwa watu wake tena.

Kahaba asiye mwaminifu Israeli alimwacha Mungu na kuwafuata wapenzi wengine. Aliishi katika hali hiyo mbali na Mungu. Mungu alisema kwamba atamrudisha. Na Mungu alimfanya Hosea aigize hili pia. Hosea alilazimika kumnunua mkewe na kumpenda. Kati ya nyakati za kuwa na mkewe, kulikuwa na kipindi cha kujitenga. Mungu anasema kwamba hii ingetokea kwa Israeli pia. Hakutakuwa na mfalme au ibada ya kweli hadi wakati ujao ambapo kungekuwa na. Wakati huu wa kutokuwa na mfalme au kuhani mkuu au mahali pa ibada ulikuwa wakati kati ya Agano la Kale na Jipya.

Siku ya 93: Hosea 4 na 5

Baada ya kuwapa Israeli mfano wa kahaba, Mungu sasa aliwaambia Israeli shida waziwazi. Mwanzoni mwa sura ya 4 tunasoma kwamba Israeli hawakuwa na imani, hawakuwa na upendo na hawakuwa na maarifa ya Mungu. Badala yake, walilaani, wanasema uwongo, waliua, waliiba na kufanya uzinzi. Walikuwa wasio na sheria. Walipenda kuwa hivyo. Walikuwa wamekufa kiroho kwa sababu ya ukosefu wa maarifa. Waliabudu miungu ya uwongo kwenye vilima na chini ya miti. Kwa muhtasari, Israeli ilikuwa kama ng'ombe mkaidi ambaye alikataa kufanya kile inachopaswa. Ni kama ndama wa dhahabu waliowaabudu.

Sura ya 5 iliwaambia tena Israeli kwamba walikuwa kama makahaba. Walikuwa wameondoka kwa Mungu wa kweli. Makuhani na nyumba ya kifalme walikuwa viongozi katika hili. Walijifanya wanataka kumtafuta Mungu. Lakini Mungu hatapatikana na wale ambao mioyo yao ilikuwa imejitolea sana kwa uovu. Israeli ilikuwa mgonjwa sana hivi kwamba hakukuwa na tiba. Na Yuda pia alikuwa mgonjwa. Hakuna tiba. Kilichohitajika kutokea ni kwa Mungu kuwaadhibu vikali sana hivi kwamba hawakuwa na tumaini. Hapo tu, ikiwezekana, wangerudi kwa Mungu. Tu wakati hakuna mtu mwingine wa kuwasaidia.

Utangulizi wa Kitabu cha Isaya

Nabii Isaya alizungumza wakati huo huo na Hosea, wakati wa utawala wa Uzia, Yothamu, Ahazi na Hezekia. Wakati Hosea alizungumza katika ufalme wa kaskazini wa Israeli, Isaya alizungumza na ufalme wa kusini wa Yuda. Yuda ilikuwa katika njia mbaya kiroho wakati wa Uzia na kwingineko. Walifuata sanamu na ukosefu wa haki. Katika utawala wa Ahazi, Mungu alimpa Ahazi ishara ili aamini. Ahazi alikataa. Unabii pia ulitolewa dhidi ya Yerusalemu na mataifa. Kutakuwa na adhabu na thawabu kama inavyofaa. Walakini, Mungu alitoa unabii wa wakati mzuri wa baadaye wa ufalme wa Mungu ambao tunajua ungetimizwa na Yesu. Unabii wa Isaya hubadilika kutoka kwa onyo la adhabu kubwa hadi maono ya nyakati kuu za baraka.

Katikati ya Isaya, sura ya 36-39, hutoa masimulizi ya kihistoria ya kile kilichotokea kwa mfalme Hezekia wakati Waashuri walipovamia. Mungu aliokoa Yerusalemu kwa njia ya kushangaza kwa kuingilia kati moja kwa moja na kuharibu jeshi la Ashuru. Sura zilizobaki za Isaya zinatoa habari ya kutia moyo juu ya Mungu, ukuu Wake na mtazamo Wake kwa kile watu Wake walikuwa wakifanya. Sura hizi ni za kufaraji kama Zaburi yoyote. Iliyofumwa katika ujumbe huu ni maelezo ya ziada kuhusu enzi ijayo ya ufalme wa Mungu na Yesu. Ujumbe wa Isaya na maelezo ya enzi ijayo ya ufalme wa Mungu ni ya kutia moyo zaidi kuliko kitabu kingine chochote cha Biblia. Wakati wa amani, furaha

na maarifa ya Mungu unakuja. Mwanadamu hawezi kuleta wakati huu. Ni Mungu ambaye ataleta wakati huu mzuri kwa watu wake.

Siku ya 94: Isaya 1, 3 na 4

Isaya anaanza kwa kukabiliana na ufalme wa Yuda na shida. Wana wa Israeli hawana tena tabia kama watoto wa Mungu. Wao ni wagonjwa wa kiroho sana hivi kwamba wana vidonda wazi kutoka juu hadi chini, kama mtu aliyejaa ukoma. Walikuwa waovu sana walielezwa kuwa kama Sodoma na Gomora. Ingawa bado wanatoa dhabihu kama inavyotakiwa na sheria, ilikuwa moyo wao ambao ni shida. Walikuwa wabaya sana hivi kwamba Mungu alikuwa ameacha kukubali dhabihu zao na maombi yao. Ingawa mfalme wao wakati huu alikuwa Uzia, mfalme mzuri, watu walikuwa katika hali mbaya. Tunasoma mahali pengine (2 Wafalme 15: 5 ambapo anaitwa Azaria) kwamba Uzia alimaliza maisha yake kama ukoma, kama hali ya watu wake. Ili kuboresha hali hiyo, dhambi ya watu ilibidi iondolewe. Ikiwa wenye dhambi hawako tayari kutubu, basi wenye dhambi watalazimika kuondolewa. Kwa vyovyote vile dhambi ilibidi ikome. Mungu ana mpango wa kugeuza Yerusalemu kuwa mji wa haki na imani ya kweli.

Tulisoma Isaya 2 hapo awali ambayo ilizungumza juu ya maisha mazuri ya baadaye lakini shida ya haraka ya kiburi. Katika Isaya 3, Mungu anasema kwamba walijivunia dhambi zao. Hii ilikuwa mbaya kama Sodoma na tunajua kile kilichotokea kwa Sodoma - Mungu aliwaokoa wenye haki na kuwaangamiza waovu. Atafanya vivyo hivyo na jiji hili. Jamii nzima ilikuwa kichwa chini. Walitawaliwa na vijana na wanawake. Na wanawake wanajivunia. Mungu angebadilisha uzuri wao kuwa ubaya. Katika sura ya 4, tunasoma kwamba uzuri wa kweli huko Yerusalemu utakuwa tawi la Bwana. Kwa kukagua Maandiko mengine, tunaelewa hii kama kumbukumbu ya Yesu. Yeye ndiye atakayeutakasa mji na kuwatakasa watu.

Siku ya 95: Isaya 5 na 6

Isaya 5 ilielezea Israeli kama shamba la mizabibu lililotengenezwa na Mungu. Mungu alikuwa amefanya kila awezalo kuifanya iweze kutoa zabibu nzuri. Hata alijenga ukuta kuzunguka na mnara wa mlinzi ndani yake. Hii ilikuwa ili aweze kuilinda na kuilinda kutoka kwa wanyama ambao wangeweza kuiba matunda. Badala yake, Mungu alipata zabibu mbaya. Hakukuwa na kitu kingine ambacho Mungu angeweza kufanya. Baada ya kusubiri miaka mingi kwa mavuno mazuri, Mungu aliamua kuyakomesha. Mungu huwapa ole 6, akitukumbusha ole 7 ambazo Yesu aliwapa Israeli katika Mathayo 23. Mungu anazungumza juu ya ukosefu wa haki, unyonyaji na ulevi. Hii haikuwa kwa nini Mungu alikuwa amepanda mizabibu Yake. Mungu sasa angewaadhibu kwa wavamizi wa kigeni.

Kuna maono yasiyo ya kawaida ya Mungu mwanzoni mwa Isaya 6. Mfalme Uzia alikuwa amekufa, na watu walikuwa na huzuni. Hata hivyo, Mungu mfalme hakuwa amekufa na aliendelea kutawala. Mungu alikuwa ameketi na kuvaa mavazi katika hekalu lake. Mungu alikuwa amezungukwa na wahudumu wake, katika kesi hii wakielezwa kama viumbe vya moto. Mungu aliweza kuwatakasa watu wake, kama nabii Isaya alivyotakaswa. Mungu alikuwa tayari kuzungumza na watu wake na kuwafundisha kwa yale yaliyo kweli. Isaya alikuwa tayari kufanya hivi. Alipaswa kuwaambia watu ukaidi wao na adhabu yao ili kujaribu kuwaleta watu kwenye toba. Yesu alipaswa kunukuu maneno haya kwa watu wa Israeli katika siku zake pia. Historia ilijirudia.

Siku ya 96: Isaya 7 na 8

Kati ya Isaya 7 na 14, tuna maneno ya Isaya yaliyotolewa katika utawala wa mfalme mwovu Ahazi. Ahazi alikuwa akikabiliwa na uvamizi mkubwa kutoka kwa majeshi ya kaskazini ya Israeli na Aramu. Walakini Mungu, kwa rehema zake, alikuwa tayari kuokoa Israeli. Mungu alimpa Ahazi ishara kwamba Mungu angemwoko, ili Ahazi amwamini. Hata hivyo, Ahazi alikataa. Ahazi hakutaka sababu ya kumwamini Mungu, kwa sababu alikuwa amechagua kufuata miungu mingine. Licha ya jibu hilo mbaya, Mungu angewapa Israeli ishara na sababu ya kumwamini. Aliwapa unabii wa Yesu, ambaye angeitwa Imanueli. Jina hili linamaanisha 'Mungu pamoja nasi.' Mungu angekuwa na watu wake kupitia Yesu. Yesu angekuwa sababu kwamba Mwisraeli yeyote angeweza kumwamini Mungu. Lakini ufalme mbaya wa Ahazi ungeadhibiwa katika siku zao.

Isaya na watoto wake walipaswa kuwa ishara kwa Israeli, kwa njia ambayo Hosea na watoto wake walikuwa. Majina yao yote yalionyesha mambo ya uhusiano wa Mungu na wana wake wa Israeli. Katika kesi hii, Mungu alikuwa akienda kuwaokoa watu wake kutoka kwa majeshi ya kaskazini kupitia Ashuru. Jambo lisilo la kawaida ni jinsi Mungu sasa anavyowaita Waashuri 'Mungu pamoja nasi,' au Imanueli. Wangeweza kumuona Mungu akifanya kazi kupitia Waashuri. Kama matokeo ya kazi kama hiyo, Mungu ndiye wanapaswa kuogopa, sio majeshi ya kaskazini. Kwa bahati mbaya, tabia za kiroho zilikuwa mbaya sana. Badala ya kuwasikiliza manabii kama Isaya, walisikiliza wachawi ambao waliwasiliana na wafu! Mungu angeweza kufanya nini na watu kama hao?

Siku ya 97: Isaya 9 na 14

Licha ya uovu wa Israeli wakati wa Ahazi, Isaya aliwapa Israeli ujumbe wa tumaini la baadaye. Isaya 9 ilitabiri nyakati za Yesu. Mstari wa 2 unukuliwa katika Mathayo 4: 15-16 juu ya kazi ya Yesu, na mistari ya 6-8 inaelezea kazi ya baadaye ya Yesu. Kwa niaba ya Mungu, Yesu angetawala kama mfalme kutoka kiti cha enzi cha Daudi huko Yerusalemu milele. Anaweza kuelezewa kama 'Mungu pamoja nasi.' Sehemu ya pili ya sura inarudi kwenye matatizo ya Ahazi. Hawakuwa wamemsikiliza Mungu wakati nyakati zilikuwa nzuri au wakati nyakati zilikuwa mbaya. Wote walikuwa wamefanya maovu kutoka kwa kiongozi hadi mfuasi. Kwa hivyo Mungu angewaadhibu kwa majeshi ya kigeni.

Moja ya majeshi ambayo Mungu angeleta dhidi ya watu wake ilikuwa Babeli. Isaya 13 alielezea hili. Lakini wale wote wanaowaangamiza watu wa Mungu pia wanawajibika kwa Mungu. Kwa kuwa Babeli ilikuwa mbaya, pia ingeadhibiwa hatimaye. Isaya 14 ni unabii wa wakati ambapo Babeli, mkuu wa mataifa, yenyewe ingeamizwa kabisa. Inaanza kuzungumza juu ya wakati ambapo Israeli ingesaidiwa na mataifa mengine na kuwatawala. Halafu kuna maelezo ya picha ya jinsi anguko la Babeli lingekuwa kamili na kamili. Hakutakuwa na mabaki ya kutosha ya Babeli kuipa mazishi mazuri. Maneno yametolewa kwa namna ya mfano. Hapa mataifa yaliyokufa yanaelezewa kama watu waliokufa kaburini wakikaribisha kile kilichobaki cha Babeli iliyokufa. Sura inaisha na maonyo dhidi ya Waashuri na Wafilisti ambayo yalitolewa katika mwaka ambao mfalme Ahazi alikufa. Kuanzia sasa, Isaya alizungumza katika siku za Mfalme Hezekia.

Siku ya 98: Isaya 25 na 26

Isaya 24-27 inajulikana kama 'Apocalypse Ndogo' kwa sababu baadhi ya lugha inatukumbusha Kitabu cha Ufunuo. Kama Ufunuo, kuna adhabu na wokovu. Tumechagua sura nzuri zaidi za kusoma. Sura ya 25 inatuambia kwamba Mungu hufanya kazi kwa uaminifu kila wakati. Hii ina maana kwamba Anahitaji kuondoa miji ya wenye kiburi. Na inamaanisha kwamba Mungu anasimama pamoja na

maskini kuwasaidia. Mungu atatoa karamu ya mambo mema kwa watu wake. Ataondoa ujinga wao. Ataondoa machozi. Na atameza kifo, ambayo ina maana kwamba ataondoa kifo. Hii ndio picha ya mwisho ya furaha ambayo tunaona katika Kitabu cha Ufunuo pia. Watu wa Mungu watasema wakati huo, "Huyu ndiye Mungu wetu. Tulimwamini na akatuokoa."

Isaya 26 inaendelea na watu wa Mungu wakiimba juu ya mambo mazuri watakayofurahia. Mungu huwasaidia wale wanaomtumaini. Anawaruhusu kutembea katika mji wa wenye haki na kupata amani na usalama. Hawa ndio watu ambao wamefanya yaliyo sawa kwa kushika sheria za Mungu. Kwa upande mwingine, kuna waovu ambao wanaendelea kuwa waovu ikiwa wanaonyeshwa neema au la. Tunamfikiria Mfalme Ahazi hapa, ambaye alipewa ushindi na Mungu lakini alikataa kubadilika kutoka kwa uovu wake. Hatima ya waovu na wenye haki imewekwa wazi. Wote wawili watakufa, lakini wote wawili hawatafufuliwa kutoka kwa wafu. Ni wenye haki tu watakaofufuliwa kutoka kwa wafu na kupewa uzima mpya. Wenye haki wanaweza kupata faraja katika hili na kusubiri kwa subira ingawa dhoruba inakuja duniani.

Siku ya 99: Isaya 42 na 43

Isaya 42: 9 inatuambia juu ya jinsi Mungu anavyotenda. Mungu anatenda kwa kuwaambia watu wake kile kitakachotokea kabla ya kutokea. Isaya 42 ni mfano wa hii. Mistari minne ya kwanza inazungumza juu ya mtumishi wa Mungu ambaye angekuja. Hii inasikika kama Yesu na hii inathibitishwa katika Mathayo 12: 18-21. Yesu angeleta haki na tumaini kwa watu wa dunia. Angekuwa ndiye atakayefungua macho ya vipofu na kuwakomboa wale walio katika giza la kiroho. Walakini kuna vipofu wengine ambao hawakuweza kusaidiwa. Hawa wanazungumzwa mwishoni mwa sura ambao ni vipofu wa kiroho na ambao hawataki kuona.

Njia moja ambayo Mungu hufanya ni kwa kuwafanya watu wa Israeli. Isaya 43 inaelezea baadhi ya mambo ambayo Mungu alifanya ili kuyafanya. Baada ya kuwaumba, Mungu anawapenda na kuwatunza. Aliwatoa Misri, kupitia maji ya Bahari ya Shamu na kuwapa maji jangwani. Uwepo wa watu wa Israeli ni ushuhuda wa uwepo wa Mungu. Zipo kwa sababu Mungu yupo na aliwaumba. Utabiri ambao Mungu alifanya juu yao ni ushahidi kwamba Mungu yupo. Ingawa Israeli haimheshimu Mungu kila wakati, bado ni mashahidi wake. Mungu anaweza kusamehe dhambi zao dhidi yake, kama alivyofanya katika historia yao yote. Mungu anataka Israeli wamheshimu, kwa sababu aliwaumba kwa utukufu wake.

Siku ya 100: Isaya 44 na 52

Isaya 44 inaendelea na mada kwamba watu wa Israeli ni mashahidi wa Mungu. Inasema hii kwa mara ya tatu katika sura mbili. Wayahudi ni mashahidi kwamba Mungu yupo. Yeye ndiye Mungu pekee aliyepo. Miungu na sanamu zingine zote sio kitu na ni upumbavu kuziamini. Mungu alichagua na kuwabariki watu wake, ili wamfuate na kuwa shahidi wake. Mungu aliwaumba watu wa Israeli kama vile Mungu alivyowafanya mtoto. Mungu pia alitabiri wakati ambapo kutakuwa na mfalme aitwaye Koreshi. Koreshi huyu angetangaza uamuzi wa kujenga upya Yerusalemu. Unabii huu unamaanisha, kwa kweli, kwamba Yerusalemu wakati fulani ingeharibiwa kabla ya hii. Matukio haya yalitokea. Mfalme Koreshi alikuwa mfalme wa Uajemi ambaye alianzisha ujenzi wa Yerusalemu wakati wa Ezra na Nehemia.

Unabii wa Isaya 52 juu ya mustakabali wa Yerusalemu. Kama Isaya 44 ilizungumza juu ya wakati ambapo jiji lingejengwa upya kutoka magofu. Unabii huu unamaanisha, bila shaka, kwamba jiji

lingeharibiwa. Ingawa Mungu alipaswa kuadhibu mji usiotii, haikuwa kile ambacho Mungu alitaka. Alitaka iwe mwaminifu ili aweze kuizawadi. Alitaka kuichukulia kama malkia mwaminifu na kumpa nguo nzuri na vito. Sura inatuambia jinsi mabadiliko haya yangetokea. Mungu angetuma wajumbe kuchukua habari njema ya wokovu. Hii inatupeleka kwenye wakati wa Yesu. Sura inaisha na mateso ya mtumishi wa Mungu, ambaye ni Yesu. Mwisho wa Isaya 52 unaingia katika Isaya 53 ya kushangaza na ya kufunua, ambayo inahusu mateso ya Yesu. Hivi ndivyo Yerusalemu itakavyokuja kwa wakati wake wa utukufu wa baadaye.

Siku ya 101: Isaya 56 na 58

Isaya 56 ni wito wa kufanya yaliyo mema. Sura hiyo inalenga vikundi viwili vya watu, ambao watabarikiwa. Vikundi hivyo viwili vilikuwa wageni na matowashi. Wageni hawakuruhusiwa kuingia katika hekalu la Mungu na kwa hivyo walikuwa mbali na hekalu la Mungu. Kwa wageni hawa, Mungu anaahidi furaha katika nyumba yake. Matowashi hawakuruhusiwa kuwa makuhani (ikiwa walikuwa Walawi) na walipaswa kuvumilia aibu ya kutokuwa na watoto. Kwa matowashi hawa, Mungu anawaahidi jina zuri katika hekalu lake ambalo lingekuwa bora kuliko kupata watoto. Wale wanaoshika amri Zake ni maalum machoni pa Mungu, hata kama si maalum machoni pa wanadamu. Nyumba ya Mungu haikujengwa tu kwa ajili ya Waisraeli. Ilipaswa kuwa nyumba ya maombi kwa mataifa yote.

Israeli ilipitia matendo ya kumwabudu Mungu. Hata walifunga! Lakini Isaya 58 inahusu kile Mungu anatarajia kutoka kwa mtu anayefunga. Mtu anayefunga lazima pia aishi kwa njia sahihi na Mungu. Ikiwa hawatafanya hivyo, basi kufunga kwao ni kupoteza muda. Mungu aliwaeleza kwamba walipigana na kugombana walipofunga ili kufunga kwao kusiwe kwa unyenyekevu. Na hata kama walikuwa wanyenyekevu siku ya mfungo, hiyo haikuwafanya kuwa watu wanyenyekevu. Tumepewa sifa za jinsi mtu mcha Mungu lazima awe. Ushauri huu ni kama maneno ya Yesu katika mfano wa kondoo na mbuzi mwishoni mwa Mathayo 25. Lazima walishe wenye njaa, wavale uchi, wampe msafiri makazi, waachilie mateka na wafanye yaliyo sawa. Ikiwa mfuasi wa Mungu angefanya hivi, basi kiroho ni kama nuru ya jua kuchomoza alfajiri. Kisha Mungu angesikiliza maombi yao na kusaidia.

Siku ya 102: Isaya 59 na 61

Israeli walikuwa mbali na Mungu kwa sababu ya dhambi zao. Ni dhambi inayomtenganisha mwanadamu na Mungu. Isaya 59 inaweka wazi hili. Wale wanaoleta uovu wanaelezwa kama yule anayeangua nyoka. Nyoka ni ishara ya dhambi (Hesabu 21: 4-9). Yesu alitumia maelezo yale yale ya uovu uliopangwa na Mafarisayo katika siku zake. Ishara nyingine ya uovu ni giza. Israeli ilikuwa giza sana hivi kwamba walianguka hata saa sita mchana. Ni kama walikuwa vipofu. Haki na haki zilikuwa mbali na Israeli katika siku hizi. Mungu aliona haya yote na akakatishwa tamaa. Kwa hiyo, Mungu alifanya kile kilichohitajika. Mungu alitoa wokovu kwa mwanadamu. Ilikuwa kama Mungu alikuwa shujaa ambaye alivaa nguo zake kwa ajili ya kuchukua hatua. Mstari wa 20 ni aya muhimu. Wale wanaotubu dhambi zao na kubadilika watapata wokovu. Huu ndio ujumbe wa manabii.

Maneno ya ufunguzi wa Isaya 61 yamenukuliwa na Yesu juu yake mwenyewe katika Luka 4: 18-19. Yesu ni njia ambayo Mungu ataleta utimilifu wa maneno ya manabii. Yesu alitoa habari njema kwa maskini na kuwapa uhuru wale ambao walikuwa gerezani kiroho na dhambi zao. Yesu ndiye aliyetoa faraja na tumaini. Walakini pia alizungumza juu ya siku ya hukumu wakati waovu watahukumiwa.

Isaya anaelezea wakati wa furaha na haki na baraka. Ni Mungu ambaye atafanya hili kutokea kupitia mwanadamu ambaye Mungu alimchagua kwa kazi hii. Nabii Isaya alizungumza juu ya giza la kiroho katika Israeli wakati wa maisha yake, lakini pia alizungumza kwa uwazi zaidi juu ya kazi ya Yesu. Hii ndiyo habari njema ya Yesu ambayo ilisemwa kwa manabii muda mrefu kabla ya siku za Yesu.

Utangulizi wa Kitabu cha Mika

Nabii Mika alizungumza wakati huo huo na Isaya na Hosea lakini alishughulikia tu wafalme watatu wa mwisho wa Yothamu, Ahazi na Hezekia. Hakuwa na bidii wakati wa mfalme Uzia wakati Amosi na Isaya walipokuwa wakifanya kazi. Kwa pamoja manabii walishughulikia wakati wa kupungua na mwisho wa ufalme wa kaskazini wa Israeli. Mika alizungumza dhidi ya Israeli na Yuda. Ujumbe ulitoka kwa uwepo wa Mungu katika hekalu la Yerusalemu.

Mika alionya juu ya wakati ambapo miji mikuu ya Israeli na Yuda, Samaria na Yerusalemu, ingekuwa magofu. Aliwakabili na dhambi zao. Manabii wao, makuhani na viongozi wote walikuwa wameacha sheria za Mungu. Walijitajirisha kwa ukosefu wa haki na uovu. Kwa hivyo maafa yangewajia. Lakini hautakuwa mwisho wa watu. Mika hubadilika mara kwa mara kutoka kwa onyo hadi kutangaza maisha bora ya baadaye. Maafa yangukuwa kabla ya ukuu. Sura ya 4 inaelezea siku zijazo ambapo hata mataifa huja Yerusalemu kujifunza sheria ya Mungu. Hata sasa maafa yanaweza kuepukwa kwa toba. Mika anamalizia kwa kusema hakuna mtu kama Mungu anayesamehe dhambi (Mika 7:18). Jina Mika linamaanisha 'ambaye ni kama Mungu'. Mika alikuwa shahidi hai wa uwezo wa Mungu wa kusamehe.

Siku ya 103: Mika 4 na 5

Mungu alimpa Mika maono ya siku zijazo ili waweze kutazamia nyakati bora zaidi. Sura ya 4 inaelezea wakati ambapo Yerusalemu itakuwa kitovu cha ujumbe wa Mungu kwa ulimwengu. Mataifa yatakuja mjini kujifunza sheria ya Mungu. Watakuja kutatuliwa mizozo yao. Hii itasababisha amani na ustawi kwa wote. Yerusalemu itakuwa kiti cha enzi cha mfalme wa Mungu. Walakini, sio amani ya ulimwengu milele katika hatua hii. Picha hiyo ni pamoja na uasi wa mataifa yanayokuja dhidi ya Yerusalemu. Yeyote anayechagua kupigana na Mungu wa Israeli hatafanikiwa.

Mika 5 inazungumza juu ya mtawala wa watu wa Mungu. Mstari wa 2 una maneno maarufu kuhusu Bethlehemu kama mji wa mtawala wa baadaye. Huu ni unabii wa mahali pa kuzaliwa kwa Yesu. Hii ndiyo sababu kiongozi wa Kirumi alijua pa kwenda na kujaribu kumuua Yesu akiwa mchanga. Mstari wa 4 unaelezea mtawala huyu kuwa mchungaji. Yesu alijulikana kama mchungaji mwema. Mungu aliwapa Israeli muhtasari wa vipengele mbalimbali vya siku zijazo, ili wajue kwamba Mungu ana mpango wa jumla. Lakini sio picha wazi. Unabii hubadilika kati ya nyakati tofauti. Kuna nyakati za uhamisho, nyakati za ushindi na nyakati za adhabu zilizochanganywa pamoja. Hii ndiyo sababu ni vigumu kuweka mlolongo wazi wa matukio pamoja.

Utangulizi wa Kitabu cha Sefania

Sefania alitabiri wakati wa Mfalme Yosia. Yosia alikuwa mfalme mzuri, ingawa alikuwa na umri wa miaka 8 tu alipokuja kwenye kiti cha enzi. Baba yake na babu yake walikuwa wafalme waovu, kwa hivyo Yosia alirithi utamaduni mbaya wa kiroho. Kuna uwezekano kwamba Sefania alizungumza katika kipindi hiki cha mwanzo cha utawala wa Yosia, kwa sababu hakuna kitu kizuri kilichosemwa

juu ya ufalme. Wakati kitabu cha Sheria ya Musa kiligunduliwa tena, Yosia alitambua kwamba Mungu angekasirikia ufalme (2 Mambo ya Nyakati 34:21). Maneno ya Sefania yanalingana na wakati huu. Sefania alitabiri juu ya kuondolewa kabisa kwa ufalme wa Yuda. Aliwashauri watu kuwa wanyenyekevu, kumtafuta Mungu na kufanya yaliyo mema.

Ingawa ni kitabu kifupi, Sefania pia alitabiri dhidi ya mataifa yaliyozunguka Israeli. Alizungumza juu ya Wafilisti upande wa magharibi, Moabu na Amoni upande wa mashariki, Ashuru upande wa kaskazini na Kushi upande wa kusini. Wote wanakuja chini ya hukumu mbaya ya Mungu. Sefania alizungumza juu ya wakati ambapo watu wote, sio Israeli tu, wangemheshimu Mungu, na waabudu watatoka ng'ambo ya Kushi (Ethiopia). Mwishowe Mungu ataokoa Yerusalemu na kuwaweka watu wake huko.

Siku ya 104: Sefania 1 na 3

Sefania anaanza na onyo kubwa. Ufalme ungefagiliwa na kuachwa na magofu tu. Hata wanyamapori wangetoweka. Mungu angechukua hatua hasa dhidi ya wale walioabudu miungu Baali na Moleki. Inajumuisha wale waliomwabudu Mungu wa Israeli na miungu ya uongo kwa wakati mmoja. Watu walidhani ni sawa kuabudu zote mbili na kwamba Mungu hatafanya chochote juu yake. Ujumbe wa Sefania ni kwamba hii si kweli. Mungu anawawajibisha watu, na Mungu atatenda. Zitatolewa kama dhabihu ambayo hutolewa ili kuondoa dhambi.

Sefania 3 inazungumza juu ya utamaduni mbaya wa Yuda. Mtu yeyote ambaye alikuwa na majukumu alikuwa ametumia vibaya nafasi yake. Watawala, manabii na makuhani wote walikuwa wafisadi. Tofauti ni kwa Mungu ambaye hafanyi chochote kibaya. Haki ya Mungu itashinda, ikiwa ni pamoja na adhabu ya watenda maovu Mataifa na Wayahudi. Israeli na mataifa wataadhibiwa kwa kiburi chao. Lakini Mungu atawaokoa wanyenyekevu. Wanyenyekevu wa Israeli wangepanya yaliyo sawa na Mungu angefurahiya watu wake.

Utangulizi wa Kitabu cha Yereimia

Yereimia alitabiri tangu siku za mwanzo za Yosia hadi uharibifu wa Yerusalemu na kwingineko. Alianza kuzungumza miaka 5 kabla ya Yosia kugundua kitabu cha Sheria ya Musa. Ujumbe wake ulikuwa kama ule wa Sefania na manabii wengine. Yuda ilikuwa imejaa ibada ya sanamu na ukosefu wa haki. Ilikuwa utamaduni wa uovu kutoka kwa wale ambao walikuwa wadogo hadi wale ambao walikuwa wakubwa zaidi. Wale ambao wanapaswa kujua vizuri zaidi, manabii na makuhani, hawakujua. Walifanya kazi kwa pesa na kuwaambia watu kile walichotaka kusikia. Hivyo ndivyo watu walivyopenda.

Ujumbe wa Yereimia haukupendwa. Alilengwa hasa na manabii wa uwongo. Kulikuwa na manabii wengi wa uwongo. Yereimia hakupendwa na familia yake na mji wake. Walijaribu kumuua. Makuhani na wafalme hawakupenda ujumbe wake na walipigana naye. Lakini Mungu alimlinda Yereimia, kama vile alivyosema angefanya. Mateso ya Yereimia yanatukumbusha mateso ya Yesu. Vipengele vingine vingi vya maisha yake vinalingana na ile ya Yesu, ikiwa ni pamoja na kujulikana na Mungu kabla ya kuzaliwa kwake. Wakati fulani Yereimia alisimama peke yake, akiwaambia watu ukweli. Wakati mwingine, ni Mungu pekee aliyesimama karibu naye. Yereimia alipaswa kuishi kwa muda wa kutosha kuona maneno Yake yakitimizwa na Yerusalemu kuharibiwa. Alishuhudia uasi wa watu na adhabu ya haki kutoka kwa Mungu. Alishuhudia kuchomwa kwa hekalu la Mungu. Kama

kuhani, hii ingekuwa ya kusikitisha kwake. Kisha alipelekwa Misri kwa nguvu kinyume na mapenzi yake.

Yeremia alichaguliwa kuwa nabii sio tu kwa Israeli bali kwa mataifa. Ujumbe wa Mungu wa uwajibikaji na onyo la adhabu uliwajia pia. Mengi ya Yeremia ni onyo na maelezo ya adhabu kwa takriban miaka 40 ambayo Yeremia alitabiri. Hii inafanya Kitabu cha Yeremia kuvutia kidogo kwa wasomaji kuliko unabii mwingine. Walakini Yeremia pia ana ujumbe mzuri juu ya siku zijazo za muda mrefu. Inaisha kwa njia sawa na Wafalme 2, na mfalme ambaye ni mwana wa Daudi uhamishoni. Ukoo wa damu wa Daudi uliendelea, na matarajio ya utimilifu wa baadaye wa ahadi ya Mungu kwa Daudi kuhusu mfalme mkuu.

Siku ya 105: Yeremia 1 na 2

Yeremia alitabiri tangu mwanzoni mwa utawala wa Yosia, kabla ya mfalme mwema kuanza mageuzi yake. Lakini hali ya kiroho ilikuwa tayari mbaya sana. Ujumbe muhimu wa Yeremia uliwekwa wazi tangu mwanzo - ufalme wa Yuda ungeanguka kwa majeshi ya kigeni kwa sababu ya ibada yao ya sanamu. Marekebicho ya Yosia hayangeondoa uharibifu wa ibada ya sanamu ambayo tayari ilikuwa imeenea katika ufalme. Yeremia alipewa ishara mbili kuthibitisha hili. Wa kwanza na fimbo ya mlozi, akimwambia ni wakati. Ya pili na sufuria ya kuchemsha iliyounganishwa na kaskazini. Hii ilimwambia kuchemsha kwa taifa kungetoka kaskazini.

Mungu alimtuma kijana huyo kijana Yeremia na ujumbe huu wa maafa. Watu hawakupenda. Akitarajia mwitikio hasi, Mungu aliapa kumlinda Yeremia kutoka kwa kila mtu. Yeremia alihitaji kumcha Mungu na sio wanaume walio karibu naye. Yeremia hakuhisi kuwa na uwezo wa kuchukua ujumbe, lakini Mungu alisema atampa maneno hayo. Yeremia alikuwa amechaguliwa na kuzaliwa kwa kazi hii. Hakuwa nabii tu dhidi ya Israeli, alikuwa nabii dhidi ya mataifa. Taifa lolote ambalo Yeremia alisema lingong'olewa, lingekuwa. Na taifa lolote ambalo Mungu alisema kupitia Yeremia litapandwa, lingekuwa.

Yeremia 2 ina ujumbe wa kwanza kwa watu. Alizungumza na Yerusalemu juu ya nyakati nzuri, lakini hizi zilikuwa zimepita kwa muda mrefu. Sasa watu walikuwa wamemwacha Mungu, na walikuwa wakimpuuza. Badala ya kujua maoni ya Mungu, walitafuta ushauri kutoka kwa sanamu zao na manabii wa uongo wa sanamu. Mtazamo wa Mungu juu ya hili ulikuwa wazi - Israeli wamebadilisha Mungu wao na walikuwa wamemfuata miungu mingine. Walikuwa wamemwacha Mungu ambaye alikuwa chanzo cha maji yaliyo hai (yaani, uzima) na walikuwa wametafuta maji kutoka sehemu nyingine (vyanzo visivyoaminika). Mungu aliwasilisha kesi yake ya malalamiko kwa Yerusalemu kupitia Yeremia.

Siku ya 106: Yeremia 4 na 7

Yeremia alitoa wito kwa Yuda kutubu katika Yeremia 4. Mungu anataka wafuate ukweli, haki na haki. Alitaka wabadilishe mioyo yao na kukata uovu kutoka mioyoni mwao kana kwamba ni tohara ya maadili. Vinginevyo, kungekuwa na maafa tu. Kwa kweli, wangeweza kuiona kuwa nzuri kana kwamba jeshi lilikuwa tayari njiani. Yeremia lazima awaonya watu kujaribu kuzuia maafa. Lakini Yuda tayari ilikuwa mbali kwenye njia ya uovu. Mungu aliwatazama watu kutoka mbinguni na kuwaelezea kama wa kiroho. Mungu alikuwa amewafanya watu wake kuwa nuru kwa mataifa, lakini walikuwa gizani. Ilikuwa ni kama hakukuwa na watu wenye haki waliobaki katika nchi. Hii ndiyo sababu Mungu angeiondoa. Walikuwa wabaya sana.

Katika Yeremia 7, Mungu alimwambia Yeremia aende kwenye lango la hekalu la Mungu na kuzungumza na waabudu. Alikuwa na ujumbe ule ule wa toba. Lakini watu hawa walikuwa wakiamini kwamba Mungu hataharibu hekalu Lake mwenyewe. Dhana hii haikuwa sahihi. Zaburi 74 na 79 zote zinaonya kwamba inaweza kutokea. Na Yeremia aliwakumbusha matukio ya Shilo, ambapo Hema ilikuwa katika siku za Eli (1 Samweli 4). Hema, nyumba ya mwendo wa Mungu, ilivamiwa na Wafilisti kwa sababu ya uovu wao. Sasa Mungu angeondoa hekalu lake mwenyewe ikiwa ni lazima. Ibada ya hekalu ilikuwa maonyesho. Watu walikuwa waigizaji ambao walijifanya kuwa wacha Mungu ndani ya hekalu lakini kwa kweli hawakumcha Mungu. Mungu aliita hekalu lake 'pango la majambazi.' Watu hata waliabudu sanamu katika bonde la Hinnon ambapo walitoa watoto wao kama dhabihu. Mahali hapa paliitwa 'gehenna' katika Agano Jipya. Ilikuwa mahali halisi pa kuchoma moto ambayo mara nyingi hutafsiriwa vibaya kama 'kuzimu.' Mungu alikasirika sana na watu wake hivi kwamba alimwambia Yeremia asiwaombe.

Siku ya 107: Yeremia 17 na 18

Katika Yeremia 17 tuna tofauti kati ya wale wanaomtumaini Bwana na wale wanaomtumaini mwanadamu. Wale wanaomtumaini Bwana ni kama miti kando ya maji ambayo haikosi kuzaa matunda. Wale wanaomwamini mwanadamu ni kama vichaka nyikani. Ulinganisho huu ni kama ule uliotolewa katika Zaburi 1. Mungu anatuambia kwamba Yeye anaweza kusoma moyo wa mwanadamu na kuona kilicho ndani yake. Mungu atawapa watu kulingana na yaliyomo mioyoni mwao. Lakini kuna uchunguzi wa jumla wa moyo wa mwanadamu. Ni jambo la udanganyifu zaidi katika uumbaji! Mungu aliweza kuona jinsi ilivyokuwa mbaya wakati wa Yeremia. Walikuwa wamegeuka kutoka kwenye chanzo cha maji yaliyo hai - Mungu. Yeremia hakuwa amegeuka. Sura inaisha kwa ombi kwa Yuda asivunje Sabato kwa kufanya kazi. Kazi ilikuwa ya siku zingine, lakini sio kwa Siku ya Bwana. Yeremia alitoa ujumbe huu kwa wale waliobeba bidhaa katika malango yote ya Yerusalemu.

Yeremia 18 inatusaidia kuelewa uhusiano kati ya Mungu na mataifa. Inaelezewa kama mfinyanzi na udongo. Mungu ni kama mfinyanzi anayeweza kufanya chochote na udongo. Taifa ni kama kipande cha udongo. Ikiwa udongo utafanya kile anachotaka, basi ataiweka. Lakini ikiwa haifanyi kile anachotaka Anaweza kuiunda upya na kuanza tena. Mungu hufanya hivi wakati kuna sababu nzuri. Mungu alikuwa na sababu nzuri ya kuunda upya Yuda na kuanza upya. Ishara nyingine ya jinsi mambo yalivyo mabaya katika Yuda ni kwamba manabii na makuhani walikuwa wakipanga kumuua Yeremia. Yeremia alimwamini Mungu kumwoko.

Siku ya 108: Yeremia 20 na 22

Shida za Yeremia na makuhani na usimamizi wa hekalu zinaendelea katika sura ya 20. Yeremia anapigwa na kuwekwa kwenye hisa kwa kusema ukweli. Aliyefanya hivyo alikuwa Pashhur, ambaye jina lake linamaanisha 'Ustawi pande zote.' Mungu anamwonya Pashhur kwamba atabadilisha jina na kuitwa 'Magor-Missabib' ambayo inamaanisha 'ugaidi kila upande.' Pashhur alidai kuwa mwema kwa marafiki zake, lakini angethibitisha kuwa kinyume. Baada ya kutoka kwenye hisa, Yeremia alilalamika kwa Mungu. Wakati neno la Mungu lilikuwa juu ya Yeremia basi ilibidi azungumze. Hakuweza kujizuia. Hii ilifanya watu wamchukie. Alikuwa ameshuka sana kutokana na hali hiyo hivi kwamba alitaka kufa, na alitamani asingezaliwa. Lazima umonee huruma Yeremia. Alifanya jambo sahihi, lakini limemletea shida. Bila shaka, itamfanyia kazi mwishowe kwa sababu Mungu huwatuza wenye haki.

Yeremia alikuwa amezungumza hekaluni na makuhani. Alikuwa amesema malangoni na watu. Sasa anazungumza na mfalme katika jumba lao. Katika Yeremia 22 tunasoma juu ya wafalme watatu ambao wote walionekana kuwa hawatoshi. Wanaweza kuwa walionekana kama mfalme na kuishi katika jumba la mierezi kama mfalme, lakini hawakuishi kama mfalme wa Mungu. Yeremia aliwapa ujumbe wazi - fanya yaliyo sawa na haki. Ikiwa wangepanya hivi kulingana na amri za Mungu, basi kila kitu kingekuwa sawa kwao. Badala yake, wote hawakuwa na thamani. Walifukuza utajiri kwa tamaa ya ubinafsi na wakawa hawana thamani. Hawakustahili hata mazishi ya kawaida.

Siku ya 109: Yeremia 23 na 24

Yeremia 23 inaendelea na majadiliano juu ya wafalme kutoka sura ya 22. Walikuwa wachungaji wa Israeli, pamoja na viongozi wengine wa watu. Mfalme wa Israeli alikusudiwa kuwa mchungaji wa watu, ikimaanisha kwamba alikusudiwa kuwatunza. Lakini wafalme wa mwisho wa Yuda hawakujali kundi. Badala yake, waliwatawanya. Mungu alitangaza kwamba kutakuwa na wakati ambapo ataweka wachungaji wema. Hasa kungekuwa na mfalme mzuri ambaye angefanya yaliyo sawa. Mfalme huyu hapa anaitwa 'Tawi' kutoka kwa ukoo wa Daudi, na angejulikana baada ya haki ya Mungu. Inazungumza juu ya wakati ujao wa Yesu. Sehemu iliyobaki ya sura ni ujumbe maalum wa Mungu na onyo kwa manabii wa uwongo. Mstari wa 24 unatuambia kwamba Mungu hujaza mbingu na nchi, ndiyo sababu anaona kila kitu.

Tumesoma jinsi Mungu alivyozungumza na watu wake kupitia matumizi ya picha na mifano. Mfinyanzi alikuwa mfano mmoja wa hii. Katika Yeremia 24, tuna mwingine. Wakati huu Yeremia anaonyeshwa vikapu viwili vya tini, moja nzuri sana na moja mbaya sana. Tini nzuri ziliwakilisha watu wema wa Mungu ambao wangepelekwa Babeli kwa ulinzi wao. Wangepata huko hadi Mungu akawarudisha Israeli. Kwa upande mwingine, tini mbaya ziliwakilisha watu wabaya ambao walikuwa Israeli au Misri. Tini mbaya hazingepata amani. Maneno haya yalitimia.

Siku ya 110: Yeremia 25 na 30

Yeremia 25 ni wakati muhimu. Yeremia alikuwa akiwapa Israeli ujumbe wa Mungu kwa miaka 23, lakini haukuwa umesaidia chochote. Israeli haikuwa imebadilika. Sasa Mungu aliwaambia Israeli adhabu yao. Mfalme wa Babeli angekuja na kuwaangamiza. Yeremia aliwapa taarifa ya muda gani hii ingekuwa. Ingekuwa kwa miaka 70. Huu ni umri wa mwanamume. Iliamaanisha kwamba wale walioingia Babeli hawataishi kwa muda wa kutosha kuwa wale wanaorudi kutoka huko. Mataifa yanayozunguka Israeli pia yangeteseka kutoka kwa majeshi ya Babeli. Kwa wakati unaofaa Babeli yenyewe ingepokea adhabu yake mwenyewe. Kwa mataifa, inaweza kuonekana kama Babeli ndio sababu ya shida zao. Lakini shida halisi ilikuwa tabia zao. Mungu alikuwa akifanya kazi kupitia Babeli kuwaadhibu. Mungu angekuwa kama simba kwao, kama tulivyojifunza pia kutoka kwa manabii Amosi na Yoeli.

Mwisho wa ufalme wa Yuda ulikuwa unakuja. Lakini huo hautakuwa mwisho wa watu au taifa. Yeremia 30 alitabiri juu ya wakati ujao wakati watu wa Israeli wangerudishwa katika nchi yao wenyewe chini ya mfalme. Wakati huu haukuwa wakati watu waliporudi na Ezra kwa sababu hakukuwa na mfalme na hakukuwa na amani ya kweli. Yeremia 30 inarejelea wakati ambapo kungekuwa na mfalme kama mfalme Daudi. Katika kesi hii, mfalme kama Daudi ni Yesu. Mfalme huyu aliahidiwa kwa Daudi na alikuwa mtoto wake. Katika fasihi ya Kiingereza ni ajabu kutumia jina

la mtu kumaanisha mtu mwingine ambaye ni kama wao, lakini sio ajabu sana katika Biblia. Katika wakati huu ujao wa mfalme Yesu, watu na Mungu wangukuwa na umoja.

Siku ya 111: Yeremia 31 na 36

Yeremia 31 inaendelea na mada kutoka sura ya 30 katika kuzungumza juu ya wakati mzuri wa baadaye. Maneno ya mstari wa 15 yanatumika kwa kuzaliwa kwa Yesu katika Mathayo 2: 17-18. Maneno ya Yeremia 31 mistari ya 31-34 yamenukuliwa katika Waebrania 8 na 10 kama yanamaanisha wakati ujao ulioletwa na Yesu. Ni wakati wa kukusanya wahamishwa kwa sababu Mungu amekuwa akiwapenda watu wake kila wakati. Ni wakati ambapo watu wataenda kwa uwepo wa Mungu, ambao utapatikana Sayuni (Yerusalemu). Huu utakuwa wakati wa amani na mengi. Itakuwa wakati wa furaha na furaha. Watu watamfuata Mungu na kufanya agano naye. Itakuwa kinyume cha hali ambayo ufalme wa Yuda ulikuwamo.

Kusudi la Mungu katika kumtuma Yeremia lilikuwa kuwafanya watu wageuke kutoka kwa uovu. Yeremia 36 inatuambia kwamba Mungu alikuwa tayari kusamehe dhambi zao ikiwa wangefanya hivyo. Mungu alimtuma Yeremia kwa watu siku ya kufunga. Siku pekee ya kufunga wakati huu ilikuwa Siku ya Upatanisho, ambayo ilikuwa siku ya kitaifa ambapo Israeli waliungama dhambi zao. Hii ilikuwa fursa nzuri kwa Israeli kutambua dhambi zao na kuziungama. Yeremia aliandika maneno yote ya Mungu na kuwasomea watu. Haikufanya kazi. Usimamizi wa kati ulizingatia, lakini usimamizi wa juu haukufanya hivyo. Mfalme alichoma maneno ya Mungu alipokuwa yakisomewa kwake. Ikiwa hivi ndivyo mfalme Yehoyakimu alivyoitikia neno la Mungu, basi haikushangaza kwamba Mungu alitabiri uharibifu wa Israeli katika siku za mfalme huyu.

Siku ya 112: Yeremia 37 na 38

Yeremia 37 inaelezea wakati huo kama siku za mfalme wa mwisho wa Yuda. Kama wafalme waliotangulia, mfalme Sedekia hakusikiliza maneno ya Yeremia. Wakati wa mwisho ulikuwa karibu kwa sababu Babeli ilikuwa imevamia nchi na kuzingira Yerusalemu. Hata hivyo, kulikuwa na ahueni ya muda wakati Misri ilipovuruga jeshi la Babeli. Ilionekana kuwa Misri ilikuwa imekuja kuunga mkono Israeli. Yeremia alimuonya Sedekia kwamba Babeli itarudi. Yeremia alifungwa kwa tuhuma za kutoroka na alikuwepo kwa muda mrefu. Hatimaye mfalme alimwomba Yeremia ujumbe kutoka kwa Mungu. Yeremia alimwambia waziwazi kile kitakachotokea. Pia alielezea kwamba huduma yake ilikuwa imethibitishwa kuwa sawa kwa sababu Wababeli walikuwa wamekuja Yerusalemu kama alivyosema. Yeremia aliachiliwa kutoka gerezani lakini alifungwa kwenye ua wa walinzi.

Yeremia aliwaambia askari maneno ya Mungu katika ua wa walinzi. Katika Yeremia 38 hii iliwakasirisha baadhi ya viongozi. Walimwambia Yeremia kwenye kisima ambapo alizama kwenye matope. Katika hali hii, maisha yake yalikuwa hatarini. Ilimchukua Mwethiopia, sio Mwisraeli, kumwoko. Mfalme Sedekia alimwomba Yeremia ampe habari ya kibinafsi kutoka kwa Mungu, ambayo Yeremia alimpa. Alikuwa na fursa ya kuokoa maisha yake ikiwa angemwamini Yeremia na kufuata ushauri wake. Vinginevyo alikuwa amehukumiwa. Kwa bahati mbaya, Sedekia alimwamini mwanadamu badala ya Mungu. Mwisho wake ungekuja.

Utangulizi wa Maombolezo ya Yeremia

Maisha na ujumbe wa Yeremia haukuzuia uharibifu wa Yerusalemu. Katika Maombolezo ya Yeremia, Yeremia aliutazama mji na kuelezea hali ya mwisho ya mji aliyuona. Maombolezo ya Yeremia ni maelezo ya kutoka moyoni ya huzuni yake katika mji ulioanguka. Alikuwa amejaribu kuiokoa, lakini haikupaswa kuwa. Aliutazama mji na kulia. Alilia juu ya mji ule ule ambao Yesu alipaswa kulia karne nyingi baadaye.

Yerusalemu ilikuwa imeanguka kutoka urefu mkubwa. Alikuwa kama malkia, lakini sasa alikuwa kama mtumwa mjane. Alikuwa ameharibiwa na tupu. Alikuwa najisi na ametengwa. Alikuwa mgonjwa na uchi na aibu. Kila kitu kizuri kilikuwa kimechukuliwa. Hakukuwa na chakula na hakuna faraja. Hata akina mama walikuwa wamewapika watoto wao kwa chakula! Jiji ambalo lilikuwa 'ukamilifu wa uzuri' sasa lilikuwa kitu cha dhihaka. Maadui zake walikuwa na furaha.

Ni Mungu ambaye alikuwa amefanya hivi kwa sababu Yerusalemu ilikuwa mji wa dhambi. Ilibidi ipate matokeo. Mfalme aliyetiwa mafuta alikuwa ameuawa, na wanawe pia. Nasaba yao ilikuwa imekwisha. Walakini bado kulikuwa na maisha yaliyobaki. Ilikuwa ni kwa sababu ya upendo na huruma kuu ya Mungu kwamba baadhi ya watu bado waliishi. Watu wangengojea hii. Lakini Yeremia alijua kwamba kipindi cha miaka 70 kilipaswa kupita. Hangeishi kuona upyaji huu.

Siku ya 113: Maombolezo 1 na 3

Maombolezo yalielezea Yerusalemu kama mwanamke. Mji wa asili ulikuwa kama malkia bikira. Aliheshimiwa na tajiri. Lakini sasa alikuwa amedharauliwa na najisi. Kama mwanamke mchafu, uchi na mgonjwa. Maombolezo 1 hayatumii neno 'kahaba', lakini ndivyo alivyokuwa. Aliwafukuza wapenzi wake badala ya Mungu. Alikuwa mwovu kabisa na alistahili adhabu yake. Sasa watoto wake walikuwa wamehamishwa. Alikuwa peke yake kama mjane. Hakukuwa na kitu cha thamani kilichobaki. Yerusalemu ilikuwa katika dhiki, ikilia bila mfariji yeyote. Mungu alikuwa mwadilifu katika kufanya hivi.

Katika Maombolezo 3 Yeremia anaelezea mateso yake mwenyewe. Alikuwa kama mji uliozingirwa. Alikuwa mgonjwa na amevunjika. Alikuwa amejaa uchungu. Alikuwa ametengwa na kitu cha dhihaka. Alitambua kwamba bado alikuwa na maisha na kwamba hii ilikuwa baraka kutoka kwa Mungu. Mungu ni mwaminifu, mwenye huruma na mwepesi wa hasira. Kwa hivyo Yeremia angemgojea Mungu na kumtumaini. Alijua kwamba Mungu huleta mambo mema pamoja na adhabu kwa dhambi. Shida zake zilikuwa fursa ya kujichunguza. Angeangalia na kuona ikiwa kulikuwa na dhambi yoyote ndani yake na kutubu ikiwa ndivyo ilivyokuwa. Baada ya kufanya hivyo, angeomba kupitia machozi yake kwa Mungu na kuomba afuatili.

Utangulizi wa Kitabu cha Ezekieli

Ezekieli anajali uhusiano kati ya Mungu na watu wake. Inaanza na maelezo ya kuondolewa kwa uwepo wa Mungu kutoka hekaluni. Katika mwili wa kitabu hekalu liliharibiwa. Mwishoni inaelezea kurudi kwa uwepo wa Mungu kwenye hekalu jipya. Sura 11 za kwanza zinaelezea matukio yaliyosababisha kuondoka kwa utukufu wa Mungu. Utukufu ulikuwa ishara ya uwepo wa Mungu miongoni mwa watu wake ambao aliundoa. Sura 8 za mwisho zinaelezea hekalu la Mungu la baadaye ambalo utukufu wa Mungu ungerudi. Ezekieli anaelezea sababu kwa nini Mungu aliwaacha watu wake na kwa nini alipaswa kurudi.

Ezekieli alikuwa mtu anayefaa kuelezea matukio haya. Alikuwa kuhani, kama Yeremia. Wakati Yeremia alizungumza na watu wa Israeli (hadi alipopelekwa Misri kwa nguvu), Ezekieli alizungumza na watu wa Mungu katika nchi ya Babeli. Ilikuwa kutoka Babeli kwamba watu wa Mungu wangukurika na wahamishwa hatimaye wangerudi Israeli kutoka huko. Matukio haya yalikuwa muhimu kwa uamsho wa baadaye wa bahati ya Israeli.

Ezekieli alizungumza na Waisraeli huko Babeli kuelezea kwa nini Mungu alipaswa kuondoka Yerusalemu. Alifanya hivyo kupitia mifano mingi ambayo Ezekieli aliigiza. Taifa la Israeli lilihukumiwa kwa uovu wake. Vivyo hivyo mataifa yaliyowazunguka Israeli yalihukumiwa kwa uovu wao. Tofauti kati ya Israeli na mataifa ilikuwa kwamba Israeli walikuwa watu wa Mungu na hatimaye Mungu angewarejesha. Mataifa mengi yanayozunguka Israeli yangetoweka.

Siku ya 114: Ezekieli 2, 3 na 4

Tumekosa Ezekieli sura ya kwanza kwa sababu ya ugumu katika kuelezea matukio. Tunaungana na Ezekieli na utume wake katika sura ya 2. Ezekieli alipaswa kuzungumza na Waisraeli waovu na wakaidi waliomzunguka, lakini hakupaswa kuwaogopa. Huu ni ushauri ule ule ambao manabii wa Mungu walipewa wakati wa kutoa ujumbe wa Mungu. Mungu angekuwa pamoja na nabii na kuwalinda kutokana na madhara. Ujumbe wa Ezekieli ulipaswa kuwa wa huzuni na onyo. Alipewa ujumbe huu kwa mfano kwa kula kitabu chenye maneno ya ujumbe juu yake. Ilionja asali, kwa sababu tunaambiwa kwamba neno la Mungu ni tamu kama asali. Ezekieli aliguswa sana na maono aliyokuwa ameyaona na alikuwa amepigwa na butwaa kwa siku 7.

Baada ya siku 7, katika sura ya 3 Ezekieli aliambiwa kwamba alikuwa mlinzi wa Israeli. Alikuwa kama mtu ambaye alitazama kwenye kuta za jiji kwa maadui, ambaye kazi yake ilikuwa kuonya jiji juu ya shida zinazokuja. Ezekieli alipaswa kusema maneno ya Mungu na kuwaonya juu ya shida inayokuja. Kwa njia hiyo, mtu yeyote aliyesikiliza angeweza kutubu na kumgeukia Mungu. Ezekieli hangeweza kuzungumza isipokuwa wakati angesema maneno ya Mungu. Alikuwa katika hali hii kwa miaka mingi hadi Ezekieli 33: 21-21 wakati habari za kuanguka kwa Yerusalemu zilitolewa! Hotuba ya Ezekieli ilikuwa ishara kwa Israeli kumsikiliza Mungu. Kila wakati Ezekieli alipozungumza ilikuwa kama ujumbe wa miujiza kwa watu.

Ezekieli 4 ni mfano wa aina ya ishara ambayo Ezekieli aliwapa Israeli. Alipaswa kulala upande mmoja, amefungwa kwa kamba, kwa siku 390 na kisha upande mwingine kwa siku 40. Alipaswa kuchora picha ya Yerusalemu iliyozingirwa na kukabiliana na jiji katika kipindi hiki. Lakini kulikuwa na kizuizi cha chuma kati yake na jiji. Ezekieli alilazimika kuigiza kuzingirwa kwa Yerusalemu na kula mgao kipindi hiki chote. Yerusalemu ingelazimika kubeba kuzingirwa kwake kwa sababu ya dhambi zake. Ezekieli alipaswa kutoa ishara nyingi zinazofanana, lakini ujumbe ulikuwa sawa.

Siku ya 115: Ezekieli 8 na 9

Wakati wazee wa Yuda walipomtembelea Ezekieli katika sura ya 8, Ezekieli alipewa maono ya kile kilichokuwa kikitokea hekaluni huko Yerusalemu. Hekalu lilikuwa nyumba ya Mungu ambapo Mungu alikuwa ameweka utukufu wa uwepo wake. Kwenye lango la kaskazini, kulikuwa na sanamu. Amri ya pili kati ya 10 ilikuwa kutofanya sanamu. Kwenye mlango wa mahakama, kulikuwa na michoro ya wanyama najisi na sanamu. Mungu alikuwa amewaamuru watu wake wasitengenezee sanamu za kitu chochote. Katika lango la kaskazini kulikuwa na wanawake wakimlilia mungu wa uwongo. Katika ua wa ndani, kulikuwa na wanaume 25 wakiwa na migongo yao hekaluni wakiabudu jua.

Hekalu la Mungu lilikuwa limegeuzwa kuwa mahali ambapo waliabudu sanamu na miungu ya uwongo. Je, Mungu alipaswa kukaa katika nyumba Yake mwenyewe wakati watu wakifanya hivi nyumbani Kwake?

Ezekieli 8 alielezea kwa nini Mungu alilazimika kuondoka hekaluni Lake. Ezekieli 9 ulikuwa mwanzo wa kuondoka kwa Mungu. Utukufu wa Mungu - labda wingu angavu - ulihama kutoka kwa makerubi waliokuwa juu ya sanduku la agano katika Mahali Patakatifu Zaidi. Kisha ikahamia kwenye kizingiti au mlango. Kwa wakati huu, mwandishi wa Mungu ameamriwa kuweka alama kwenye paji la uso la wale wanaoomboteza juu ya uovu uliofanywa katika jiji. Wale walio na alama hiyo wangeokolewa. Watu waliobaki wangechinjwa, kuanzia na wazee wanaoabudu jua mbele ya hekalu. Haya yalikuwa maono ya mfano ya kile ambacho kingetokea wakati majeshi ya Wababeli yangeteka Yerusalemu na hekalu.

Siku ya 116: Ezekieli 11 na 12

Katika Ezekieli 11 Ezekieli aliona maono ya Mungu. Alionyeshwa viongozi wawili wa watu kwenye hekalu la Mungu. Walikuwa wakiwaongoza watu mbali na njia za Mungu. Ezekieli alipokuwa akitazama, mmoja wao alikufa. Ezekieli alishindwa. Katikati ya dhiki yake, Mungu aliahidi wakati wa kukusanya upya na uamsho kwa Israeli. Uamsho huu ungewaona watu wa Mungu wakijitolea kikamilifu kufuata njia za Mungu, tofauti na kizazi hicho cha sasa. Ujuzi huu ulikuwa faraja wakati Ezekieli alitazama utukufu wa Mungu ukiondoka hekaluni na mji. Mungu alikuwa ameondoka mjini na sasa ulikuwa haujalindwa na Yeye.

Ezekieli 12 alielezea jinsi Ezekieli alivyopaswa kuigiza kwenda uhamishoni. Ilibidi apakie vitu vyake mbele ya watu. Kisha jioni, ilibidi achimbe shimo kwenye ukuta wa nyumba yake, kana kwamba hatarudi. Kisha ilibidi afunike uso wake na kuondoka. Watu walibaki wakishangaa inamaanisha nini. Asubuhi Ezekieli alirudishwa kuelezea. Mfalme wa Israeli angeondoka Yerusalemu kwa njia hii. Angekatwa na kufa huko Babeli. Watu waliokuwa wakitazama walihitimisha kwamba unabii huu ulikuwa wa siku zijazo za mbali. Ezekieli alielezea kuwa haikuwa hivyo.

Siku ya 117: Ezekieli 24 na 28

Ezekieli aliambiwa awape Israeli ishara nyingine katika sura ya 24. Alipaswa kupika nyama na mifupa na kisha kupika kupita kiasi. Amana ilipikwa kwenye sufuria. Hii ni kama Yerusalemu. Haijalishi ni kiasi gani Mungu alijaribu, hakuweza kuondoa uovu huo. Wakati hii ilikuwa ikitokea, Yerusalemu ilikuwa imezungukwa na majeshi ya Babeli na mwisho ulikuwa unakuja. Ezekieli aliambiwa ajiandae kwa ishara ya pili. Mkewe alipaswa kufa na hakupaswa kuomboteza. Iliwakilisha upotezaji wa furaha ya macho yake. Vivyo hivyo, Israeli wangepoteza hekalu lake, ambalo lilikuwa furaha ya macho yao. Wakati hii ilitokea, hotuba ya Ezekieli ingerejeshwa kama ishara kwao.

Ezekieli 28 ni unabii dhidi ya mmoja wa majirani wa Israeli. Tiro lilikuwa jiji kuu la kile kinachojulikana kama Wafoinike. Walikuwa taifa la biashara ya baharini ambalo lilidhibiti njia za biashara na kuwa tajiri sana. Ilikuwa na nguvu sana na ya kujivunia. Kwa kweli, ilijifikiria kama mungu. Kwa hivyo Mungu angeiangusha. Iliitwa 'kerubi aliyetiwa mafuta.' Hii ni lugha ya mfano inayoelezea kama mlinzi wa lango aliyechaguliwa kwa nchi ya Israeli. Walielezwa kuwa katika mlima wa Mungu, ambayo ni lugha ya mfano kusema ilikuwa karibu na nchi ya Israeli. Mahali pa pili ambapo Ezekieli alizungumza dhidi yake ilikuwa Sidoni, mji dada wa Wafoinike. Tiro na Sidoni

walikuwa majirani waovu wa Israeli. Kungekuwa na wakati ujao ambapo Israeli haitakuwa na majirani wabaya kama hao.

Siku ya 118: Ezeieli 33 na 34

Ezeieli 33 ilimkumbusha Ezeieli mambo kadhaa ambayo yalitajwa katika sura ya 3. Alikuwa mlinzi na alikuwa na jukumu la kupiga kengele ya wavamizi wanaokuja. Kwa njia hii ilibidi awasaidie watu kubadilika na kujiandaa. Alikumbushwa pia juu ya kile Mungu alifikiria juu ya mabadiliko ya mtazamo kwa watu. Tunajifunza kwamba ni matokeo ya mwisho ya mtu ambayo ni muhimu kwa Mungu. Ikiwa mtu alikuwa mwovu, Mungu hawezi kuwa nao katika ufalme wake, hata kama hapo awali walikuwa waadilifu. Na ikiwa mtu ni mwenye haki, Mungu atakuwa naye katika ufalme wake, hata kama hapo awali walikuwa waovu. Vikumbusho hivi vinaendelea na habari kwamba Yerusalemu imeanguka. Kwa utayari wa hili, ishara nyingine hutolewa kwa watu. Uwezo wa Ezeieli wa kuzungumza kwa uhuru unarudishwa kwake. Hakuwa ameweza kusema mawazo yake mwenyewe tangu sura ya 3:26. Licha ya sauti yake kuwa neno la Mungu kwa miaka hii yote, watu walichukulia tu sauti yake kama wimbo mzuri! Hiyo ni, walifurahia lakini hawakufanya chochote juu yake.

Ni jukumu la viongozi ambalo limeelezwa katika Ezeieli 34. Viongozi walikuwa wachungaji, na watu walikuwa kondoo. Hata hivyo, wachungaji wa Israeli hawakuwa wamewatunza kondoo kwa njia ambayo mchungaji anapaswa. Badala ya kuwatunza, walikuwa wamejijali zaidi. Walikuwa wamewanyonya kondoo na hata kula kondoo! Badala ya kuwa mlinzi wao, walikuwa mwindaji. Mungu alikasirika! Angeingilia kati na kuwaadhibu wachungaji. Kisha angewatunza kondoo Mwenyewe, kama vile mchungaji mwema. Pia angewaweka juu ya watu wake mchungaji mpya kama Daudi. Kama Yeremia 30, kutajwa kwa Daudi kunamaanisha mtu kama Daudi na ni kumbukumbu ya Yesu. Hapo ndipo watu wangelindwa kutoka kwa wanyama wanaowinda wanyama wengine, kuwa salama na kutolewa. Huu utakuwa wakati wa agano jipya kwa Israeli.

Siku ya 119: Ezeieli 36 na 37

Unabii wa Ezeieli 36 sio wa kawaida kwa sababu umetolewa kwa milima na nchi ya Israeli. Hii ni sawa na sura ya 35 ambayo ilitolewa kwa mlima wa Edomu. Tofauti na Edomu, Israeli ingekuwa na mustakabali mzuri. Mungu angewakusanya watu wake kutoka miongoni mwa mataifa. Angewatakasana na kuwapa moyo mpya na roho mpya. Wangetambua dhambi zao za zamani na kuwa na aibu. Hawangukuwa tena chini ya kejeli na mataifa mengine. Mungu atakapofufua Israeli, hii itakuwa ushuhuda kwa mataifa. Watu wa Mungu wangerudi katika nchi ya Mungu. Nchi ingekuwa kama Bustani ya Edeni. Watu wangukuwa wengi kama kondoo, kwa sababu mchungaji wao amewalinda kwa wema.

Uamsho wa watu wa Israeli unaonyeshwa kwa kushangaza katika bonde la mifupa kavu katika Ezeieli 37. Katika hatua yao ya chini kabisa, watu ni kama mifupa kavu bila matumaini. Lakini basi Mungu huwafanya waishi. Uamsho wa kitaifa hufanyika, na taifa linaundwa upya. Hata mgawanyiko wa kihistoria wa Israeli katika ufalme wa kaskazini wa Israeli na ufalme wa kusini wa Yuda umemalizika. Watu wanaunganishwa kikamilifu na mfalme mmoja. Hii ni kama mfalme Daudi. Kama ilivyo katika sura ya 34, kutajwa kwa Daudi kunamaanisha mtu kama Daudi na ni kumbukumbu ya Yesu. Kutakuwa na agano jipya la amani. Mungu angeishi kati yao, kama alivyokuwa wakati

kulikuwa na hekalu. Mungu angekuwa Mungu wao na watakuwa watu wake. Haya ni marejeleo ya utimilifu wa agano ambalo Mungu alifanya kwa Daudi, ambalo litatimizwa.

Siku ya 120: Ezeieli 38 na 39

Baraka za baadaye za Ezeieli 37 ni tofauti na wakati uliozungumzwa katika Ezeieli 38. Ezeieli 38 inazungumza juu ya wakati ambapo Israeli ilikaliwa na watu wake waliokusanywa kutoka kwa mataifa na kuishi kwa usalama. Katika hali hii, wanavamiwa na kundi la mataifa kutoka kaskazini linaloongozwa na Gogu. Mataifa haya yatakuja kuchukua utajiri wa nchi. Wanafikiri kwamba wanaweza kuichukua kwa urahisi, lakini hawakuwa wamemhesabu Mungu. Mungu atawafanya wapigane wao kwa wao. Atawanyesha mvua ya mawe na kiberiti. Kwa njia hiyo, Mungu atawaonyesha mataifa kwamba Yeye ndiye Mungu wa Israeli.

Unabii wa Ezeieli 38 unaendelea katika sura ya 39. Mizoga ya jeshi la adui waliokufa ingeporwa na watu wa Mungu, na miili kuzikwa. Itachukua miezi 7 kusafisha ardhi. Katika matukio haya, Mungu angethibitisha kwa mataifa kwamba Yeye ndiye anayewaadhibu Wayahudi na Mataifa kwa dhambi zao. Lakini kwamba Yeye pia ni Mungu wa huruma, na Yeye ndiye anayewaokoa watu wake. Tunapewa sababu kwa nini matukio ya sura ya 38 na 39 yalifanyika - Israeli waliishi kwa usalama lakini hawakuwa na imani. Uvamizi wa Israeli ulikuwa adhabu kwa dhambi zao. Chochote tabia ya watu wa Mungu katika nchi ya Mungu, Mungu hatimaye angeheshimiwa na watu wake na mataifa.

Utangulizi wa Kitabu cha Nahumu

Kitabu cha Nahumu kiliandikwa kwa ajili ya taifa la Waashuri. Hii sio mara ya kwanza kwa Mungu kuzungumza nao. Hapo awali Mungu alikuwa amemtuma Yona katika mji mkuu wa Waashuri, Ninawi. Maisha na ujumbe wa Yona haukuwa wa kawaida na uliwafanya Waashuri watubu. Miaka mingi baadaye, ujumbe kwa Waashuri haukuwa tena ujumbe wa toba, lakini wa hukumu. Toba haikuwa chaguo. Ninawi ilikuwa ikihukumiwa kwa dhambi zake. Alikuwa kama kahaba mbaya. Alikuwa ametumiwa na Mungu kuwaadhibu Israeli, lakini sasa adhabu yake ilikuwa inakuja. Jina 'Nahumu' linamaanisha faraja, na unabii wa Nahumu ungekuwa faraja kwa Israeli. Ashuru haingepata faraja.

Siku ya 121: Nahumu 1 na Obadia

Vitabu vya Nahumu na Obadia vyote vimeandikwa kwa ajili ya mataifa ya Mataifa. Katika Nahumu 1 Mungu anatukumbusha tabia yake. Yeye ni Mungu mwenye wivu na atawaadhibu wenye hatia. Katika kesi hii, ni Waashuri ambao wanaadhibiwa kwa uovu wake. Ashuru ingeharibiwa. Mungu ni mwema na wale wanaomtumaini wataokolewa kutokana na shida. Israeli haingeteseka tena mikononi mwa Waashuri. Kwa Israeli, maneno ya Nahumu yatakuwa ujumbe wa habari njema na amani. Ikiwa wangetimiza nadhiri na karamu zao, basi wangeweza kusherehekea habari njema.

Utangulizi wa Kitabu cha Obadia

Kitabu cha Obadia kiliandikwa dhidi ya taifa la Edomu. Edomu pia alijulikana kama Esau, ambaye alikuwa kaka wa Yakobo. Waliishi karibu na kila mmoja lakini kwa ujumla walikuwa majirani wabaya. Ushindani ulikuwa mbaya sana kwa upande wa Edomu. Hawakumruhusu ndugu yao kupita katika

nchi yao walipotoka Misri, na waliwasalimia kwa uadui. Hivi sivyo Mungu alitarajia kutoka kwa mataifa ndugu. Ndugu wana wajibu wa kuonyesha upendo wa kindugu, na Mungu alitarajia Yakobo asimchukie ndugu yake (Kumbukumbu la Torati 23: 7). Kinyume chake pia kilikuwa kweli. Edomu hakupaswa kumchukia Yakobo, ingawa ilifanya hivyo. Nabii Obadia alitumwa kwa Edomu kuelezea hili na kwa nini Edomu angeadhibiwa. Mungu anatumia majina ya ndugu ya Yakobo na Esau kuleta ukweli kwamba walikuwa ndugu.

Obadia alieleza kwamba Edomu alicheka juu ya kuanguka kwa Israeli wakati Israeli ilipovamiwa na Babeli. Edomu pia walivamia nchi na kuiba utajiri wake. Wale Waisraeli waliokimbia nchi walitekwa na kuuawa au kurudishwa kwa wavamizi. Hii ilikuwa chuki ya kindugu. Waliwajibika kwa Mungu wa Israeli kwa tabia zao. Kama walivyofanya, wangepanywa kwao. Lakini kungekuwa na tofauti. Israeli ingeishi lakini Esau hangeishi. Na Israeli ingechukua nchi ya Esau. Hivi ndivyo kiburi cha Esau kingeshushwa. Leo Edomu haipo kama taifa.

Utangulizi wa Kitabu cha Habakuki

Kitabu cha Habakuki kinaanza na Habakuki akilalamika kwa Mungu. Watu walikuwa waovu na wasio na haki na Mungu alikuwa akifanya nini kuhusu hilo? Mungu alichagua kujibu swali la Habakuki - Israeli ingeadhibiwa kwa uovu wake na Wababeli. Lakini Habakuki hafurahishwi na jibu na anauliza swali lingine. Kwa nini Mungu awatumie watu ambao ni waovu zaidi kuliko Israeli kuwaadhibu Israeli? Jibu ambalo Mungu anatoa linajibu swali la Habakuki. Mungu ameona uovu wote ambao Babeli ilikuwa ikifanya, na wangelazimika kulipia. Wale ambao walikuwa wenye haki wangependelea kuishi kwa imani. Hakuna mtu anayeweza kusema dhidi ya kile Mungu anafanya. Wanapaswa kuwa kimya mbele zake. Kazi kuu za Mungu zamani ni ushuhuda wa jinsi Mungu anavyofanya kazi kati ya mataifa. Wakati Habakuki anafikiria hili, anainuliwa kutoka kwa unyogovu wake. Anamalizia barua akifurahi katika kazi za Mungu. Ni kama yuko mahali pa juu akifikiria mambo ya juu, kama kulungu kwenye miamba ya milima. Sisi pia tunaweza kuhama kutoka kwa malalamiko kwenda kwa uaminifu tunapofikiria kazi za Mungu.

Siku ya 122: Habakuki 2 na 3

Habakkuk 2 inaanza na Habakkuk akingojea jibu la Mungu kwa swali lake. Kwa nini Mungu anatumia taifa lovua kama Babeli kuwaadhibu Israeli? Jibu la Mungu ni kwamba Anaona uovu wa Babeli na pia wataadhibiwa. Babeli inaiba kutoka kwa mataifa mengine na kujenga mji wake kwa damu ya wengine. Babeli inalewa na kutengeneza sanamu. Kwa mambo haya, Babeli itateseka. Adhabu yao inakuja. Ingawa mambo haya yatatokea, Mungu ana kusudi kubwa zaidi ambalo kila mtu anapaswa kujua. Dunia itajaa ujuzi wa utukufu wa Bwana. Hili ndilo kusudi la muda mrefu la Mungu na dunia na matukio ya ulimwengu yanaelekea hili. Dunia inapaswa kumheshimu Mungu wa Israeli aliye katika hekalu lake na wenye haki wanapaswa kuishi kwa imani.

Habakuki 3 ni sala kwa Mungu. Habakuki halalamiki tena juu ya mambo ya haki ya Mungu. Anaelewa ukuu wa Mungu na aliomba kwamba Mungu ataleta kazi zake kuu kama vile alivyofanya zamani. Alikumbuka wakati ambapo Mungu alikwenda na watu wake kutoka Mlima Sinai pamoja na Musa. Alikumbuka wakati ambapo Mungu alikwenda na watu wake katika nchi ya Kanaani pamoja na Yohana. Huu ulikuwa ushindi mkubwa ambao Mungu aliwapa watu wake. Alipofikiria mambo makubwa kama haya, alitetemeka kwa kile ambacho Mungu anaweza kufanya. Sasa yuko tayari kumngojea Mungu achukue hatua. Sasa yuko tayari kuvumilia shida wakati anasubiri. Sasa yuko

tayari hata kufurahi katika Mungu. Yuko katika hali ya juu ya ufahamu wa kiroho na kumtumaini Mungu. Yuko mahali pa juu. Tunaweza kuwa mahali hapa ikiwa tunakumbuka matendo makubwa ya Mungu na kusubiri kwa subira sehemu inayofuata ya mpango wa Mungu.

Utangulizi wa Kitabu cha Danieli

Manabii wa Israeli walizungumza juu ya jinsi watu wacha Mungu walioachwa katika nchi ya Israeli wangepelekwa Babeli. Danieli na marafiki zake 3 walikuwa baadhi ya hawa. Imani yao ilijaribiwa sana, lakini walibaki waaminifu hata walipokabiliwa na kifo. Walichagua kufuata njia za Mungu wa Israeli na sio njia za Babeli. Danieli alijaribiwa kwa kuwekwa pamoja na simba, na marafiki hao 3 walijaribiwa na tanuru ya moto. Hekima yao ilitaminiwa na walipewa majukumu muhimu serikalini.

Danieli alipewa unabii wa historia ya baadaye ya Mashariki ya Kati katika sura ya 2 na 7. Mfalme wa kwanza wa Babeli, Nebukadreza, alipewa ndoto kutoka kwa Mungu. Lakini alijivunia na ilibidi anyenyekezwe kwa kuishi kama mnyama. Mfalme wa mwisho wa Babeli, Belshaza, aliondolewa kwa uovu wake. Ufalme ulipewa Wamedi na Waajemi. Hata na mabadiliko ya himaya, Danieli aliendelea kuwa na jukumu muhimu la kiutawala katika serikali. Danieli alipewa maono zaidi ya milki za baadaye, pamoja na zingine kwa undani wa ajabu. Kitabu kinaisha kwa kurejelea ufufuo wa wafu na hukumu. Kama vile utabiri wa muda mfupi wa Danieli umetimia, kwa hivyo ni busara kutarajia utabiri wa muda mrefu pia.

Siku ya 123: Danieli 3 na 5

Danieli 3 inaanza na sanamu kubwa ya mtu, ambayo inatukumbusha maono ya milki katika Danieli 2. Katika Danieli 2, sanamu hiyo ilikuwa na kichwa cha dhahabu tu, ambacho kiliwakilisha Babeli. Sasa sanamu nzima ni dhahabu, kana kwamba Babeli ilidhani itatawala milele. Kwa kiburi chake, kila mtu ameamriwa kuabudu sanamu hii ya Babeli au kuangamizwa kwa moto. Marafiki 3 wa Danieli wanakataa kuiabudu kwa sababu walimwabudu tu Mungu wa Israeli. Hawakujua kama Mungu angewaokoa, lakini waliomba na kumwamini Mungu. Huu ni mfano mzuri wa jinsi ya kuomba - kutoa ombi na kisha kumwachia Mungu ikiwa analitekeleza au la. Walitupwa motoni na Mungu aliwaokoa. Walipotoka hawakuwa na hata harufu ya moto! Mfalme alishangaa na kumheshimu Mungu wa Israeli.

Mfalme wa mwisho wa Babeli alikuwa Belshaza. Katika Danieli 5 ana kile kinachopaswa kuwa karamu yake ya mwisho. Katikati yake, aliamuru vikombe kutoka hekaluni huko Yerusalemu viletwe kwake. Walikunywa kutoka kwao kana kwamba walijivunia ushindi wao dhidi ya Israeli. Hii ilisababisha Mungu kutuma vidole vya mkono kuandika ujumbe kwa mfalme ukutani. Akiwa amezidiwa na hofu, Belshaza aliwauliza mamajusi wake kutafsiri. Waliposhindwa, walimwita Daniel. Danieli alieleza kwamba mwisho wa Babeli umefika. Kama ilivyosemwa katika maono ya Danieli, ufalme wa Babeli ungebadilishwa na ufalme mwingine. Ufalme huu sasa ulifunuliwa kama ufalme wa Wamedi na Waajemi. Ilifanyika baadaye usiku huo.

Siku ya 124: Danieli 6 na Ezra 1

Danieli 6 inafanyika wakati wa ufalme wa Wamedi na Uajemi. Daniel alipewa ofisi ya juu, ambayo ilisababisha wivu na mpango wa hila wa kumwondoa. Walikuwa na sheria iliyotungwa kwamba sala ilitolewa tu kwa mfalme. Danieli aliomba mara 3 kwa siku kwa Mungu wa Israeli. Danieli aliendelea

kuomba ingawa ilikuwa imepigwa marufuku. Mfalme mpya hakutaka kumuua Danieli, lakini alikuwa amenaswa na kiburi chake mwenyewe. Kama adhabu, Danieli alitupwa ndani ya pango la simba. Kwa sababu ya imani yake kwa Mungu, Mungu alimtuma malaika wake kumlinda. Hii inatukumbusha ulinzi wa Mungu kwa marafiki 3 kwenye moto. Mungu hutumia malaika wake kuwalinda wale wanaomwamini. Mfalme alivutiwa. Alimheshimu Mungu wa Danieli na kuuambia ufalme wake juu ya Mungu wa Israeli. Uaminifu wa Danieli ulizawadiwa, na Danieli aliendelea kuwatumikia wafalme hadi Koreshi. Ikiwa Danieli alikuwa na umri wa miaka 17 alipopelekwa Babeli, angekuwa na umri wa miaka 90 alipopata maono yake ya mwisho.

Utangulizi wa Kitabu cha Ezra

Mistari mitatu ya kwanza ya Kitabu cha Ezra ni sawa na mistari miwili ya mwisho ya 2 Mambo ya Nyambo. Tunapaswa kuhitimisha kwamba Ezra ni mwendelezo wa matukio ya Mambo ya Nyakati. Kwa kuwa Mambo ya Nyakati yalikuwa hasa juu ya ujenzi wa hekalu na ibada yake, inafaa kwamba Ezra ni sawa. Ezra ni juu ya kukusanya tena kikundi kidogo cha wahamishwa kurudi katika nchi ya Israeli na ujenzi wa hekalu huko Yerusalemu. Jengo hilo sio kubwa kama lile la siku za Mfalme Sulemani, lakini lilikuwa uamsho wa ibada ya hekalu hata hivyo. Muendelezo wa historia ya Israeli pia unatoka katika Kitabu cha Danieli. Danieli alichukua muda wa uhamisho hadi wakati wa Mfalme Koreshi. Ezra alianza na amri ya Mfalme Koreshi ambapo aliamuru kujengwa upya kwa hekalu la Mungu huko Yerusalemu.

Ezra aliorodhesha watu wote na vyombo vya hekalu ambavyo vilirudi Israeli. Ujenzi upya ulianza kwanza na madhabahu ambayo iliruhusu dhabihu kuanza mara moja. Ujenzi upya ulikutana na upinzani mkubwa na maadui walipata kukoma wakati Koreshi hakuwa mfalme tena. Mungu alituma manabii wawili kuwatia moyo watu kwa jengo hilo - Hagai na Zekaria. Hii ilisababisha kukamilika kwa hekalu na kuanzishwa tena kwa utunzaji wa Sheria ya Musa. Ezra alikuwa mwalimu wa Sheria ambaye alikuja Yerusalemu. Aligundua tishio kwa Israeli kutoka kwa ndoa. Hii ilikuwa ikichanganya watu watakatifu wa Mungu na njia za ulimwengu. Ezra aliwasaidia watu kuelewa shida na hii ilisababisha utatuzi wake.

Matukio ya kitabu cha Ezra yalianza wakati Mungu alipomfanya mfalme Koreshi wa Uajemi kuamuru ujenzi wa hekalu la Mungu huko Yerusalemu. Mungu alikuwa amepanga hii na Koreshi ambayo tunasoma juu yake katika Isaya 44. Koreshi alikuwa tayari kupoteza nguvu kazi na fedha na dhahabu na kuwapa mradi huu. Sio tu kwamba Mungu alisogeza moyo wa Koreshi, lakini pia alisukuma mioyo ya wahamishwa wa Israeli kwenda Yerusalemu. Ujenzi upya wa hekalu ulifanyika wakati huo huo na ujenzi wa watu wake. Koreshi alirudisha vyombo vya hekalu ambavyo Babeli ilikuwa imeiba. Hizi zote zilihesabiwa na kuorodheshwa.

Siku ya 125: Ezra 3 na 4

Ezra 3 inaelezea jinsi wahamishwa waliorudi walivyojenga madhabahu ya sadaka ya kuteketezwa kama kipaumbele cha kwanza. Hii iliruhusu dhabihu za kila siku kwa Bwana kutolewa. Ilikuwa muhimu kuanza kutoa haya kwa Mungu ili Mungu awaangalie kwa neema. Waliweza kushika dhabihu za Sikukuu ya Vibanda. Hii ilikuwa sikukuu ya furaha kwa mavuno ya kila mwaka. Ingawa wahamishwa hawangepata mavuno mengi, wangeweza kuadhimisha sikukuu kwa furaha kwa sababu walikuwa wamerudi katika nchi ya baba zao. Ilichukua miezi mingi kabla ya watu kuwa tayari

kujenga msingi wa hekalu. Walihitaji kupata mbao za mierezi kutoka Lebanoni. Zerubabeli na Yeshua (pia anaitwa Yoshua) walikuwa viongozi. Wakati msingi ulipojengwa walimsifu Mungu.

Watu wa nchi hiyo walitaka kusaidia katika ujenzi wa hekalu. Katika Ezra 4 tunasoma kwamba hapo ofa ya msaada ilikataliwa. Watu wa nchi hiyo walikuwa Wasamaria ambao hawakujitolea kikamilifu kufuata Sheria ya Musa. Wale wanaojenga nyumba ya Mungu lazima wajitolee kikamilifu kushika amri. Kukataa kushiriki kazi hiyo kulisababisha upinzani. Upinzani uliendelea hadi mwishowe walifanikiwa kusimamisha kazi ya kujenga upya kabisa. Hali hii ilidumu miaka 10 hadi maneno ya manabii Hagai na Zekaria katika mwaka wa pili wa Darío.

Utangulizi wa Kitabu cha Esta

Ufalme wa Wamedi na Waajemi ulikuwa mwema kwa Waisraeli. Isipokuwa alikuwa mtu aliyeitwa Hamani. Alitaka kuwaangamiza Wayahudi wote na kuwaondoa ulimwenguni. Kitabu cha Esta kinaelezea jinsi maafa haya yalivyoepukwa, kupitia kazi ya Esta na Mordekai. Hata Wayahudi ambao walikuwa wamerudi katika nchi ya Israeli walikuwa chini ya tishio hili.

Kitabu cha Esta kinaelezea jinsi Esta alivyokuwa malkia wa ufalme na jinsi alivyowaokoa watu wake. Alifanya hivyo kwa kuhatarisha maisha yake. Aliingia mbele ya mfalme bila kuulizwa, kitendo kinachoweza kustahili kifo. Mungu alipitia matukio hayo ili Hamani auawe na Mordekai akainuliwa. Mungu aliwaokoa watu wake katika uhamisho wao, ili wasipotee. Kuendelea kuwepo kwa Wayahudi kunaendelea kuwa ushuhuda kwamba Mungu yupo. Uokoaji wa Wayahudi unaadhimishwa leo katika sikukuu ya Purimu.

Siku ya 126: Esta 1 na 2

Esta 1 inahusu jinsi Mfalme Ahasuero alivyoonyesha ukuu wa ufalme wake kwa viongozi wake. Alikuwa mfalme mpya na alitaka kuwavutia. Hili halikuwa tukio rahisi kuandaa, kwa sababu kulikuwa na majimbo 127 yaliyoenea kutoka India hadi Ethiopia. Ilifanyika katika mwaka wa tatu wa utawala wake na ilidumu miezi 6. Mwisho wa sherehe, alitaka kuonyesha kito kikubwa zaidi katika ufalme wake - malkia. Kiebrania cha asili cha mstari wa 6 kinatuambia kwamba aliomba hii wakati 'moyo wake ulikuwa mwema' na divai. Lakini malkia alikataa kuja. Katika mjadala juu ya nini cha kufanya, matokeo ya ndoa katika ufalme wote yalizingatiwa. Malkia ilibidi nafasi yake ibadilishwe na mtu ambaye alimheshimu mumewe.

Esta 2 inahusu jinsi walivyoanza kutafuta mbadala wa malkia Vashti. Malkia hakupaswa tu kuwa mrembo, lakini pia ilibidi awe mtu anayempendeza mfalme. Hii ingejumuisha kuonyesha heshima. Esta alichaguliwa kama mmoja wa wagombea na alichaguliwa kama malkia. Esta alikuwa Mwisraeli, anayejulikana pia kama Myahudi, lakini alikuwa amemficha historia yake kutoka kwa mfalme. Sura hiyo inaisha na jinsi mlezi wa Esta Mordekai alivyogundua jaribio la kumuua mfalme. Hii ingekumbukwa na mfalme katika hatua muhimu katika hafla zijazo.

Siku ya 127: Esta 3 na 4

Esta 3 anatutambulisha kwa Hamani, ambaye alikua afisa wa juu zaidi katika nchi baada ya mfalme. Alitaka kila mtu apige magoti mbele yake, jambo ambalo Mordekai hakuwa tayari kufanya. Hamani alikasirika sana na akaamua kumuua sio Mordekai tu bali jamii yake yote. Hamani alimshawishi

mfalme kuunga mkono hili. Tarehe ya kunyongwa iliwekwa. Lakini Hamani hakuwa akipigana tu na Mordekai, bali na Mungu.

Mordekai alikuwa na hakika kwamba Mungu angewaokoa watu wake. Katika sura ya 4 alibadilisha nguo zake kuwa nguo za magunia, akafunga na kulia. Tabia hii ilivutia umakini wa Esta. Mordekai alielezea hali hiyo na kile Esta lazima afanye. Ilibidi ahatarishe maisha yake ili kuokoa watu au kuangamia hata hivyo. Mordekai alielewa kwamba Mungu angewaokoa watu wake kwa sababu walikuwa mashahidi wa uwepo wa Mungu. Ikiwa hakuwaokoa kupitia Esta, basi angewaokoa kupitia mtu mwingine. Katika tukio hilo, Mungu aliwaokoa watu wake kupitia Esta. Kitabu kilichobaki kilielezea jinsi hii ilitokea.

Utangulizi wa Kitabu cha Hagai

Maneno ya Hagai yalikuwa changamoto kwa wahamishwa ambao walikuwa wamerudi kujenga nyumba ya Mungu. Walikuwa wamelazimishwa kuacha kwa amri ya kifalme. Sasa mamlaka makubwa kuliko mfalme aliwaomba waendeleo - Mungu. Ujumbe ulikuwa mkali. Watu walikuwa wakitumia umakini wao wote katika kuboresha nyumba zao wenyewe, wakati nyumba ya Mungu ilikuwa magofu. Mungu alikuwa ameonyesha kutofurahishwa kwake kwa kuwapa mavuno duni. Ujumbe wa Hagai ungekuwa mshangao kwao. Ujumbe wake umetajwa katika Ezra 5: 1. Ulikuwa wakati wa wao kubadili vipaumbele vyao na kujenga nyumba ya Mungu. Hapo ndipo Mungu angewabariki.

Hagai inamaanisha 'Sikukuu Zangu' au 'Nyakati Zangu zilizowekwa.' Sasa ulikuwa wakati uliowekwa na Mungu kujenga hekalu. Hagai (1:13) pia anatuambia kwamba Hagai alikuwa mjumbe wa Mungu. Neno mjumbe ni neno lile lile la Kiebrania linalotumiwa na wajumbe wa Mungu wa kimungu, malaika. Hagai alikuwa mbebaji wa ujumbe wa Mungu. Manabii wa Agano la Kale walitekeleza jukumu hili.

Siku ya 128: Hagai 1 na 2

Hagai alizungumza na wahamishwa waliorudi Yerusalemu kwamba ulikuwa wakati wa kujenga nyumba ya Mungu. Watu walikuwa wametafsiri vibaya wakati huo kama wakati wa kutojenga. Lakini Hagai anawauliza wafikirie juu ya mavuno duni waliyokuwa wakipata. Hizi zilikuwa ishara kwamba Mungu hakuwa akiwabariki. Sababu ilikuwa kwamba walipaswa kujenga nyumba ya Mungu. Ilikuwa ni suala la vipaumbele. Je, tunatumia wakati na nguvu zetu kwa mambo ya Mungu au mambo yetu wenyewe? Viongozi wa watu, Zerubabeli na Yohana, waliamini ujumbe huo na kuutii. Hagai aliwaambia kwamba Mungu atakuwa pamoja nao katika kazi hii.

Watu wa Israeli walikuwa wakijenga hekalu kwa karibu mwezi mmoja wakati Hagai alipokea ujumbe wa pili kutoka kwa Mungu kwa watu. Katika Hagai 2 aliwaambia wasiwe na wasiwasi juu ya hekalu kutokuwa kubwa kama hekalu la kwanza. Aliwaambia kwamba utukufu wa nyumba ya baadaye utakuwa mkubwa kuliko hekalu la siku za Sulemani. Huu ulikuwa unabii wa hekalu la baadaye kwa sababu hekalu walilojenga halikuwa kubwa kama lile la kwanza. Kwa hivyo ujumbe wa tatu wa Hagai ungekuwa mshangao kwao. Aliwaambia kuwa huduma yao ilikuwa imechafuliwa. Walihitaji kufikiria juu ya hili na jinsi wanavyoweza kuboresha huduma zao. Licha ya hayo, Mungu bado alikuwa anaenda kuwabariki kwa sababu walikuwa wakatii maneno Yake. Ujumbe wa nne wa Hagai ulikuwa kutia moyo maalum kwa Zerubabeli kiongozi katika kazi ya ujenzi.

Utangulizi wa Kitabu cha Zekaria

Zekaria inamaanisha 'Mungu anakumbuka.' Mungu alikuwa amewakumbuka watu wake. Kama Hagai, ujumbe wa kwanza wa Zekaria ulikuwa wa matengenezo ya kiroho. Kisha, ikiwa wangesikiliza, kungekuwa na baraka za Mungu. Mungu hakutaka kuwajenga watu wake ikiwa walikuwa wabaya kama hapo awali. Walihitaji kubadili njia zao kwanza na kisha Mungu angewabariki. Walibadilika.

Ujumbe wa Zekaria ulikuwa wa kuhimiza kurejeshwa kwa Yerusalemu na hekalu. Israeli ingebarikiwa na mataifa dhidi ya Israeli yangezuiliwa. Lugha ilikuwa ikijenga lugha na kutaja mistari ya kupimia na mafundi na jiwe la pembeni. Lakini haikuwa tu juu ya kujenga majengo. Ilikuwa juu ya kujenga taifa na watu wanaofaa kwa Mungu. Kuhani Mkuu Yoshua alipaswa kutakaswa na Mungu kwa kusudi hili. Zerubabeli gavana angeanza na kukamilisha jengo hilo. Uovu wa watu ungeondolewa.

Sura sita za kwanza za Zekaria zina maono 7 ya kuhimiza jengo hilo. Ya mwisho ni picha ya Kuhani Mkuu na taji. Katika maono haya majukumu ya Kuhani Mkuu na Mfalme yameunganishwa katika mtu mmoja. Haya ni maono ya kazi ya baadaye ya Yesu. Kazi yake inatajwa katika maeneo mengine kadhaa. Angepanda Yerusalemu kama mfalme juu ya punda. Angeuzwa kwa vipande 30 vya fedha. Angetobolewa. Ni kupitia kazi ya Yesu kwamba mustakabali mzuri wa Yerusalemu ungefikwa. Lakini hii sio kabla ya kushambuliwa na mataifa na kupitia shida zaidi. Ni mwishoni mwa Zekaria tu ndipo huduma ya hekalu inarejeshwa hekaluni na amani kuanzishwa. Kama unabii mwingi, mlolongo halisi wa matukio haujulikani, lakini lengo kuu liko wazi.

Siku ya 129: Zekaria 7 na 8

Zekaria 7 ilitokea katikati ya ujenzi wa hekalu. Israeli walimwendea Mungu na swali kuhusu kufunga. Walikuwa wamefunga kwa hatua zilizowekwa kwa sababu ya uharibifu wa hekalu la asili na Yerusalemu. Swali lilikuwa ikiwa walihitaji kuendelea na hii sasa kwa kuwa hekalu lilikuwa linajengwa upya. Jibu la Mungu lilikuwa kwamba chochote walichofanya, iwe kufunga au karamu, walijifanyia wenyewe na sio kwa Mungu. Kisha akawaambia matarajio yake kwamba watafuata haki, rehema na huruma. Kufunga hakuna thamani isipokuwa watu walishika amri za Mungu. Mungu aliwaambia kitu rahisi lakini cha kina na cha haki. Ikiwa watu hawakusikiliza amri za Mungu, basi kwa nini Mungu asikilize maombi yao. Vivyo hivyo leo.

Upendo wa Mungu kwa Yerusalemu uko wazi kutoka kwa Zekaria 8. Mungu anakusudia kurudi kwake na kuishi huko. Huu utakuwa wakati wa baraka wakati watu watakusanywa tena na wazee na vijana wangeishi huko. Sikukuu na mfungo zingekuwa nyakati za furaha ya kweli. Watu wangeenda Yerusalemu kusikia ushauri wa Mungu. Mataifa ya ulimwengu yangetaka kufanya vivyo hivyo lakini yangeenda na Myahudi kwa sababu Wayahudi walikuwa na kibali cha Mungu. Haya ni maono mazuri ya siku zijazo, lakini bado yalikuwa mbali. Israeli ilihitaji mageuzi. Ukweli na haki lazima zianzishwe huko Yerusalemu ili siku zijazo zifikiwe.

Siku ya 130: Zekaria 9 na 14

Zekaria 9 inaanza na unabii dhidi ya mataifa yanayozunguka Israeli. Hawa ndio ambao kwa kawaida walifanya vita na Israeli. Walipaswa kushindwa. Badala yake, taifa la Israeli lingekuwa na mfalme mpya. Hii haikuwa kama ilivyokuwa katika siku zao. Mfalme huyu wa baadaye angepanda Yerusalemu juu ya punda. Hii ni kumbukumbu ya Yesu na ufalme wa amani ambao angeanzisha.

Haishangazi watu waliomwona Yesu akiingia Yerusalemu juu ya punda walidhani kwamba ufalme ulikuwa karibu kuanzishwa! Wakati bado unakuja ambapo Yesu atanzisha amani na ustawi. Mungu angewabariki watu wake na kuwa Mungu wao. Wakati ujao huu bado unakuja.

Kuna mambo mengi mazuri yaliyoahidiwa katika Zekaria. Lakini pia kuna nyakati za shida. Zekaria 14 inaelezea shambulio la mataifa dhidi ya Yerusalemu. Itateka nusu ya mji, lakini basi Mungu ataingilia kati. Kutakuwa na tetemeko kubwa la ardhi na mabadiliko makubwa katika mazingira. Kungekuwa na siku kama hakuna siku nyingine. Maji yaliyo hai yangetoka Yerusalemu. Mungu atakuwa mfalme. Angeadhibu mwili kwa sababu ni nyama ambayo imesababisha uovu duniani. Kisha kutakuwa na wakati ambapo ibada ya hekalu itanzishwa tena. Huu hautakuwa tena wakati wa wakati usio kamili. Ingekuwa wakati wa utakatifu wa kweli.

Utangulizi wa Kitabu cha Nehemia

Hekalu lilikuwa limejengwa upya wakati wa Ezra. Lakini hii haikumaanisha kuwa maisha yalikuwa rahisi. Nehemia alijifunza juu ya shida kubwa ambayo Wayahudi walikuwa nayo kutoka mbali huko Uajemi. Walichohitaji ni ukuta wa kuwalinda kutoka kwa maadui zao. Ni ujenzi wa ukuta wa Yerusalemu ambao ndio lengo la Kitabu cha Nehemia. Nehemia alikuwa mtu wa maombi, na sala yake ya kwanza ilikuwa kwa ajili ya baraka za mfalme wa Uajemi kwenye mradi huu. Mfalme alikubali na Nehemia akaongoza juhudi za kujenga upya kuta.

Nehemia alikutana na upinzani mkubwa kama vile ilivyotokea wakati hekalu lilipojengwa upya. Lakini Nehemia hakuwa mjenzi tu. Alikuwa kiongozi wa kiroho - mjenzi wa kiroho. Aliweka mfano wa jinsi ya kuwatunza Wayahudi wenzake na jinsi ya kuomba na kumtumaini Mungu. Kazi yake ililipwa na ukuta ukakamilika. Kazi hii ilikuwa tendo la imani na ilimpa heshima Mungu. Watu walikuwa wamejitoa mhanga na Mungu alibainisha majina yote ya waamini. Kuwasili kwa Ezra ilikuwa hatua muhimu. Usomaji wa Sheria uliwafanya watambue makosa yao na walijitolea kufuata amri za Mungu. Nehemia alilazimika kuongoza mageuzi ya mwisho ili kuhakikisha kwamba watu wanadumisha huduma ya uaminifu kwa Mungu.

Siku ya 131: Nehemia 1 na 2

Nehemia alikuwa mfalme wa mnyweshaji wa Uajemi. Hii ilikuwa nafasi ya uwajibikaji mkubwa. Aliaminiwa kuhakikisha kuwa hakuna kinywaji chake kilichotiwa sumu. Mfalme alimwamini Nehemia na maisha yake. Nehemia alikuwa tayari kutoa maisha yake kwa ajili ya mfalme. Katika Nehemia 1 tunajifunza kwamba Nehemia alisikia juu ya shida za Wayahudi huko Yerusalemu. Hekalu linaweza kuwa limejengwa, lakini watu walikuwa chini ya dhiki kubwa. Nehemia aliitikia habari hii kwa kulia na kufunga. Hii ilionyesha kina cha upendo wake kwa kazi ya Mungu. Alimwomba Mungu kwa ajili ya watu wake. Pia aliomba kwamba atafanikiwa mbele ya mfalme wa Uajemi.

Nehemia 2 inatambua kile Nehemia alikuwa akipanga kufanya. Hakuficha huzuni yake mbele ya mfalme, ambayo ilialika swali kutoka kwa mfalme. Nehemia alisema sala nyingine ya haraka kichwani mwake kabla ya kutoa jibu. Mfalme alijibu kwa kutia moyo. Nehemia alikuwa amepanga jibu lake linalofuata. Alitaka kusafiri kwenda Yerusalemu na kujenga ukuta na milango yake. Inasema mengi kwa maoni ya mfalme juu ya Nehemia kwamba mfalme alikubali masharti yote na akatoa msindikizaji pia. Huko Yerusalemu, Nehemia alikagua ukuta wa jiji usiku, kisha akaelezea mpango huo kwa Wayahudi. Kama hapo awali, hii ilikabiliwa na upinzani kutoka kwa Mataifa.

Siku ya 132: Nehemia 4 na 6

Nehemia 4 inaelezea baadhi ya upinzani ambao Wayahudi walipokea kutokana na kujenga upya ukuta. Kulikuwa na jeshi la Wasamaria tayari kuvuruga na kuwatisha wajenzi. Hata hivyo, Nehemia alimwomba Mungu na wakaendelea kujenga. Tishio la shambulio lilikuwepo kila wakati, kwa hivyo ilibidi wajenge na silaha zao tayari. Waliomba msaada, lakini pia walifanya kile walichoweza kusaidia hali hiyo. Kisha wakamwamini Mungu. Hii ndiyo njia ya kukabidhi njia zetu kwa Mungu - kufanya kile tunachoweza na pia kuamini. Huduma ya vitendo ya Nehemia katika kumfuata Mungu na kusaidia wenzake imetolewa katika sura ya 5.

Upinzani wa ujenzi wa ukuta kutoka kwa Mataifa ulichukua fomu ya usumbufu na mashtaka ya uwongo. Walimshutumu Nehemia kwa kutaka kuwa mfalme na kutengeneza vitisho vya kuuawa dhidi ya maisha yake. Nehemia alipuuza mbinu hizi na kuendelea kumwomba Mungu kwa msaada. Hatimaye ukuta ulikamilishwa kwa siku 52 tu. Kasi ambayo kazi hiyo ilifanywa ilikuwa ushuhuda wa ukweli kwamba kazi hiyo ilikuwa imebarikiwa na Mungu.

Utangulizi wa Kitabu cha Malaki

Malaki ni kitabu cha mwisho cha Agano la Kale. Katika wakati wake, hekalu lilikuwa tayari limejengwa na ibada ilikuwa ikifanyika. Tatizo lilikuwa, kama ilivyopatikana na Ezra na Nehemia, kwamba watu waliendelea kuachana na sheria ya Mungu. Kuolewa ilikuwa shida ya kila wakati. Ujumbe wake ulikuwa kwamba makuhani, dhabihu na huduma ya hekalu hazikuwa kama Mungu alivyotaka. Makuhani walikuwa na makosa hasa katika hili. Waliruhusu wanyama wa kiwango cha pili kutolewa na hii ilimdharau Mungu. Wangedharauliwa kwa sababu ya hii. Na waliruhusu talaka na ukosefu wa haki.

Malaki inamaanisha 'Mjumbe wangu.' Malaki alikuwa mjumbe wa mwisho kutoka kwa Mungu kwa karne kadhaa. Malaki aliwapa onyo juu ya mjumbe wa baadaye ambaye angekuja ghafla hekaluni. Makuhani na watu walihitaji kuwa tayari kwa hili. Hii ni kumbukumbu ya Yesu. Kitabu kinaisha, kama vile Agano la Kale, na onyo kwamba Mungu angewatuma watumishi wake kurekebisha mambo. Walihitaji kuwa tayari kwa hili. Agano la Kale lilikuwa bado lipo na walihitaji kushika Sheria zake. Makuhani walihitaji sana kuhakikisha kuwa haya yanahifadhiwa.

Siku ya 133: Malaki 3 na 4

Malaki 3 inawaonya watu na makuhani kwamba Mungu atatuma mjumbe mwingine, mbali na Malaki. Mjumbe huyu hangekuwa tu mtoaji wa ujumbe, lakini pia angewatakasa. Waovu wangehukumiwa na wenye haki kusafishwa. Mungu angetofautisha kati ya wenye haki na waovu, kulingana na tabia zao. Malaki alirudia ujumbe wa manabii - tubu na urudi kwangu! Ikiwa wangepokea mambo sahihi kwanza - mambo ya Mungu - basi wangeparikiwa.

Malaki 4 inamaliza Agano la Kale kwa onyo. Hukumu inakuja na kila mtu lazima ajiandae. Waovu wataondolewa, na wenye haki watabarikiwa na jua la haki. Kila mtu anahitaji kukumbuka na kushika amri za sheria ya Mungu. Nabii Eliya atatumwa kusaidia watu kujiandaa. Mungu hutuma wajumbe wake kuwaonya watu na pia kutekeleza hukumu Yake. Agano Jipya linaisha kwa njia sawa! m

Utangulizi wa Agano Jipya

Agano Jipya lina matukio yanayozunguka maisha ya Yesu na wafuasi wake. Mstari wa kwanza unatuambia kwamba Agano Jipya linategemea Agano la Kale. Yesu ndiye Masihi aliyeahidiwa, aliyeahidiwa kuwa mwana wa Ibrahimu na Daudi. Maisha ya Yesu yanatimiza unabii mwingi uliotolewa juu yake katika Agano la Kale. Bado kuna unabii mwingine mwingi ambao bado haujatimizwa. Agano Jipya lina habari njema ya jinsi Mungu alitaka watu wote waokolewe, sio tu wana wa Israeli.

Agano Jipya lina vitabu 27 ambavyo viliandikwa kwa Kigiriki. Kwa njia hii, Agano Jipya lilifanywa rahisi kwa watu katika nchi zingine kuisoma. Inaanza na akaunti nne za maisha ya Yesu, zinazojulikana kama injili. Halafu kuna kitabu kimoja cha historia ya Wakristo wa kwanza, kitabu cha Matendo ya Mitume. Kuna barua nyingi kwa vikundi vya Wakristo na kwa watu binafsi. Agano Jipya linaisha na Kitabu cha Ufunuo, ambacho ni unabii wa siku zijazo. Agano Jipya linahusu kuja kwa Yesu. Inaisha na ahadi na onyo la kuja kwake mara ya pili.

Utangulizi wa Kitabu cha Mathayo

Kitabu cha Mathayo ni akaunti ya maisha, kifo na ufufuo wa Yesu. Akaunti hiyo ndiyo inayohitajika kwa Myahudi kuwa muumini katika Yesu. Inaonyesha kwamba nasaba na matukio ya maisha ya Yesu yalitabiriwa katika Agano la Kale. Inaelezea ishara na miujiza ya Yesu kama shahidi wa msaada wake wa kimungu. Wayahudi walikuwa wakitafuta nabii kama Musa ambaye alifanya ishara kulingana na Kumbukumbu la Torati 18: 18-19. Walikuja kumchunguza Yesu ili kuona kama yeye ndiye huye. Wengine, kama wanafunzi wa Yohana, walikuwa na hakika. Wengi, kama Mafarisayo, hawakuwa.

Kitabu cha Mathayo kinaanza kwa kusema wazi kwamba Yesu ndiye Masihi na kwamba alikuwa mwana wa Ibrahimu na Daudi. Hii ni muhimu kwa sababu ahadi mbili kuu zilizotolewa na Mungu zilikuwa kwa watu hawa wawili. Zote mbili zilitimizwa na Yesu. Mathayo anazungumza juu ya Sheria ya Musa katika Mahubiri ya Mlimani na inaonyesha jinsi Sheria ilipaswa kutumwa. Inaelezea mafundisho ya ufalme wa Mungu kupitia mifano. Na inaelezea kwa nini Wayahudi hawakumwamini na mwishowe wakamuua. Lakini maisha ya Yesu hayaishii kwa kusulubiwa kwake. Alifufuliwa kutoka kwa wafu na kupewa nguvu zote kutoka kwa Mungu. Sasa anafanya kazi ya kuokoa wanafunzi wake.

Siku ya 134: Mathayo 14 na 16

Mathayo 14 inarekodi maelezo ya jinsi Yohana Mbatizaji alivyokufa. Alikufa kwa sababu alikuwa amezungumza kwa usahihi dhidi ya talaka. Kifo cha Yohana kilikuwa huzuni kubwa kwa Yesu. Yohana alikuwa amehusishwa na Yesu tangu kuzaliwa kwao na Yohana ndiye pekee ambaye alielewa utume wa Yesu. Katika huzuni yake Yesu alitaka amani lakini ilibidi apate wakati kwa mahitaji ya watu. Alifundisha, kuponya na hata kulisha maelfu waliomfuata. Hatimaye, aliwafukuza watu na kisha wanafunzi. Peke yake, alipata faraja katika maombi na Mungu wake. Alikuwa katika maombi usiku mwingi. Kuelekea mwisho wa usiku, katika dhoruba, alitembea juu ya maji ili kufikia mashua ya wanafunzi. Yesu alituliza dhoruba na kumwokoa Petro. Alikuwa na uwezo wa kudhibiti maji na upepo. Nguvu hii ingeweza tu kutoka kwa Mungu na ilikuwa nguvu ya kuokoa.

Mathayo 16 inarekodi moja ya nyakati ambazo Wayahudi walikuja kwake ili kuona ikiwa alikuwa nabii aliyeahidiwa kama Musa. Wangetarajia ishara ya miujiza kutolewa, kama Musa alivyotoa. Tunaweza kushangaa kwamba Yesu alikataa. Hata hivyo, tunahitaji kukumbuka kwamba watu hawa walikuwa wamehitimisha tangu nyakati za mapema kwamba Yesu alikuwa akifanya kazi na nguvu za uovu (Mathayo 9:34). Hawakuamini kwa sababu akili zao zilikuwa zimefungwa. Yesu aliwaonya wanafunzi wake juu ya watu kama hawa - Mafarisayo na Masadukayo. Mafarisayo waliendesha masinagogi na Masadukayo waliendesha hekalu.

Kaisaria Filipi ilikuwa hatua ya mabadiliko. Petro alitambua kwamba Yesu alikuwa Masihi, ambayo ni njia nyingine ya kusema alikuwa anayetarajiwa kati ya unabii na ahadi zote za Agano la Kale. Wale wanaokiri hivi wana ufahamu uliobarikiwa. Ilikuwa kutoka wakati huu kwamba Yesu aliwafundisha wanafunzi wake juu ya kifo chake cha baadaye mikononi mwa viongozi. Petro, mtu ambaye alikuwa ametoka tu kumkiri Yesu, alilazimika kukemewa kwa uelewa wake duni wa mambo ya Mungu. Yesu alipaswa kufa ili kuwaokoa wanadamu.

Siku ya 135: Mathayo 17 na 18

Mathayo 17 inafuata maneno mwishoni mwa sura iliyotangulia ambayo yanazungumza juu ya Yesu kuja katika ufalme wake. Maneno haya hayakurejelea kuanzishwa halisi kwa ufalme wake lakini tukio ambalo lilikuwa na mambo mengi yanayofanana nayo. Hii ilikuwa ni kubadilika kwa Yesu. Yesu alionekana katika utukufu pamoja na waumini waliokufa hapo awali. Ilikuwa juu ya mlima mrefu na wingu na sauti ya Mungu ilisikika, kama ilivyotokea kwa Musa. Baada ya kushuka mlimani kuna kipengele kingine kisicho cha kawaida katika sura hii. Yohana Mbatizaji alisemwa kana kwamba alikuwa Eliya. Tunajifunza mahali pengine kwamba Yohana alikuja na utume sawa na Eliya na kwa hivyo alikuwa mtu kama Eliya. Tunajifunza pia katika sura hii kwamba kizazi cha siku za Yesu hakikuamini, licha ya Yesu kuwapa ishara na miujiza mingi.

Mathayo 18 inajulikana kama sura ya jinsi ya kutatua mizozo. Njia kuu ya kutatua hii ilikuwa kwa unyenyekevu kama mtoto mdogo. Watoto wadogo huepuka migogoro kama hiyo. Waumini lazima waepuke kusababisha waumini wengine kupoteza imani yao na lazima wasaidie waliopotea kupatikana. Ikiwa tuna mzozo na mwingine, basi tunapaswa kuzungumza na mtu huyo moja kwa moja. Hatupaswi kusengenya. Ikiwa hiyo itashindwa, tunapaswa kupata msaada kutoka kwa mwingine. Ikiwa hiyo itashindwa, tunapaswa kupata msaada kutoka kwa kanisa. Na lazima tuonyeshe rehema. Hebu fikiria jinsi Mungu amekuwa mwenye rehema kwetu! Yesu alitupa mfano wa kutusaidia kuelewa hili.

Siku ya 136: Mathayo 20 na 22

Kufikia Mathayo 20 Yesu alikuwa njiani kuelekea Yerusalemu kwa kukaa kwake kwa mwisho kabla ya kifo chake. Yesu alitoa mfano wa wafanyakazi wa shamba la mizabibu. Kila mmoja alipokea mshahara sawa kwa kufanya kazi katika shamba la mizabibu bila kujali walifanya kazi kwa muda gani. Vivyo hivyo, wote wanaofanya kazi kati ya watu wa Mungu, bila kujali wanafanya kazi kwa muda gani, watapata thawabu sawa. Tunaelewa kuwa uzima wa milele katika ufalme wa Mungu ambao wanafunzi waaminifu watapokea. Yesu alikuwa akiwaambia wanafunzi wake wahakikishe kuwa wanafanya kazi kwa uaminifu. Walakini wanafunzi hawakuelewa kile walichopaswa kufanya. Wengine walitaka kuhakikisha wanapata maeneo muhimu zaidi katika Ufalme na wakaanza kuomba hii. Yesu alipaswa kuimarisha ujumbe wake wa unyenyekevu. Sura inaisha na vipofu wawili.

Walikuwa na imani ya kuona kwamba Yesu kama mwana wa kweli wa Daudi na kwa hivyo mfalme wa baadaye. Walizawadiwa kwa imani yao na kuona kiroho kwa baraka ya kuona halisi.

Yesu alipokuwa Yerusalemu, aliendelea kufundisha kwa mifano. Mathayo 22 ina mwisho kati ya seti ya mifano mitatu iliyoanza katika sura iliyotangulia. Mfano wa karamu ya harusi ulifundisha jinsi kila mtu alikuwa amealikwa kwenye harusi ya mwana wa mfalme (ambayo inawakilisha Yesu). Walakini, wengi walikataa. Mwaliko kisha ukaenda kwa maskini na wakaja. Baada ya mifano hiyo mitatu kulikuwa na maswali matatu yaliyolizwa kwa Yesu. Wengi ikiwa sio wote walikuwa wapinzani na walikuwa wakijaribu kumnasa Yesu kwa majibu yake. Yesu alijibu kwa busara sana hivi kwamba alinyamazisha kila kikundi mmoja baada ya mwingine. Hatimaye, aliwauliza swali, ambalo hawakuweza kujibu. Yesu aliwauliza kuhusu maana ya Zaburi 110. Hii ni Zaburi kuhusu jinsi Bwana (ikimaanisha Yesu) angekuwa na ushindi dhidi ya maadui zake (kama vile wale wanaouliza maswali). Lilikuwa onyo linalofaa kwa maadui kwamba hawatafanikiwa kwa sababu Mungu alikuwa upande wa Yesu.

Siku ya 137: Mathayo 23 na 24

Mwitikio wa Wayahudi kwa kazi ya Yesu ulizidi kuwa mbaya zaidi. Katika Mathayo 23, katika wiki ya mwisho ya maisha yake ya kufa, Yesu aliwaambia viongozi wa Wayahudi kile Mungu alifikiria juu yao. Aliwapa ole saba. Kila mmoja wao ni mfiduo uliokithiri wa jinsi walivyokuwa wabaya. Yesu aliwahukumu kwa kutumia lugha inayopatikana katika Sheria ya Musa na manabii. Mara nne anawaita vipofu. Hawakuwa tu kama nyoka (ishara ya dhambi) lakini walikuwa wakizaliana nyoka (mahali pa kuzaliana kwa dhambi). Hawakuwa najisi tu, walikuwa kama mifupa ya wanadamu. Walikuwa waigizaji katika kuonekana waadilifu lakini wakiwa waasi ndani. Lilikuwa onyo kwa viongozi wa kidini kuzingatia njia zao. Licha ya yote yaliyokuwa yakiendelea karibu naye, Yesu alimalizia kwa kuonyesha huruma kwa Yerusalemu. Tofauti kati ya Yesu na viongozi ilikuwa kamili.

Mathayo 24 ina unabii wa Mlima Mizeituni. Inafuata kutoka kwa uovu ulioelezwa katika sura iliyotangulia. Hakukuwa na chochote zaidi ambacho Mungu angeweza kufanya baada ya kumtuma mwanawe. Yerusalemu haikuwa tayari kubadilika na kutubu. Haikutaka kumsikiliza Yesu. Ilibidi iadhibiwe. Mathayo 24 inaelezea adhabu hiyo. Utimilifu mkuu wa maneno haya ulikuwa matukio yaliyoongoza hadi AD 70 na uharibifu wa Yerusalemu na Warumi. Hata hivyo, unabii pia unazungumza juu ya kurudi kwa mwana wa Adamu (Yesu) duniani. Hukumu zinazokuja juu ya ulimwengu inamaanisha kwamba waumini lazima wawe tayari kila wakati kwa kuwa na hekima na waaminifu, vinginevyo hawatakuwa tayari kwa kurudi kwa Yesu.

Sasa tumekamilisha injili nzima ya Mathayo. Tutachukua sura mbili tu kutoka kwa injili ya Marko, kwa sababu sehemu kubwa ya Marko inashughulikia matukio sawa na Mathayo.

Utangulizi wa Kitabu cha Marko

Injili ya Marko ni fupi zaidi kati ya injili nne zinazoelezea maisha ya Yesu. Maudhui yake yanaingiliana sana na Mathayo na kwa kiasi kidogo na Luka. Matukio hayo hutokea hasa karibu na eneo la Galilaya, kupendekeza kwamba Galilaya ilikuwa hadhira kuu.

Injili ya Marko haina asili ya Yesu au mengi ya mafundisho yake. Ina marejeleo machache ya maisha ya Yesu kutimiza utabiri wa Agano la Kale. Hakuna kutajwa kidogo kwa sikukuu za Kiyahudi au vipengele vya Sheria ya Musa. Hii inaonyesha kwamba watazamaji waliokusudiwa tayari walijua

haya. Kuna mada kali ya imani. Kwa jumla, hii inaonyesha kwamba watazamaji walikuwa tayari waumini na kwamba injili iliandikwa ili kuimarisha imani yao. Agizo la mwisho kwa waumini ni kubwa zaidi ya injili zote, ambayo pia inapendekeza hii. Mwanzo wa injili pia unaweza kueleweka kwa njia hii ili kuimarisha imani. Marko 1 mstari wa 1 unasema kwamba Yesu alikuwa Mwana wa Mungu. Injili ya Marko inathibitisha hili. Injili ya Marko iliandikwa ili kuimarisha hadhira yenye ufahamu katika imani yao kwamba Yesu alikuwa mwana wa Mungu.

Siku ya 138: Marko 15 na 16

Marko 15 inaelezea kesi ya Yesu mbele ya kiongozi wa Kirumi Pilato na kifo chake na mazishi. Kesi ya Kirumi ilionyesha haki mbaya zaidi ya kistaarabu. Hakupatikana na hatia ya uhalifu wowote na bado alichapwa viboko na kulaaniwa. Alipopewa askari, walimdhiki, wakapigwa kichwani na kutema mate. Yesu alikuwa amekiri kuwa mfalme wa Wayahudi na kwa hivyo walidhihaki hii. Kisha wakamsulubisha. Wayahudi na Mataifa waliungana katika dhihaka na raha yao kwa udhalilishaji wa mwokozi wa ulimwengu. Mungu aliifanya nchi iwe giza kwa masaa matatu na hivyo kuuonyesha ulimwengu kwamba ilikuwa masaa ya giza zaidi ulimwenguni. Jemadari alielewa kutokana na matukio kwamba Yesu alikuwa Mwana wa Mungu. Jemadari pia alishuhudiwa kwa maiti ya Yesu, ambayo iliruhusiwa kuwekwa kaburini.

Hakuna injili yoyote inayoishia na kifo cha Yesu. Daima kuna sura nyingine juu ya ufufuo wa Yesu. Kwa Marko, ni sura ya 16. Wanawake wanakutana na kaburi tupu kwanza. Maria Magdalene alikuwa mtu asiyewezekana kuwa wa kwanza kukutana na Yesu. Hapo awali alikuwa na pepo saba (aina za magonjwa). Baadaye Yesu aliwatokea wanafunzi wawili, na kisha wale wanafunzi kumi na moja. Hakuna mtu aliyetarajia ufufuo, lakini walikuwa mashahidi wake. Wanafunzi walipaswa kubeba ushuhuda huu kwa ulimwengu na kufundisha habari njema ya ufalme wa Mungu kwa ulimwengu. Wasomaji wa injili ya Marko walijumuishwa katika hili.

Utangulizi wa Kitabu cha Luka

Injili ya Luka ina maelezo mengi zaidi juu ya maisha ya Yesu kuanzia matukio yaliyosababisha kuzaliwa kwa Yohana Mbatizaji. Inaletwa kwa maneno kwa muumini anayeitwa Theophilus, ili awe na maelezo kamili ya kile kilichotokea. Theophilus ni jina la Mataifa linalomaanisha 'mpenzi wa Mungu.' Injili nyingi za Luka ziliandikwa kwa njia ambayo inamsaidia mtu wa mataifa kuelewa matukio ya maisha ya Yesu kutoka mwanzo hadi mwisho. Mtu wa mataifa angetaka kujua maelezo yote ya jinsi ilivyoanza tangu mwanzo. Luka alikuwa mtu wa mataifa. Injili ya Luka iliandikwa na mtu wa mataifa kwa mtu wa mataifa. Ilikuwa injili kwa Mataifa kuwasaidia kuamini. Ni tofauti na injili ya Mathayo ambayo iliandikwa kwa ajili ya Wayahudi. Kwa pamoja, injili za Mathayo na Luka ziliandikwa ili Wayahudi na Mataifa waweze kumwamini Yesu. Mungu anataka watu wote waokolewe na Yesu, iwe Wayahudi au Mataifa.

Injili ya Luka inaelezea kwa wasomaji wa Mataifa juu ya mambo ambayo wangehitaji kujua. Hizi hazitakuwa muhimu kwa hadhira ya Kiyahudi. Luka anaelezea juu ya wenye dhambi, msamaha, maombi, furaha katika injili na gharama ya uanafunzi. Luka anawataja Wasamaria (sio Wayahudi kamili au Mataifa kamili). Kuna kutajwa kwa viongozi wa Mataifa na Wayahudi waliotengwa. Kufundisha wasomaji wa Mataifa ilikuwa muhimu na kuna mifano zaidi katika Luka kuliko injili zingine.

Siku ya 139: Luka 6 na 11

Luka 6 inaelezea moja ya maeneo ambayo Wayahudi hawakukubaliana na Yesu. Hii ilikuwa juu ya utunzaji wa Sabato. Wayahudi walikuwa wameunda sheria zao za ziada kwa ajili ya sabato na walishikilia kwamba hizi zinapaswa kushikwa pamoja na yale ambayo Sheria ya Musa ilifundisha. Yesu hakukubali. Alifuata Sheria ya Musa na sio mapokeo ya Wayahudi. Kisha Yesu alichagua wanafunzi 12 kuwa mitume wake. Neno 'mtume' linamaanisha 'mtu aliyetumwa.' Yesu baadaye angewatuma kuwafundisha wengine juu ya injili. Kisha tunakuja kwenye mafundisho ambayo yanapatikana kwa kiasi kikubwa katika Mahubiri ya Mlimani katika Mathayo 5 na 7. Walakini, hili lilikuwa tukio tofauti kwa sababu lilifanyika kwenye uwanda sio mlima. Tunaongozwa kuelewa kwamba Yesu alirudia mambo ya mafundisho yake katika sehemu tofauti kwa nyakati tofauti.

Luka 11 inafundisha kuhusu jinsi na wakati wa kuomba. Sala ya mfano hutolewa, na kisha mfano wa kuonyesha kwamba mtu anapaswa kuwa na ujasiri katika maombi na sio kuacha kuomba. Kipengele kimoja cha mafundisho ya Yesu kilikuwa ushuhuda wa miujiza. Uponyaji wa kimiujiza ulithibitisha kwamba ujumbe wake ulikuwa wa kweli na kutoka kwa Mungu. Hii ilikuwa kweli hasa kwa magonjwa ambayo waliyaita 'mapepo.' Watu wengine walidai kwa uwongo Yesu alitumia nguvu kutoka kwa miungu mibaya. Kwa kujibu, Yesu alitoa mfano wa mtu aliye na ugonjwa mbaya. Mtu huyu aliponywa, lakini kisha akaishia kuchukua magonjwa saba mabaya zaidi. Mfano huu wa ajabu ulikuwa kweli dhidi ya watu wa Israeli. Yesu alikuja akifundisha na kuponya magonjwa yao ili waponywe. Baadaye, hata hivyo, wangukuwa waovu zaidi kuliko walivyokuwa mwanzoni. Watu walizidi kuwa mbaya zaidi kadiri muda ulivyopita hadi walipomuua Masihi.

Siku ya 140: Luka 12 na 15

Katika Luka 12 Yesu aliwafundisha wanafunzi wake kuwa waangalifu juu ya mambo mengi ambayo yanaweza kuwaharibu. Kwanza, aliwaambia wajihadhari na mafundisho ya watu kama Mafarisayo. Watu hawa walijifanya kuwa wacha Mungu lakini walikuwa waovu. Pili, aliwaambia wajihadhari na shida ya uchoyo. Uchoyo unaweza kusababisha watu kujifikiria wenyewe kila wakati na sio juu ya Mungu. Tatu, aliwaambia wasiwe na wasiwasi. Waumini hawapaswi kuwa na wasiwasi juu ya kupata chakula na mavazi kwa sababu Mungu atatoa vitu hivi. Badala yake, wanapaswa kuutafuta ufalme wa Mungu kwanza. Nne, mwanafunzi lazima awe tayari kila wakati kwa ufalme ujao. Wanafunzi lazima wafanye kile bwana wake anataka vinginevyo wataadhibiwa. Hatimaye, hawapaswi kuwa na wasiwasi kuhusu familia kugawanyika kwa sababu ya injili. Hivyo ndivyo itakavyokuwa wakati mwingine, kwa sababu si kila mtu ataamini.

Luka 15 ina mifano mitatu ambayo inafundisha juu ya vitu ambavyo vimepotea. Kuna kondoo aliyepotea, sarafu iliyopotea na mwana aliyepotea. Wote watatu wanatufundisha kwamba kupata waliopotea ni chanzo cha furaha kubwa duniani na mbinguni. Vivyo hivyo, Mungu anapendezwa wakati wenye dhambi ambao walikuwa wamepotea wanatubu na kupatikana. Yesu alikuja kuokoa waliopotea na kuokoa mwenye dhambi. Tunaweza kufurahiya kazi hii na kuungana naye ndani yake.

Siku ya 141: Luka 16 na 19

Luka 16 ina mifano miwili isiyo ya kawaida. Ya kwanza inaweza kueleweka vibaya kama kusema kwamba ni sawa kupata pesa na kuzitumia vibaya. Kwa kweli, inafundisha kwamba mtu lazima atumie kile anachopewa kwa busara. Mtu lazima atumie fursa za leo kujiandaa kwa kesho. Pia inafundisha kwamba ikiwa hatuwezi kutumia vitu vidogo vya maisha haya kwa busara, basi

tunawezaje kutumia mambo makubwa ya maisha ya baadaye kwa busara? Mfano huo ulisemwa dhidi ya Mafarisayo ambao walipenda pesa. Mfano wa pili ni wa tajiri na ombaomba aitwaye Lazaro. Lazaro hakusaidiwa na tajiri hata kwa njia ndogo zaidi. Katika maisha ya baadaye, walipokea kile walichostahili. Lazaro alijiunga na waamini kwa amani, na tajiri huyo alikuwa na uchungu. Mfano unafundisha ujumbe sawa na ule wa kwanza - tumia leo kwa busara ili tuweze kupata amani kesho.

Zakayo mtoza ushuru alikuwa mmoja wa wenye dhambi waliopotea wa aina iliyozungumzwa katika Luka 15. Katika Luka 19 alibadilika na kutubu. Kisha Yesu akatoa mfano mwingine juu ya pesa. Ni busara kutumia pesa kupata pesa zaidi, badala ya kutozitumia. Mfano huu unawafundisha wanafunzi kutumia kile walicho nacho kwa bwana wao. Ikiwa wao ni wavivu, hawatamfurahisha bwana na watapoteza nafasi yao katika ufalme wake. Mfano huu unafaa kwa kile kilichotokea baadaye. Yesu alikwenda Yerusalemu hekaluni na kuwakuta makuhani wakiendesha hekalu kama biashara potovu. Hawakuwa wakitumia kile walichopewa kwa ajili ya Mungu bwana wao. Kwa hivyo Yesu aliwaondoa. Yesu alikaribishwa Yerusalemu kama mfalme wao. Ilionekana kama watu hatimaye walielewa dhamira yake. Ilimfanya Yesu alie kwa sababu alijua kwamba makaribisho yao yalikuwa kwa mfalme wa ulimwengu. Alijua hivi karibuni wangemuua mfalme wao na kukosa fursa waliyokuwa wamepata.

Utangulizi wa Kitabu cha Yohana

Injili ya Yohana iliandikwa ili wasomaji waamini kwamba Yesu alikuwa mwana wa Mungu (Yohana 20:31). Imani ni mada yenye nguvu, na kila tukio linathibitisha kwamba Yesu alikuwa mwana wa Mungu. Katika suala hili, ni kama injili zingine zinazokuza imani katika Yesu. Inatoa matukio machache kuliko injili zingine lakini kila moja ya matukio hayo ni kwa undani na husababisha msomaji kuamini. Yohana anaonekana kuandikwa kwa wasioamini ili kuwasaidia kuamini. Inaonekana tofauti na injili ya Marko ambayo iliandikwa haswa kwa waumini kudumisha imani yao. Wakati Marko alikuwa karibu na Galilaya, matukio mengi ya injili ya Yohana yanategemea Yerusalemu.

John anachagua kile inachorekodi. Haijumuishi kuzaliwa, ubatizo au majaribu ya Yesu. Ina nukuu chache za Agano la Kale. Hakuna mifano. Kuna miujiza minane inayoitwa ishara. Inatumia mtindo tofauti wa kufundisha. Badala ya kuwa hadithi tu iliyosimuliwa, majadiliano mengi hutumia lugha ya kiroho. Lugha ni ya kina zaidi na inahitaji mawazo zaidi ili kuelewa. Ni rahisi kutoelewa inachosema.

Siku ya 142: Yohana 2 na 3

Yohana 2 ina ishara ya miujiza ya kugeuza maji kuwa divai. Katika kiwango kimoja, hii inaweza kuonekana kama muujiza wa ajabu. Je, kutengeneza divai ni matumizi mazuri ya roho takatifu? Ni maana ya kiroho ambayo hutusaidia kuelewa tukio hili. Kutajwa kwa siku tatu kunatukumbusha siku tatu ambazo Yesu angekufa. Harusi inatukumbusha harusi kati ya Yesu na waumini mwishoni mwa Ufunuo. Mvinyo inatukumbusha damu ya Yesu. Katika kiwango cha kiroho, tukio hili ni juu ya damu ya Yesu kutumiwa kuleta ndoa kati ya Yesu bwana harusi na waumini kama bibi arusi. Hii ni matumizi mazuri ya roho mtakatifu. Tukio la pili ni rahisi kuelewa. Nyumba ya Mungu ilikuwa imegeuzwa kuwa biashara ya kutengeneza pesa na hii ilihitaji kusimamishwa. Hii ilitokea kwenye Sikukuu ya Pasaka huko Yerusalemu. Sikukuu hii ilifundisha juu ya kifo cha baadaye cha Yesu kama Mwanakondoo wa Pasaka. Matukio yote mawili yanatuongoza kwenye kifo cha Yesu.

Katika Yohana 3 tunakutana na Nikodemo, mwalimu muhimu wa Mafarisayo. Alikuwa kwa Yesu usiku, ambayo inaonyesha alikuwa akiogopa kile wengine wanaweza kufikiria. Alikuwa amehitimisha kwamba Yesu alitoka kwa Mungu kwa sababu ya miujiza. Yesu alimwambia kitu ambacho hakujua, ingawa alikuwa mwalimu. Ilibidi azaliwe mara ya pili ili aingie katika ufalme wa Mungu. Yesu alikuwa akizungumza juu ya ubatizo katika kifo na ufufuo wa Yesu, ambayo waumini wanapaswa kufanya. Hizi ni sehemu ya 'mambo ya mbinguni' au mambo ya kiroho ambayo Yesu alifundisha katika injili ya Yohana. Nikodemo hakujua kuwahusu. Sehemu ya mambo haya ya kiroho ni kwamba Mungu aliupenda ulimwengu sana hivi kwamba alimtuma Yesu kuuokoa. Hoja zingine kadhaa za kiroho zinatolewa ambazo pia ni muhimu.

Siku ya 143: Yohana 4 na 6

Yohana 4 kwa kiasi kikubwa inahusu kukutana kati ya mwanamke Msamaria na Yesu. Hii haingetokea kwa kawaida, kwa sababu Wayahudi na Wasamaria hawachanganyiki. Wayahudi wanawashikilia Wasamaria kama taifa la ukweli nusu na nusu ya Wayahudi. Wasamaria wanawashikilia Wayahudi kama wa kipekee na wenye kiburi. Majadiliano yalikuwa juu ya maji. Yesu aliweza kumpa mwanamke huyo maji ya uzima, ambayo yatamwezesha kamwe kiu. Kwa hili alimaanisha kwamba mafundisho na baraka zake zinaweza kumpa uzima wa milele bila maji ya kawaida. Mwanamke huyo hakuelewa lugha hii ya kiroho, lakini alijifunza kumwamini Yesu. Kupitia yeye wengine wengi walimwamini Yesu. Kuna ishara nyingine ya miujiza mwishoni mwa sura hii. Afisa wa kifalme alionyesha imani yake kwa Yesu na hiyo ilisababisha uponyaji.

Yohana 6 inaanza na kulisha kimiujiza kwa 5000, ambayo hutokea katika injili zote nne. Hii ilisababisha majadiliano juu ya mkate. Watu walizungumza juu ya mkate wa kawaida. Walikuwa wamekula chakula cha bure na walitaka kingine. Lakini Yesu alikuwa akizungumza juu ya mkate wa kiroho, ambao alimaanisha mwili wake. Mwishoni mwa maisha yake, aliwafundisha wanafunzi wake kula mkate kama ukumbusho wa dhabihu ya mwili wake. Katika Yohana 6, Yesu na wengine wanazungumza kwa viwango tofauti. Yesu alizungumza kwa kiwango cha kiroho wakati watu walizungumza kwa kiwango cha asili. Mafundisho ya kiroho yalikuwa magumu kwa watu na wengi waligeuka kutoka kwa Yesu. Hawa ndio waliokuwa wakimfuata Yesu kwa chakula cha bure badala ya maneno na mafundisho ya maisha. Wale wanaoamini Yesu alikuwa akifanya kazi ya Mungu walibaki. Ni wazi kutoka kwa sura kama hizi kwamba mafundisho ya injili ya Yohana hayawezi kueleweka tu kama halisi. Ni lazima ieleweke katika kiwango cha kiroho.

Siku ya 144: Yohana 9 na 10

Yohana 9 inashughulikia uchunguzi wa Kiyahudi juu ya moja ya miujiza ya Yesu. Yesu alikuwa amemponya mtu ambaye alikuwa kipofu tangu kuzaliwa. Uchunguzi ulithibitisha kwamba Yesu alikuwa amemponya mtu huyo na kwamba mtu huyo alikuwa amezaliwa kipofu. Lakini Mafarisayo walikataa kuamini ishara hii ya miujiza. Hii haikuwa kwa sababu haikuwa imethibitishwa, lakini kwa sababu Yesu alivunja mapokeo yao ya sabato. Katika uchunguzi, inakuwa wazi kwamba Mafarisayo ndio walikuwa vipofu kwa ukweli. Yesu angeweza kuponya upofu wa asili, lakini hakuweza kuponya upofu wa kiroho.

Yohana 10 inahusu wachungaji. Viongozi wa Israeli mara nyingi waliitwa wachungaji. Swali ni, mchungaji mzuri ni nani? Yesu anaeleza kwamba yeye ndiye mchungaji mwema. Atawalinda kondoo hata ikiwa ilimaanisha kutoa maisha yake mwenyewe kwa ajili ya kondoo. Kondoo wake

walikuwa wanafunzi wake ambao walimwamini. Baadhi ya Wayahudi walimwamini Yesu kwa sababu ya uponyaji wa kipofu huyo, lakini wengine hawakumwamini. Mjadala huu uliendelea katika sura yote. Yesu hakuzungumza nao waziwazi kwa sababu walihitaji kuwa na imani kwanza ili kuwa mwanafunzi wake. Miujiza aliyoifanya ilikuwa sababu ya kutosha kwao kuwa na imani. Kusema kwake wazi ukweli kulichukiwa na Wayahudi, na tuna moja ya majaribio mengi ya kumuua Yesu kabla ya wakati wake uliowekwa.

Siku ya 145: Yohana 12 na 14

Kufuatia kufufuliwa kwa Lazaro kutoka kwa wafu, Yohana 12 inarekodi Yesu akirudi katika mji wa Lazaro karibu na Yerusalemu. Mariamu, dada ya Lazaro, alijinyenyekeza sana hivi kwamba alifuta manukato ya bei ghali miguuni mwake na nywele zake mwenyewe. Kufufuliwa kwa Lazaro kutoka kwa wafu kulijulikana sana hivi kwamba watu wengi walitaka kumwona Lazaro wenyewe. Walikwenda kwenye mlango wa Yerusalemu kumkaribisha Yesu kama mfalme wao. Hata Wagiriki walitaka kumwona Yesu. Yesu alizungumza tena juu ya kifo chake kinachokuja, akitumia lugha ya mbegu. Mmea lazima ufe kabla ya mimea zaidi kuzalishwa. Na tuna sauti ya tatu na ya mwisho ya Mungu kutoka mbinguni kuwasaidia wote kuweka imani yao katika wakati huu ujao wa shida. Ikiwa wangekaa kuwafuata Mafarisayo katika masinagogi, basi hawangeweza kumfuata mwana wa Mungu. Yuda alikuwa mmoja wao.

Yohana 14 inaanza sehemu ndefu inayopatikana tu katika injili ya Yohana. Ni maneno ya karibu ambayo Yesu alikuwa nayo kwa wanafunzi wake wa karibu. Yuda alikuwa tayari amewaacha. Yesu aliwafundisha kwamba atawaacha. Lakini kuondoka kwake ilikuwa muhimu ikiwa angerudi. Ilikuwa ni lazima pia ikiwa angewatumia zawadi ya roho mtakatifu ili kuwafariji. Zawadi hii ingewafundisha ukweli na kuwapa amani. Katika mazungumzo, tuna tena Yesu akizungumza kwa kiwango cha kiroho lakini wanafunzi wakizungumza kwa kiwango cha asili. Walitaka kujua njia ya kumfuata Yesu. Kwa kutumia lugha ya kiroho Yesu aliwaambia kwamba yeye ndiye njia. Kwa hili Yesu alimaanisha kwamba lazima wafuate njia yake ya maisha. Hawangeweza kumfuata kimwili.

Siku ya 146: Yohana 15 na 16

Lugha ya kiroho inaendelea katika Yohana 15. Yesu ni mzabibu na wanafunzi ni matawi. Lazima waendeleo katika imani yao katika Yesu na lazima watoe matunda. Matunda yanawakilisha matendo ya kiroho ambayo lazima wafanye. Kuwa mfuasi na rafiki wa Yesu kulimaanisha kuonyesha upendo. Kuwa mfuasi wa Yesu kulimaanisha kwamba wangechukiwa na ulimwengu. Kama vile ulimwengu ulivyomchukia Yesu, vivyo hivyo wale kama Yesu watachukiwa na ulimwengu.

Katika Yohana 16, Yesu aliwatayarisha wanafunzi wake kukataliwa na watu. Ufunguo kati ya maadui zao ungekuwa watawala wa sinagogi. Tena Yesu aliwaambia kwamba alipaswa kuwaacha ikiwa wangepokea roho takatifu. Zawadi hii ya Mungu ingewaruhusu kusema ukweli wa Mungu, kuelewa ni nini kilikuwa dhambi na nini hakikuwa na kuwasaidia kuhukumu mema na mabaya. Karibu matoleo yote humwita roho mtakatifu 'yeye.' Hii haifai, kwa sababu roho mtakatifu sio mtu, lakini nguvu na uwezo uliotolewa kutoka kwa Mungu. Inapaswa kutafsiriwa kama 'hiyo.' Yesu alitaka kusema zaidi, lakini kwa wakati huu wanafunzi hawakuelewa hata kwamba Yesu alipaswa kufa na kufufuliwa.

Siku ya 147: Yohana 17 na 18

Yohana 17 inaendelea na majadiliano ya mwisho ya karibu ambayo Yesu alikuwa nayo na wanafunzi wake. Imeundwa na sala tatu. Ni mfano kwetu wa jinsi ya kujitolea maisha yetu kwa Mungu kwa maombi. Sala ya kwanza na fupi zaidi ni kwa ajili yake mwenyewe. Yesu haombi kwa Mungu aondoe maumivu na mateso yake. Anaomba tu Mungu atukuzwe kupitia mwanawe, ili pia aweze kutukuzwa. Sala ya pili inajumuisha maombi ya ulinzi wa Mungu kwa wanafunzi wake wakati hangekuwa nao wakati wa kifo chake. Sala ya tatu ni kwa waumini wa baadaye ili waweze kuwa mmoja na Yesu, Mungu na wanafunzi. Umoja huu unamaanisha kwamba wangekuwa na umoja katika nyanja zote za imani yao.

Kufikia Yohana 18, majadiliano ya karibu kati ya Yesu na wanafunzi wake yalikuwa yamekamilika na sala ilikuwa imekwisha. Walikuwa wamehamia bonde la Kidroni, ambapo walikutana na msaliti na chama chake. Mungu alikuwa amemwonyesha Yesu kila kitu kitakachotokea. Yesu hakukwepa kukamatwa lakini alijitolea. Alipelekwa kwa Anasi, kisha kwa Kayafa, kisha Pilato. Wakati huu, Petro alikanusha kumjua Yesu. Mbele ya Pilato, Wayahudi walibadilisha mashtaka yao dhidi ya Yesu kutoka kwa kufuru hadi mashtaka dhidi ya serikali. Pilato alimhoji Yesu ikiwa alikuwa mfalme. Yesu alielezea kwamba alikuwa, lakini kwamba ufalme wake haukuwa ufalme ulioshinda kwa kupigana. Yesu aliendelea kuzungumza kwa lugha ya kiroho hata alipokuwa akijaribiwa.

Siku ya 148: Yohana 19 na 20

Kesi ya Yesu mbele ya Pilato iliendelea katika Yohana 19. Pilato alimpiga Yesu viboko na kudhihakiwa kama mfalme kwa matumaini ya kuwatuliza Wayahudi. Lakini haikufanya hivyo. Wayahudi walitaka asulubiwe, ingawa Pilato hakuweza kupata sababu. Pilato alipouliza zaidi, aliambiwa kwamba Yesu alidai kuwa mwana wa Mungu, jambo ambalo lilimfanya Pilato kuwa na wasiwasi. Mazungumzo yake zaidi na Yesu yalimfanya aogope zaidi. Kinyume na mapenzi yake, Pilato alikubali matakwa ya Wayahudi. Yesu aliuawa kati ya wahalifu wa kawaida. Pilato alisisitiza juu ya ishara msalabani alibaki akisema kwamba Yesu alikuwa mfalme wa Wayahudi. Kwa hivyo Yesu alijisalimisha kwa kifo msalabani ili kumtukua Mungu na ili Mungu amtukua. Nikodemo alitokea tena na kuzika mwili wa Yesu katika kaburi lake mwenyewe.

Yohana 20 inaelezea matukio karibu na ugunduzi wa ufufuo wa Yesu. Yesu alimtokea kwanza Maria Magdalene. Alimwambia asimshike kwa sababu alikuwa akienda kwa Mungu. Kisha akawatokea wanafunzi wake kumi na kuwapa Roho Mtakatifu. Kisha akawatokea wanafunzi kumi na moja, pamoja na Tomaso (sio 12 kwa sababu Yuda alikuwa amekufa). Wote walihitaji kuamini katika ufufuo wake ili waweze kuwa mashahidi wake. Mstari wa mwisho unathibitisha kusudi la injili ya Yohana. Ilikuwa ili msomaji aweze kuamini kwamba Yesu alikuwa mwana wa Mungu na ili msomaji aweze kuwa na uzima kwa jina la Yesu.

Kwa nini Injili nne?

Kuna injili nne zinazoelezea maisha ya Yesu. Hawa ni kama mashahidi wanne wanaoshuhudia ukweli. Akaunti hizo nne hutoa habari tofauti na kusaidiana. Wanaelezea mtu wa Yesu kutoka kwa maoni manne tofauti, na kuturuhusu kupata picha kamili ya Yesu. Kuna injili nne kwa sababu kuna hadhira tofauti. Watazamaji tofauti wanahitaji habari tofauti na wana mahitaji na unyeti tofauti. Kuna injili nne ili wote waweze kumpata Yesu, awe Myahudi au Mataifa, muumini au asiyeamini. Mungu anataka watu wote waokolewe (1 Timotheo 2: 3-4).

Utangulizi wa Kitabu cha Matendo ya Mitume

Matendo ya Mitume yana historia ya awali ya Ukristo tangu wakati Yesu alipoondoka duniani na kwenda mbinguni hadi wakati ambapo mtume Paulo alihubiri injili huko Roma. Inachukua hadithi ya Ukristo kutoka wakati wa Yesu hadi wakati wa mitume. Hakuna kitabu kingine cha Agano Jipya kinachofanya hivi na kwa sababu hiyo kitabu hicho ni muhimu. Inaweza kuonekana kwamba Yesu hafanyi kazi tena duniani na amekabidhi kazi hiyo kwa mitume wake. Lakini hii si kweli. Yesu sasa alikuwa akifanya kazi kupitia wanafunzi wake ingawa alikuwa mbinguni. Wanafunzi walikuwa wamepokea zawadi ya Roho Mtakatifu kutoka kwa Yesu na sasa walikuwa wakifanya kazi kwa jina la Yesu.

Jina mtume linamaanisha 'mtu aliyetumwa.' Katika sura ya kwanza tunajifunza kwamba mitume walitumwa kuhubiri habari njema kwanza huko Yerusalemu, kisha Yudea, kisha Samaria na kisha hadi miisho ya dunia. Na hii ndio ilitokea. Sura za mwanzo zina mahubiri huko Yerusalemu. Kisha injili ilikwenda Yudea na Samaria katika Matendo 8. Kufikia mwisho wa kitabu cha Matendo, injili ilikuwa imeenda katika mji mkuu wa ufalme wa Kirumi. Injili ilitoka mji mkuu wa Wayahudi hadi mji mkuu wa Mataifa.

Kwa mtazamo wa rangi, injili ilitoka kuwa ya Kiyahudi pekee hadi mahali ambapo Mataifa walikaribishwa. Mpito huu ulikuwa wa kutisha kwa Wayahudi na Wayahudi wengi wakawa maadui mbaya zaidi wa Ukristo. Iliamaanisha kwamba Wakristo wa kwanza walipaswa kukiri imani yao wakati wa mateso. Pia kulikuwa na vizuizi kutoka kwa waumini wa kipagani na hatari kutoka kwa kupenda pesa. Sehemu muhimu ya wakati huu ilikuwa hitaji la Roho Mtakatifu kuwafundisha ukweli na mema na mabaya. Agano Jipya lilikuwa halijaandikwa katika siku hizi, kwa hivyo mwongozo wa Mungu kupitia njia hii ulikuwa muhimu.

Siku ya 149: Matendo 15 na 16

Katika Matendo 10 tunasoma jinsi injili ilivyokwenda kwa Mataifa. Hii ilisababisha swali la ikiwa Mataifa walipaswa kushika Sheria ya Musa na kutahiriwa. Ni swali hili ambalo linashughulikiwa katika Matendo 15. Matokeo yake yanaathiri Wakristo leo. Mitume walikutana kujadili suala hilo na kuhitimisha kwamba ilikuwa kwa neema Mataifa waliokolewa katika Yesu. Hawakuhitaji kushika Sheria ya Musa au kutahiriwa. Waliulizwa kuepuka mambo manne ambayo yangefanya iwe vigumu kwa Wayahudi kula na Mataifa. Kula pamoja ni muhimu ikiwa kutakuwa na ushirika kati yao. Uamuzi huo haukuwa tu uamuzi uliofanywa na wanaume. Mitume walikuwa na mwongozo wa Roho Mtakatifu ambao uliwaongoza kwenye uamuzi huu na ulikuwa uamuzi kutoka kwa Mungu.

Katika Matendo 16 tunajifunza juu ya Timotheo. Licha ya kile Matendo 15 aliamua, Paulo aliamua kutahiriwa Timotheo ili kuwe na upinzani mdogo wa Kiyahudi kwa mahubiri yake. Kisha Paulo aliongozwa na Yesu asiende katika eneo fulani bali aende Makedonia, jambo ambalo alifanya. Katika Filipi tuna mwanzo wa eklesia ya Ufilipi. Ilikuwa na mfanyabiashara wa kigeni, mtabiri aliyeponywa, na afisa wa gereza na familia yake. Hawa walikuwa watu wa kwanza ambao Yesu alitaka wawahubirie na kuwaokoa. Kutokana na hili tunatambua kwamba Mungu huchagua watu wa kawaida kusikia ujumbe wake.

Siku ya 150: Matendo ya 17 na 18

Baada ya Filipi, Paulo na Sila walikuja Thesalonike katika Matendo 17. Walianza mahubiri yao katika sinagogi la Kiyahudi na wakapata mafanikio mazuri. Hata hivyo, hii ilisababisha wivu kutoka kwa Wayahudi. Upinzani ulipata nguvu sana hivi kwamba baadhi ya waongofu wapya walifungwa. Paulo na Sila waliondoka usiku na kuhubiri huko Berea. Huko Berea Wayahudi waliangalia kile walichokuwa wakisema dhidi ya Maandiko ya Agano la Kale. Wengi waliamini. Hata hivyo, upinzani wa Kiyahudi ulitoka Thesalonike na Paulo alilazimika kuondoka haraka. Huko Athene, tuna mkutano wa Ukristo na utamaduni wa Kigiriki. Paulo alielezea tofauti kati ya Mungu halisi na sanamu. Kwa bahati mbaya, majibu hayakuwa mazuri kama katika miji mingine. Labda walikuwa wamekwama sana katika falsafa ya kusikiliza mtu mwingine yeyote.

Tofauti na Athene, tunasoma katika Matendo 18 kwamba jibu kutoka Korintho lilikuwa zuri sana. Paulo aliongozwa na Yesu kukaa huko kwa muda mrefu. Kama kawaida Paulo alianza kuhubiri katika sinagogi la Kiyahudi. Pia kama kawaida, upinzani ulikua. Katika kesi hii, Paulo alihamisha mahubiri yake hadi eneo la karibu. Baada ya Korintho, Paulo alirudi Antiokia mahali pake pa kuanzia, na hivyo kumaliza safari ya pili ya umishonari ya Paulo. Tunatambulishwa kwa Apolo, ambaye alikuwa amefundishwa na Yohana Mbatizaji. Apolo alipaswa kusaidiwa kuelewa mafundisho kamili ya Yesu. Apolo alikuwa na ujuzi mzuri wa Maandiko ya Agano la Kale na alikuwa mzuri katika kuhubiri.

Siku ya 151: Matendo ya 19 na 20

Matendo 19 yanaanza safari ya tatu ya umishonari ya mtume Paulo. Ina ziara ya kwanza ya Paulo huko Efeso. Prisila na Akila walikuwa tayari huko (Matendo 18:18). Paulo alipata wanafunzi wengine wa Yohana Mbatizaji ambao walihitaji mafundisho zaidi, kama Apolo alivyokuwa. Inaonyesha jinsi mahubiri ya Yohana yalivyofanikiwa. Kama huko Korintho, walianza kuhubiri katika sinagogi la Kiyahudi lakini ilibidi waondoke baada ya upinzani. Kama Korintho, walikaa kwa muda mrefu. Kama Korintho, watawala wa Kirumi hawakuunga mkono upinzani. Huko Efeso upinzani mkuu ulikuwa kutoka kwa watengenezaji sanamu ambao walipinga upotezaji wa biashara uliotokana na mafundisho ya Paulo. Ghasia zilitokea na hii ilikuwa changamoto kubwa kwa Paulo, ambayo anarejelea baadaye katika barua zake.

Matendo 20 inatuambia kwamba Paulo alitembelea maeneo mengi ya awali katika safari yake ya tatu ya umishonari, lakini tuna maelezo machache juu yao. Alivuka kwenda Makedonia kulikuwa na Filipi, Thesalonike na Berea. Alishuka kwenda Ugiriki na labda alitembelea Korintho. Katika safari yake ya kurudi nyumbani alisimama Troa. Hapa alifundisha hadi usiku sana na Eutiko akaanguka kutoka dirishani. Inaonekana kwamba Eutiko alikuwa amekufa na kwamba Paulo alimfufua. Kisha Paulo alikutana na wazee wa Efeso na kuwaonya kuwa wachungaji wazuri. Walimu wa uongo walikuwa wanakuja na wachungaji walihitaji kulinda kundi. Paulo alikuwa amewafundisha jinsi ya kuwa mchungaji mwema. Pamoja na hayo, Paulo aliwaacha, akijua kwamba hatawaona tena.

Siku ya 152: Matendo 21 na 22

Safari ya tatu ya umishonari ya Paulo ilikuwa tofauti na zile zingine mbili kwa sababu Paulo hakurudi kwenye mahali pake pa kuanzia Antiokia. Alikwenda Yerusalemu. Matendo 21 yanaelezea safari hii. Akiwa njiani huko, wanafunzi kadhaa walimuonya juu ya shida ambazo zingempata huko Yerusalemu. Paulo tayari alijua hili (Matendo 20:23). Alifika Yerusalemu na kukutana na wazee. Paulo aliwaambia juu ya mafanikio ya utume na Mataifa. Kwa upande mwingine, walimwambia juu ya mafanikio ya misheni na Wayahudi. Ili wasisumbue kazi ya kuhubiri, walimwomba Paulo

awasaidie wale ambao walikuwa wameweka nadhiri chini ya Sheria ya Musa. Paulo alitambuliwa na Wayahudi wa Asia ambao hawakuelewa kile Paulo alikuwa amefanya. Ghasia zilihakikisha na walijaribu kumuua Paulo. Aliokolewa na Warumi na kufungwa, kama ilivyotabiriwa. Katika mlango wa kambi ya Kirumi Paulo aliomba fursa ya kuzungumza na Wayahudi.

Paulo alizungumza na Wayahudi katika Matendo 22. Alitoa ushuhuda wa kibinafsi wa kile kilichompata tangu wakati alipokuwa Mfarisayo kama wao. Alielezea matukio ya miujiza ya uongofu wake kumfuata Kristo. Walisikiliza hadi mahali ambapo utume wake kwa Mataifa ulitajwa. Hili ni jambo moja ambalo hawakuwa tayari kusikiliza. Katika shida iliyofuata, Paulo aliokolewa tena kutoka kwa kifo fulani. Bwana alikuwa amemuonya hapo awali mwanzoni mwa huduma yake kwamba Wayahudi hawatamsikiliza. Ndiyo maana alitumwa kwa Mataifa.

Siku ya 153: Matendo 23 na 24

Ghasia za Wayahudi husababisha Warumi kuchunguza sababu ya ghasia hizo. Katika Matendo 23, mtume Paulo aliwekwa mbele ya Sanhedrin, ambayo ilikuwa baraza kuu la Kiyahudi. Uchunguzi haukuanza vizuri, kwani Kuhani Mkuu aliamuru mshtakiwa apigwe kabla ya uchunguzi. Paulo alikata rufaa kwa suala la ufufuo kutoka kwa wafu kama njia ya kuzuia dhuluma kutoka kwa ukuhani. Ufufuo wa Yesu kwa kweli ulikuwa suala lililokuwa hatarini. Kwa mara ya tatu, Paulo aliokolewa kutoka kwa vurugu za Wayahudi na Warumi. Usiku Yesu alimtokea Paulo na kumwambia kwamba lazima pia ashuhudie huko Roma. Hii ilitokea, lakini sio kwa miaka kadhaa.

Katika Matendo 24, makuhani walizungumza na Warumi dhidi ya Paulo. Walileta wakili kuwasilisha kesi yao na kumshtaki Paul kwa madai kadhaa ya uwongo. Paulo aliwasilisha kesi yake mwenyewe, akikanusha mashtaka na kuelezea kwamba suala lilikuwa ufufuo wa wafu. Gavana wa Kirumi Feliksi hakuchukua hatua yoyote, lakini alimweka gerezani kwa miaka 2. Paulo aliruhusiwa uhuru wa kukutana na marafiki zake na kuandika. Kazi yake ya umishonari sasa ilikuwa imechukua fomu tofauti. Paulo alishuhudia kwa gavana na mkewe.

Siku ya 154: Matendo 25 na 26

Gavana wa Kirumi Felisi alibadilishwa na Festo, na bado Paulo alikuwa gerezani. Festo alimshtaki Paulo katika Matendo 25 lakini hakufika zaidi ya Festo. Alipanga kumpeleka Paulo Yerusalemu, wakati huo Paulo alikata rufaa kwa Roma kwa haki. Hakuweza kutarajia haki kutoka kwa Wayahudi. Hata hivyo, ili kumpeleka Paulo Roma, Festo alihitaji kutambua uhalifu huo. Aliomba msaada kutoka kwa Mfalme Agripa na kesi ikaanza.

Katika Matendo 26, tuna Paulo akishtakiwa mbele ya Agripa. Hii sasa ilikuwa kesi yake ya nne na ya tatu mbele ya mamlaka ya Kirumi. Paulo alirudia jinsi alivyoongoka kutoka kuwa Mfarisayo na kuwa Mkristo. Maneno ambayo Yesu alitumia hapo awali katika uongofu wa Paulo, yalijumuisha nukuu kutoka kwa waandishi wa Kigiriki (mstari wa 14). Sasa tunaelewa kwa nini - maneno hayo yalipaswa kurudiwa mara nyingi mbele ya watawala wa Mataifa. Agripa, kama wale waliomtangulia, hakumwachilia Paulo. Waliendelea kumtuma Paulo kwenda Roma kutimiza maneno ya Yesu katika sura ya 23.

Siku ya 155: Matendo 27 na Warumi 5

Matendo 27 inaelezea safari ya Paulo kwenda Roma. Paulo alisafiri kama mmoja wa wafungwa kadhaa chini ya mamlaka ya jemadari wa Kirumi. Kuna maelezo makubwa yaliyotolewa ya safari ya baharini. Imejumuishwa ni maelezo ya ajali yao ya meli kwenye kisiwa cha Malta. Watu waliokuwa katika meli waliokolewa, ambayo inatukumbusha jinsi Mataifa katika meli ya Yona walivyookolewa. Hapa kulikuwa na mfano mwingine wa ujumbe wa Mungu wa wokovu kwenda kwa Mataifa na kujitolea kwake kwa wokovu kwa kuokoa wale walio katika mashua baharini. Hili lilikuwa kusudi la Mungu katika kitabu cha Matendo. Ilikuwa ni kuleta wokovu kwa Mataifa na kupeleka injili hadi miisho ya dunia - katika kesi hii Roma.

Utangulizi wa Kitabu cha Warumi

Kitabu cha Warumi kiliandikwa na mtume Paulo kwa waumini huko Roma. Paulo hakuwa huko lakini alijua wengi wao. Wasiwasi wake mkuu ulikuwa kwa umoja wa waumini huko Roma. Waumini wa Kirumi waliundwa na Wayahudi na Mataifa na kulikuwa na uwezekano wa mgawanyiko kati yao. Paulo anawaandikia wathamini kila mmoja na kuishi kwa maelewano. Ilikuwa ni chaguo la Mungu kwamba wote walikuwa waumini, iwe Myahudi au Mataifa.

Waumini wote walikuwa na imani katika Mungu. Ilikuwa imani ambayo iliwafanya wakubalike kwa Mungu. Hii ilionyeshwa katika mfano wa Ibrahimu. Ibrahimu alikuwa na imani na alikuwa sawa na Mungu hata kabla ya Sheria ya Musa kutolewa. Vivyo hivyo, ilikuwa imani ambayo bado iliwafanya waumini kuwa sawa na Mungu. Hii ilikuja kwanza kwa Wayahudi lakini sasa pia kwa Mataifa. Ni haki kwa imani katika Yesu. Hii inaonyeshwa kwa ubatizo ndani ya Yesu na kuishi kama Yesu. Waumini wote wanapaswa kuwa na umoja katika imani. Mfano uliotolewa ni wa mzeituni mmoja ambao Myahudi na Mataifa ni matawi.

Siku ya 155 Inaendelea: Warumi 5

Warumi 5 inaelezea hitimisho la majadiliano ya awali. Waumini wanafanywa kuwa sawa na Mungu kupitia imani. Hii inasababisha baraka za amani na matumaini kwa waumini. Hata kama wangeteseka, kulikuwa na njia ambayo wangeweza kufurahiya mateso haya. Ni kwa sababu tunajua kusudi la mateso. Inazalisha uvumilivu, inathibitisha imani yao na iliwapa matumaini. Haya yote yanawezekana kwa muumini yeyote kupitia kazi ya Yesu. Mwanadamu hufa kwa sababu ya dhambi. Lakini dhambi yake inaweza kusamehewa kupitia kazi ya Yesu, na kisha anaweza kupewa zawadi ya uzima wa milele.

Siku ya 156: Warumi 11 na 12

Warumi 11 inaelezea jinsi Mungu anavyofanya kazi na watu wake Israeli kuwaleta watu kwake. Walichaguliwa kwa neema katika enzi zote. Sasa ni sawa na Mataifa. Kuongezwa kwa Mataifa kwa watu wa Mungu kunafananishwa na mzeituni. Mzeituni hapo awali ulikuwa wa Kiyahudi. Hata hivyo, baadhi ya Wayahudi waliondolewa kwa sababu hawakuwa waaminifu. Na matawi ya Mataifa waaminifu yaliongezwa kwa sababu ya imani yao, kama kipandikizi kilichoongezwa kwenye mzeituni. Mzeituni wa watu wa Mungu sasa unajumuisha Wayahudi na Mataifa. Tunaona katika jinsi Mungu alivyowatendea watu wake wema na ukali kulingana na kama wana imani au la. Lakini Mungu yuko wazi - anataka kuwa na rehema.

Wayahudi na Mataifa wote wanaweza kuondolewa kwenye mzeituni unaowakilisha watu wa Mungu. Kwa hivyo, Warumi 12 inaelezea, sisi sote tunahitaji kuwa waangalifu na kuitikia rehema ya Mungu. Tunapaswa kuwa tofauti na watu ulimwenguni na kujitolea kufuata mapenzi ya Mungu. Tunafanya hivyo kwa kufanya kile tunachoweza kwa ajili ya Bwana kwa kadiri ya uwezo wetu. Lazima tujitolee kupendana. Sura hiyo inaangazia mojawapo ya njia ngumu zaidi za kuonyesha upendo. Lazima hata tuwapende adui zetu. Wakati wao ni mbaya kwetu, lazima tujibu kwa fadhili. Sio kwa muumini kupigana, kwa sababu ni jukumu la Mungu kuwazawadia ipasavyo kwa jinsi walivyofanya.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Wakorintho

Mtume Paulo alikuwa amesaidia kuanzisha kanisa huko Korintho. Walikuwa wametoka katika jiji la ibada ya sanamu na uasherati ili kujua injili. Paulo anaandika ili kuhakikisha kuwa wanakaa mbali na njia hizi. Uhuru wao katika Kristo haukuwaruhusu kufanya chochote walichotaka.

Eklesia ilikuwa imegawanyika lakini walihitaji kusimama pamoja katika Kristo. Paulo aliwapa mlinganisho wa mwili ambao wote walikuwa sehemu zake. Kama vile mwili umeunganishwa na kufanya kazi pamoja kwa mema, ndivyo wanapaswa kufanya.

Kanisa lao lilikuwa limeharibika, hivi kwamba maana halisi ya hata kuimega huduma ya mkate ilikuwa inapotea. Mikutano yao ilikuwa mkanganyiko wa sauti. Hasa, matumizi ya kipawa cha Roho Mtakatifu cha lugha na unabii yalikuwa yametoka nje ya udhibiti. Paulo alipaswa kuwapa mwongozo wazi juu ya jinsi ya kuwa na ibada ya utaratibu. Kipawa cha lugha na unabii kilikuwa muhimu lakini kilikuwa kidogo ikilinganishwa na hitaji la upendo kati ya kila mmoja. Paulo aliandika sura kuu juu ya upendo wa Kikristo. Zawadi hizi hazikuwazuia baadhi yao kutilia shaka ufufuo wa wafu. Paulo alilazimika kuandika sura kubwa zaidi ya ufufuo. Alimalizia barua hiyo kwa wito kwao kusimama imara katika imani na kufanya kila kitu kwa upendo.

Siku ya 157: 1 Wakorintho 1 na 5

Mwanzo wa 1 Wakorintho 1 inasema kwamba eklesia ilikuwa imetajirishwa na karama za kiroho. Walikuwa na wengi ambao wangeweza kutabiri na kusema kwa lugha. Walakini, kila kitu hakikuwa sawa. Walikuwa wamegawanyika na kugombana. Badala yake wanapaswa kuwa na umoja katika Kristo. Mawazo yao hayakuwa sawa. Kuwa Mkristo ni juu ya Kristo na kifo chake msalabani. Wayahudi wasioamini na Wagiriki hawaelewi Kristo. Hawaelewi ushindi wake licha ya kuwa dhaifu na kudharauliwa. Lakini kwa Wakristo, Kristo ndiye kila kitu. Kupitia Kristo wanafanywa sawa na Mungu, wanafanywa watakatifu na wanaokolewa. Kulikuwa na mengi kwao kuwa na umoja.

Moja ya shida kubwa huko Korintho ilikuwa kesi ya uasherati mkubwa wa kijinsia. Katika sura ya 5, Paulo anawakabili na shida. Sio tu kwamba kesi hiyo ilikuwa mbaya vya kutosha, lakini majibu yao yalikuwa mabaya vile vile. Walijivunia hilo! Mtazamo kama huo ungesababisha kuenea kwa uasherati kupitia eklesia. Itakuwa kama chachu inayoenea kupitia donge la unga. Paulo aliweka wazi kwamba hawakuweza kutarajia kuwa katika ufalme wa Mungu ikiwa wangepanya hivyo. Vivyo hivyo, tabia nyingi mbaya zitatega kutoka kwa ufalme wa Mungu na lazima zikatishwe tamaa. Kwa upande wa mtu mwenye uasherati, walihitaji kuacha kushirikiana naye. Kwa njia hiyo, ingemfanya afikirie upya na kubadilisha njia zake.

Siku ya 158: 1 Wakorintho 7 na 12

Tatizo la uasherati pia limefunikwa katika 1 Wakorintho 7. Huanza na ushauri kwamba wanaume hawapaswi kugusa wanawake. Tafsiri nyingi hutumia neno 'kuoa' katika mstari wa 1 lakini neno la Kigiriki ni neno 'kugusa' na muktadha ni uasherati. Wanaume lazima waepuke uasherati na waepuke kuwagusa wanawake. Ndoa inashauriwa ikiwa wanaume hawawezi kujizuia. Hata hivyo, Paulo anasema ni bora kutoa kabisa na kujitolea kikamilifu kwa Bwana. Kama kanuni ya jumla, watu wanapaswa kubaki katika hali ambayo Kristo aliwaita. Sura inatoa ushauri juu ya hali tofauti.

Katika 1 Wakorintho 12, Paulo anaweka wazi kwamba kanisa linapaswa kuwa na umoja. Wanaweza kuwa na karama tofauti za Roho Mtakatifu, lakini zote ni roho sawa kutoka kwa Mungu. Hakuna uhalali wa kutokuwa na umoja. Paulo aliwapa mfano wa mwili wa mwanadamu kuelezea jinsi unavyofanya kazi. Mwili umeundwa na viungo na vipengele vingi tofauti, lakini hufanya kazi pamoja kama kitengo kimoja. Mwili unahitaji sehemu zake zote kufanya kazi vizuri ili mwili ufanye kazi vizuri. Ikiwa sehemu yoyote haifanyi kazi, basi mwili mzima unateseka. Ndivyo ilivyo kwa eklesia ya Korintho iliyobarikiwa na karama za Roho Mtakatifu. Mungu amewapa zawadi zote tofauti ili eklesia iweze kuwa na umoja na afya.

Utangulizi wa Kitabu cha 2 Wakorintho

Barua ya pili ya Paulo kwa Wakorintho haihusiani sana na shida za kikanisa. Inaonekana kwamba barua ya kwanza, na ziara yoyote ya Paulo, ilikuwa imewasuluhisha. Badala yake, barua ya pili ni ya kibinafsi zaidi. Inafundisha zaidi na haina kukosoa. Paul anafurahi kutoa sauti nzuri zaidi. Hii inasawazisha ukosoaji mkali wa barua ya kwanza. Bado kuna haja ya kujitenga na njia za ulimwengu. Bado kuna haja ya kuepuka walimu wa uwongo. Wanahitaji kufanya hukumu sahihi. Paulo anaandika ili kuwaweka katika njia sahihi na ili wasiingie katika njia mbaya.

2 Wakorintho wanashughulikia matatizo ya mateso kwa ajili ya imani yao na wanatafuta kutoa faraja. Paulo alikuwa amepitia majaribu makubwa, ambayo anaorodhesha wakati mmoja. Mengi ya haya yalikuwa ya kutishia maisha. Alizungumza kutoka kwa uzoefu wa kibinafsi na kama mtu akiweka mfano kwao. Kama barua ya kwanza, Paulo anajitahidi kuelezea msimamo wake kama mtume kutoka kwa Mungu ili aweze kutoa ushauri anaotoa. Hasa, Paulo anazungumza juu ya hitaji la utoaji wa Kikristo na jinsi ya kulifanya. Ushauri wa Paulo ulikuwa umetoka zaidi ya hitaji la marekebisho katika barua yake ya kwanza, hadi hitaji la eklesia kuonyesha upendo wa Kikristo kwa njia ya vitendo katika barua ya pili.

Siku ya 159: 2 Wakorintho 2 na 6

2 Wakorintho 2 inatuambia kwamba ziara ya mwisho ya Paulo ilikuwa chungu kama vile barua yake ya awali ilikuwa chungu kuandika. Sasa anataka kubadilisha sauti yake. Moja ya shida kubwa ilikuwa uasherati wa kijinsia katika kanisa. Kesi hiyo ilishughulikiwa katika 1 Wakorintho 5. Tunadhani kuwa hii ndio sura inazungumzia sasa. Mwenye dhambi aliondolewa kutoka kwa kanisa kwa tabia yake, lakini wanaambiwa wamsamehe na kumkaribisha tena. Hivi ndivyo kuondolewa kutoka kwa eklesia kulilenga kwanza - urejesho na Mungu. Paulo alielezea kazi yake kama mtume kama ile ambayo italetata athari kwa watu. Ni kama harufu nzuri au harufu mbaya. Kwa wale wanao kokolewa na injili, ni harufu nzuri - hii ni pamoja na mwenye dhambi aliyetubu anayezungumziwa katika sura.

2 Wakorintho 6 inatoa hoja kwamba hatupaswi kufikiria wokovu wetu uko mbali. Ni leo! Tunachopokea kinategemea jinsi tunavyoishi leo, sio kesho. Hivi ndivyo Paulo alivyoishi, hata wakati alilazimika kukabiliwa na shida. Ufunguo wa jinsi tunavyoishi ni kuwa tofauti na watu ulimwenguni.

Mwenye haki hapaswi kuhusishwa na uovu wa waovu. Tunapaswa kujiona kama hekalu la Mungu ambako Mungu anaishi. Je, Mungu angependa kuishi nasi? Je, angeishi nasi ikiwa tungeruhusu uovu kuwa katika hekalu letu? La! Lazima tuwe tofauti na uovu ulimwenguni.

Siku ya 160: 2 Wakorintho 8 na 9

2 Wakorintho 8 na 9 wanatuambia kwamba Wakristo lazima wawe watoaji. Kristo alikuwa mfano katika hili. Kristo alitoa kila kitu na akafa katika umaskini. Tunapotoa, lazima iwe ya hiari na sio kwa kusita. Lazima tutoe kwa furaha. Wakati Kristo alikufa, alifanya hivyo kwa hiari na kwa hiari. Aliweka mfano kwetu kufuata. Paulo sasa alikuwa akifuata mfano huu, kwa kuhimiza eklesia ya Korintho kutoa kwa ajili ya watakatifu maskini. Kanisa la Makedonia kama vile Filipi (Wafilipi 4: 14-17) lilikuwa tayari limehusika katika kusaidia watakatifu maskini kwa kumsaidia Paulo. Sasa Paulo alikuwa akitafuta kanisa la Korintho ili kuwasaidia watakatifu maskini katika maeneo mengine.

Lazima tutoe kwa huduma ya Bwana kwa sababu hiyo ndiyo matarajio ya Mungu. Kuna kanuni muhimu katika kutoa. Tutavuna kile tunachopanda. Utoaji wetu ni kama kupanda. Ikiwa tunapanda kidogo, tutavuna kidogo. Ikiwa tunapanda mengi, basi tutavuna mengi. Mungu atahakikisha kwamba hii inatokea katika maisha yetu. Utajiri wetu unatoka kwa Mungu ili tuweze kuwa wakarimu kwa watu wengine. Tunapofanya hivi, watamshukuru Mungu kwa ajili yetu.

Utangulizi wa Kitabu cha Wagalatia

Kitabu cha Wagalatia sio kawaida kwa kuwa kiliandikwa kwa eneo la Galatia badala ya eklesia moja. Shida iliyowakabili ilikuwa shida inayowakabili makanisa yote katika eneo hilo. Walikuwa wakibadilishwa kwa Sheria ya Musa kutoka kwa Kristo na Wayahudi. Paulo alishangazwa na tabia hii. Kwanza alielezea jukumu lake kama alivyochaguliwa na Mungu kupeleka ujumbe wa Mungu kwa Mataifa. Katika jukumu hili, hata ilibidi ampinde mtume Petro kwa mtazamo wake kwa Mataifa. Paulo alisema kwa nguvu katika barua hii kwamba maisha katika Kristo hayahitaji wao kushika Sheria ya Musa au kutahiriwa. Sheria ya Musa ilikuwa na nafasi yake katika wakati wake, lakini kitu bora zaidi kimekuja. Sasa walikuwa na uhuru katika Kristo.

Kuwa huru katika Kristo haimaanishi kwamba wanaweza kufanya chochote wanachotaka. Lazima waishi kwa roho na sio katika mwili. Walitarajiwa kuzaa matunda ya roho - upendo, furaha, amani, uvumilivu, fadhili, wema, imani, upole na kujidhibiti. Hawakutarajiwa kuishi kwa tamaa mbaya ya asili yao ya kibinadamu. Kila mtu atapokea thawabu kwa matendo yake. Ikiwa mtu yeyote yuko katika hali ya dhambi, basi anapaswa kurejeshwa kwa Kristo kwa upole.

Siku ya 161: Wagalatia 2 na 6

Katika Wagalatia 2 Paulo alielezea ziara yake ya pili huko Yerusalemu baada ya pengo la miaka 14. Aliweza kuelezea kile Mungu alikuwa amefanya kati ya Mataifa kupitia mahubiri yake. Mitume huko Yerusalemu walimkubali yeye na huduma yake kama ya Mungu. Walifanya hivyo kwa kumpa mkono wao wa kulia, ambayo ilikuwa ishara kwamba walikuwa wakiunga mkono huduma yake na kumpa baraka zao. Katika ziara hii, walithibitisha makubaliano ya awali ya baraza la Yerusalemu - Mataifa hawakuhitaji kutahiriwa kama inavyotakiwa na Sheria ya Musa. Baadaye huko Antiokia, Petro aligundulika kuwa hafuati makubaliano ya Baraza na Paulo alilazimika kumkemea Petro.

Sura ya mwisho ya Wagalatia huanza na hitaji la kumsaidia mtu yeyote anayetenda dhambi. Wanahitaji kurejeshwa kwa upole na kutubu dhambi zao. Waumini wengine wanahitaji kuwezesha hili, wakikumbuka kwamba wote wanaweza kujaribiwa kutenda dhambi na kuanguka. Paulo alihitimisha barua hiyo kwa kuweka wazi kwamba waumini watapokea thawabu kwa matendo yao. Wanavuna kile wanachopanda. Kwa maneno mengine, ikiwa watapanda kazi za asili yao mbaya ya kibinadamu basi wataishia kuharibiwa. Lakini ikiwa watapanda matunda ya kiroho, basi wataishia kupokea uzima wa milele. Muumini lazima afanye kama yeye ni sehemu ya uumbaji mpya wa Mungu sasa.

Utangulizi wa Kitabu cha Waefeso

Kitabu cha Waefeso kinahusu umoja katika Kristo. Umoja katika eklesia. Umoja kati ya Wayahudi na Mataifa. Umoja katika ndoa. Kuna imani moja tu, Bwana mmoja na ubatizo mmoja na kwa hivyo wanapaswa kuwa na umoja. Wanapaswa kuwa kama mwili mmoja na kama hekalu moja. Lazima wafanye kila juhudi kufanya hivi. Ufunguo wa kufanikisha hili ni tabia za Kikristo za unyenyekevu na uvumilivu kwa kila mmoja. Mungu alikuwa ameipa kanisa la Efeso zawadi nyingi za Roho Mtakatifu ili kuwajenga na kuwasaidia kusimama pamoja wakiwa na umoja. Lazima wasimame pamoja na silaha zote za kiroho za Mungu.

Kuna lugha ya kiroho katika kitabu cha Waefeso. Waumini wako kiroho 'mbinguni' sasa. Hii ni hali ya baraka za kiroho ambayo inamaanisha wamekusudiwa wokovu kupitia msamaha wa dhambi. Wakati wasioamini wamekufa kiroho. Wasioamini hawakuwa wamekufa kimwili, lakini walikuwa wa kiroho na kifo ndio hatima yao pekee isipokuwa waamini. Waumini wanahitaji kuishi maisha matakatifu na ya dhahabu ikiwa wanataka kufurahia baraka za kiroho za siku zijazo.

Siku ya 162: Waefeso 2 na 4

Waefeso 2 inaelezea jinsi Mungu anavyowaona waumini wakitumia lugha ya kiroho. Kabla hawajaamini, walikuwa wamekufa kiroho. Katika hali hii walifanya mambo ya ulimwengu. Walipokuwa katika hali hii, ilikuwa kama walikuwa wakimtumikia mtawala tofauti. Lakini walipoamini injili, wakawa hai kiroho. Ni kama walikuwa wamefufuliwa kiroho na walikuwa pamoja na Kristo. Mabadiliko haya makubwa ya kiroho yalisisitizwa tena kwa njia tofauti. Waefeso hapo awali walikuwa wageni kutoka kwa watu wa Mungu na walitengwa na uraia wa watu wa Mungu. Lakini sasa Kristo alikuwa amewaleta karibu na kuharibu kizuizi ambacho hapo awali kilikuwepo kati yao. Sasa waumini wa Mataifa ni raia wenzao na Wayahudi na ni wamoja na watu wa Mungu.

Waefeso 4 inaweka wazi kwamba lazima wafanye kila juhudi ili kuwa na umoja. Lazima wafanye hivyo kwa kuwa wanyenyekevu, wavumilivu, uvumilivu na upendo. Hii ndiyo sababu Mungu aliipa kanisa zawadi mbalimbali za Roho Mtakatifu. Ilikuwa ili waweze kujengwa katika umoja na kuwa kama Kristo. Na ilikuwa ili wasisikilize mafundisho ya uwongo. Wanaweza kuwa Mataifa hapo zamani, lakini hawakupaswa kuishi kama Mataifa sasa. Ilibidi wabadilishe njia yao ya kufikiri na kufikiri kama Kristo. Walihitaji kufuata utauwa, utakatifu, na haki.

Utangulizi wa Kitabu cha Wafilipi

Barua ya Paulo kwa Wafilipi iliandikwa ili kuhimiza kanisa kupitia shida zake. Walihitaji kujifunza kufurahi katika Bwana. Hii inamaanisha kuona maisha kutoka kwa mtazamo wa Mungu, kisha kuona

kile kilichopo cha kufurahi na kisha kufurahi! Mtu anaweza hata kufurahiya mateso kwa sababu Wakristo wanaoteseka wako katika mchakato wa kuokolewa. Na kuokolewa ndio lengo. Paulo aliteseka na kufurahi na kuweka mfano wa jinsi ya kufanya hivyo.

Wangeweza kufurahi katika Bwana ikiwa wangepanya mambo kadhaa. Kwanza, ikiwa walikuwa na umoja na sio kubishana. Walihitaji kuwa wanyenyekevu na wanaojali kama Yesu. Pili, wanapaswa kukabidhi kila kitu kwa Mungu kwa maombi. Tatu, wanapaswa kufikiria juu ya mambo sahihi. Nne, wanapaswa kuridhika. Na hatimaye, wanapaswa kumtegemea Mungu. Mkristo anaweza kuwa na shida nyingi, lakini bado anaweza kuishi maisha ya furaha. Barua hiyo inatoa mifano mingi ya kile wanachoweza kufurahiya.

Siku ya 163: Wafilipi 1 na 2

Paulo aliandika katika Wafilipi 1 kwamba uhusiano wake na eklesia ya Ufilipi ni zaidi ya ushirikiano. Pamoja nao Paulo hakulazimika kufanya kazi peke yake. Aliomba kwamba wataongezeka katika upendo na maarifa yao ili wawe tayari kwa kurudi kwa Yesu. Paulo alikuwa gerezani wakati huu na bado kila mtu katika mlinzi wa gereza alijua juu ya Kristo. Kwa hivyo Paulo alifurahi kwamba injili ilikuwa imehubiriwa. Lakini msimamo wa Paulo sio salama. Iliwezekana kwamba angeweza kuuawa. Hata katika hili Paulo anaweza kupata sababu ya kufurahi. Amepata sababu za kufurahiya mojawapo ya matokeo hayo mawili. Hii ilikuwa maisha mazuri sana! Eklesia inapaswa kusikiliza ushauri wa mtu mwenye furaha kufa kwa ajili ya imani yake. Barua yake inaweza kuwa jambo la mwisho kusoma kutoka kwake.

Wafilipi 2 ilielezea eklesia ya Ufilipi jinsi ya kusimama pamoja katika imani. Lazima wawe na sifa moja muhimu: unyenyekevu. Ubinafsi ungesababisha kutengana, malalamiko na mabishano. Lakini unyenyekevu husababisha upendo na utunzaji. Hebu fikiria juu ya mfano mzuri wa Bwana Yesu Kristo. Angeweza kujivunia, lakini badala yake alichukua nafasi ya chini kabisa. Alikufa kama mhalifu aliyefedheheshwa kwao. Unyenyekevu ni jinsi tunapaswa kuishi ili tuweze kuokolewa. Ikiwa tutafanya hivi, tutaangaza kama nyota katika ulimwengu wa giza. Sura inaisha na mifano miwili ya watu wanyenyekevu na wanaojali. Kwanza, Timotheo ambaye angeendelea na kazi ya Paulo pamoja nao. Na pili, Epafrodito, ambaye karibu afe katika huduma yake kwa ajili yao na kwa Paulo.

Siku ya 164: Wafilipi 3 na Wakolosai 1

Maisha ya eklesia ya Ufilipi yanapaswa kuzingatia tuzo ya uzima wa milele. Hakuna kitu kingine kinachopaswa kuingia kwa njia hii. Wafilipi 3 inatuambia kwamba waumini hawajahakikishiwa tuzo hii, lakini hiyo lazima iendelee kuitafuta. Walihitaji kuangalia mafundisho ya wale Wayahudi ambao wanasema lazima warudi kwenye Sheria ya Musa na kutahiriwa. Kulikuwa na wengi ambao ni maadui wa imani na waumini walihitaji kuzingatia mambo sahihi. Paulo mwenyewe alikuwa amefanya hivi. Alikuwa ameacha maisha yake ya zamani nyuma yake na alikuwa hai ili apate ufufuo wa wafu. Huyu hapa mtu ambaye alikuwa gerezani bila kujua ikiwa atauawa. Yeye ni mfano gani!

Utangulizi wa Kitabu cha Wakolosai

Mtume Paulo aliandika eklesia huko Kolosai juu ya kuwa 'ndani ya Kristo'. Hiyo ni, lazima wawe na imani na kuishi katika Kristo. Kuwa ndani ya Kristo kunamaanisha kwamba wana msamaha wa dhambi na kuingia katika Ufalme wa Kristo. Ni nafasi ya baraka kubwa. Yote hii inafanikiwa kupitia

Kristo. Umuhimu na ukuu wa Kristo umeelezewa. Lakini kuwa ndani ya Kristo sio nafasi salama. Inawezekana kuacha nafasi hiyo kwa kufuata watu wengine na sheria zao.

Waumini lazima wainuke juu ya mambo ya ulimwengu huu. Lazima wafikirie juu ya mambo ya juu, kama Kristo aliye mkono wa kuume wa Mungu. Lazima wafikirie juu ya tabia za Kristo na kuishi kama yeye. Lazima wafikirie juu ya maneno ya Yesu na kuzungumza kama yeye. Hii ndio maana ya kuwa ndani ya Kristo. Kuwa ndani ya Kristo ni kuwa katika tumaini la utukufu.

Siku ya 164 Inaendelea: Wakolosai 1

Barua kwa Wakolosai iliandikwa kwa wale ambao walikuwa 'katika Kristo.' Walikuwa na imani, tumaini, na upendo katika Kristo. Walikuwa wamejifunza kwanza juu ya Kristo kutoka kwa muumini aliyeitwa Epafra. Epafra alikuwa amemwambia Paulo juu yao, na sasa Paulo aliwaandikia ili kuwajenga. Walikuwa wameokolewa kutoka kwa ulimwengu wa giza na walikuwa wamekuja kwenye ufalme wa nuru. Ingawa hawakuwa bado katika ufalme huu, walikuwa katika hali hii ya kiroho. Baraka kuu ya hii ilikuwa msamaha wa dhambi, ambayo ina maana kwamba waumini ni watakatifu na hawana mashtaka ya dhambi. Sura ya kwanza inasifu nafasi ya Kristo katika mpango wa Mungu. Kristo ni mfano wa Mungu asiyeonekana. Hatuwezi kumwona Mungu, lakini tunaweza kuona mtu akifanya kama Mungu tunapomtazama Kristo. Uumbaji mpya wa kiroho umeumbwa katika Kristo (sio 'na' Kristo kama matoleo mengi yanasema). Hakuna kitu kinachoweza kuwa sehemu ya uumbaji huu mpya wa kiroho isipokuwa ni 'katika Kristo.'

Siku ya 165: Wakolosai 2 na 3

Kuwa ndani ya Kristo kunamaanisha kufuata imani ya Kristo. Haimaanishi kufuata imani ya wengine. Katika Wakolosai 2, kumbukumbu inafanywa kwa idadi ya mafundisho ya uwongo ambayo hayatoki kwa Kristo. Kuna wale wanaojaribu kuwarudisha kwenye Sheria ya Musa na kuna wale wanaofundisha mawazo yao wenyewe. Mawazo haya ni pamoja na kuumiza mwili, kuabudu malaika na mafundisho mengine ya uwongo. Hizi zinatoka kwa hoja za kibinadamu na sio kutoka kwa Kristo. Lazima wamfuate Kristo na sio watu wengine. Lazima waishi maisha yanayotegemea Kristo na sio kwa mawazo ya mwanadamu.

Wakolosai 3 inatuambia kwamba mawazo yetu lazima yawe msingi wa Kristo aliye mbinguni. Mawazo yetu lazima yatoke kwake na sio kutoka kwa watu katika ulimwengu huu. Hii inamaanisha kwamba tabia zote za kidunia ambazo ni mbaya lazima ziepukwe. Kuna orodha iliyotolewa ya mifano ya hii. Kwa upande mwingine, watu wa Mungu lazima wachague kuishi tofauti. Kuna orodha ya mifano ya tabia ya kimungu. Ikiwa tunafuata maneno na matendo ya Kristo, basi hii ni kama Kristo anayeishi ndani yetu. Kuna matarajio ya jinsi mtu katika Kristo anapaswa kuishi kama mke, mume, mtoto, baba, mtumwa na bwana.

Siku ya 166: Wakolosai 4 na 1 Wathesalonike 1

Wakolosai 4 inasisitiza umuhimu wa sala ikiwa muumini atakuwa ndani ya Kristo. Maombi yalikuwa kitu ambacho Kristo alifanya sana. Wanapaswa kuomba kwa shukrani na kuomba msaada wa kusema na kufanya mambo sahihi. Wanapaswa kuomba kuenea kwa injili. Epafra mwalimu wao alikuwa akiwaombea. Wanapaswa kuishi kwa busara na kuzungumza kwa neema. Sehemu kubwa ya sura inahusu waumini ambao walikuwa katika Kristo. Tukiko ametajwa haswa kuwa katika

Bwana, ambayo inamaanisha kuwa ndani ya Kristo. Na Paulo alikuwa ndani ya Kristo, ambayo pia alikuwa amefungwa minyororo.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Wathesalonike

Kanisa la Thesalonike liliundwa baada ya ziara ya Paulo huko katika Matendo 17. Katika Matendo 17 mstari wa 4 tunasoma kwamba kulikuwa na Wagiriki wengi walioongoka. Barua ya kwanza kwa Wathesalonike inarejelea hili na jinsi walivyoongoka kutoka kwa sanamu. Matendo na 1 Wathesalonike wanazungumza juu ya mateso yaliyotoka kwa watu wa Thesalonike. Paulo aliteseka mikononi mwa Wayahudi wenye vurugu huko, na eklesia ilikuwa imeteseka kwa mkono wa Wagiriki wenye vurugu. Wote wawili walikuwa wameteseka kutoka kwa raia wao wenyewe. Paulo aliandika barua yake kwa sababu alikuwa na wasiwasi kwamba mateso hayo yangevuruga imani ya waumini wa Thesalonike. Alitaka kuwafanya wasimame imara katika imani.

Ujumbe muhimu wa 1 Wathesalonike ni kwamba Yesu anakuja. Walihitaji kuwa tayari kwa kurudi kwa Yesu, ili waweze kupokea baraka za waumini wa kweli na kuepuka ghadhabu inayokuja juu ya waovu. Kuja kwa Yesu kungeleta ghadhabu ya Mungu juu ya watesi wao. Wokovu wao unakuja na wanapaswa kutazamia hilo. Walihitaji kuepuka uasherati wa kijinsia na mazoea machafu ya ulimwengu. Tayari walikuwa na imani, tumaini na upendo, lakini walihitaji kuendelea kuyafanya na kufanya hata zaidi kuliko walivyokuwa wakifanya.

Siku ya 166 Inaendelea: 1 Wathesalonike 1

Barua ya kwanza kwa Wathesalonike sura ya 1 inatuambia kwamba waumini huko Thesalonike walitoka kwa ibada ya sanamu ya kipagani. Walikuwa wamesikia maneno ya injili na kuona miujiza na kuamini. Kwa bahati mbaya wengi wa mji walikuwa wakali na waliwatesa wale walioamini. Licha ya mateso fulani, waumini huko Thesalonike walichagua kuwa waumini. Waliishi kwa imani njema, tumaini na upendo. Imani kama hiyo mbele ya mateso kama hayo ilikuwa ya kupendeza. Haikushangaza kwamba imani yao ilizungumzwa na waumini katika eneo lote la Ugiriki ya kisasa. Wathesalonike walikuwa mifano mizuri ya imani ya kweli.

Siku ya 167: 1 Wathesalonike 2 na 3

1 Wathesalonike 2 kwa kiasi kikubwa inahusu mtazamo wa waandishi kwa waumini huko Thesalonike. Walipendwa sana nao. Kwa kweli, waliwapenda kama mama na baba. Waliwatunza kama wazazi walivyowatunza watoto. Marejeleo haya yanaelezea majukumu ya mama na baba. Akina mama walipaswa kutunza hasa watoto wadogo. Akina baba walipaswa kuwatia moyo, kuwafaraji na kuwahimiza watoto kuwa wa kiroho. Wathesalonike walipokea maagizo kutoka kwao kana kwamba yalikuwa maneno kutoka kwa Mungu Mwenyewe, ambayo yalikuwa.

1 Wathesalonike 3 inaelezea sababu na matokeo ya ziara iliyofanywa kwao na Timotheo. Walikuwa na wasiwasi juu ya majaribu ambayo walikuwa wakipitia kwa sababu ya imani yao. Walikuwa na wasiwasi kwamba wanaweza kujaribiwa kuepuka majaribu kwa kuacha imani yao. Ziara ya Timotheo iliwaonyesha kwamba hii haikuwa hivyo. Walikuwa na nguvu katika imani na upendo. Kwa hivyo waandishi walifurahishwa na ripoti hii. Sasa waliandika kwa Mungu aendelee kuwa pamoja nao. Tunaona kwamba Timotheo hakuwapongeza kwa tumaini lao, ambalo hapo awali lilikuwepo na

kutajwa katika sura ya 1: 3. Hii inaonekana kuwa sababu ya mafundisho yaliyotolewa katika sura ya 4 na 5.

Utangulizi wa Kitabu cha 2 Wathesalonike

Kitabu cha pili cha Wathesalonike kinaendelea na ujumbe wa barua ya kwanza. Walihitaji kuendelea kuwa na nguvu katika imani licha ya shida zao zote. Walihitaji kukumbuka kwamba Yesu anakuja kuwazawadia kwa imani yao na kuwaadhibu wasumbufu. Lakini matatizo mawili yametokea tangu barua ya kwanza. Shida moja ilikuwa inahusiana na ufundishaji. Kulikuwa na wengine ambao walikuwa wakisema kwamba Yesu tayari amerudi na kwa hivyo wakati wa malipo na adhabu ulikuwa tayari umekamilika. Hii haikuwa kweli. Kurudi kwa Yesu hakungetokea hadi kuwe na uasi dhidi ya Mungu.

Shida ya pili ilikuwa kwamba waumini wengine walikuwa wameacha kufanya kazi. Walikuwa wavivu na wasengenyaji. Labda hii ni kwa sababu walidhani Yesu atakuja hivi karibuni au kwa sababu walidhani hatakuja kabisa. Waandishi wanakanusha mtazamo huu kwa maneno makali zaidi. Waliweka wazi kwamba wale ambao hawafanyi kazi hawapaswi kula. Mtu ambaye hafanyi kazi hapaswi kuhusishwa naye. Waumini hawawezi kuwa tayari kwa kurudi kwa Yesu ikiwa ni wavivu. Ikiwa Wathesalonike wangukuwa na mafundisho sahihi juu ya kurudi kwa Yesu, na juu ya hitaji la kufanya kazi, basi wangepokea thawabu ya Yesu wakati wa kurudi kwake.

Siku ya 168: 2 Wathesalonike 1 na 2

2 Wathesalonike 1 ni muhtasari mzuri wa kile kilichosemwa katika barua ya kwanza kwa Wathesalonike. Imani yao mbele ya mateso ilikuwa ya kupendeza, na upendo wao ulikuwa ukikua. Imani yao ilijulikana sana kati ya makanisa mengine na kati ya wahubiri. Ingesababisha thawabu nzuri siku ya kuja kwa Kristo. Kwa wakati huu watesi wao wataadhibiwa. Wenye haki watashuhudia ukuu wa Kristo na watamtukuza. Paulo, Sila na Timotheo wote walikuwa wakiomba kwa hili.

Wathesalonike walikuwa wamefikiria juu ya ujumbe wa Paulo wa kuja kwa Yesu ambao ulikuwa katika barua yake ya kwanza. Katika 2 Wathesalonike 2 siku hii ilikuwa ikihojiwa na waumini. Wengine walikuwa wakisema kwamba siku ya kuja kwa Yesu ilikuwa tayari imetokea, na kwa hivyo tumaini lao kwa siku zijazo halikuwa halali. Hii inakanushwa. Hasa, sura ya 2 inazungumza juu ya wakati wa uasi dhidi ya Mungu, ambayo itakuja kabla ya kurudi kwa Yesu. Watu watajiweka juu hata ya Mungu na watafundisha utamaduni wa uasi. Wakati huu wa uasi utawadanganya wengi kwa sababu kuna miujiza bandia. Uasi huu ni kama uasi wa Babeli zamani (Isaya 14: 13-14 na Mwanzo 11: 4). Ni kama utamaduni wa ulimwengu leo. Katika uso wa uasi na uovu kama huo, waumini lazima wasimame imara.

Siku ya 169: 2 Wathesalonike 3 na 1 Timotheo 2

2 Wathesalonike 3 inarudia ombi lililotolewa katika barua ya kwanza kwa Wathesalonike. Wathesalonike wanapaswa kuendelea kuwaombea wahubiri wamishonari kwa sababu wana maadui wengi kama Wathesalonike. Ujumbe wa mwisho ni kwa suala ambalo lilianza katika barua ya kwanza lakini sasa limekuwa shida kubwa. Waumini hawakuwa wakifanya kazi kwa makusudi na walikuwa wasengenyaji. Labda hii ni kwa sababu walidhani kurudi kwa Yesu kulikuwa karibu au kwa sababu walidhani hatakuja. Tabia kama hiyo inalaaniwa kwa maneno makali. Wale wanaochagua

kufanya hivyo hawapaswi kuruhusiwa kukutana katika eklesia hadi wabadilishe tabia zao. Salamu ya mwisho ni hamu ya amani ya Mungu kuwa pamoja nao na kwa Bwana kuwa pamoja nao.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Timotheo

Timotheo alikuwa mmoja wa wasaidizi wa mtume Paulo katika safari zake za umishonari. Katika barua za Timotheo na Tito, Paulo anatoa ushauri juu ya jinsi eklesia inapaswa kuanzishwa na jinsi wasaidizi wa kimisionari wanapaswa kuishi. 1 Timotheo anaanza na taarifa wazi juu ya jinsi wanapaswa kuishi. Lengo la imani yao ni upendo wa kweli kwa kila mmoja. 1 Timotheo anasimulia jinsi watu wanapaswa kuishi katika nyumba ya Mungu (3:15). Ni dhahiri kwamba hii inajumuisha masuala ya ufundishaji na mazoezi. Kufundisha ni pamoja na jinsi watu wanavyofanya na vile vile wanavyofikiri. Barua hiyo ina marejeleo mengi kwa watu ambao hawajaweka mafundisho sahihi na wameondoka. Kulikuwa na walimu wengi wa uwongo.

Mungu anataka watu wote waokolewe na hii inafanywa kwa kuongoza makanisa kwa njia sahihi. Kuna maagizo juu ya jukumu la wanaume na wanawake katika eklesia. Wazee wana jukumu muhimu katika kuongoza eklesia, kwa hivyo kuna ushauri juu ya jinsi ya kuwachagua kwa uangalifu. Jambo kama hilo ni kweli kwa jukumu la mashemasi (watumishi wa eklesia) na kuna ushauri juu ya jinsi ya kuwachagua. Kuna ushauri juu ya wajibu wa eklesia kwa wajane. Kuna ushauri juu ya utajiri na matajiri. Kuna ushauri kwa Timotheo binafsi na jinsi anavyopaswa kuishi. Lazima awe mfano katika yote anayofanya. Vivyo hivyo kwa mtu yeyote anayechukua jukumu kama hilo.

Siku ya 169 Inaendelea: 1 Timotheo 2

1 Timotheo 2 inaanza ushauri juu ya jinsi ya kusaidia eklesia. Huanza na sala kwa Mungu kwamba viongozi wangewapa maisha ya amani ambayo wanaweza kuishi maisha matakatifu na ya kimungu. Mungu anataka wawe na utakatifu na utauwa kwa sababu hii ndiyo itawafanya waokolewe kutoka kwa kifo. Mungu anataka kila mtu aokolewe. Kisha anazungumza juu ya sala ya pamoja. Hii inapaswa kufanywa na wanaume na sio wanawake. Wanawake wana jukumu la kuzingatia matendo mema badala ya mavazi mazuri. Wanapaswa kuzingatia kujifunza katika imani na kufanya hivyo kwa mtazamo wa kunyenyekea. Wana majukumu muhimu, lakini sio moja ya uongozi na mafundisho katika kanisa. Uhalali wa hii unatoka mwanzo wa Mwanzo, ambayo ni wakati wanaume na wanawake waliumbwa na majukumu ya wanaume na wanawake yalifafanuliwa.

Siku ya 170: 1 Timotheo 3 na 5

1 Timotheo 3 inahusu majukumu mawili muhimu ndani ya eklesia. Mwangalizi (mzee) na shemasi (mtumishi). Waangalizi au wazee ni ndugu ambao ni wachungaji wa eklesia na wanaofanya kazi pamoja kwa ajili ya utunzaji wa kundi. Ni jukumu muhimu na mzee lazima awe mfano kwa kundi. Sura inatoa sifa za wachungaji wema. Mashemasi walikuwa watumishi wanaotumikia eklesia. Wao pia lazima wawe na huduma ya eklesia kama kipaumbele chao. Wanatumikia kanisa kwa njia nyingi lakini sio walimu. Eklesia hufanya kazi tu ikiwa watu wanajitolea wenyewe kwa huduma ya kanisa. Hakuna mahali popote katika Agano Jipya ambapo haya yanazungumzwa juu ya kulipwa majukumu. Nyumba ya Mungu ilifanya kazi kulingana na majukumu haya kutumikia kanisa kwa uhuru.

Sehemu kuu ya 1 Timotheo 5 inahusu utunzaji wa wajane. Huko nyuma katika Matendo 6 tunasoma kwamba kamati ya kwanza katika Agano Jipya ilikuwa ile iliyowatunza wajane. Utunzaji wa wajane ni

sehemu muhimu ya mazoezi ya kimungu katika Agano la Kale. Paulo anaelezea jinsi inavyopaswa kuwa katika Agano Jipya. Utunzaji wa wajane wa kanisa unatarajiwa ikiwa mjane ni mzee, ikiwa hawana walezi wengine na ikiwa wana historia ya kusaidia wengine katika kanisa. Utunzaji wa wajane wazee katika familia ya mtu mwenyewe unatarajiwa kama sehemu muhimu ya huduma ya Kikristo. Paulo anaelezea kwamba familia ya kikanisa inapaswa kuwa kama familia yetu ya asili - moja ambapo hizi ni utunzaji wa ndugu na dada zetu wa kiroho. Wazee wanapaswa kuheshimiwa na haipaswi kuwa na upendeleo.

Utangulizi wa Kitabu cha 2 Timotheo

Mtume Paulo aliandika barua ya pili kwa Timotheo. Hii haikuwa kama barua ya kwanza. Barua ya kwanza ilikuwa juu ya jinsi ya kuandaa eklesia. Barua ya pili ilikuwa zaidi ya kutia moyo kibinafsi kwa Timotheo. Alikuwa amepitia shida nyingi tangu barua ya kwanza na alikuwa amepata machozi mengi. Timotheo alihitaji kutiwa moyo ili kuendelea kumtumikia Bwana kama alivyokuwa akifanya. Lazima aendelee kufanya kazi kwa bidii kama askari, kama mwanariadha na kama mkulima. Ilibidi aendelee kuwaonya ndugu juu ya kile kilichokuwa sawa lakini alihitaji kuepuka kugombana.

Timotheo anaonywa juu ya tabia za waumini katika siku za mwisho, ambazo zitakuwa mbaya zaidi na mbaya zaidi. Paulo alikuwa amemuonya Timotheo juu ya hili katika barua yake ya kwanza. Timotheo alihitaji kuendelea kuzingatia neno la Mungu ambalo linaweza kumfanya mtu kuwa mwenye hekima na mwadilifu. Timotheo lazima aendelee kuhubiri maneno ya Maandiko wakati wote, hata kama watu wanafuata mafundisho ya uwongo na hata kama kuna mateso. Hivi ndivyo Paulo alikuwa amekabiliana navyo, na Timotheo angeweza kutarajia vivyo hivyo.

Siku ya 171: 2 Timotheo 1 na 4

Paulo alianza barua yake ya pili kwa Timotheo kwa maneno ya kibinafsi kwa Timotheo. Yeye humfikiria Timotheo kila wakati na anakumbuka machozi yake. Paulo aliona ndani yake imani ya dhati ambayo aliiona kwa mama yake na bibi yake. Alimtia moyo Timotheo kuendelea kuwa imara katika imani na kutumia Roho Mtakatifu ambaye alikuwa amempitisha Timotheo. Timotheo alihitaji kuendelea kutangaza injili, hata ikiwa ilimaanisha angeteseka kwa ajili yake kama Paulo. Alihitaji kufuata mfano wa Paulo wa imani na upendo. Wahubiri watapata tamaa katika mahubiri yao wakati watu wanaacha imani. Hiyo ndio hutokea. Paulo anataja mifano mitatu. Sio kila mtu atakayeweka imani wakati anakabiliwa na mateso au majaribu.

2 Timotheo 4 inafuata kweli kutoka mwisho wa sura ya 3. Ni neno la Mungu ambalo linaweza kufundisha, kukemea na kuwasahihisha watu ili wakue na kuwa watu wa kimungu. Sasa Paulo alisisitiza kwamba Timotheo alitumia neno la Mungu kufanya hivyo. Hii ni muhimu kwa sababu watu wengi watafuata matakwa yao wenyewe badala ya matakwa ya Mungu. Watageuka kutoka kwa ukweli na kufuata hadithi. Paulo anazungumza kana kwamba anajua mwisho wake umekaribia. Amekimbia mbio zake na amepigana vita vyake. Sasa Timotheo lazima akimbie mbio zake mwenyewe na kupigana vita vyake mwenyewe. Paulo alimalizia na kumbukumbu kutoka wakati wake huko Efeso, ambayo imeandikwa katika Matendo 19. Jiji lilifanya ghasia dhidi yake. Alielezea hii kama kuwa kinywani mwa simba. Barua kwa Timotheo ilisikika kama Timotheo alikuwa Efeso wakati huu kwa sababu ya onyo juu ya Alexander fundi chuma. Tunajua Timotheo alikuwa huko wakati Paulo aliandika barua ya kwanza (1 Timotheo 1: 3). Timotheo alihitaji kutunza.

Utangulizi wa Kitabu cha Tito

Kama Timotheo, Tito alikuwa mmoja wa wasaidizi wa mtume Paulo. Kama Timotheo, Paulo alimwandikia ili kumpa ushauri juu ya jinsi ya kuwasaidia waumini katika eklesia. Baadhi ya yaliyomo ni sawa, lakini kuna maelezo kidogo hapa kuliko ilivyo katika 1 Timotheo. Sehemu muhimu ya kuwasaidia waumini ni kuanzishwa kwa wazee katika kila kanisa. Hawa ndio watu ambao wangeongoza na kutunza eklesia. Ikiwa wazee wangukuwa na nguvu basi eklesia pia ingekuwa na nguvu. Ushauri kuhusu uteuzi wa wazee ni sawa na orodha iliyotolewa katika 1 Timotheo.

Tito lazima achukue jukumu la kufundisha. Lazima awafundishe wanaume wazee, wanawake wazee na wanaume wadogo. Wanawake wachanga walihitaji kufundishwa na wanawake wakubwa. Kama Timotheo, Tito lazima sio tu kufundisha bali lazima pia aweke mfano sahihi. Kama Timotheo, kuna ushauri juu ya uhusiano kati ya waumini na mamlaka na kuna ushauri kwa watumwa. Kama Timotheo, kuna onyo juu ya watu ambao wataasi na kugeuka kutoka kwa ukweli. Tito lazima afanye awezalo kukomesha hili kwa kufundisha ukweli. Lazima ashughulike haswa na watu wenye mgawanyiko ambao hugawanya kanisa.

Siku ya 172: Tito 1 na 2

Mfanyakazi wa kimisionari ni yule anayewahimiza watu kuwa na imani katika Mungu na kupata ujuzi wa ukweli. Hivi ndivyo mtume Paulo alimfundisha Tito katika Tito 1. Ni imani na maarifa ambayo huwaongoza watu kukuza utakatifu na ni utakatifu unaoongoza kwenye uzima wa milele. Hivi ndivyo Tito na Paulo walifundisha. Wazee lazima pia wafanye hivi. Wazee walikuwa wachungaji wa kundi, sio watawala. Ilikuwa jukumu la kujali - sio jukumu la kujiona muhimu na upendeleo. Kama vile wanavyotunza familia zao vizuri, vivyo hivyo wanapaswa kutunza eklesia. Wazee ni wale ambao lazima walinde kundi kutokana na hatari ya waalimu wa uongo wenye ubinafsi. Hii ni pamoja na kikundi cha tohara ambacho kilikuwa waumini wa Kiyahudi wakijaribu kuwarudisha Wakristo kwenye Sheria ya Musa. Matumizi ya karipio la wazi yanapendekezwa kwa sababu ya utamaduni wa watu wa nchi.

Tito 2 aliendelea na hitaji la kufuata mafundisho ya sauti. Kama kawaida, hii inamaanisha kufundisha na kufanya mazoezi. Tito ana jukumu la kufundisha kwa vikundi tofauti. Anapaswa kuwafundisha wazee kustahili heshima. Anapaswa kuwafundisha wanawake wazee kuishi kwa njia sahihi na kufundisha jambo sahihi. Na anapaswa kuwafundisha vijana kujizuia. Tunaona kwamba mafundisho ya wanawake wachanga yanapaswa kufanywa na wanawake wazee. Tito pia anapaswa kuwafundisha kwa mfano wake wa kibinafsi. Wote wanapaswa kukataa tabia za ulimwengu na kuishi maisha ya kimungu. Kuna ushauri wa ziada kwa watumwa kuwa na mazoezi ya kujidhibiti kwa njia fulani.

Siku ya 173: Tito 3 na Filemoni

Waumini lazima wajisalimisha kwa watawala na mamlaka kwa hiari. Kwa hivyo Tito 3 anafundisha. Hawapaswi kusema uwongo juu yao na lazima waishi kwa amani. Hapo awali, walikuwa katika nafasi hiyo haswa. Lakini rehema kuu ya Mungu ilionyeshwa kwao, nao wakaamini, wakabatizwa. Sasa walikuwa katika nafasi ya neema na tumaini la uzima wa milele. Kwa sababu hii walihitaji kujitolea kufanya mambo sahihi. Walihitaji kuepuka mabishano ya kipumbavu na mgawanyiko. Kwa kweli, walihitaji kuwazuia watu wenye mgawanyiko kugawanya kanisa kwa kuwaonya na kisha kuwaondoa. Eklesia ilihitaji kuwa mahali pa wema na amani.

Siku ya 173 Inaendelea: Utangulizi wa Kitabu cha Filemoni

Kitabu cha Filemoni ni barua kutoka kwa Paulo kwenda kwa Filemoni. Filemoni alikuwa mmiliki wa watumwa, ambaye alikuwa amepoteza mtumwa wake Onesimu. Hatuna uhakika kwa nini Onesimo alikuwa amekwenda. Wakati Onesimo alikuwa mbali, aligeuzwa kuwa Kristo. Alikutana na Paulo gerezani na wakawa karibu sana. Paulo sasa alichagua kumrudisha Onesimo kwa bwana wake wa zamani. Tumaini lake lilikuwa kwamba Filemoni angempokea Onesimo kama ndugu katika Kristo badala ya kama mtumwa tu. Paulo anasema kwa ustadi akitoa sababu kadhaa bora kwa nini Filemoni anapaswa kufanya hivi.

Uhusiano kati ya mtumwa na bwana sio kitu tunachoelewa kikamilifu leo. Tunajua juu ya unyanyasaji wa wamiliki wa watumwa. Barua ya Paulo kwa Filemoni ilivuka vizuizi vikubwa vya kijamii vya siku hiyo. Paulo aliweka wazi kwamba katika Kristo kwamba wao sio watumwa na bwana lakini ndugu katika Kristo. Uhusiano wao ulikuwa umebadilika sana. Paulo mwenye hekima alimpa Filemoni sababu ya mwisho kwa nini Filemoni afanye kile alichouliza. Paulo alikusudia kujitembelea mwenyewe, na kisha angeona ikiwa Filemoni alikuwa amefanya kile alichouliza.

Utangulizi wa Kitabu cha Waebrania

Kitabu cha Waebrania kiliandikwa kwa ajili ya Waebrania. Hiyo ni, iliandikwa kwa ajili ya Wayahudi, watu wa Mungu. Mungu alifanya agano nao na kuwapa sheria, ukuhani, na Hema. Waebrania wanazungumza mengi juu ya haya na Agano la Kale. Kitabu cha Waebrania kina ujumbe muhimu kwa Wayahudi - fikiria juu ya Yesu! Inaanza kwa kuzungumza juu ya ukuu wa Yesu. Kisha inaangazia jinsi Yesu alivyo mkuu kuliko malaika, ambao ndio waliotoa Sheria ya Musa. Ilikuwa kweli kwamba Yesu alifanywa chini kuliko malaika, lakini ilibidi awe ikiwa angesaidia kuondolewa kwa dhambi za mwanadamu.

Yesu alikuwa Kuhani Mkuu bora kuliko Kuhani Mkuu chini ya Sheria ya Musa. Alikuwa kuhani kwa utaratibu wa Melkizedeki, ambaye ni kuhani aliyechaguliwa mahsusi na Mungu. Waebrania wanatoa sababu nyingi kwa nini ukuhani wa Yesu ni bora kuliko ule ulio chini ya Sheria. Iliondoa dhambi, wakati damu ya wanyama chini ya Sheria haikuweza. Sheria ilikuwa kivuli cha mambo yajayo, wakati Yesu alikuwa ukweli. Waebrania walihitaji kuelekeza macho yao kwa Yesu. Walihitaji kuacha Sheria na kukaa na Yesu. Kwa njia hiyo Mungu anaweza kuleta baraka za kazi ya Yesu na ufalme wa Mungu.

Siku ya 174: Waebrania 2 na 13

Waebrania 2 inatuambia juu ya neno la malaika. Mungu aliwapa jukumu la kuwapa Waebrania Sheria ya Musa (Matendo 7:53). Sheria hii ilikuwa ya lazima kwa watu. Hata hivyo, Mungu alimtuma mwanawe kufundisha wokovu na akatoa uthibitisho wa ujumbe wake kupitia miujiza aliyofanya. Kwa kuzingatia kwamba Yesu ni mkuu kuliko malaika, basi ujumbe wake lazima usikilizwe hata zaidi ya Sheria ya Musa. Yesu alifanywa chini kuliko malaika. Ilibidi awe chini kuliko malaika na wanadamu ikiwa angeondoa dhambi za wanadamu. Malaika hakuweza kufanya hivi. Wanadamu ambao Yesu huwasaidia ni wale wa familia yake ya kiroho.

Waebrania 13 ina ujumbe wa mwisho wa kitabu cha Waebrania. Baada ya kusema juu ya jinsi Yesu alivyo bora kuliko Sheria ya Musa, inawaambia Waebrania baadhi ya tabia za Kikristo ambazo wanapaswa kuwa nazo. Wanapaswa kupendana kama familia. Wanapaswa kuepuka uasherati na

kupenda pesa. Wanapaswa kuridhika na kumtumaini Mungu kuwa pamoja nao. Wanapaswa kuwafuata viongozi wao wa Kikristo na wanapaswa hata kuwa tayari kupata aibu kwa ajili ya Yesu. Inaisha na ombi kwa Mungu kuwabariki kupitia Yesu.

Sasa inafuata muhtasari wa vitabu vya Yakobo na 1 Petro ambavyo vyote vilisomwa kikamilifu katika Sehemu A ya usomaji wa Biblia kwa wasomaji wapya.

Utangulizi wa Kitabu cha Yakobo

Yakobo ni toleo la Kigiriki la jina 'Yakobo.' Barua hiyo iliandikwa kwa makabila kumi na mawili yaliyotawanyika, yaani, watu wa Israeli. Tofauti na Waebrania, sio maelezo ya Sheria ya Musa. James ni kitabu cha vitendo sana ambacho kinatoa mambo wazi ya vitendo. Waumini wanahitaji kuvumilia chini ya majaribu ili wapate baraka za uzima. Waumini hawapaswi tu kuwa wazuri katika kusikiliza na kudai kuwa wana imani. Dini yao haimaanishi chochote isipokuwa wanaiweka katika vitendo. Hii ni pamoja na kudhibiti ulimi, kuepuka vitu vya ulimwengu na kutunza wajane na yatima. Ni rahisi kuonyesha upendeleo haswa kwa matajiri, lakini upendeleo unaitwa dhambi katika barua hii.

Katikati ya barua inaelezea aina mbili za hekima. Kuna hekima ya ulimwengu, ambayo ni ya kiburi na ya ubinafsi. Na kuna hekima kutoka kwa Mungu, ambayo ni ya unyenyekevu na mtiifu na kila kitu kizuri. Wakati kulikuwa na ugomvi kati yao basi hii ndiyo hekima ya kidunia inayochukua nafasi. Badala yake wanapaswa kujisalimisha kwa Mungu na njia zake. Barua inarudi kwenye mada ya majaribu na mateso mwishoni. Lazima wawe wavumilivu katika mateso yao kwa sababu waumini wanalipwa kwa uvumilivu wao katika hali hizi. Wakati katika shida hizi wanapaswa kuomba. Mungu anaweka wazi kwamba anasikiliza maombi haya, kwa sababu alisema kwamba sala ya mtu mwenye haki ina nguvu na yenye ufanisi.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Petro

Mtume Petro aliandika katika barua yake ya kwanza kwamba Wakristo wanaweza kuteseka kwa ajili ya imani yao. Aliandika kuwafariji na kuelezea faida za mateso ya uaminifu. Mateso yanathibitisha kwamba imani ya waumini ni ya kweli. Imani hii ni muhimu zaidi kuliko kitu cha thamani zaidi ambacho ulimwengu una - dhahabu. Ni muhimu zaidi kwa sababu itasababisha sifa, utukufu na heshima kwa muumini wakati Yesu ataonekana na itasababisha wokovu wao. Mateso kwa ajili ya Kristo husababisha utukufu. Vitu hivyo viwili vimeunganishwa katika maeneo mengi. Mungu atawajaribu waumini ili kuangalia kama wao ni wa kweli.

Imani ya waumini inawafanya kuwa tofauti na watu wanaowazunguka. Wamezaliwa kwa neno la Mungu. Wao ni kama watu tofauti. Wao ni kama wageni katika nchi wanayoishi. Wana maoni na tabia tofauti kutoka kwa watu wa ulimwengu unaowazunguka. Wao ni watu watakatifu waliochaguliwa mahususi na Mungu. Watapokea rehema, baada ya kuteseka kwa muda kidogo. Kwa hivyo lazima wabaki imara na thabiti katika imani yao.

Utangulizi wa Kitabu cha 2 Petro

1 Petro alielezea shida ya kuteseka kwa ajili ya imani ya mtu. Sasa Petro anaendelea na hitaji la utauwa pamoja na imani katika 2 Petro. Watu wanaomcha Mungu wataokolewa kutokana na uharibifu utakaokuja juu ya ulimwengu. Petro anaelezea mambo maalum ambayo yanapaswa kuongezwa kwa imani - wema, maarifa, kujidhibiti, uvumilivu, utauwa, upendo wa pande zote na upendo. Watu wanapaswa kufanya kila juhudi kukuza sifa hizi.

Moja ya hatari kwa imani ya kweli ni waalimu wa uwongo. Sura ya 2 inatoa mifano kutoka zamani ya manabii wa uongo na inaonyesha jinsi Mungu alivyoingilia kati kuwaadhibu. Sura ya 3 inatoa onyo juu ya adhabu zitakazokuja katika siku zijazo. Waumini lazima wahakikishe kuwa wanaishi maisha ya kimungu ili wasiadhibiwe pamoja na waovu. Petro anaelezea mafundisho ya kweli ni nini, ambayo ni Maandiko. Petro mwenyewe alikuwa amesikia sauti ya Mungu alipokuwa mlimani pamoja na Yesu. Waumini lazima wafuate mambo haya ili wawe tayari kwa kurudi kwa Yesu.

Siku ya 175: 2 Petro 2 na 3

2 Petro 2 inashughulikia shida ya waalimu wa uwongo. Watu hawa wana tamaa ya pesa na madaraka. Wanafundisha uhuru hata wakati ni kinyume na ushauri wa Biblia. Watu wengi huwafuata. Kilicho wazi ni kwamba Mungu atawaadhibu walimu hawa wa uwongo. Sura inatoa mifano 4 ya watu kama hao. Katika kila kisa, walipata adhabu isiyo ya kawaida, ikionyesha hasira maalum ya Mungu. Katika kila kisa, Mungu aliwaokoa wenye haki. Hii inaonyesha kwamba Mungu anajua jinsi ya kuwaadhibu waovu na kuwaokoa wenye haki siku ya hukumu.

Waovu hawaamini kwamba hukumu inakuja. 2 Petro 3 inaelezea wale wanaomdhihaki Mungu na kusema kwamba hakujakuwa na mabadiliko kwa muda na Mungu hatachukua hatua katika siku zijazo. Petro anajibu hili kwa kuwakumbusha juu ya gharika wakati wa Nuhu. Ilikuwa ghafla na bila kutarajia. Vivyo hivyo ulimwengu utapata hukumu ya baadaye. Petro pia anatuambia mtazamo wa Mungu wa wakati. Hata miaka 1000 ni muda mfupi kwa Mungu. Muda unaodhaniwa kuwa mrefu sio mrefu kwa Mungu. Yesu atakuja kama mwizi. Njia pekee ya kuishi ni kuwa tayari kila wakati. Kitabu kinaisha na ukumbusho wa mwisho wa kufuata Maandiko hata kama baadhi ya mafundisho yanaonekana kuwa magumu. Hawapaswi kuanguka kutoka kwa nafasi yao ya neema.

Utangulizi wa Kitabu cha 1 Yohana

Barua ya kwanza ya Yohana inashughulikia swali la nani yuko katika ushirika na Mungu. Ujumbe ni rahisi lakini pia ni wa kina sana. Ujumbe rahisi uko wazi lakini ujumbe wa kina ni rahisi kuelewa. Ushirika na Mungu ni kwa sababu ya Yesu Kristo. Sio kwa sababu hatuna dhambi, kwa sababu wote wametenda dhambi isipokuwa Yesu. Ni kwa sababu katika Yesu dhambi imeondolewa. Ushirika na Mungu hutokea ikiwa tunatembea na kuishi kama Yesu. Hatuko katika ushirika na Mungu kwa sababu tunadai kuwa. Tabia zetu zitaamua ikiwa tuko pamoja na Mungu au la. Lazima tupende kama Mungu anavyofanya. Lazima tumsaidie ndugu yetu anayehitaji na upendo wetu lazima uonyeshwe kwa vitendo. Ikiwa tunafanya hivyo, basi kwa maana moja Mungu anaishi ndani yetu. Lazima pia tumwamini Yesu Kristo na kushika amri.

Kuna hatari nyingi ambazo zinaweza kutuzuia kuwa katika ushirika na Mungu. Ikiwa tunamchukia ndugu yetu, hatuko katika ushirika na Mungu. Ikiwa tunaupenda ulimwengu na tamaa zake basi hatuko katika ushirika na Mungu. Ikiwa tunamkana Yesu ni Kristo na kukataa kwamba alikuja katika mwili, basi hatuko katika ushirika na Mungu. Ikiwa tunaendelea kutenda dhambi, hatuko katika ushirika na Mungu. Madhumuni ya barua ya kwanza ya Yohana ni ili waumini wawe katika ushirika

na Mungu na kubaki katika ushirika. Na ikiwa waumini wako katika hali hii, basi furaha yao imekamilika.

Siku ya 176: 1 Yohana 4 na 5

1 Yohana 4 inaanza na onyo kwa waumini kuangalia roho au mafundisho ya manabii ili kuona ikiwa ni kweli au uwongo. Wanaweza kudai kwamba Yesu hakuja katika mwili. Hiyo ni, wanaweza kudai kwamba Yesu hakuwa na mwili wa kibinadamu kama watu wengine. Kuna wengi wanaodai kwamba Yesu ni zaidi ya mwanadamu. Madai haya hayapaswi kuaminiwa. Kisha Yohana akaendelea na mafundisho juu ya upendo. Mungu ni upendo na vivyo hivyo wale ambao ni wacha Mungu. Ikiwa tunawapenda wengine, basi watu wanaweza kumuona Mungu akifanya kazi ndani yetu. Lakini ikiwa tunawachukia wengine, basi sisi sio wacha Mungu.

1 Yohana 5 inazungumza juu ya wale ambao ni watoto wa Mungu. Ni wale wanaomwamini Yesu na kutii amri za Mungu. Ufafanuzi wa upendo kwa Mungu ni pamoja na kushika amri. Hii ina maana kwamba Mungu anaona upendo kama zaidi ya hisia. Ni uamuzi wa kumtii Mungu. Yesu alifanya hivi. Alikuwa na ubatizo wa maji na kisha akatoa damu yake kwa utii kwa Mungu. Mungu alishuhudia ukweli wa Yesu kwa kumfufua kutoka kwa wafu na kumpa roho yake. Mtu yeyote ambaye haamini ushuhuda wa Mungu juu ya Yesu anamfanya Mungu kuwa mwongo. Hii inamaanisha kuwa hakuna msimamo wa upande wowote wa kutojua ikiwa mtu anamwamini Mungu au la. Mtu yeyote asiyeamini anaonyesha kwamba anaamini Mungu ni mwongo. Lakini lazima tuamini, lazima tumpende ndugu yetu na lazima tuepuke dhambi. Kwa njia hii sisi ni watoto wa Mungu.

Siku ya 177: Utangulizi wa Kitabu cha 2 Yohana

2 Yohana ameandikwa kwa dada na watoto wake katika imani. Yohana alichagua mambo fulani kutoka kwa barua ya kwanza ya Yohana kuwasilisha kwake. Anapaswa kumpenda Mungu kwa kushika amri na kwa kupendana. Na kuna onyo ambalo pia lilitolewa katika barua ya kwanza. Lazima awaangalie wale wanaofundisha kwamba Yesu hakuja katika mwili. Hawa ni watu wanaosema kwamba Yesu hakuwa mwanadamu. Yohana ana wasiwasi juu ya mafundisho haya ya uwongo na athari zake kwao. Yohana anamwonya asishirikiane na watu ambao wana mafundisho haya ya uwongo. Ikiwa atawakaribisha nyumbani kwake basi pia anashiriki katika mafundisho ya uwongo. Anaonywa kujitenga na mafundisho hayo ya uwongo. Kama maswala mengine nyeti, John anataka kuyatembelea na kuyaelezea ana kwa ana. Lengo lake ni sawa na barua ya kwanza. Anataka awe katika ushirika na Mungu na awe na furaha.

Siku ya 177 Inaendelea: Utangulizi wa Kitabu cha 3 Yohana

3 Yohana ni sawa na 2 Yohana lakini na tofauti muhimu. Ilikuwa sawa kwa kuwa iliandikwa kwa mtu ambaye alikuwa mzuri katika kuwakaribisha ndugu na dada nyumbani kwake. Alifanya hivyo hata kama walikuwa wageni kwake. Hili lilikuwa jambo sahihi kufanya. Tofauti na 2 Yohana, alikuwa sahihi kufanya kile alichokuwa akifanya. Tofauti na 2 Yohana ni kwamba kulikuwa na suala juu ya kutoshirikiana na watu ambao anapaswa kufanya. Kulikuwa na mtu mwenye nguvu aitwaye Diotrefe ambaye alikuwa akizuia ushirika, hata na mtume Yohana. Kwa upande mwingine, Demetrius alikuwa akiweka mfano mzuri.

Kwa ujumla barua tatu za Yohana zinahusu ushirika. Barua ya kwanza inaweka kanuni za ushirika. Barua ya pili ina mfano wa ushirika kwenda mbali sana na kutolewa kwa wale ambao hawapaswi kushikamana. Barua ya tatu ni mfano wa ushirika usiendi mbali vya kutosha na ushirika hautolewi kwa wale ambao unapaswa kutolewa. Ndugu na dada wanahitaji kupata usawa sahihi wa ushirika ili waendeleo katika ushirika na Mungu.

Siku ya 178: Utangulizi wa Kitabu cha Yuda

Yuda ni toleo la jina la Kigiriki Yuda na jina la Kiebrania Yuda. Madhumuni ya barua hiyo ni kuandaa wasomaji kwa shida ya walimu wa uwongo. Hili lilikuwa tatizo kubwa kwa Wakristo na tatizo lilikuwa tayari kubwa wakati wa mitume. Onyo lake linarudia maneno ya Petro katika 2 Petro. Ananukuu hata maneno ya 2 Petro 3 mstari wa 3 katika Yuda 1 mstari wa 18. Yuda anatumia mifano sawa ya walimu wa uongo kama Petro anavyofanya na tofauti zingine. Yuda ananukuu kutoka kwa Henoko ambaye alizungumza kabla ya gharika wakati wa Nuhu. Mungu atawahukumu waovu kama vile Mungu alivyohukumu ulimwengu wakati wa Nuhu. Petro anarejelea hukumu hii katika 2 Petro 3, ingawa hanukuu kutoka kwa Henoko. Ujumbe uko wazi kwa waumini. Kuwa mwangalifu sana ni nani unayemsikiliza na jaribu kuwasaidia wale wanaofanya hivyo. Lazima tukumbuke kwamba ni Mungu anayeokoa na anaweza kutuzuia kuanguka kwa njia hii. Tunaweza kumshukuru Mungu kwa hili.

Utangulizi wa Kitabu cha Ufunuo

Kitabu cha Ufunuo ni kitabu cha mwisho katika Biblia. Ina ujumbe wazi. Yesu anakuja hivi karibuni. Hii inamaanisha kuwa atakuja haraka. Atamlipa kila mtu kulingana na yale aliyofanya. Kwa wenye haki, hii ni sababu ya kushangilia. Kwa waovu ni sababu ya hofu. Lakini hata wenye haki wanahitaji kuhakikisha kuwa wako tayari. Kuna mshangao mwingi kuhusu hali ya kiroho ya eklezia, kwa hivyo hii lazima pia iwe kweli kwa watu binafsi.

Kitabu cha Ufunuo kinatupa habari kuhusu siku zijazo za mbali na mpango wa Mungu na dunia. Kitovu cha mpango huu ni Yesu. Wakati ujao umeelezewa kwa lugha ya mfano kwa hivyo haijulikani ni lini na maono yanahusu nini haswa. Wakati ujao ungeweza kutokea mara moja lakini haikutokea. Wakati wa ziada ni fursa kwa wengine kumgeukia Mungu na kuokolewa.

Watu wa Mungu wanawakilishwa na mwanamke, ambaye hatimaye ni bibi arusi wa Kristo. Watu wa ulimwengu wanawakilishwa na wanyama. Kuna mtu anayewakilisha Yesu, bwana harusi. Hatimaye watu kama mnyama wanaondolewa duniani. Hatimaye wenye haki huoa Yesu na kuwa na ushirika na Mungu. Sura za mwisho zinatukumbusha Bustani ya Edeni, ambayo imeanzishwa tena lakini ni bora zaidi kuliko hapo awali. Kitabu kinaisha kwa ukumbusho kwamba Yesu anakuja haraka na kwamba kila mtu anapaswa kuwa tayari.

Siku ya 178 Inaendelea: Ufunuo 1

Mungu alimpa Yesu kitabu cha Ufunuo ambacho kilipitishwa kwetu. Ni neno la Mungu na watu wanahitaji kusikiliza ujumbe wake. Sura ya 1 inatuambia kwamba iliandikwa kwa maeklesia saba ambao walipaswa kuwa sehemu ya ufalme wa Mungu. Inaanza na ujumbe wazi wa kitabu - Yesu anakuja, na lazima uwe tayari kwa ajili yake. Kisha Yohana anaelezea picha ya mfano ya Yesu. Inaleta sifa za utukufu, haki na hukumu ambazo Yesu anazo. Picha hii ya Yesu inapaswa kuwafanya

waumini wote watake kujiandaa kukutana naye. Yesu wa mfano pia alikuwa na ufunguo wa kifo na kaburi, ambayo ina maana kwamba ana uwezo wa kutoa uzima wa milele kwa waumini.

Siku ya 179: Ufunuo 2 na 3

Ufunuo 2 na 3 ni barua maalum kwa eklezia saba. Ujumbe kwa makanisa una mshangao mwingi. Kwanza, makanisa hayakuwa tayari kukutana na Yesu. Mmoja hata alielezwa kuwa 'amekufa'! Pili, kile eklezia ilifikiria yenyewe haikuwa sahihi sana. Wale ambao walidhani walikuwa dhaifu walikuwa na nguvu na wale ambao walidhani walikuwa na nguvu walikuwa dhaifu. Tunaweza kutarajia mshangao kwa hukumu kwa sababu ya tofauti kati ya maoni yetu wenyewe na yale ya Yesu.

Kile Yesu anachotafuta ni imani hai. Anatafuta imani ambayo inastahimili mtihani wa mateso na ambayo hutoa upendo wa Kikristo. Hii ilipatikana katika makanisa mengine lakini sio yote. Kile Yesu aliona katika makanisa mengi yalikuwa hatari kutoka kwa ulimwengu. Aliona eklezias wakijali sana utajiri na raha za ulimwengu huu. Sehemu ya shida hii ilisababishwa na waalimu wa uwongo ambao walihimiza uasherati na maelewano na ulimwengu. Maeklesia yalihitaji kushinda shida hizi ikiwa watazawadiwa uzima wa milele katika Ufalme wa Mungu.

Siku ya 180: Ufunuo 4 na 5

Ufunuo 4 na 5 zina maono ya Mungu. Kufuatia ujumbe kwa eklezia, Yohana anaalikwa mbinguni. Hii sio halisi kwa sababu tunaambiwa Yohana yuko 'katika roho'. Aliona kiti cha enzi na mtu ameketi juu yake. Huu ulikuwa uwakilishi wa Mungu. Karibu naye kulikuwa na viumbe hai wanne na wazee 24. Wazee walimwabudu Mungu. Maneno hayo yanaturudisha kwenye uumbaji wa asili na sababu ambayo Mungu aliumba mwanadamu. Mungu anataka kuishi na mwanadamu, kama alivyofanya katika bustani ya Edeni. Lakini Mungu hawezi kuishi na watu waovu, jambo ambalo ndilo lililotokea kwa Adamu. Ili Mungu aishi na mwanadamu, Mungu lazima aondoe uovu, ambayo ndio tunajifunza juu ya Ufunuo.

Kitovu cha mpango wa Mungu ni Yesu. Yeye ndiye mwana-Kondoo anayeonekana mbele ya kiti cha enzi cha Mungu. Kazi ya Yesu inawawezesha waumini kuingia katika ufalme wa Mungu. Pia ilifungua mihuri ambayo ni matukio ambayo huleta ufalme wa Mungu. Sehemu kubwa ya Ufunuo inahusu kile kilicho katika mihuri hii saba. Ufalme hauji mara moja. Kuna mfululizo wa shida zinazokuja duniani kwanza. Hizi zimeelezwa katika mihuri saba ya Sura ya 6, tarumbeta saba za sura ya 8 na 9 na bakuli saba za sura ya 14. Shida zinazidi kuwa mbaya.

Mungu angeweza kufanya ufalme wa Mungu uje mara moja. Lakini kama angekuwa nayo, hakungekuwa na fursa kwa waovu kutubu na kuokolewa. Mungu daima hufanya kazi kwa kuwapa watu fursa ya kutubu. Mara nyingi hii inahitaji masharti ya shida kuwafanya watu wafikirie na kutubu. Mungu anataka toba kwa sababu hafurahii kifo cha waovu. Kwa hivyo wasomaji wote wa Biblia wanahitaji kuhakikisha kuwa wako tayari kwa kurudi kwa Yesu duniani. Atakuja ikiwa wako tayari au la.

Mapitio ya miezi 6 ya Hatua za Pili katika Usomaji wa Biblia

Umekamilisha safari ya miezi 6 kupitia Biblia. Umesoma yote au sehemu ya kila kitabu cha Biblia. Kuna vitabu 66 na sasa umesoma kikamilifu vitabu 22. Umesoma 46% ya Biblia. Safari imekuwa ya

kihistoria na ya mpangilio. Kimsingi umefuata hadithi ya watoto wa Ibrahimu hadi kwa Yesu na kwingineko. Biblia kimsingi ni hadithi ya Mungu na uhusiano wake na watu wake. Mungu amekuwa akifanya kazi na watu wake wakati wote, akitumaini kupendwa na kutii. Lakini mwanadamu amejitahidi kuwa na imani katika Mungu na kwa kawaida amefanya mambo yake mwenyewe. Adamu aliweka mfano tangu mwanzo.

Lakini Biblia sio tu juu ya kushindwa kwa mwanadamu. Ni juu ya kuokoa mwanadamu. Mungu alifanya hivi kwa sababu alikuwa na mpango wa kuokoa. Hakumuumba mwanadamu na uumbaji ili tu kuiharibu. Ibrahimu na Daudi waliona muhtasari wa mpango huu wakati Mungu aliwaahidi. Manabii waliona maelezo zaidi ya mpango huu lakini walijitahidi kuweka maelezo yote pamoja. Kisha Mungu akamfunua Yesu, kitovu cha mpango wake na njia ya kuwaokoa wanadamu. Sasa mpango wa Mungu na Yesu uko wazi. Tuna mwokozi ambaye anaweza kuondoa dhambi zetu. Tuna mchungaji tunaweza kumfuata. Tuna matumaini ambayo tunaweza kutarajia.

Lakini wokovu hauhakikishiwa kwa watu wa Mungu isipokuwa waishi kwa uaminifu hadi mwisho. Maisha yataleta changamoto nyingi ambazo zitajaribu imani yetu. Tunahitaji faraja ya Biblia ili kutufanya tuendeleo wakati kuna shida. Tunahitaji mwongozo wa Biblia ili kutuweka kwenye njia sahihi. Tunahitaji kutiwa moyo na Biblia kutuona kupitia mapungufu yetu na ya wengine. Hii ndiyo sababu tunahitaji kuendelea kujikumbusha ushauri wa Biblia. Tunahitaji kukua juu ya hekima yake ili kuwa kama Yesu zaidi. Hii ndiyo sababu tunahitaji kusoma na kutafakari Biblia kila siku.

Katika Hatua za Pili za Usomaji wa Biblia, umejifunza kuhusu hadithi nzima ya Biblia na umetembelea kila kitabu. Sasa uko tayari kujiunga na wasomaji wengi wa Biblia wa kila siku ambao husoma Biblia mara moja kwa mwaka. Wanatumia mpango wa kusoma Biblia unaoitwa 'Mwenzi wa Biblia.' Inaruhusu mtu kusoma Biblia nzima kila mwaka. Kwa kusoma Agano Jipya mara mbili kwa mwaka hii inaruhusu kuwa na sura kutoka kwa Agano Jipya kila siku. Hii inatokana na sababu kwamba Wakristo wanapaswa kusoma juu ya Kristo na Wakristo kila siku.

Kuna maelfu wanaofuata mpango huu wa kusoma kila siku. Wanaitumia kupanga usomaji wao wa kimumo wa Biblia nzima kila mwaka. Wanaitumia kama msingi wa kusoma pamoja wanapokuwa pamoja.

Ni muhimu kufuata mpango wa kusoma uliopangwa ili tuisome tu sehemu tunazopenda. Biblia nzima imehifadhiwa ili tuisome na kujifunza kutoka. Kufuata Mshirika wa Biblia kutakusaidia kufanya hivi. Kusoma Biblia na kufikiria juu ya ujumbe wake ni njia ya maisha ambayo itatusaidia kuwa sawa na Mungu. Tunapaswa kusikiliza sauti ya Mungu kwa unyenyekevu na kuendelea kujifunza kutoka kwayo ili tupate hekima ya kuishi. Tunakuachia maneno kadhaa ambayo baba yangu alinichagulia nilipoanza safari yangu ya kiroho. Tunaweza kufuata ushauri huu kwa kuendelea kusoma na kujifunza kutoka kwa neno la Mungu:

"Mwambishe mtu mwenye busara naye atakuwa na hekima zaidi; mfundishe mtu mwenye haki naye ataongeza ujifunzaji wake." Mithali 9: 9